

Godišnje izvješće

2017

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE
2017.**

Kazalo:

Lista tablica	3
Lista slika	3
Kratice	5
Uvodna riječ guvernera	7
Pravni status	9
1. Ekonomska kretanja u 2017. godini	12
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	13
1.1.1 Trendovi u realnom sektoru	13
1.1.2 Monetarni trendovi	15
1.2 Izvješće o stanju gospodarstva BiH	16
1.2.1 Realni sektor	18
I Osnovne gospodarske djelatnosti	18
II Cijene	21
III Zaposlenost i plaće	22
1.2.2 Fiskalni sektor	24
1.2.3 Bankarski sektor	27
1.2.4 Vanjski sektor	29
I Platna bilanca	29
II Nominalni i realni efektivni devizni tečaj	31
2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2017. godini	33
2.1 Monetarna politika	33
2.2 Račun pričuva kod CBBiH	34
2.3 Upravljanje deviznim pričuvama	36
2.4 Upravljanje gotovim novcem	38
2.5 Održavanje platnih sustava	40
2.6 Uloga fiskalnog i bankarskog agenta	42
2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	44
2.8 Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu	45
2.9 Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama	45
2.10 Proces interne revizije	47
2.11 Ostalo	48
2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima	48
2.11.2 Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje	50
3. Finansijska izvješća i izvješće neovisnog vanjskog revizora	51
4. Publikacije i web-servisi	103
5. Statističke tablice	105

Lista tablica:

Tablica 1.1: Prirast realnog BDP-a u odabranim zemljama Europske unije	14
Tablica 1.2: Devizni tečaj EURUSD	15
Tablica 1.3: Financijsko tržište eurozone	16
Tablica 1.4: Emisije javnog duga bh. entiteta u 2017. godini	26
Tablica 1.5: Stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2017. godini	27
Tablica 2.1: Pokazatelj likvidnosti bankarskog sektora u BiH	35
Tablica 2.2: Prosječna ponderirana neto kamatna stopa na devizne pričuve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni	36
Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka	41
Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima	41
Tablica 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	41
Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima	42
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2017. godine	48

Lista slika:

Slika 1.1: Stope rasta BDP u ekonomskim blokovima	13
Slika 1.2: Stopa inflacije u ekonomskim blokovima*	13
Slika 1.3: Ekonomija eurozone	14
Slika 1.4: Indeks neenergetskih i energetskih roba	14
Slika 1.5: Referentna kamatna stopa Federalnih pričuva*	15
Slika 1.6: Kreditni rast u eurozoni	15
Slika 1.7: Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a	16
Slika 1.8: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u BiH, u prva tri tromjesečja	17
Slika 1.9: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u EU, u prva tri tromjesečja	17
Slika 1.10: Struktura ostalih djelatnosti u BDV-u po zemljama	18
Slika 1.11: Struktura realnog BDP-a po rashodnom pristupu	18
Slika 1.12: Tromjesečne promjene indeksa industrijske proizvodnje	19
Slika 1.13: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima	19
Slika 1.14: Stope rasta i udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje	20
Slika 1.15: Godišnje promjene obujma proizvodnje u građevinarstvu	20
Slika 1.16: Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine, (Q/Q-4)	20
Slika 1.17: Godišnja stopa inflacije/deflacije	21
Slika 1.18: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija	21
Slika 1.19: Godišnje promjene u razini cijena u prva tri tromjesečja	22
Slika 1.20: Stope promjene broja nezaposlenih, (Q/Q-4)	22
Slika 1.21: Kretanje odabranih indeksa na tržištu rada, 2010=100	23
Slika 1.22: Doprinosi rastu broja zaposlenih po područjima	23
Slika 1.23: Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plaće	23
Slika 1.24: Godišnji rast plaća i udjela u BDV-u po aktivnostima	24
Slika 1.25: Prihodi od neizravnih poreza	24
Slika 1.26: Primarna fiskalna bilanca u % BDP-a	25
Slika 1.27: Ukupan bruto dug sektora vlade	25
Slika 1.28: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga	25
Slika 1.29: Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka	26
Slika 1.30: Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2016. godini i u 2017. godini	26

Slika 1.31: Godišnje stope rasta kredita.....	27
Slika 1.32: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih kredita.....	27
Slika 1.33: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih depozita.....	28
Slika 1.34: Tromjesečjne promjene u deviznim pričuvama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka.....	28
Slika 1.35: Godišnje promjene u stavkama strane pasive i strane aktive komercijalnih banaka.....	28
Slika 1.36: Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE).....	29
Slika 1.37: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po grupama proizvoda.....	29
Slika 1.38: Tekući račun i njegove komponente.....	30
Slika 1.39: Financijski račun i njegove komponente.....	31
Slika 1.40: Godišnje promjene nominalnog tečaja KM prema odabranim valutama u prosincu.....	31
Slika 1.41: Nominalni i realni efektivni tečaj KM.....	31
Slika 2.1: Devizne pričuve CBBH.....	33
Slika 2.2: Transakcije sa inostranstvom koje objašnjavaju dio promjena u deviznim pričuvama.....	33
Slika 2.3: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim pričuvama.....	34
Slika 2.4: Stanje računa pričuva kod CBBiH.....	34
Slika 2.5: Godišnje stope rasta komponenti novčane mase.....	35
Slika 2.6: Godišnje stope rasta monetarnih agregata.....	35
Slika 2.7: Struktura investiranja deviznih pričuva CBBiH.....	38
Slika 2.8: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne pričuve CBBiH.....	38
Slika 2.9: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka.....	38
Slika 2.10: Apoenska struktura novčanica.....	37
Slika 2.11: Apoenska struktura kovanica.....	37
Slika 2.12: Povećanje broja novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2016. godinu.....	37
Slika 2.13: Novčanice i kovanice izdate u 2017. godini prema apoenima.....	37
Slika 2.14: Izlazi gotovog novca (KM) u 2017. godini.....	40
Slika 2.15: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2017. godini.....	40
Slika 2.16: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2017. godini.....	40
Slika 2.17: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH.....	48

Okvir:

Tekstni okvir 1: Doprinos rasta realnog BDP-a po aktivnostima.....	17
--	----

Kratice:

AAA.....	Financijski instrumenti s kreditnim rejtingom AAA (eng. triple A)
ABSPP	Program kupovine vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (eng. Asset-backed securities purchase programme)
ATM.....	Bankomat
BAM	Valutni kod konvertibilne marke
BCC	Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta (eng. Bilateral Assistance and Capacity Building Program)
BDP	Bruto domaći proizvod
BDV	Bruto dodana vrijednost
bh.....	bosanskohercegovački
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH.....	ISO kod zemlje za Bosnu i Hercegovinu
BIS	Banka za međunarodne namire (eng. Bank for International Settlements)
BLSE.....	Banjalučka burza ad. Banjaluka
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CBPP3.....	Treći program kupovine pokrivenih obveznica (eng. Covered Bond Purchase Programme)
cca.....	približno, oko
CEFTA	Srednjoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini
CIF	trgovačka klauzula koja zahtijeva od prodavca da plati troškove prijevoza i osiguranja robe
CPI.....	Indeks potrošačkih cijena (eng. Consumer Price Index)
CRK.....	Središnji registar kredita
DB.....	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
Distrikt	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
EC	Europska komisija
ECB.....	Europska središnja banka
EDP	Procedura prekomjernog deficita (eng. excessive deficit procedure)
EONIA.....	Jednodnevna međubankarska kamatna stopa u eurozoni
ERP	Program ekonomskih reformi za 2018. – 2020.
ESA 2010.....	Europski standardni računi (eng. European Standard Accounts, 2010 (ESA))
ESCB	Europski sustav središnjih banaka
EU	28 zemalja Europske unije
EUR	valuta zone EUR
EURIBOR.....	međubankarska kamatna stopa na europskom tržištu novca
Eurostat.....	Statistički zavod Europske unije
EURUSD.....	tečaj valute zone EUR u odnosu na valutu SAD
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED.....	Središnja banka Sjedinjenih Američkih Država (eng. Federal Reserves)
FFR	referentna kamatna stopa Centralne banke Sjedinjenih Američkih Država (eng. Fed Fund Rate)
FOB	franko, prodavac snosi troškove transporta do luke, kao i troškove utovara
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu (eng. Federal Open Market Committee)
Fond PIO	
Republike Srpske	Fond Penzijsko-invalidskog osiguranja Republike Srpske
FZ PIO	Federalni zavod Mirovinsko-invalidskog osiguranja
GEO6	Šesta razina geografskog razdvajanja (eng. 6th level of geographical breakdown)
GFS.....	Statistika vladinih financija
GIIS.....	Postdiplomski institut za međunarodne studije u Ženevi (eng. Graduate Institute of International Studies)
GIZ.....	Njemačko društvo za međunarodnu suradnju (njem. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
GJ.....	glavna jedinica Centralne banke Bosne i Hercegovine

HICP	Harmonizirani indeks potrošačkih cijena (eng. Harmonised Index of Consumer Prices)
HRMIS	Informacijski sustav za upravljanje ljudskim resursima (eng. Human Resources Management Information System)
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (eng. The International Bank for Reconstruction and Development)
IDA	Udruga za međunarodni razvoj (eng. The International Development Association)
IPA	Program instrumenata za predpristupnu pomoć (eng. Instrument for Pre-Accession Assistance – Programme)
ISMS	Upravljanje sigurnosti informacija (eng. Information Security Management)
IT	Informacijske tehnologije
JRTR	Jedinstveni registar transakcijskih računa
KM	Valutni simbol konvertibilne marke
koridor Vc	Koridor pet ce
MIGA	Multilateralna agencija za garanciju investiranja (eng. The Multilateral Investment Guarantee Agency)
MMF	Međunarodni monetarni fond
NEER	Nominalni efektivni devizni tečaj
Ø	Prosjeck
OR	Obvezna pričuva
p.b.	Postotni bod
PDV	Porez na dodatu vrijednost
POS	terminali na mjestu prodaje (eng. point of sale)
PPKS	Prosječna ponderirana kamatna stopa
PSPP	Program kupovine javnog sektora (eng. Public Sector Purchase Programme)
QE	Program kvantitativnih olakšica (eng. Quantitative Easing Program)
QMS	Sustav upravljanja kvalitetom (eng. Quality Management System)
REER	Realni efektivni devizni tečaj
RR	račun pričuva kod Centralne banke
RS	Republika Srpska
RTGS	Platni sustav bruto namire u realnom vremenu
SAD	Sjedinjene Američke Države
SASE	Sarajevska burza dd. Sarajevo
SBA/Stand by arrangement..	Kreditni aranžman u slučaju potrebe
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SECO	Državno tajništvo za ekonomske poslove (State Secretariat for Economic Affairs)
TLTRO	Ciljane operacije dugoročnog refinanciranja (eng. Targeted longer-term refinancing operations)
UIO	Uprava za neizravno oporezivanje
UK	koji se odnosi na Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije
UN	Ujedinjene nacije
UNCTAD	Konferencija Ujedinjenih nacija za trgovinu i razvoj
US	koji se odnosi na Sjedinjene Američke Države
USD	valuta Sjedinjenih Američkih Država
VP	vrijednosni papiri
WEO	Publikacija MMF-a, Svjetski ekonomski izgledi (eng. World Economic Outlook)

UVODNA RIJEČ GUVERNERA

Poštovani,

U skladu s člankom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine („Službeni list Bosne i Hercegovine“ broj 1/97), propisana je obveza Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH) da u roku od tri mjeseca nakon završetka financijske godine, podnese Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sljedeća dokumenta:

- Izvješće o stanju gospodarstva,
- Izvješće o poslovanju tijekom godine, i
- Financijski izvod ovjeren od strane vanjskog revizora.

Godišnje izvješće CBBiH, koje sadrži Izvješće o stanju gospodarstva i Izvješće o poslovanju za 2017. godinu, usvojeno je na sjednici Upravnog vijeća CBBiH održanoj u Sarajevu 28. ožujka 2018. godine.

U 2017. godini smo obilježili značajan jubilej za instituciju i Bosnu i Hercegovinu – 20. obljetnicu postojanja i uspješnog rada CBBiH. Obraćanja predstavnika vlasti, međunarodne zajednice u BiH, Europske središnje banke i drugih središnjih banaka, međunarodnih i domaćih institucija i prijatelja CBBiH, na međunarodnoj konferenciji koja je tim povodom održana, jasno su potvrdili izuzetnu reputaciju koju ova institucija strpljivo i predano gradi već dvije decenije. U

kontekstu očuvanja monetarne stabilnosti, prepoznata je uloga CBBiH kao sidra makroekonomske stabilnosti u zemlji u posljednjih dvadeset godina. Učinkovitom implementacijom aranžmana valutnog odbora stvorili smo i uspjeli očuvati povjerenje u domaću valutu. Međunarodna priznanja za uspješan rad CBBiH stigla su i u formi nagrade za najbolje upravljanje središnjom bankom u središnjoj i istočnoj Europi od strane časopisa Capital Finance International. Pored međunarodne konferencije pod nazivom „20 godina stabilnosti“, jubilej smo obilježili nizom prigodnih aktivnosti, kao što su promocija Monografije CBBiH, tematska izložba novca u suradnji sa Zemaljskim muzejom BiH i izdavanje jubilarne kovanice.

Tijekom 2017. godine zadržali smo definiranu politiku obvezne pričuve. Rast ekonomske aktivnosti u svijetu i regiji se pozitivno odrazio i na ekonomski rast BiH, dodatno potaknut učincima nekih od implementiranih mjera iz procesa strukturnih reformi u zemlji. Rast ekonomske aktivnosti osnažio je i kreditnu aktivnost u zemlji, što je rezultiralo i stabilnim bankarskim sektorom. Depoziti domaćih sektora zabilježili su najviši godišnji rast. Devizne pričuve na kraju 2017. godine su bile na povijesno najvišoj razini.

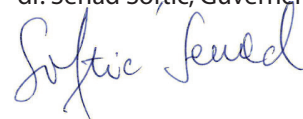
Kao i prethodnih godina, CBBiH je nastavila uspješno provoditi svoje Zakonom definirane zadatke, kao i aktivnosti na ispunjavanju strateških ciljeva definiranih Strateškim planom za razdoblje 2016-2021. Deviznim pričuvama se upravljalo prvenstveno u skladu s principima sigurnosti i likvidnosti investiranja, a na temelju Zakona o CBBiH i odgovarajućih internih akata. Opskrba komercijalnih banaka gotovim novcem se vršila neometano. Održavali smo odgovarajuće platne sustave, a poduzeli smo i niz aktivnosti na njihovoj modernizaciji i unapređenju. Dio aktivnosti se odnosi i na unapređenje postojećeg registra kredita i transakcijskih računa. Kontinuirano smo ispunjavali ulogu fiskalnog agenta i doporinosili jačanju stabilnosti financijskog sustava praćenjem sustavnih rizika. Naša suradnja s relevantim domaćim i međunarodnim institucijama je nastavljena i kroz proširivanje i objavu statističkih podataka, objavu standardnog seta periodičnih publikacija i sudjelovanjem u radu tijela na domaćoj i međunarodnoj razini gdje CBBiH ima predstavnike, uključujući i radne grupe za pripremu odgovora na Upitnik Europske komisije u kojima je CBBiH aktivno sudjelovala. I ove godine smo nastavili s proaktivnom politikom informiranja bh. javnosti o svom poslovanju, a bili smo uključeni u veći broj aktivnosti u financijskoj edukaciji, posebno mladih, s ciljem podizanja financijske inkluzije.

CBBiH je uspješno okončala sve planirane aktivnosti za 2017. godinu i ostvarila pozitivan finansijski rezultat koji iznosi 12.185.216,39 KM. Od tog iznosa, u skladu s člankom 27. Zakona o CBBiH, na račun obveza prema proračunu institucija Bosne i Hercegovine raspoređeno je 60%, odnosno 7.311.129,83 KM, dok je 40% ili 4.874.086,56 KM raspoređeno u generalne pričuve CBBiH.

Sve ove, uspješno realizirane aktivnosti i projekti, ne bi bili mogući bez maksimalnog angažmana svih članova

našeg kolektiva, te se koristim ovom prilikom da se zahvalim članovima Upravnog vijeća, Uprave, kao i svim uposlenicima na profesionalnom pristupu i doprinosu u postizanju zacrtanih ciljeva.

dr. Senad Softić, Guverner

PRAVNI STATUS

Člankom 7. Aneksa 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Ustav) Centralna banka Bosne i Hercegovine (dalje: Centralna banka) je određena kao jedina ovlaštena institucija za tiskanje novca i monetarnu politiku na cijelom području Bosne i Hercegovine čije nadležnosti će odrediti Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine. U skladu s ustavnom odredbom, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je usvajanjem Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine (dalje: Zakon o Centralnoj banci) osnovala Centralnu banku kao instituciju Bosne i Hercegovine i pravnu osobu s punim ovlaštenjima koje ne može davati kredite kreiranjem novca i u tom smislu djeluje kao currency board.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Upravno vijeće Centralne banke se nalazi na čelu Centralne banke koja je, u okviru svojih ovlaštenja utvrđenih zakonom, potpuno neovisna o Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj te bilo kojoj javnoj agenciji i organu, a u cilju objektivnog sprovođenja svojih zadataka. Poslovanje, odnosno dužnosti, zadaci i obveze Centralne banke se izvršavaju preko njene centrale, glavnih jedinica i podružnica Centralne banke, kako slijedi:

- Centralni ured Centralne banke Bosne i Hercegovine, sa sjedištem u Sarajevu,
- Centralna banka Bosne i Hercegovine – Glavna jedinica Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu,
- Centralna banka Bosne i Hercegovine – Glavna jedinica Mostar, sa sjedištem u Mostaru,
- Glavna banka Republike Srpske Centralne banke BiH, sa sjedištem u Banjoj Luci,
- Podružnica Centralne banke Bosne i Hercegovine na Palama, sa sjedištem u Palama,
- Centralna banka Bosne i Hercegovine Podružnica Brčko, sa sjedištem u Brčko distriktu BiH.

Ciljevi i osnovni zadaci Centralne banke su utvrđeni člankom 2. Zakona o Centralnoj banci, kako slijedi:

Cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute (konvertibilna marka) tako što izdaje domaću valutu prema aranžmanu poznatom pod nazivom currency board.

Osnovni zadaci Centralne banke koji se izvršavaju pod nadležnošću Upravnog vijeća Centralne banke jesu:

- da definira, usvoji i kontrolira monetarnu politiku Bosne i Hercegovine putem izdavanja domaće valute (konvertibilna marka) po tečaju određenom u članku 32. Zakona o Centralnoj banci (jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka) i uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima kao i kroz ostale funkcije koje ima prema Zakonu o Centralnoj banci;
- da drži i upravlja službenim deviznim pričuvama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- da potpomogne ili uspostavi i održava odgovarajuće platne i obračunske sustave;
- da izdaje propise za ostvarivanje aktivnosti utvrđenih u članku 2. stavak a. točka 3. Zakona o Centralnoj banci;
- da koordinira djelatnosti agencija koje su nadležne za izdavanje bankarskih licenci i vršenje supervizije banaka u entitetima na način kako to odredi Upravno vijeće Centralne banke, uključujući mjesečne sastanke rukovoditelja tih agencija s predstavnicima Centralne banke i podnošenje mjesečnih izvješća od strane tih agencija Centralnoj banci o njihovim djelatnostima i o kretanjima u financijskim institucijama u njihovoj nadležnosti;
- da provodi monetarnu politiku u skladu s člankom 2. stavak a. točka 3. Zakona o Centralnoj banci;
- da prima depozite od Bosne i Hercegovine i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obveznim pričuvama. Centralna banka može držati i depozite entiteta i drugih javnih institucija kao i druge pričuve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
- da pregleda informacije koje Centralnoj banci prosljede entitetske agencije za bankarstvo na osnovi članka 4(l) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i članka 4(m) Zakona o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, izmijenjenih i dopunjenih u općem kontekstu Poglavlja VIII istog, ali s ciljem da se donesu posebni propisi u pogledu procedura za kliring i namiru međubankarskih plaćanja, uključujući plaćanja čekom i drugim instrumentima plaćanja, ako bude bilo potrebno radi osiguranja postupanja u skladu s nalogima za blokiranje u pogledu financiranja terorističkih aktivnosti

ili aktivnosti kojima se remeti mir, kako se predviđa u entitetskim zakonima o agencijama za bankarstvo i zakonima o bankama te radi dodatnog osiguranja protiv pristupa na bilo koji način blokiranim računima kako se predviđa u navedenim zakonima;

- da stavlja u optjecaj i povlači iz optjecaja domaću valutu (konvertibilna marka), uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila currency boarda definiranog u članku 2. stavak a. točka 3. Zakona o Centralnoj banci;

- da provodi radnje u pomaganju borbe protiv pranja novca, pomaže antiterorističke mjere i mjere protiv opstrukcije provođenja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini koje se odnose na banke.

Ostali osnovni zadaci Centralnog ureda Centralne banke i glavnih jedinica jesu:

- da obavljaju devizne operacije na zahtjev banaka čije je sjedište u regiji koju pokriva glavna jedinica; i

- da prikupljaju podatke koji se odnose na ekonomske i financijske aktivnosti u regiji u kojoj se nalazi njihovo sjedište.

Pored navedenog cilja i osnovnih zadataka iz članka 2. Zakona o Centralnoj banci, Centralna banka ima i druge zadatke, dužnosti i ovlaštenja koja su utvrđena Zakonom o Centralnoj banci te drugim zakonima i propisima Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, među kojima se mogu izdvojiti ona iz Zakona o Centralnoj banci:

- zastupa Bosnu i Hercegovinu na svim međuvladinim sastancima, tijelima i organizacijama o pitanju monetarne politike i drugih pitanja koja su u njenoj nadležnosti (članak 4. Zakona o Centralnoj banci);

- može pružati bankarske usluge u korist stranih vlada, stranih središnjih banaka i monetarnih vlasti te u korist međunarodnih organizacija u kojima ona ili Bosna i Hercegovina sudjeluje (članak 4. Zakona o Centralnoj banci);

- može sudjelovati u međunarodnim organizacijama koje rade na učvršćivanju financijske i ekonomske stabilnosti kroz međunarodnu monetarnu suradnju (članak 4. Zakona o Centralnoj banci);

- može, kao zastupnik Bosne i Hercegovine, preuzeti odgovornost i izvršiti transakcije u vezi sa sudjelovanjem Bosne i Hercegovine u međunarodnim organizacijama (članak 4. Zakona o Centralnoj banci);

- utvrđuje propisima minimalni iznos koji se obračunava na depozite i pozajmljena sredstva, bez obzira u kojoj valuti su sredstva izražena, koji su banke dužne da drže kod Centralne banke, preko centrale ili glavnih jedinica (članak 36. Zakona o Centralnoj banci);

- predstavlja jedini autoritet u Bosni i Hercegovini koji donosi odluke o izdavanju zakonitog sredstva plaćanja i povlačenju iz optjecaja zakonitog sredstva plaćanja, preko centrale, glavnih jedinica i ostalih podružnica u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj (članak 39. Zakona o Centralnoj banci);

- određuje nominalnu vrijednost i veličinu novčanica i kovanica u skladu s člankom 7. stavak e. Zakona o Centralnoj banci (članak 42. Zakona o Centralnoj banci);

- organizira tiskanje novčanica i kovanje kovanog novca, brine se o sigurnosti i čuvanju izdanih novčanica i kovanog novca (članak 43. Zakona o Centralnoj banci);

- vodi inventuru zalihe novca, planira izdavanje novca, a centrala, glavne jedinice i ostale podružnice Centralne banke osiguravaju redovitu opskrbu novčanica i kovanica konvertibilne marke tako da udovolje potrebama gospodarstva Bosne i Hercegovine (članak 45. Zakona o Centralnoj banci);

- odlučuje o postavljanju ograničenja na plaćanja i međunarodne transakcije ako su takva ograničenja potrebna za izvršenje obveze Bosne i Hercegovine, u skladu s međunarodnim zakonom (članak 48. Zakona o Centralnoj banci);

- može, ili za vlastiti račun ili za račun i po nalogu Bosne i Hercegovine, ući u klirinške i platežne aranžmane ili sklopiti bilo koji drugi ugovor u istu svrhu s javnim ili privatnim klirinškim institucijama koje se nalaze u inozemstvu (članak 49. Zakona o Centralnoj banci);

- radit će kao bankar i fiskalni agent Bosne i Hercegovine i javnih agencija koje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine odredi (članak 52. Zakona o Centralnoj banci);

- može prihvatiti depozite u svojoj centrali i glavnim jedinicama u konvertibilnoj marci i stranoj valuti iz institucija Bosne i Hercegovine i javnih agencija koje određuje nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine (članak 54. Zakona o Centralnoj banci);

- može samo preko trust fonda (povjeralički fond) i prema uvjetima o kojima će se složiti s nadležnim organima Bosne i Hercegovine djelovati kao fiskalni agent za Bosnu

i Hercegovinu i njene javne agencije (članak 55. Zakona o Centralnoj banci);

- može pomagati bankama u organiziranju klirinških mogućnosti i obračunu u međubankarskom plaćanju, uključujući plaćanje putem čekova i drugih platežnih instrumenata i može uspostaviti procedure i izdati takve propise koje smatra pravilnim (članak 58. Zakona o Centralnoj banci);

- može osnovati i održavati informativnu mrežu za financijski sustav Bosne i Hercegovine (članak 59. Zakona o Centralnoj banci);

- konsultira se o svim zakonskim prijedlozima vezano za sva pitanja koja se odnose na njeno poslovanje, ili koja su u domenu njene nadležnosti, prije nego budu dostavljena zakonodavnom tijelu Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (članak 65. Zakona o Centralnoj banci);

- prikuplja statističke podatke od nadležnih institucija Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske o ekonomskim i financijskim pitanjima, pod uvjetom da relevantni nadležni organi takve podatke ne smatraju povjerljivim, doprinosi usklađivanju pravila i prakse za prikupljanje, kompilaciju i distribuciju statističkih podataka u sklopu svoje nadležnosti i propisuje koji su statistički podaci potrebni, na kojem se obrascu dostavljaju Centralnoj banci, koje osobe dostavljaju te podatke Centralnoj banci, kao i režim povjerljivosti koji treba primijeniti kod dostavljanja podataka Centralnoj banci (članak 68. Zakona o Centralnoj banci);

- svi propisi, smjernice i upute izdane od Centralne banke koje se odnose na više ustanova i objavljene su u službenim listovima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, imaju zakonsku snagu na području cijele Bosne i Hercegovine (članak 70. Zakona o Centralnoj banci).

U personalnom smislu Centralna banka se sastoji od Upravnog vijeća Centralne banke, Uprave (guverner i tri viceguvernera) i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke je sastavljeno od pet članova, imenovanih od Predsjedništva Bosne i Hercegovine, koje (Upravno vijeće) između svojih članova bira guvernera na razdoblje od šest godina. Upravno vijeće je nadležno za vrhovnu upravu i kontrolu sprovođenja politike, administraciju i poslovanje Centralne banke, s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci.

Guverner je glavni izvršni funkcionar zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke i sva ovlaštenja koja nisu specifično dana Upravnom vijeću Centralne banke dodjeljuju se guverneru. Guverner predsjedava sjednicama Upravnog vijeća Centralne banke i ima zakonsko pravo da u granicama svojih ovlaštenja poduzme sve tražene mjere ili one za koje on sam smatra da su preporučljive za administraciju i poslovanje Centralne banke, uključujući i sklapanje ugovora u ime Centralne banke, imenovanje službenika, posrednika i korespondenata Centralne banke i zastupa Centralnu banku u pravnim postupcima.

Uprava Centralne banke se sastoji od guvernera i viceguvernera koje, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke, imenuje guverner. Uprava Centralne banke izvještava Upravno vijeće Centralne banke o administraciji i djelatnostima Centralne banke, vođenju njenih monetarnih i regulatornih politika, solidnosti financijskog sustava te o stanju novca, kapitala i deviznog tržišta, uključujući sve događaje i uvjete koji imaju, ili će imati, značajan učinak na upravljanje ili poslovanje Centralne banke, na sprovođenje njenih politika, na financijski sustav, ili na prije spomenuta tržišta.

U Centralnoj banci je uspostavljena funkcija interne revizije kojom rukovodi glavni interni revizor s pravima i dužnostima utvrđenim člankom 20. Zakona o Centralnoj banci. Glavnog internog revizora Centralne banke i njegove zamjenike imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke.

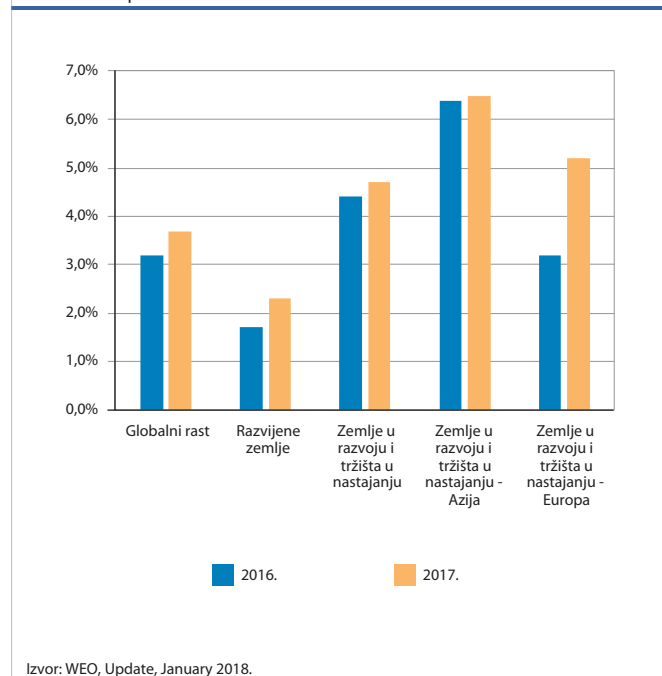
1. EKONOMSKA KRETANJA U 2017. GODINI

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

1.1.1 Trendovi u realnom sektoru

Ubrzanje globalnog ekonomskog rasta, koje je započelo u drugoj polovici 2016. godine, nastavljeno je u prvoj polovici 2017. godine. Nakon globalnog rasta od 3,2% u 2016. godini (2016/2015), u 2017. godini je ostvaren realni rast svjetskog BDP od 3,7% (2017/2016). Kao i prethodne godine i u 2017. godini tržišta u nastajanju i zemlje u razvoju (stopa rasta realnog BDP 4,7%), među kojima se izdvajaju zemlje Azije (6,5%) su rasli po značajno višoj stopi od razvijenih zemalja (slika 1.1). Oporavak globalne ekonomske aktivnosti i dalje traje, a očekuje se nastavak trenda i u srednjem roku (2018. godina i 2019. godina). Iako je oporavak snažan i u razvijenim ekonomijama, zemlje u razvoju i tržišta u nastajanju najviše doprinose globalnom rastu, što su očekivanja i za naredna razdoblja. Azijske zemlje u razvoju i tržišta nastajanju, Kina i Indija prvenstveno, među najznačajnijim su pokretačima globalnog rasta. Značajan rast ekonomske aktivnosti je zabilježen, a očekuje se i u narednim razdobljima, i u europskim zemljama u razvoju i tržištima u nastajanju, u koje spada i BiH.

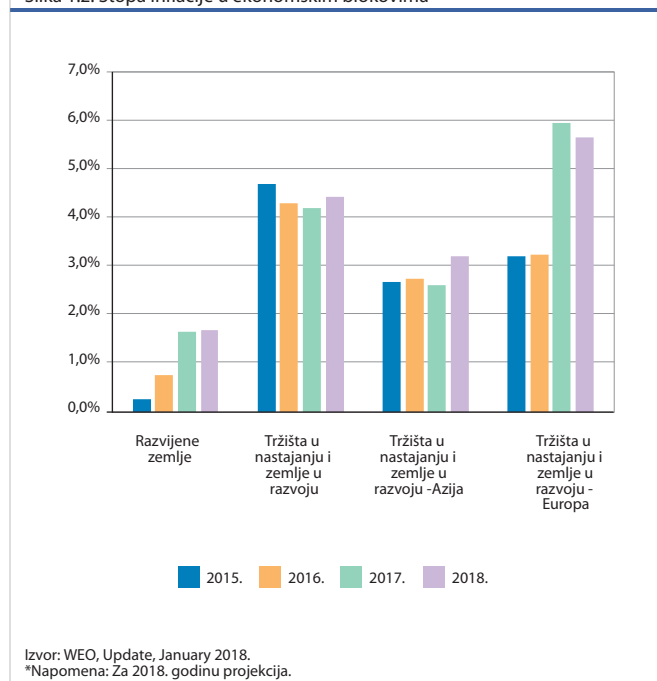
Slika 1.1: Stope rasta BDP u ekonomskim blokovima

Inflatorni pritisci su znatno ojačali u 2017. godini u razvijenim zemljama (slika 1.2), mada je inflacija u većini

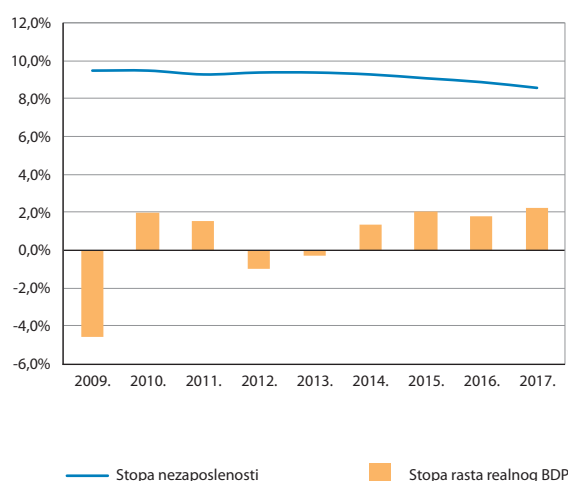
ovih zemalja još uvijek ispod ciljane razine. Značajniji rast inflacije se ne očekuje u kratkom, nego tek u srednjem roku. U zemljama u razvoju i tržištima u nastajanju je u 2017. godini čak zabilježen i blagi pad opće razine potrošačkih cijena. Izuzetak su europske zemlje u razvoju i tržišta u nastajanju u kojem je u 2017. godini zabilježen značajan rast inflacije. Značajno viša inflacija, u odnosu na razvijene Europske zemlje, u ovoj regiji se očekuje u srednjoročnom razdoblju.

Slika 1.2: Stopa inflacije u ekonomskim blokovima*

Ekonomski oporavak u EU je snažan i evidentan je u svim regijama. Eurozona bilježi četvrtu godinu uzastopnog ekonomskog rasta, a rast u 2017. godini je bio 2,25% (slika 1.3). Stopa rasta realnog BDP u 2017. godini je najviše ostvarena stopa rasta od 2007. godine. Također, usljed rasta ekonomske aktivnosti, primjetan je i nastavak trenda smanjenja broja nezaposlenih u ukupnom radno aktivnom stanovništvu. Rast u eurozoni uprkos odsustvu značajnijeg rasta u produktivnosti, prouzrokovan je padom nezaposlenosti koja se nalazi na najnižoj razini od siječnja 2009. godine i iznosi 8,6%.

Slika 1.3: Ekonomija eurozone

Izvor: Europska komisija

Sve države u kojima je u značajnoj mjeri prisutno radno aktivno stanovništvo podrijetlom iz naše zemlje su ostvarile dodatni rast realnog BDP u 2017. godini, slično kao i u 2016. godini, s tom razlikom što je promjena stope rasta realnog BDP u 2017. godini (u odnosu na prethodnu godinu) u prosjeku značajno veća nego u 2016. godini (tablica 1.1). U ovoj grupi zemalja izdvajaju se Slovenija, Švedska i Hrvatska sa stopama rasta realnog BDP-a u 2017. godini od 4,72%, 3,19% i 3,18% respektivno.

Poslije dvije godine uzastopne deflacije (2015. godina i 2016. godina) inflacija u Hrvatskoj u 2017. godini je ponovo pozitivna i iznosi 1,3%. U Srbiji su inflatorni pritisci još jači nego u Hrvatskoj, a stopa inflacije je u 2017. godini dostigla ciljanu vrijednost od 3%. Stopa gospodarskog rasta u Srbiji je u 2017. godini niža nego u prethodnoj godini. Srbijanski BDP je porastao za 1,9% (2017. godini), a rast u 2016. godini je bio 2,8%.

Tablica 1.1. Prirast realnog BDP-a u zemljama Europske unije

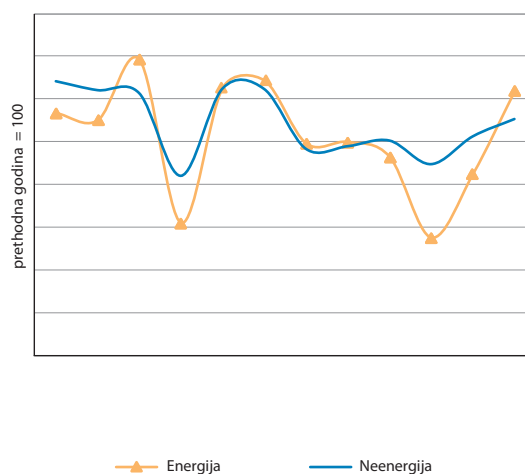
	Danska	Njemačka	Hrvatska	Austrija	Slovenija	Švedska	EU	Eurozona
2013.	0,71	-0,00	1,12	-0,65	1,54	1,53	0,72	0,66
2014.	0,74	1,44	0,57	0,80	4,11	1,36	1,51	1,62
2015.	-0,07	-0,19	2,74	0,26	-0,72	1,92	0,58	0,73
2016.	0,07	0,20	0,74	0,36	0,89	-1,22	-0,37	-0,25
2017.	0,61	0,21	0,20	1,12	1,57	-0,11	0,40	0,42

u p.b.

Izvor: Evropska komisija. Napomena: BDP izražen u cijenama iz 2010. godine.

Prvi put nakon pet godina cijena energenata je viša u odnosu na prethodnu godinu, a porasle su i cijene neenergenata, mada je njihov rast značajno niži od rasta cijena energenata (slika 1.4). Cijene energenata (2017/2016) su porasle za 23,6%, a neenergenata za 5,6%, ali još uvijek su za oko jednu trećinu i za oko jednu šestinu niže nego u 2010. godini, respektivno. Poslije četiri godine pada, cijena sirove nafte je porasla za 23,5% (2017/2016. godine) i dostigla je vrijednost od 54,39 USD. U 2017. godini cijena aluminija i željezne rude je 1.967,65 USD i 71,76 USD, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja gotovo identičan porast od 22,8%. Nakon četiri godine pada (2012-2015.) cijene poljoprivrednih proizvoda su kao i u 2016. godini blago korigirane i u 2017. godini (-0,48%). Cijena pića je smanjena za 9% (2017/2016), a cijena hrane je ostala na istoj razini. Cijena drveta pada već treću godinu uzastopno (85,5% razine iz 2010. godine), dok poslije pet godina pada, cijene metala bilježe značajan godišnji rast (24,19%).

Slika 1.4: Indeks neenergetskih i energetskih roba

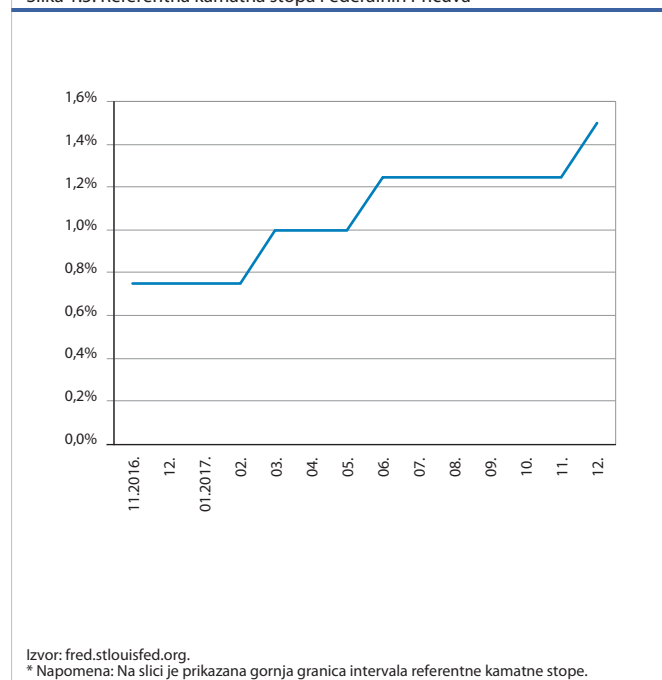

Izvor: Svjetska banka

1.1.2 Monetarni trendovi

Najznačajnija promjena u globalnim monetarnim trendovima tijekom 2017. godine je nastavak rasta referentne kamatne stope FED-a (eng. Federal Funds Rate), (slika 1.5). FED je povećao kamatnu stopu čak tri puta, svaki put za 0,25 b.b. Prvo povećanje (ožujak) je smjestilo referentnu kamatnu stopu u interval 0,75% - 1,0%, drugo povećanje (lipanj) u interval 1% - 1,25%, a treće povećanje (prosinac) u interval 1,25% - 1,5%. Kao razlozi odluke da se povećaju kamatne stope navođeni su realizirani i očekivani tržišni uvjeti i inflacija, pri čemu se isticalo da će monetarna politika i dalje ostati prilagodljiva i da će podržavati oporavak tržišta rada i održivi povratak ka inflaciji od 2%.

Slika 1.5: Referentna kamatna stopa Federalnih Pričuva*

Za razliku od FED-a, ECB nije mijenjala referentne kamatne stope. Kamatna stopa na kreditne olakšice, glavna stopa refinanciranja i kamatna stopa na depozitne olakšice su ostale na razini od 0,25%, 0% i -0,4% respektivno. Nakon tri godine deprecijacije, devizni tečaj eura u odnosu na američki dolar je značajno aprecirao (tablica 1.2). Promjena deviznog pariteta EURUSD u 2017. godini nije doprinijela povećanju cjenovne konkurentnosti bh. vanjskotrgovinskog sektora.

Tablica 1.2. Devizni tečaj EURUSD

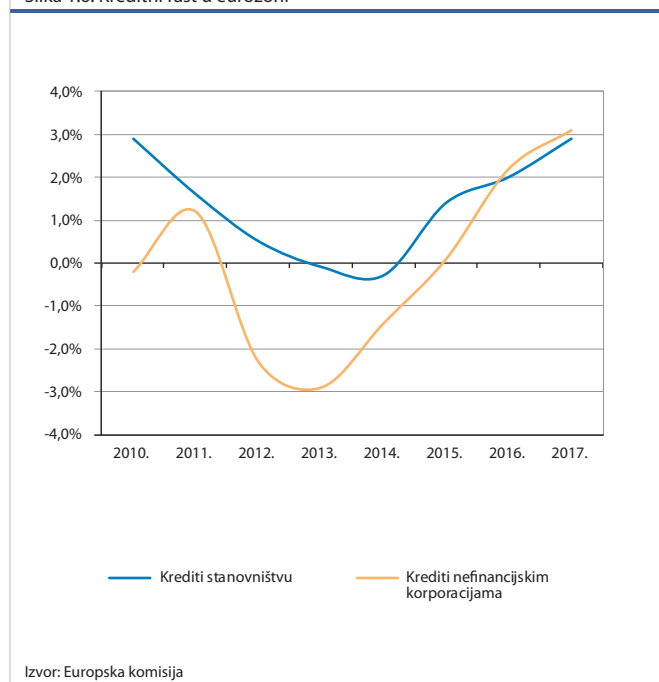
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Tečaj	1,32	1,32	1,31	1,37	1,23	1,09	1,05	1,18
Promjena	-	0,0%	-0,8%	4,6%	-10,2%	-11,4%	-3,7%	12,4%

Izvor: Evropska komisija

Krajem listopada 2017. godine ECB je najavila da će smanjiti mjesečni obujam kupovine aktive sa 60 milijardi EUR na 30 milijardi EUR i da će ova promjena stupiti na snagu od siječnja 2018. godine. ECB je ostavila mogućnost nastavka kvantitativnog popuštanja (eng. quantitative easing), ako to bude potrebno, do rujna 2018. godine.

Kao rezultat ekspanzivne monetarne politike i rasta BDP-a u 2017. godini nastavljen je kreditni rast (slika 1.6). Već drugu godinu uzastopno krediti nefinancijskim poduzećima, rastu brže od kredita sektoru stanovništva, što je jedan od pokazatelja povećanja učinkovitosti monetarne politike, ali i uspješnog restrukturiranja realnog sektora. Oporavak kreditnog tržišta, je uz visoke stope gospodarskog rasta i približavanje stope inflacije ciljanoj, pokazatelj da će monetarna politika ECB u srednjem roku promjeniti smjer, što će utjecati i na rast domaćih kamatnih stopa.

Slika 1.6: Kreditni rast u eurozoni

U odnosu na 2016. godinu prinosi na desetogodišnje obveznice u najrazvijenijim zemljama bilježe suprotne promjene. U Njemačkoj one su usljed niske baze korigirane za dvostruko 0,2% (2016. godina) na 0,43% (2017. godine), dok su u SAD samo blago korigirani, sa 2,41% na 2,45%.

Do najvećeg pada prinosa na desetogodišnje obveznice je došlo u Grčkoj i to za 298 b.b. Na kraju 2017. godine prinosi na desetogodišnje obveznice su 4,12%, što implicira poboljšanje javnih financija Grčke i veći stupanj održivosti javnog duga. Prinosi na finansijskom tržištu su blago

povećani i u ostalim zemljama eurozone (tablica 1.3.), što implicira poboljšanje uvjeta za investiranje deviznih pričuva Bosne i Hercegovine. Euribor je i u 2017. godini nastavio pad, s implikacijama na smanjenje domaćih kamatnih stopa.

Tablica 1.3: Financijsko tržište eurozone

	Prinosi na desetogodišnje obveznice				12 m Euribor
	Njemačka	Francuska	Italija	Španjolska	
2013.	1,93	2,56	4,13	4,15	0,56
2014.	0,54	0,83	1,89	1,61	0,33
2015.	0,63	0,99	1,60	1,77	0,06
2016.	0,21	0,69	1,82	1,38	-0,08
2017.	0,43	0,79	2,02	1,57	-0,19

Izvor: CBBiH. Podaci su uzeti za posljedni radni dan u godini

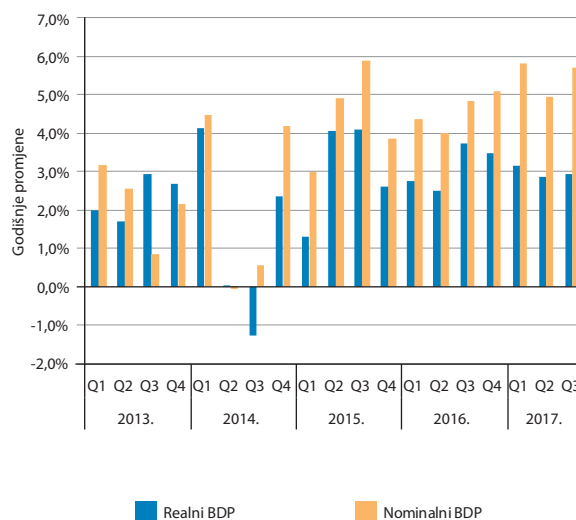
1.2 Izvješće o stanju gospodarstva BiH

Realni sektor ekonomije u 2017. godini karakterizira rast industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu. Rast proizvodnje bilježe industrijska područja prerađivačke industrije i rudarstva, dok s druge strane snažan pad bilježi proizvodnja i opskrba električne energije, plina, pare i klimatizacije. Sljedstveno rastu proizvodnje navedenih područja, bilježi se snažan nominalni rast izvoza prerađivačke industrije i rudarstva, dok usprkos padu proizvodnje nominalni izvoz električne energije bilježi najizraženije stope rasta¹ kao rezultat značajnog cjenovnog učinka. U građevinarstvu je, kao i u prethodnoj godini, zabilježen pad obujma proizvodnje slijedom usporavanja radova na izgradnji cestovne infrastrukture (posebno koridora Vc). Trgovina bilježi značajne stope rasta svih oblika trgovinskih aktivnosti. Kretanje opće razine cijena u BiH, mjereno indeksom potrošačkih cijena, pokazuje jačanje inflatornog pritiska u 2017. godini i on je najvećim dijelom uzrokovan povećanjem vanjskih cijena (nafta). Istodobno, domaće cijene mjerene BDP deflatorom su u zoni inflacije. Na tržištu rada, prema administrativnim podacima i podacima iz Ankete radne snage 2017. godine, bilježi se smanjenje broja nezaposlenih i rast broja zaposlenih osoba. Trend porasta nominalnih neto plaća nastavljen je u 2017. godini.

Prema službenoj projekciji Međunarodnog monetarnog fonda², nominalni bruto društveni proizvod (BDP) u BiH iznosi 31,283 milijarde KM za 2017. godinu, što predstavlja

rast od 4,6% u odnosu na 2016. godinu. Projicirana stopa realnog rasta BDP-a u odnosu na prethodnu godinu iznosi 2,7%. Prema podacima Agencije za statistiku BiH (BHAS)³ ekonomija je u prva tri tromjesečja 2017. godine, u odnosu na prva tri tromjesečja 2016. godine, rasla nominalno po stopi od 5,5%. Prema istom izvoru, rast realnog BDP-a u prva tri tromjesečja 2017. godine procijenjen je na 3,0% (slika 1.7).

Slika 1.7: Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a

Izvor: BHAS

¹ Prema službenim podacima zapažen je rast izvoza u sljedećim djelatnostima: proizvodnje i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizaciju 43,6%, prerađivačka industrije 16,4%, proizvodnja ruda i kamena 16,8%.

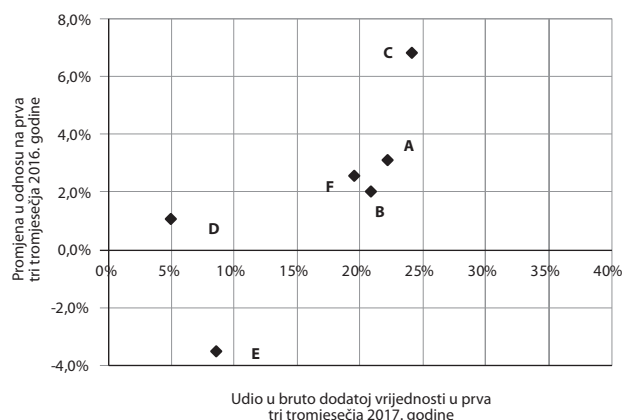
² Article IV Consultation with Bosnia and Herzegovina; priopćenje MMF-a iz veljače 2018. godine.

³ Bruto domaći proizvod – tromjesečni podaci, siječanj 2018. godine.

Tekstni okvir 1: Doprinos rasta realnog BDP-a po aktivnostima

U prva tri tromjesečja 2017. godine rast realne bruto dodane vrijednosti generiran je rastom aktivnosti u većini (od ukupno 19) ekonomskih djelatnosti (slika 1.8), s tim da su najizraženiji rast bilježile djelatnosti: ostale uslužne djelatnosti 31,1%, umjetnost i zabava 10,1%, trgovina na veliko i malo 9,7%, rudarstvo 5,3%, financijski sektor 4,6%, te prerađivačka industrija 4,1%. Na drugoj strani, značajni realni pad bruto dodane vrijednosti zabilježen je u stručnoj, znanstvenoj i tehničkoj djelatnosti (-4,4%), poljoprivredi (-3,5%), proizvodnji i opskrbi električne energije (-1,0%) te prijevozu i skladištenju (-0,8%).

Slika 1.8: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u BiH, u prva tri tromjesečja

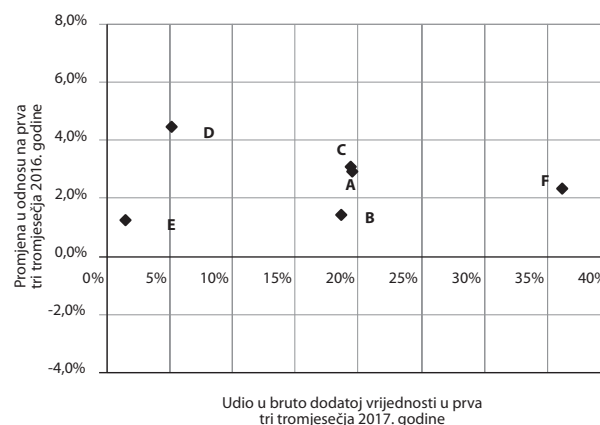

Izvor: BHAS

Uspoređujući doprinos rasta realne bruto dodane vrijednosti po aktivnostima u BiH s doprinosom rasta BDV-a u EU (slika 1.9) za prva tri tromjesečja 2017. godine primjetno je kako godišnji rast te struktura BDV-a imaju pojedine sličnosti, ali istodobno i bitne strukturne različitosti. Naime, najizraženiji doprinos rastu BDV-a u BiH, kao i EU, imaju trgovina, prijevoz, hoteljerstvo i ugostiteljstvo (aktivnost C), te industrijska proizvodnja. Na drugoj strani, najveći rast BDV-a u EU bilježi građevinarstvo (4,5%), dok je rast iste aktivnosti u domaćoj ekonomiji značajno niži (1,1%) kao rezultat usporavanja infrastrukturnih investicija. Inače, rast navedene aktivnosti u eurozoni iznosi 2,9%, čime je vidljivo da novije članice Unije bilježe izraženije stope rasta ove aktivnosti od razvijenih zemalja. Istodobno, poljoprivreda u EU bilježi rast od 1,2%, dok u BiH ista aktivnost bilježi realno smanjenje. Usprkos činjenici da su vremenske neprilike imale snažan utjecaj, pad navedene aktivnosti ukazuje na nedovoljnu razvijenost

ovoga sektora i manjak javno-privatnog partnerstva, čime se ističe potreba za daljnje ulaganje u sustav navodnjavanja i povećanja osiguranja u poljoprivredi.

Slika 1.9: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u EU, u prva tri tromjesečja

Izvor: Eurostat

Legenda:

Grupa A: industrijska proizvodnja; statistička područja djelatnosti B (vađenje rude i kamena), C (prerađivačka industrija) i D (proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom i klimatizacija), E (opskrba vodom).

Grupa B: proračunski korisnici; statistička područja djelatnosti O (javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje), P (obrazovanje) i Q (djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite).

Grupa C: trgovina; statističko područje djelatnosti G (trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala), H (prijevoz i skladištenje), I (hoteljerstvo i ugostiteljstvo).

Grupa D: građevinarstvo; statističko područje djelatnosti F (građevinarstvo).

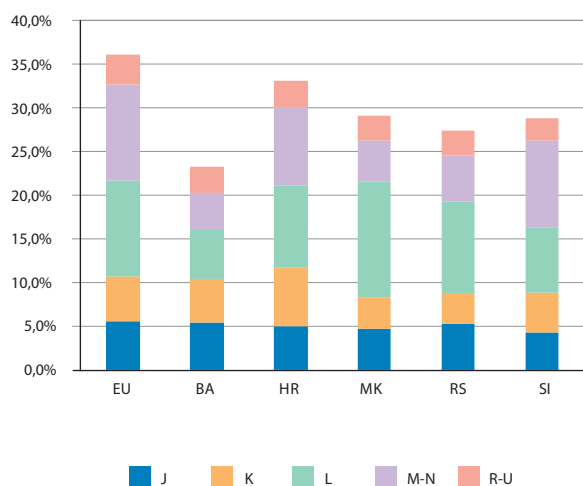
Grupa E: poljoprivreda; statističko područje djelatnosti A (poljoprivreda, šumarstvo i ribolov).

F: Ostalo.

Što se tiče strukture bruto dodane vrijednosti u prva tri tromjesečja 2017. godine, veći udio u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti u BiH imaju aktivnosti industrijske proizvodnje (2,7%), trgovine i ostalog (4,8%) te javnog sektora (2,2%), što je zapaženo u ukupnom udjelu BDV-a za članice EU. Nadalje, aktivnost poljoprivrede u ukupnom udjelu BDV-a iznosi 8,5% u BiH, dok udio iste aktivnosti u EU iznosi 1,5%, što ukazuje na značaj poljoprivrednog sektora u domaćoj ekonomiji. Istodobno, najizraženija razlika je prisutna za kategoriju ostale aktivnosti, osobito za stručne, znanstvene i pomoćne uslužne djelatnosti, te djelatnosti poslovanja nekretninama (slika 1.10). Prema prikaznim podacima vidljiva su odstupanja udjela ovih aktivnosti ne samo prema EU već i prema odabranim državama

regije, čime se ističe potreba za poticanjem strukturnog prilagođavanja u narednom razdoblju.

Slika 1.10: Struktura ostalih djelatnosti u BDV-u po zemljama

Izvor: BHAS, Eurostat
Napomena: BA - Bosna i Hercegovina, HR - Hrvatska, MK - Makedonija, RS - Srbija, SI - Slovenija

Legenda:

J: Informacije i komunikacije.

K: Financijske i osiguravajuće djelatnosti.

L: Poslovanje nekretninama.

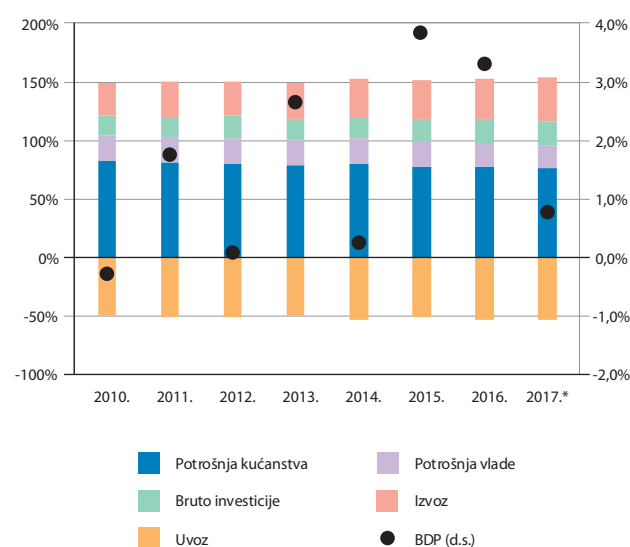
M-N: M (Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti), N (Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti).

R-U: R (Umjetnost i zabava), S (Ostale uslužne djelatnosti), T (Djelatnosti kućanstva kao poslodavatelja), U (Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i organa).

Napomena: Podaci za djelatnosti T i U nisu dostupni za BiH.

Uzimajući u obzir strukturu realnog BDP-a po rashodnoj metodi, vidljivo je da u prikazanom razdoblju (slika 1.11) izdaci za krajnju potrošnju kućanstva imaju ponajveći utjecaj na kretanje ukupne ekonomske aktivnosti, te isti prosječno iznose 79,3% BDP-a, iako je u posljednje vrijeme primjetan evidentan trend smanjenja udjela navedene potrošnje. Što se tiče izdataka za krajnju potrošnju vlade, isti u prosjeku iznose 21,5% BDP-a, s tim da se također bilježi smanjenje udjela ove kategorije u ukupnom BDP-u, što je posljedica i racionalnije javne potrošnje. Prosječni izdaci za bruto investicije su 18,6% BDP-a i većinski se odnose na investicije u nova stalna sredstva. Izvoz u navedenom razdoblju u strukturi BDP-a iznosi 32,3%, dok uvoz iznosi 51,6%. Pozitivnija struktura BDP-a bilježi se u prethodnim godinama kao rezultat povećanja udjela bruto investicija i izvoza tako da udjeli istih na kraju trećeg tromjesečja 2017. godine iznose 20,8% i 37,0%, respektivno.

Slika 1.11: Struktura realnog BDP-a po rashodnom pristupu

Izvor: BHAS

Napomena: Podaci za 2017. godinu uključuju razdoblje za tri tromjesečja, dok BDP u 2017. godini predstavlja godišnji rast u odnosu na prva tri tromjesečja 2016. godine

1.2.1 Realni sektor

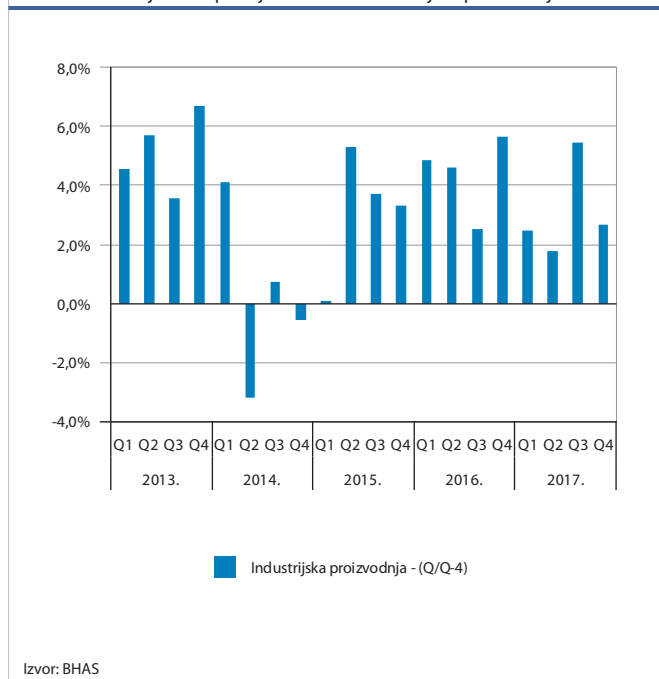
U sklopu ovog potpoglavlja, a imajući u vidu njihov značaj za ukupne ekonomske aktivnosti bh. ekonomije, poseban naglasak, u okviru osnovnih gospodarskih djelatnosti, stavljen je na industrijsku proizvodnju, građevinarstvo te trgovinu. Pored aktivnosti u ovim djelatnostima, izneseni su i osnovni trendovi u općoj razini cijena kao i osnovne karakteristike tržišta rada (zaposlenost i plaće) u 2017. godini.

I Osnovne gospodarske djelatnosti

Sva četiri tromjesečja 2017. godine, promatrano na godišnjoj razini, karakterizira rast industrijske proizvodnje. Zahvaljujući ovakvom tromjesečnom kretanju, obujam industrijske proizvodnje ostvaren u 2017. godini veći je za 3,1% (slika 1.12)⁴. Pri tome je, prosječan rast industrijske proizvodnje u 2017. godini, mjeren u odnosu na baznu 2010. godinu, zabilježio dvoznamenkasti rast od 15,0%, nakon što je u prethodnoj godini prvi put zabilježen dvoznamenkasti rast (11,6%), i može se smatrati povoljnim.

⁴ Godišnja stopa promjene izračunana iz kalendarski prilagođenih indeksa obujma industrijske proizvodnje pokazuje istovjetan rast od 3,1%. Izvor: Mjesečni indeksi industrijske proizvodnje za BiH prosinac 2016. - prosinac 2017. godine (BHAS).

Slika 1.12: Tromjesečne promjene indeksa industrijske proizvodnje

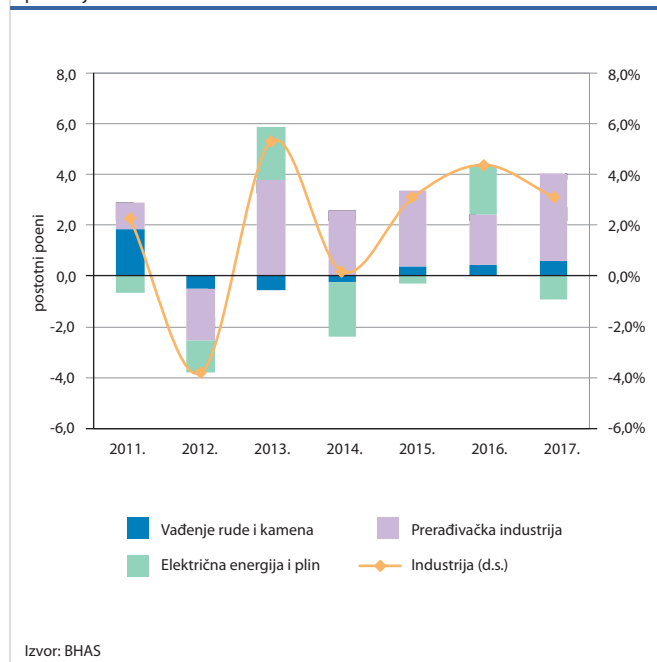

U 2017. godini u industrijskim područjima rudarstva, te prerađivačke industrije zabilježen je rast proizvodnje, dok značajan pad bilježi proizvodnja i opskrba električne energije i plina (slika 1.13). Najznačajniji doprinos rastu industrijske proizvodnje u 2017. godini, promatrano prema područjima djelatnosti, zabilježila je prerađivačka industrija (godišnji porast od 5,3%)⁵, dok negativan doprinos rastu bilježi proizvodnja i opskrba električne energije i plina (godišnji pad 4,1%)⁶. Ključni doprinos rastu prerađivačke industrije zabilježen je u sljedećim granama: proizvodnja gotovih metalnih proizvoda osim strojeva i opreme, proizvodnja papira, proizvodnja baznih metala, te proizvodnja tekstila. Rast proizvodnje u ovim djelatnostima, koje imaju značajan udio u ukupnoj industriji, pozitivno se odrazio na rast izvoza. Što se tiče obujma proizvodnje i opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (izuzev grane 35.3 - proizvodnja i opskrba parom i klimatizacija), ovo je područje u prethodnim godinama bilo jedna od ključnih determinanti kretanja industrijske proizvodnje. U okviru ovog područja posebno je značajan dio koji se odnosi na proizvodnju električne energije. Prema posljednjim dostupnim podacima, u 2017. godini kumulirana neto proizvodnja električne energije je niža za 5,4% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine⁷. Iako je zabilježen pad proizvodnje u 2017. godini, rast cijena električne

energije je uzrokovao značajan rast vrijednosti izvoza tako da je u odnosu na 2016. godinu izvoz veći za 43,6%⁸.

Nadalje, područje u kome je, također, ostvaren rast i to u visini od 5,0%, jeste vađenje rude i kamena. U okviru ovog područja zabilježen je rast djelatnosti vađenja ugljena i lignita. Rast količine ugljena i lignita u uskoj je vezi s porastom izvoza električne energije.

Slika 1.13: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima

Promatrajući udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje (slika 1.14) primjetno je kako je u 2017. godini zabilježen porast većine glavnih grupa proizvoda, s tim da pad industrijske proizvodnje bilježi grupa energija, koja ima najznačajniji udio u industrijskoj proizvodnji⁹. Poslije energije naredna glavna grupa proizvoda, promatrano po veličini udjela u ukupnoj industriji, jesu intermedijarni proizvodi. Proizvodnja intermedijarnih proizvoda bitna je, kako za domaću finalnu proizvodnju tako i za izvoz, i to zbog činjenice da su intermedijarni proizvodi u ukupnom izvozu u 2017. godini sudjelovali sa 39,6%¹⁰. U okviru ove grupe izuzetno visoka stopa rasta obujma proizvodnje je zabilježena u proizvodnji papira (godišnji rast 16,9%), te proizvodnji baznih metala (7,0%). Pri tome je izvoz ovih proizvoda u 2017. godini porastao za 14,3% i 22,0%, respektivno.

⁵ Prerađivačka industrija je stopi rasta ukupne industrije doprinijela 3,5 postotnih bodova.

⁶ Proizvodnja i opskrba električnom energijom i plinom je stopi rasta ukupne industrije doprinijela -0,9 postotnih bodova.

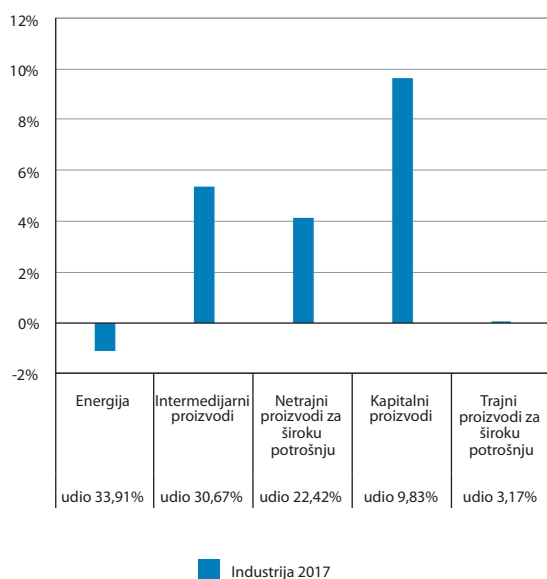
⁷ U ukupnoj neto proizvodnji električne energije u razdoblju od siječnja do kolovoza 2017. godine udio hidroelektrana je 24,7%, dok je udio termoelektrana 75,3%.

⁸ Izvor: BHAS; Statistika robne razmjene BiH s inozemstvom, siječanj-prosinac 2017. godine.

⁹ Kao što je navedeno značajan pad je zabilježen u proizvodnji i opskrbi el. energije i plina (-4,11%), dok proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih derivata stagnira (-0,01%).

¹⁰ Izvoz intermedijarnih proizvoda u 2017. veći je nominalno za 20,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 1.14: Stope rasta i udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje

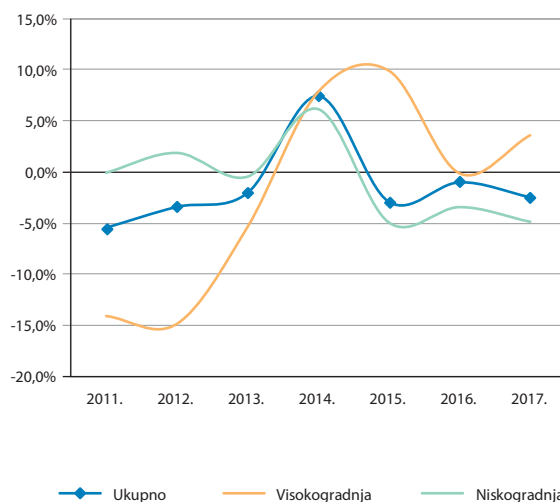

Izvor: BHAS

Iako se sljedeća grupa po udjelu u grupama proizvoda industrijske proizvodnje odnosi na netrajne proizvode za široku potrošnju, u 2017. godini značajniji doprinos u ukupnom rastu industrijske proizvodnje je ostvaren od rasta proizvodnje kapitalnih proizvoda. U okviru ove grupe proizvoda visoke stope rasta su ostvarene u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme (godišnji rast 11,8%), gdje je rast izvoza navedene djelatnosti iznosio 21,1%. Nešto niži godišnji rast po grupama je zabilježen u proizvodnji netrajnih proizvoda za široku potrošnju, ponajviše iz razloga što je unutar ove grupe zabilježeno smanjenje godišnje proizvodnje prehrambenih proizvoda, te odjeće. Stagniranje proizvodnje je zabilježeno kod trajnih proizvoda za široku potrošnju, što je rezultiralo zanemarivom doprinosu rastu ukupne industrije. Unutar ove grupe najveći udio ima djelatnost proizvodnje namještaja koja u posljednjim godinama bilježi kontinuirani godišnji rast.

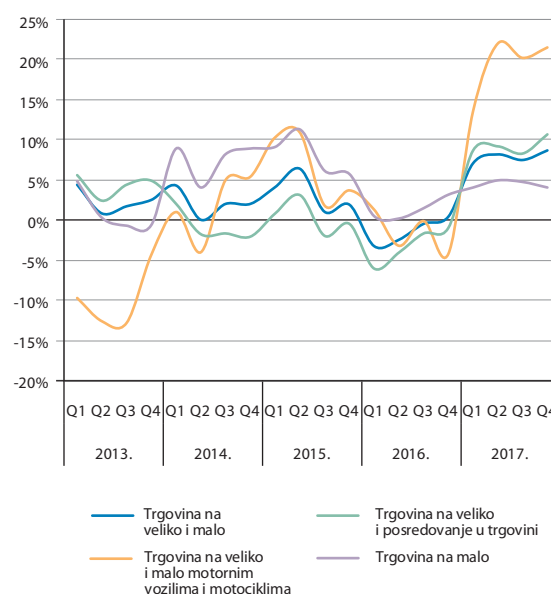
U ekonomskoj djelatnosti građevinarstva zabilježen je pad obujma proizvodnje u 2017. godini koji je u odnosu na prethodnu godinu manji za 2,5%. Promatrajući godišnje promjene proizvodnje u građevinarstvu (slika 1.15) primjećuje se jedino u 2014. godini rast proizvodnje u građevinarstvu, ponajviše zbog velikih aktivnosti u niskogradnji. Smanjenje indeksa proizvodnje u građevinarstvu u 2017. godini je pod utjecajem pada segmenta niskogradnje koji je u odnosu na prethodnu godinu manji za 4,9%, dok je visokogradnja ostvarila rast u odnosu na prošlu godinu (3,6%). Pad aktivnosti u niskogradnji osobito se odnosi na zastoj u gradnji koridora Vc.

Slika 1.15: Godišnje promjene obujma proizvodnje u građevinarstvu

Izvor: BHAS

Slika 1.16: Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine, (Q/Q-4)

Izvor: BHAS

Trgovina kao pojedinačna djelatnost ima najveći udio u bruto dodanoj vrijednosti, koji za tri tromjesečja 2017. godine iznosi 17,3%. Promatrajući statistiku distributivne trgovine (slika 1.16), koja uključuje sve oblike trgovinskih aktivnosti, od nabave robe od proizvođača do isporuke robe do krajnjeg potrošača na domaćem tržištu¹¹, vidljivo je kako u sva četiri tromjesečja 2017. godine promet trgovine bilježi značajan rast, koji na godišnjoj razini iznosi 8,0%, prvenstveno kao rezultat rasta aktivnosti u trgovini na veliko i posredovanje u trgovini¹² (godišnji rast 9,3%) te trgovini na

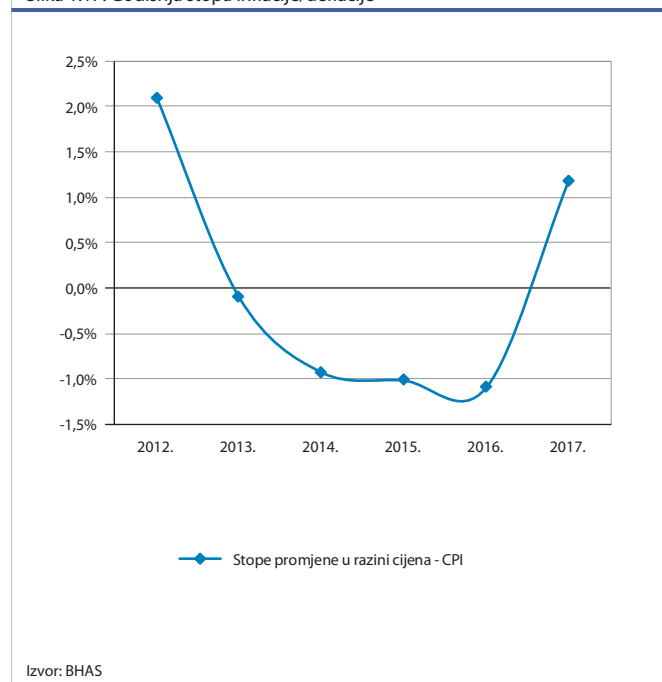
¹¹ Izvor: BHAS, Indeksi prometa distributivne trgovine¹² Udio trgovine na veliko i posredovanje u ukupnoj trgovini iznosi 56,8%

malo¹³, koja bilježi kontinuirani rast prometa u posljednjim godinama, koji na kraju 2017. godine iznosi 4,5% u odnosu na prethodnu godinu. Trgovina na veliko i malo motornim vozilima i motociklima, koja ima najniži udio u ukupnoj trgovini, (6,1%) bilježi rast od 19,7%.

II Cijene

Deflatorni pritisci, prisutni od trećeg tromjesečja 2013. godine, prekinuti su početkom 2017. godine, tako da su prosječne potrošačke cijene u istoj godini zabilježile godišnji rast od 1,2% (slika 1.17), slijedom kretanja cijena u odjeljku hrane i pića te prijevoza, prema čemu je evidentno da se u narednom razdoblju očekuju dodatni inflatorni pritisci, ponajviše zbog uvođenja trošarina na naftu i naftne derivate, usklađivanja dodatnih trošarina na duhan i alkoholna pića, te kretanja vanjskih cijena (hrane i nafte)¹⁴.

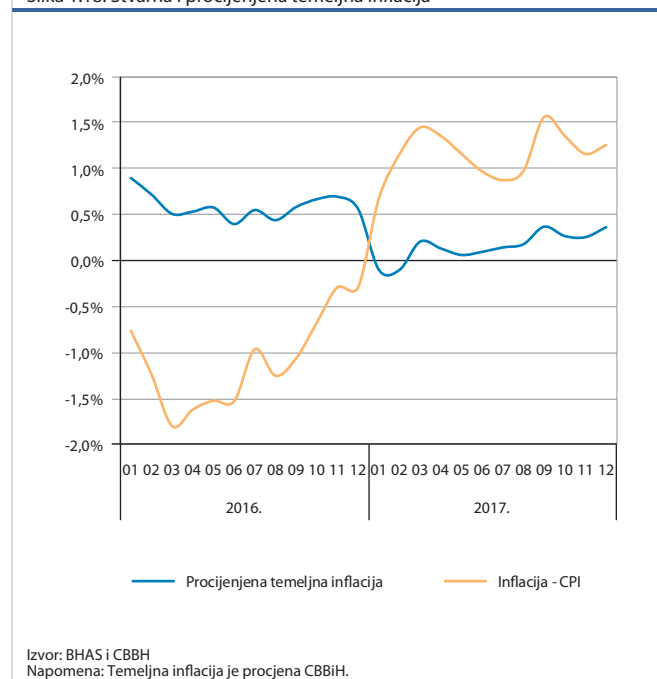
Slika 1.17: Godišnja stopa inflacije/deflacije

U promatranom razdoblju stvarna inflacija je pod snažnim utjecajem dva cjenovna odjeljka¹⁵, u okviru indeksa potrošačkih cijena, hrana i bezalkoholna pića (zbog cijena hrane) i prijevoz (zbog cijena nafte). Cjenovni odjeljci hrane i bezalkoholnih pića te prijevoza imaju visok udio u potrošnji kućanstva i zbog toga u najvećoj mjeri determiniraju kretanje inflacije / deflacije u bh. ekonomiji¹⁶. Vrijednosti procijenjene temeljne inflacije¹⁷ ukazuju da

je u 2017. godini usporen rast cijena ostalih roba i usluga koje ulaze u sastav indeksa potrošačkih cijena (slika 1.18). Značajan pad cijena bilježi odjeljak odjeće i obuće (-8,0%), što ponajviše utječe na sporiji rast vrijednosti procijenjene temeljne inflacije. Usljed rasta cijena nafte (godišnji rast 23,5%) na svjetskim tržištima u 2017. godini, cjenovni odjeljak prijevoz, uz godišnji rast od 5,5%, je tijekom cijele godine vršio inflatorne pritiske na opću razinu potrošačkih cijena. Istodobno, odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, kao kategorija s najvećim udjelom u potrošnji kućanstva, bilježi godišnji rast cijena od 0,9. Slijedom kontinuiranog povećanja trošarina na duhanske proizvode i alkoholna pića, cijene ovog odjeljka također bilježe značajan godišnji rast (5,2%).

Slika 1.18: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija

Inflacija mjerena BDP deflatorom ukazuje na ubrzan rast cijena u prva tri tromjesečja 2017. godine (slika 1.19). Različiti trendovi kretanja cijena mjerene pomoću BDP deflatora i indeksa potrošačkih cijena mogu se obrazložiti visokim udjelom proizvoda koji se ne nalaze u potrošačkoj košarici (uključujući i potrošnju sektora vlade), već se prodaju izravno poduzećima ili se, pak, izvoze na inozemna tržišta. BDP deflator ukazuje da je u prva tri tromjesečja 2017. godine zabilježen rast cijena proizvoda i usluga u domaćoj ekonomiji od 2,4% na godišnjoj razini. Rast BDP

¹³ Udio trgovine na malo iznosi 37,1%

¹⁴ Cijena nafte na svjetskom tržištu u siječanju 2018. godine zabilježila je najvišu razinu od kraja 2014. godine. Godišnji rast cijena u siječnju tekuće godine iznosi 25,7%.

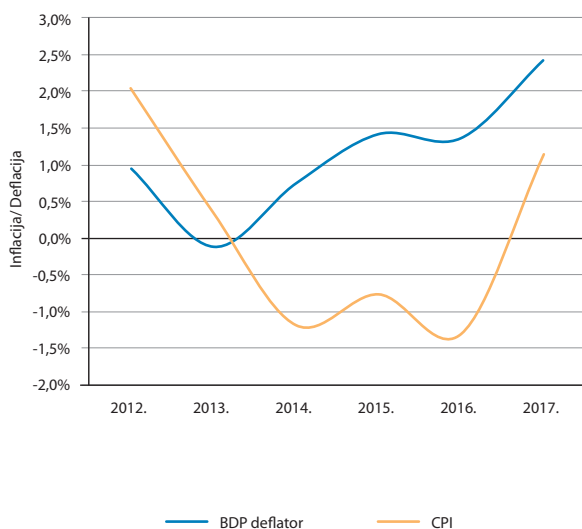
¹⁵ Odjeljak odjeće i obuće također je pod snažnim utjecajem vanjskih cijena, ali zbog nižeg pondera od ostala dva odjeljka u obzir su uzeti odjeljci hrana i bezalkoholna pića te prijevoz.

¹⁶ Prema posljednjim dostupnim podacima BHAS-a iz 2016. godine, u ukupnim troškovima kućanstva hrana i bezalkoholna pića sudjeluju 33,09%, a prijevoz 12,79%.

¹⁷ Procijenjena temeljna inflacija dobijena je tako što je službena inflacija umanjena za učinke promjena u cijenama u ova dva odjeljka. Kao ponderi korišteni su službeni godišnji ponderi za cjenovne odjeljke objavljeni od BHAS. Pošto u momentu pisanja Godišnjeg izvješća nisu objavljeni ponderi za 2017. godinu, korišteni su cjenovni ponderi za 2016. godinu.

deflatora u prva tri tromjesečja 2017. godine, u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, zabilježen je u većini djelatnosti i to uglavnom u djelatnostima koje se odnose na industriju, trgovinu i prijevoz, dok pad deflatora je zabilježen jedino u obrazovanju i poljoprivredi.

Slika 1.19: Godišnje promjene u razini cijena u prva tri tromjesečja

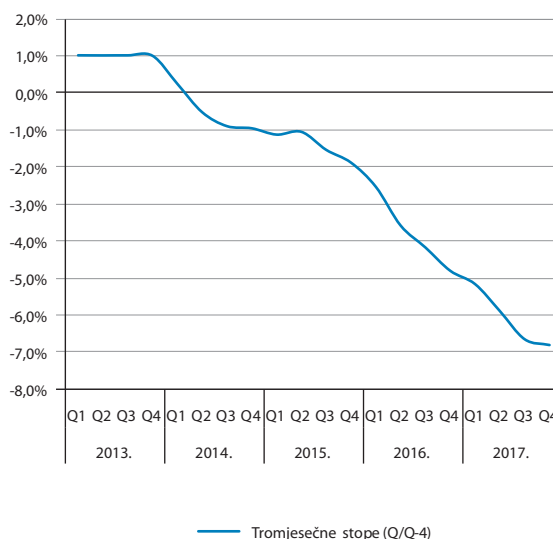
Izvor: BHAS

BDP deflator u djelatnosti prijevoz i skladištenje u prva tri tromjesečja 2017. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukazuje na rast domaćih cijena od 5,5 postotnih bodova. Promatrajući tromjesečno kretanje BDP deflatora, uočava se da se ono značajno podudara, s kretanjem cijena CPI u cjenovnom odjeljku prijevoz, što implicira da se cijene u ovoj djelatnosti prilagođavaju promjenama cijena na svjetskim tržištima. Istodobno, rast cijena prijevoza i skladištenje jednim dijelom uzrokuje rast deflatora u djelatnosti trgovina na veliko i malo (1,8%), vjerojatno zbog udjela transportnih troškova u ukupnim troškovima ove djelatnosti. Godišnje smanjenje proizvodnje energije kao i porast cijena na inozemnom tržištu utjecali su na značajan rast cijena proizvodnje i opskrbe električne energije (8,5%). Istodobno, najizraženiji rast cijena zabilježen je u financijskoj djelatnosti i djelatnosti osiguranja (10,2%). Ukoliko se promatra BDP deflator po rashodnoj metodi, u prva tri tromjesečja 2017. godine prisutan je rast cijena svih sastavnica BDP-a u odnosu na isto razdoblje 2016. godine, s tim da se izdvaja rast cijena izvoza (6,2%), uvoza (4,8%) te potrošnje kućanstva (1,9%), što je bitno izraženiji rast od rasta prosječnih potrošačkih cijena u istom razdoblju (1,1%).

III Zaposlenost i plaće

Prema podacima iz Ankete o radnoj snazi, 2017. godine stopa nezaposlenosti u BiH je bila 20,5% i niža je u odnosu na 2016. godinu za 4,9%¹⁸, čime je nastavljen trend pada stope nezaposlenosti iz prethodnih godina. Administrativna stopa nezaposlenosti u prosincu 2017. godine bila je 38,7% i niža je za 2,2% u odnosu na prosinac prethodne godine. Stope nezaposlenosti značajno se razlikuju zbog različitog pristupa u definiranju i evidenciji, odnosno načinu utvrđivanja njihovog statusa¹⁹. Prema Anketi radne snage, broj nezaposlenih u BiH u 2017. godini je 211 tisuća osoba, dok je prema registriranom broju u agencijama za zapošljavanje značajno veći broj nezaposlenih (475 tisuća nezaposlenih osoba) i najslikovitije ilustrira navedene razlike u evidenciji, odnosno tretiranju zaposlenih i nezaposlenih osoba. Kada se analiziraju administrativni podaci, uočava se trend pada nezaposlenih osoba na godišnjoj razini koji je prisutan kako tijekom cijele 2017. godine tako i tijekom prethodnih godina (slika 1.20). Iako se radi o promjenama u broju nezaposlenih prema administrativnim podacima (odnosno, stopama nezaposlenosti koje su približne 40%), činjenica je kako na kraju 2017. godine u odnosu na prethodnu godinu broj nezaposlenih osoba smanjen za 34.938 osoba.

Slika 1.20: Stope promjene broja nezaposlenih, (Q/Q-4)

Izvor: BHAS

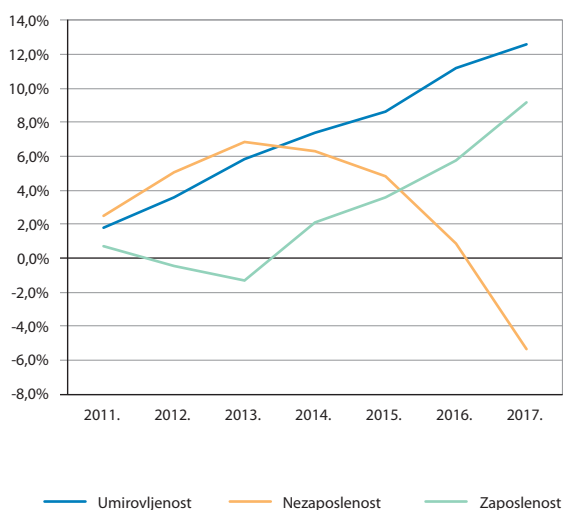
Promatrajući kretanje indeksa na tržištu rada, vidljivo je kako rast zaposlenosti prati sličan trend kao rast broja

¹⁸ Anketu o radnoj snazi Agencija za statistiku BiH, zajedno sa statističkim zavodima u oba entiteta, provodi jedanput godišnje, a u skladu s ILO metodologijom. Engleska kratica ILO – International Labour Organization – Međunarodna organizacija rada.

¹⁹ Administrativni podaci o nezaposlenim osobama sadrže ukupan broj nezaposlenih koji se vode u evidencijama Agencije za zapošljavanje u BiH, dok se podaci o nezaposlenosti iz Ankete o radnoj snazi izvode iz podataka, koji su prikupljeni anketiranjem osoba u kućanstvima, prema međunarodnim definicijama. Izvor: BHAS; Anкета o radnoj snazi 2017.

umirovljenika, s tim da indeks zaposlenosti sporije raste (slika 1.21), što predstavlja pritisak na financiranje rastućih troškova za isplatu mirovina. Poslovanje mirovinskih i socijalnih fondova je dodatno usložnjeno kao rezultat sve izraženijih negativnih demografskih promjena koje se ogledaju u smanjenju udjela radnog aktivnog stanovništva i povećavanju udjela uzdržavanog stanovništva. U odnosu na 2010. godinu, broj zaposlenih je veći za 65.778 osoba, dok je broj umirovljenika veći za 79.566 osoba, čime se vrši veći pritisak na proračun prilikom financiranja mirovinskog sustava. Što se tiče indeksa nezaposlenosti, vidljivo je kako je tek krajem 2016. godine zabilježen manji broj nezaposlenih osoba u odnosu na baznu godinu, s tim da je rapidan trend smanjenja nezaposlenih osoba nastavljen u tekućoj godini, kada je u odnosu na inicijalno razdoblje zabilježen manji broj nezaposlenih, odnosno 40.708 osoba.

Slika 1.21: Kretanje odabranih indeksa na tržištu rada, 2010=100

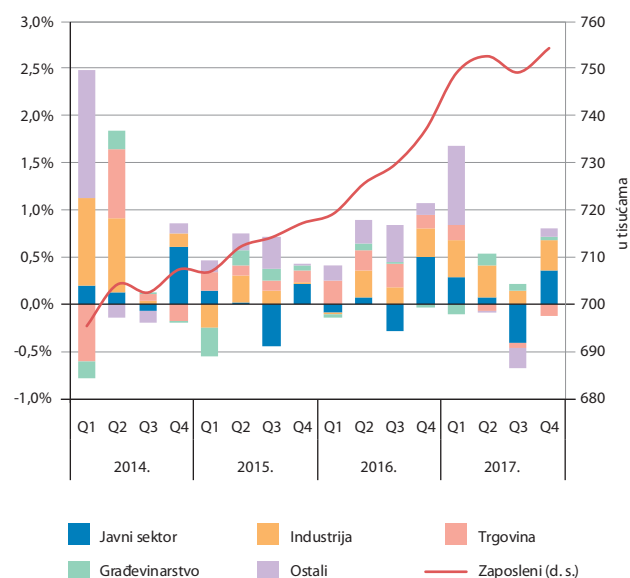

Izvor: BHAS

Prema administrativnim podacima, bilježi se rast broja zaposlenih osoba, koji je na kraju 2017. godine veći za 15.248 osoba (slika 1.22). Promatrajući na tromjesečnoj razini, doprinos povećanju broja zaposlenih vidljiv je sezonski utjecaj u pojedinim djelatnostima, osobito primjetan za djelatnosti javnog sektora²⁰. Prema rastu zaposlenih na kraju 2017. godine po djelatnostima, nositelji rasta broja zaposlenih (73,1% ukupnog povećanja), u odnosu na kraj prethodne godine, su djelatnosti prerađivačke industrije (povećan broj zaposlenih za 8.629 osoba ili 5,9%), te hotelijerstvo i ugostiteljstvo (2.522 osobe ili 7,0%). Ipak, važno je istaći da je u ovim djelatnostima značajno pojačana

kontrola zaposlenih osoba, odnosno njihovog radnog statusa. Na godišnjoj razini pad zaposlenosti je iskazan u djelatnosti poslovanje nekretninama (19,8%), stručnoj, znanstvenoj i tehničkoj djelatnosti (5,1%), te trgovini (0,5%), što je vjerojatno uzrokovano konsolidacijom maloprodajnog tržišta.

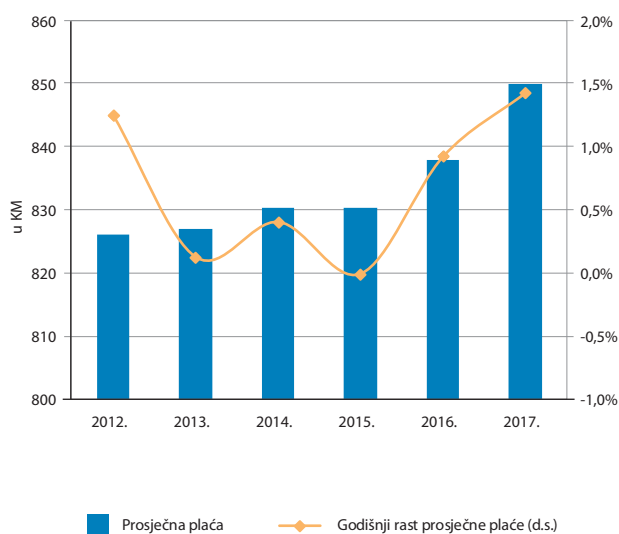
Slika 1.22: Doprinosi rastu broja zaposlenih po područjima

Izvor: BHAS

Trend rasta prosječne nominalne neto plaće zabilježen je u 2017. godini (slika 1.23), nakon što je intenziviran rast plaće u drugoj polovici 2016. godine, ponajviše kao rezultat izmjene Zakona o porezu na dohodak u FBiH.

Slika 1.23: Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plaće

Izvor: BHAS

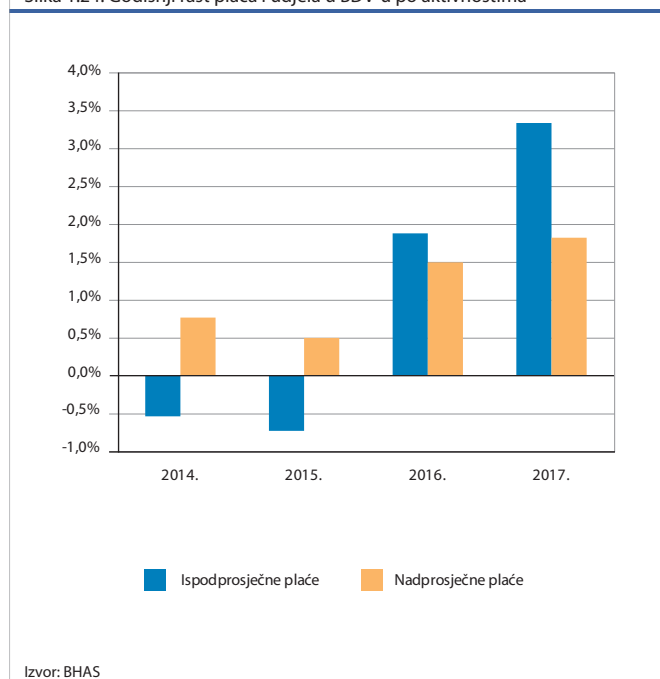
Napomena: Prosječna godišnja plaća podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plaća po mjesecima.

²⁰ Javni sektor uključuje djelatnosti: O (Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje), P (Obrazovanje) i Q (Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne pomoći).

Navedena mjera je utjecala na rast plaća u djelatnostima čije vrijednosti su niže u odnosu na prosječnu plaću u BiH. Najizraženiji rast plaća u 2017. godini je zabilježen u stručnim i tehničkim djelatnostima (12,6%), administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (7,6%), trgovini (4,3%), građevinarstvu (4,3%) te industriji (4,2%).

Ukoliko se promatra rast ispodprosječnih i nadprosječnih nominalnih plaća prema aktivnostima (slika 1.24) vidljiv je izraženiji rast ispodprosječnih plaća u posljednje dvije godine, kao rezultat već navedene zakonske promjene. Navedene ispodprosječne plaće u 2017. godini iznose 675 KM, dok u prosjeku za istu godinu nadprosječne plaće iznose 1.123 KM.

Slika 1.24: Godišnji rast plaća i udjela u BDV-u po aktivnostima

1.2.2 Fiskalni sektor

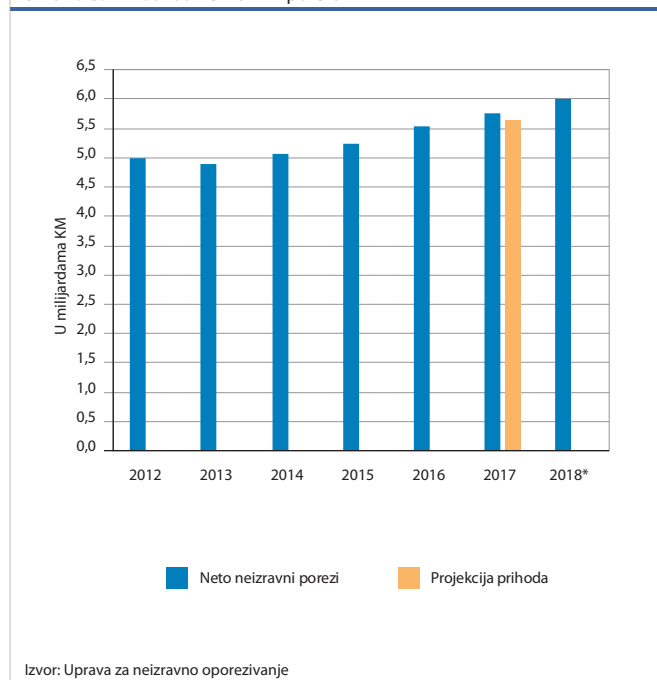
U 2017. godini na svim razinama je nastavljena fiskalna konsolidacija, započeta u prethodnim godinama, a koja je u skladu s Reformskom agendom za razdoblje 2015-2018. Navedenu konsolidaciju je obilježilo ograničenje rasta tekuće potrošnje. U skladu s Globalnim fiskalnim okvirom, predviđena je i promjena strukture javne potrošnje u pravcu jačanja kapitalnih investicija, a na teret smanjenja tekućih rashoda. Međutim, u 2017. godini nije došlo do značajnijeg rasta kapitalne potrošnje, prvenstveno zbog ograničenog pristupa inozemnim izvorima financiranja, s obzirom na to da je povlačenje većeg dijela novih sredstava bilo izravno vezano za usvajanje izmjena Zakona o trošarinama. Imajući u vidu usvojene izmjene Zakona o trošarinama i dalje provođenje reformskih mjera, u 2018. godini se očekuje značajniji rast kapitalnih rashoda.

U 2017. godini nastavljen je stabilan rastući trend naplate prihoda od neizravnih poreza (slika 1.25). Iznos naplaćenih

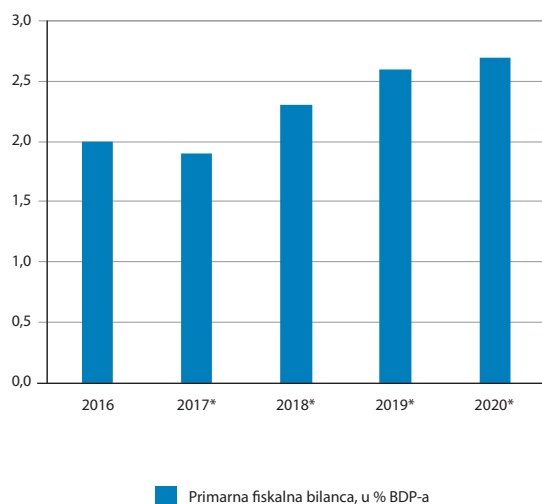
neto prihoda je najveći od osnivanja Uprave za neizravno oporezivanje (5,73 milijardi KM). Tako su prihodi po ovoj osnovi, kao glavni izvori sredstava za financiranje proračuna, na godišnjoj razini zabilježili rast u visini od 3,5% (220,0 milijuna KM). Glavni doprinosi ovakvim kretanjima su pozitivni trendovi u naplati PDV-a na uvoz, domaći PDV, prihodi od carine, cestarina, trošarine na derivate nafte i duhanske prerađevine.

Također, iako su očekivanja bila da će primjena adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU doprinijeti znatnom padu prihoda od carina, zabilježen je neto porast prihoda od 20,9 milijuna KM. Iako su u 2017. godini obilježena pozitivna kretanja u sferi naplate prihoda od neizravnih poreza, ograničene mogućnosti eksternog zaduživanja su imale negativan utjecaj na nisku razinu infrastrukturnih radova. Implementacijom usvojenih mjera, očekuje se veća realizacija javnih investicija u 2018. godini. U 2017. godini u oblasti neizravnog oporezivanja nastavljen je proces harmonizacije politike oporezivanja duhanskih prerađevina u skladu sa standardima EU. Ovaj proces podrazumijeva kontinuirano sukcesivno povećanje specifične trošarine na cigarete, dok se ne dostigne minimalna trošarina na cigarete EU, što u konačnici ima pozitivne učinke na prikupljanje prihoda. Prema ERP-u, očekuje se da će se proces harmonizacije trošarina na cigarete sa standardima EU okončati do 2020. U narednoj godini je planiran nastavak pozitivnih trendova u naplati neizravnih poreza, što će djelomično ublažiti pritisak na financiranje proračuna u tekućoj godini. Tijekom primjene Programa ekonomskih reformi 2018-2020, projiciran je kontinuirani rast primarnog fiskalnog suficita, koji bi u 2020. trebao dostići razinu od 2,7% BDP-a (slika 1.26).

Slika 1.25: Prihodi od neizravnih poreza

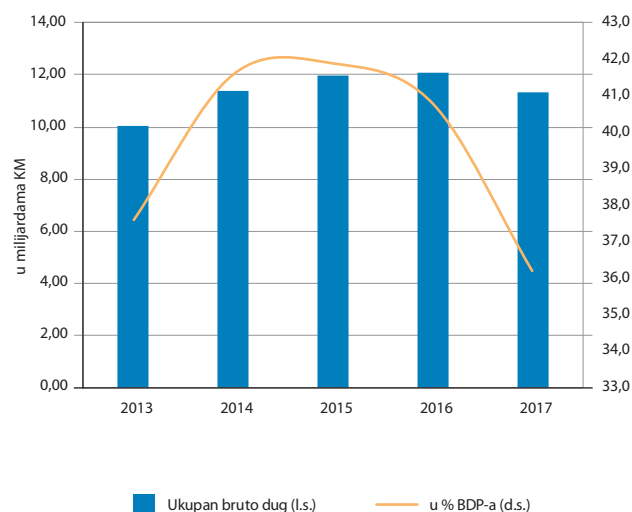

Slika 1.26: Primarna fiskalna bilanca, u % BDP-a

Izvor: ERP BiH 2018-2020

Slika 1.27: Ukupan bruto dug sektora vlade

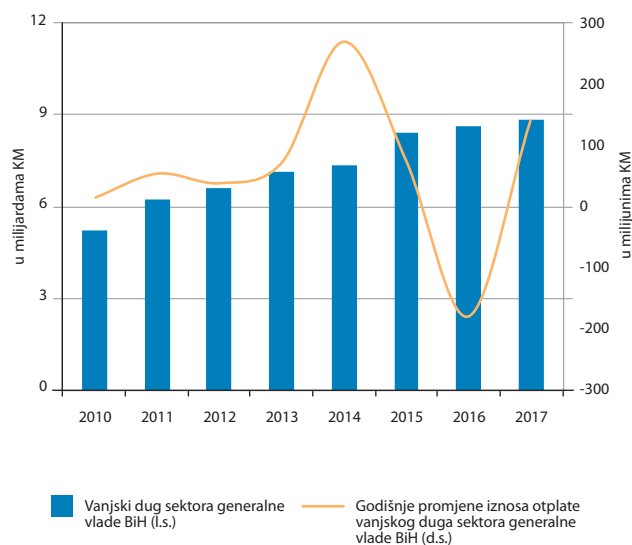

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

Ukupan bruto dug sektora vlade u 2017. godini je smanjen (slika 1.27), i to prvenstveno usljed smanjenja javnog duga sektora vlade. Ukupno servisirana sredstva prema inozemnim kreditorima su iznosila 983,2 milijuna KM. Vanjska zaduženost sektora generalne vlade bilježi pad u 2017. godini, što je u skladu s projekcijama iz Informacije o stanju javne zaduženosti u BiH Ministarstva financija i trezora BiH, a u svrhu postizanja srednjoročnog cilja iz Globalnog fiskalnog okvira. Vanjska zaduženost sektora generalne vlade na kraju 2017. godine je iznosila 8,15 milijardi KM (slika 1.28), što je u odnosu na prethodnu godinu pad od 724,6 milijuna KM (8,1%). Prema podacima Ministarstva financija i trezora BiH, planirana su izdvajanja za servisiranje vanjskog duga sektora generalne vlade u 2018. u iznosu od 1,24 milijarde KM.

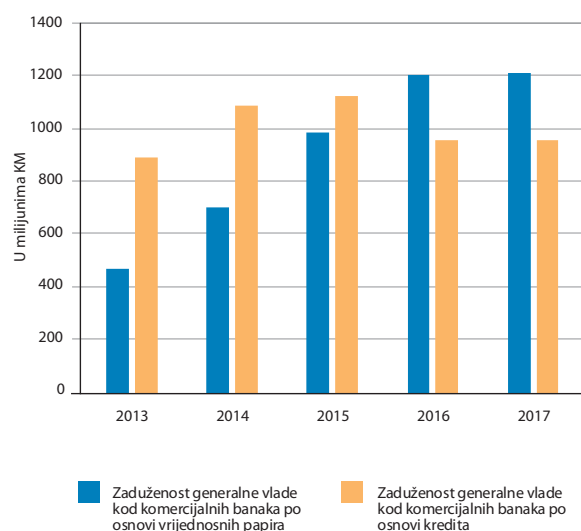
Zaduživanje generalne vlade po osnovi dužničkih papira s krajem 2017. godine je iznosilo 1,22 milijarde KM. Većinski kupci ovih papira su komercijalne banke iako se u manjem obujmu javljaju i drugi investitori (osiguravajuća društva, javna poduzeća). Istodobno, zaduženost generalne vlade po osnovi kredita od komercijalnih banaka iznosila je 966,5 milijuna KM. Tako je izloženost banaka prema sektoru vlade povećana za 0,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (slika 1.29).

Slika 1.28: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga

Izvor: CBBiH

Slika 1.29: Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBiH

Unutarnji javni dug Federacije Bosne i Hercegovine je u 2017. godini smanjen u odnosu na 2016. godinu. Stanje unutarnjeg javnog duga FBiH je na kraju 2016. godine bilo 1,016 milijardi KM, dok je u 2017. godini unutarnji javni dug

894,68 milijuna KM, što predstavlja smanjenje od 12,01%. Republika Srpska je tek u lipnju 2017. godine objavila informacije o unutarnjem javnom dugu za 2016. godinu koji iznosi 2,27 milijardi KM (1,8 milijardi KM se odnosi na proračun RS), a to je samo blago povećanje (0,31%) u odnosu na 2015. godinu.

Kao i tijekom prethodnih godina i tijekom 2017. godine vodeći ročni segment javnog duga Republike Srpske su bili šestomjesečni trezorski zapisi, a primjetno je i jačanje i dalji razvoj primarnog tržišta obveznica pogotovo u Republici Srpskoj. Federacija Bosne i Hercegovine je emitirala značajno manji broj emisija javnog duga nego Republika Srpska (tablica 1.4), a ukupna vrijednost njenih emisija je bila manja. Od 29 emisija 58,6% se odnosi na Republiku Srpsku, a ovaj entitet je apsorbirao približno isti ostvareni iznos emisija (55,8%), koje su u 2017. godini iznosile 656,45 milijuna KM. U ročnom segmentu do godinu dana, bh. entiteti su emitirali 69% emisija od ukupnog broja emisija, a ukupno je emitirano 9 obveznica. Udio vrijednosti obveznica entiteta u ukupnim emisijama je bio 38,5%, a ovaj odnos se značajno razlikuje po entitetima. Udio vrijednosti obveznica u ukupnoj vrijednosti emisija Federacije Bosne i Hercegovine je 10,35%, a Republike Srpske 60,94%.

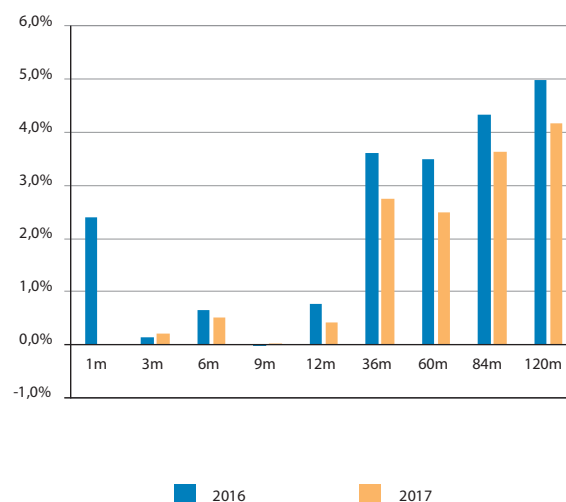
Tablica 1.4: Emisije javnog duga bh. entiteta u 2017. godini

	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m	Ukupno
Republika Srpska	-	-	7	-	2	1	3	2	2	17
Federacija Bosne i Hercegovine	-	3	4	2	2	-	1	-	-	12
Ukupno	-	3	11	2	4	1	4	2	2	29

Izvor: SASE i BLSE.

Na primarnom tržištu trezorskih zapisa, s izuzetkom tržišta dvanestomjesečnih trezorskih zapisa, ne uočavaju se značajne razlike u prinosima (slika 1.30), što se ne može kazati i za tržište obveznica. Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa i dvanaestomjesečnih trezorskih zapisa su u 2017. godini za 14 b.b. i 36 b.b. respektivno niže nego u 2016. godini. Na tržištu obveznica, ove su razlike daleko izraženije, a najveća je razlika kod petogodišnjih obveznica (-102 b.b.). Za trogodišnje, sedmogodišnje i desetogodišnje obveznice razlika (2016-2017. godina) je -87 b.b. -70 b.b. -82 b.b. respektivno.

Slika 1.30: Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2016. godini i u 2017. godini

Izvor: BLSE, SASE

Za razliku od 2016. godine, tijekom 2017. godine (tablica 1.5) nije bilo emisija s negativnim stopama prinosa, mada su se na primarnom tržištu devetomjesečnih i

dvanaestomjesečnih trezorskih zapisa (Federacija Bosne i Hercegovine) prinosi približili nuli.

Tablica 1.5: Stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2017. godini

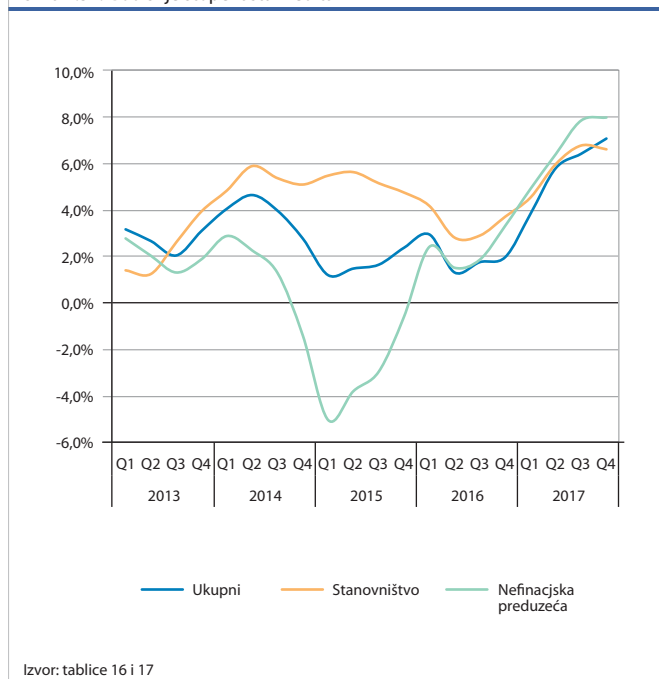
R.b.	Entitet									u %
		1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m
1.	Republika Srpska	-	-	0,68	-	0,88	2,74	2,92	3,64	4,17
2.	Federacija Bosne i Hercegovine	-	0,21	0,21	0,03	0,02	-	1,20	-	-
3.	Razlika (1-2) u p.b.			0,47		0,85		1,72		

Izvor: SASE i BLSE.

1.2.3 Bankarski sektor

Bilančna suma bankarskog sektora povećana je za 8,2% tijekom 2017. godine, ponajviše uslijed rasta depozita domaćeg sektora kao i prethodnih godina, i iznosila je 28,29 milijardi KM u prosincu²¹. Nastavak trenda rasta depozita i intenzivniji nego prethodnih godina kreditni rast obilježili su u 2017. godini temeljne aktivnosti bankarskog sektora u BiH. Krediti, koji predstavljaju najznačajniju stavku aktive komercijalnih banaka, povećani su na godišnjoj razini za oko 7%. Godišnje stope rasta kredita nefinancijskim poduzećima su više od istih za stanovništvo u 2017. godini nakon dužeg razdoblja (slika 1.31).

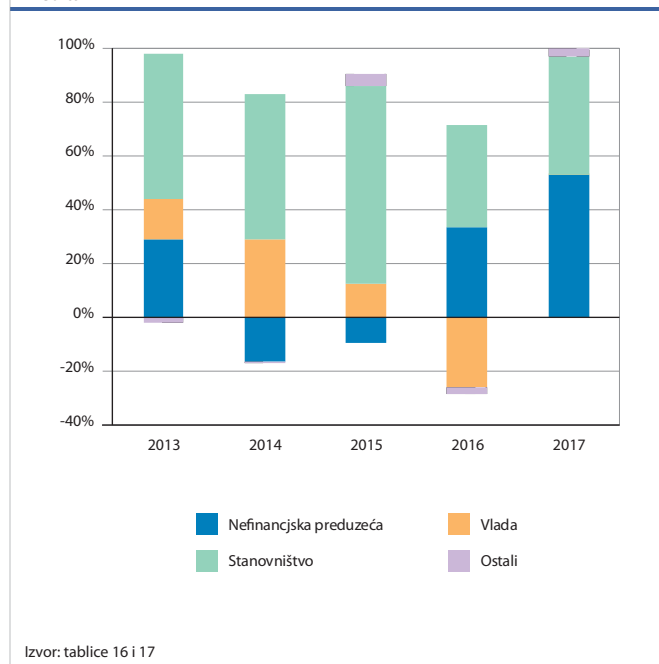
Slika 1.31: Godišnje stope rasta kredita

Slika 1.32 ilustrira doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima i ukazuje da je privatni sektor imao dominantnu ulogu u rastu kredita tijekom godine. Intenzivnijem rastu kredita poduzećima, posebno dugoročnim kreditima,

svakako su doprinijeli rast realnog BDP-a, promatran na godišnjoj razini, u gotovo svim ekonomskim djelatnostima, te intenzivnija izvozna aktivnost. Tome je također doprinio i nastavak trenda smanjenja prosječnih ponderiranih aktivnih kamatnih stopa tijekom godine (tablice 10 i 11).

Slika 1.32: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih kredita

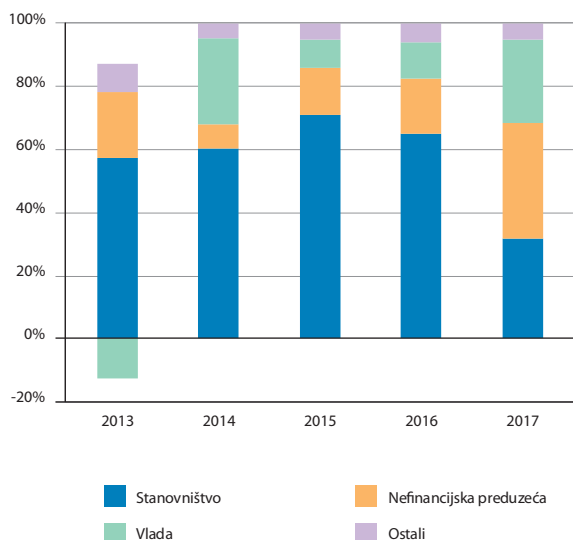

Ukupni depoziti su nastavili trend rasta tijekom cijele godine uslijed rasta depozita privatnog domaćeg sektora, kao i rasta depozita vlade. Na slici 1.33 prikazan je doprinos pojedinačnih sektora rastu depozita iz kojeg je evidentno smanjenje doprinosa sektora stanovništva u 2017. godini u odnosu na prethodne godine. Ovaj sektor je sudjelovao sa 31,8% u rastu ukupnih depozita u 2017. godini. Na slici se također uočava doprinos nefinancijskih poduzeća (36,9%) i sektora vlade (26,3%) povećanju ukupnih depozita u 2017. godini. Rast depozita vlade uzrokovan je stabilnim prihodom od neizravnih poreza na svim razinama vlasti, te izdavanja vrijednosnih papira entitetskih vlada. Pored

²¹ Unicredit leasing d.o.o. Sarajevo pripojeno je UniCredit banci d.d. Mostar od 1. srpnja 2017. godine, što se odrazilo na određene pokazatelje, prije svega na bilančnu sumu, kredite i kreditne obveze prema nerezidentima.

navedenog, izvršena je isplata ruskog klirinškog duga nadležnim institucijama BiH u iznosu 206,0 milijuna KM u kolovozu, što se odrazilo na povećanje deviznih pričuva.

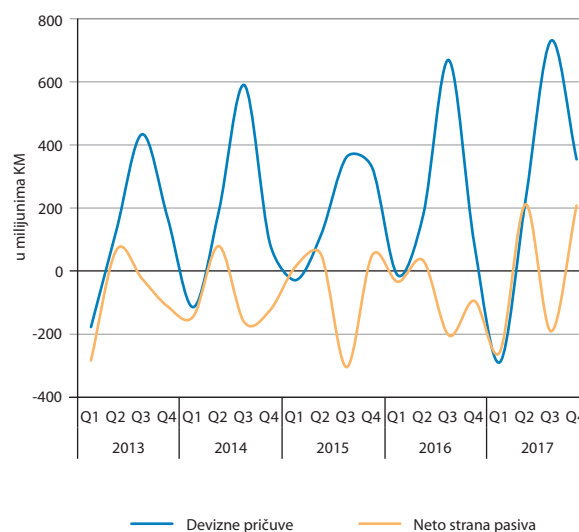
Slika 1.33: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih depozita

Izvor: tablice 14 i 15

Uz umjereno zaduženje domaćih sektora kod banaka i istodobno brži rast depozita, razlika između ukupnih kredita i depozita je nastavila da se povećava. Omjer kredita u odnosu na depozite izražen u postocima iznosio je 93,7% na kraju 2017. godine, 3,2 postotna boda niže u odnosu na kraj 2016. godine. Shodno tome, komercijalne banke koriste većim dijelom domaće izvore za nove plasmane. Međutim, vrlo bitna je ročna usklađenost finansijskih izvora i plasmana, što je od posebnog značaja za bh. bankarski sustav u kojem se značajan dio ukupnih depozita odnosi na prenosive depozite, koji su raspoloživi na zahtjev, bez naknada i ograničenja. Prenosivi depoziti su iznosili 48,6% ukupnih depozita u prosincu 2017. godine, što je više za 3,2 postotna boda u odnosu na prosinac 2016. godine. Uslijed odsustva snažnije kreditne ekspanzije komercijalne banke nemaju potrebu za dodatnim inozemnim zaduženjima. Stoga se obveze banaka po osnovi dugoročnih kredita od nerezidenata blago smanjuju, što se negativno odražava na kretanje deviznih pričuva. U prethodnim godinama bankarski sektor kroz proces razduživanja imao je značajniju ulogu u determiniranju promjena u deviznim pričuvama nego je to slučaj u 2017. godini, izuzev u prvom tromjesečju 2017. godine. Tako su u 2017. godini drugi čimbenici neutralirali smanjenje deviznih pričuva uslijed razduživanja banaka (slika 1.34) (poglavlje 2).

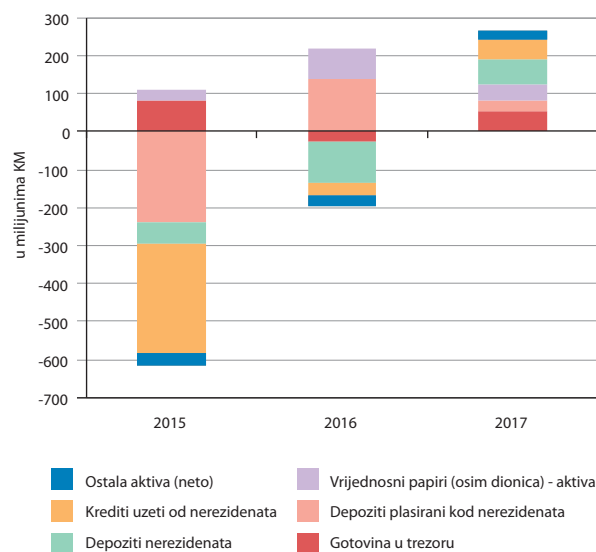
Slika 1.34: Tromjesečne promjene u deviznim pričuvama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka

Izvor: tablice 09 i 26

Neto strana pasiva povećana je za 34,3 milijuna KM u prosincu 2017. godine u odnosu na prosinac 2016. godine, što je rezultat značajnijeg rasta strane aktive (147,9 milijun KM) od strane pasive (113,6 milijuna KM). Povećanje strane valute u trezoru, depozita kod nerezidenata, te ulaganje u vrijednosne papire osim dionica u inozemstvu objašnjava 85,4% promjena u stranoj aktivnosti komercijalnih banaka na godišnjoj razini. Tijekom 2017. godine ključni utjecaj na promjene u stranoj pasivi su imali depoziti nerezidenata (slika 1.35).

Slika 1.35: Godišnje promjene u stavkama strane aktive i strane pasive komercijalnih banaka

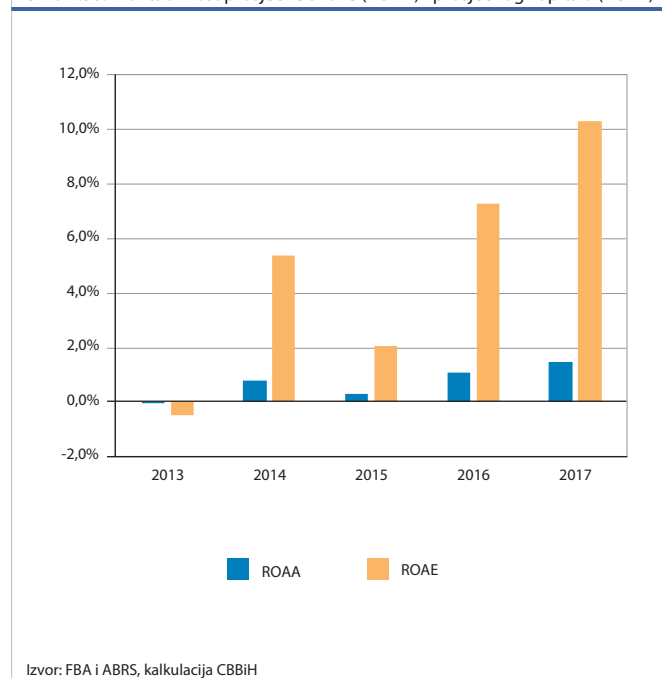

Izvor: CBBiH

Banke uredno izmiruju dospjele kredite prema nerezidentima, a tijekom godine zabilježena su manja inozemna zaduženja pojedinih banaka. Ovdje je bitno napomenuti da je satusna promjena pripajanja lizing društva matičnoj banci utjecala na povećanje kredita od nerezidenata (134 milijuna KM).

Bankarski sektor BiH poslovao je pozitivno u 2017. godini (slika 1.36). Neto dobit, prema preliminarnim podacima agencija za bankarstvo, iznosi 336,2 milijuna KM, što je više za 117,6 milijuna KM u odnosu na prethodnu godinu. Veći dio od navedene dobiti, 95,8%, se odnosi na banke u većinskom stranom vlasništvu. Kao i prethodnih godina, najveći dio dobiti koncentriran je u manjem broju najvećih banaka.

Slika 1.36: Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE)

1.2.4 Vanjski sektor

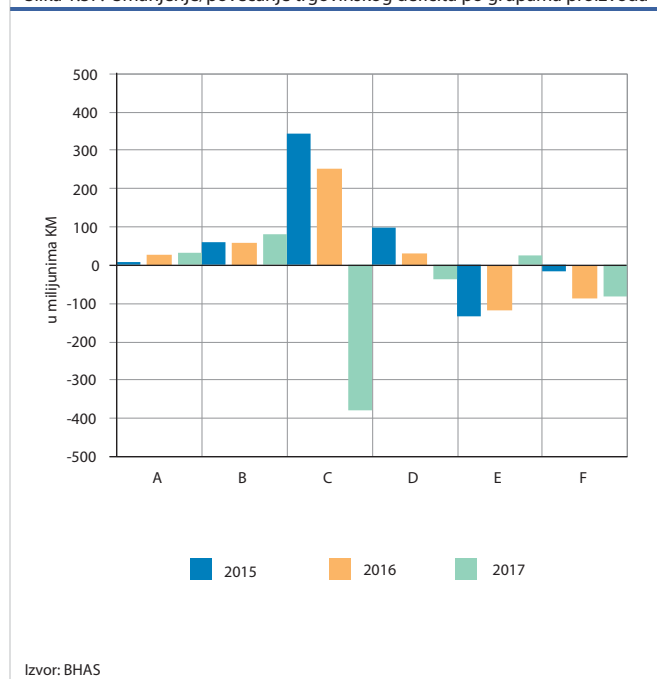
I Platna bilanca

Platnobilančna pozicija zemlje je u 2017. godini blago pogoršana. Na računu tekućih transakcija s inozemstvom, u 2017. godini ostvaren je deficit u iznosu od 1,51 milijardu KM, te je deficit tekućeg računa pogoršan u odnosu na prethodnu godinu i to za 4,0% (slika 1.38). Osnovni uzrok deficita tekućeg računa je deficit na računu robe, dok je u razmjeni usluga i dohotka, kako primarnog tako i sekundarnog s inozemstvom došlo do kreiranja pozitivnog salda.

Povećanje tekućih transakcija s inozemstvom, osobito na računu robe²² je odraz povećanja ekonomske aktivnosti u zemlji, odnosno porasta BDP-a, što je evidentno kroz rast

uvoza, dok je i oporavak ekonomija u eurozoni i okruženju, također stimulirao rast domaće proizvodnje i posljedično BDP. Pored navedenih čimbenika, kretanje cijena energenata na svjetskom tržištu je također utjecalo na vrijednosti uvoza i izvoza. Na računu robnih transakcija je zabilježen deficit u iznosu 7,08 milijardi KM. U odnosu na prethodnu godinu, došlo je do produbljivanja trgovinskog deficita i to za 358,0 milijuna KM ili 5,3%. Naša zemlja je neto uvoznik prehrambenih prerađevina, gdje deficit iznosi 1,17 milijardi KM, nafte i naftnih derivata, odnosno proizvoda mineralnog podrijetla, gdje negativan saldo iznosi 1,64 milijarde KM. Nadalje, uvoz farmaceutskih proizvoda premašuje izvoz za 404,4 milijuna KM, kao i tekstilnih proizvoda za 626,7 milijuna. Negativan robni saldo ostvarujemo i u trgovini strojevima, aparatima i električnim uređajima 1,23 milijarde KM i u trgovini transportnim sredstvima 923,9 milijuna KM. S druge strane, naša zemlja je neto izvoznik baznih metala gdje je ostvaren suficit od 20,8 milijuna KM, drveta i proizvoda od drveta 523,1 milijun KM i namještaja gdje je neto izvoz iznosio 906,1 milijuna KM. Najznačajnije godišnje produbljivanje deficita je zabilježeno kod proizvoda mineralnog podrijetla 381,1 milijun KM, gdje je dominantan utjecaj povećanja cijene nafte na svjetskom tržištu i kod transportnih sredstava (83,1 milijuna KM), kao rezultat povećane potražnje (slika 1.37).

Slika 1.37: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po grupama proizvoda

Legenda:

- A - Drvo i proizvodi od drveta
- B - Namještaj
- C - Proizvodi mineralnog podrijetla
- D - Strojovi, aparati i električni uređaji
- E - Bazni metali
- F - Vozila

²² Podaci o uvozu i izvozu po grupama proizvoda su preuzeti od Agencije za statistiku BiH (BHAS).

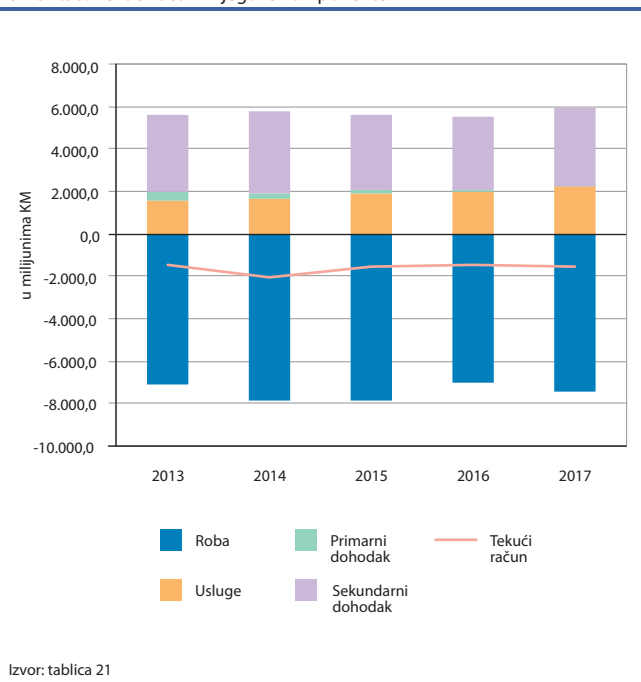
S druge strane, pozitivan utjecaj na trgovinski deficit je imalo povećanje suficita u grupi namještaj, gdje je povećanje iznosilo 80,3 milijuna KM, zbog povećane traženje za ovom grupom proizvoda od strane naših trgovinskih partnera, dok je pozitivan saldo u trgovini baznih metala rezultat povećanja i cijene baznih metala i povećane potražnje za ovom grupom proizvoda (slika 1.37).

Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 2,23 milijarde KM, te se neto priljev na računu usluga povećao za 9,0% (slika 1.38). Ukupan priljev po osnovi pružanja usluga u inozemstvu iznosi 3,18 milijardi KM. U oblasti pružanja usluga u inozemstvu, skoro polovica priljeva dolazi od turizma, odnosno noćenja stranih turista 1,43 milijarde KM, zatim od transportnih usluga 664,6 milijuna KM i od pružanja usluga obrade i dorade robe 636,6 milijuna KM. Godišnje povećanje priljeva je najznačajnije u oblasti turizma, gdje je povećan priljev od dolaska stranih turista za 12,0%, kao i od povećanja priljeva od transportnih usluga usljed povećanja obujma trgovine i povećanja cijene transporta, što se odrazilo i na rashode po ovoj osnovi. Odljev sredstava po osnovi uvoza usluga iznosi 957,5 milijuna KM, te je došlo do povećanja odljeva sredstava za 8,7% u odnosu na 2016. godinu, s tim da je najveće povećanje zabilježeno kod transporta robe i putovanja naših građana u inozemstvo.

Na računu dohotka, primarni dohodak u protekloj godini nije imao značajan utjecaj na tekući račun u smislu doprinosa smanjenju deficita, jer su priljevi po osnovi primanja zaposlenih u stranim organizacijama skoro izjednačeni s rashodima po osnovi kamata na pozajmljena sredstva svih sektora i isplata dividendi za poduzeća u stranom vlasništvu, gdje je i došlo do povećanja na godišnjoj razini, jer su priljevi na primarnom računu uglavnom stabilni. Konačan saldo je pozitivan, ali iznosi svega 3,3 milijuna KM (slika 1.38).

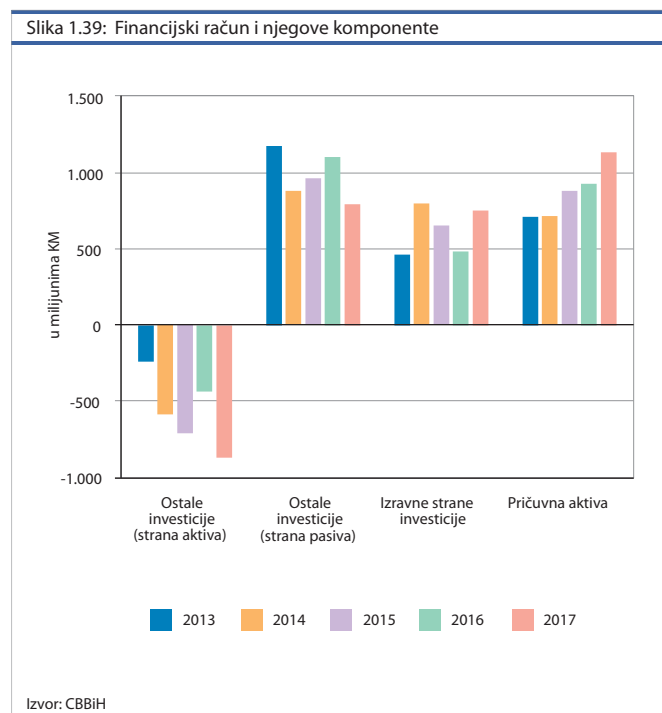
U 2017. godini doznake iz inozemstva iznose 2,51 milijarda KM, te je u odnosu na prethodnu godinu registrirano povećanje priljeva i to za 170,5 milijuna KM (7,2%). Priljev po osnovi doznaka je tek u ovoj godini dosegao razinu iz 2007. godine, odnosno razinu koja je bila zabilježena prije financijske krize. Oporavak ekonomija iz kojih imamo najveći priljev radničkih doznaka je osnovni uzrok povećanja priljeva po ovoj osnovi. Mirovine, kao drugi najznačajniji priljev na računu sekundarnog dohotka, iznose 1,17 milijardi KM, te je priljev i po ovoj osnovi povećan za 7,2%. Dakle, iako imamo značajan trgovinski deficit, suficit na računu dohodaka i usluga pokriva gotovo 80% robnog deficita.

Slika 1.38: Tekući račun i njegove komponente

Nedostajuća sredstva za pokrivanje deficita tekućih transakcija su se formirala na način da je došlo do dodatnog zaduživanja, kao i da je zabilježen priljev izravnih stranih investicija. Izravne strane investicije su u 2017. godini iznosile 758,4 milijuna KM, od čega se polovica priljeva 384,3 milijuna KM odnosi na reinvestiranu zaradu, što predstavlja značajno povećanje kapitala u ovakvoj formi u odnosu na prethodnu godinu, a u skladu je i s povećanim obujmom trgovine i potrebom za financiranjem iste (slika 1.39). U formi vlasničkih vrijednosnih papira uloženo je 312,4 milijuna KM. Iako su se izravne strane investicije uduplale na godišnjoj razini, izravno strano ulaganje u promatranoj godini predstavlja tek trećinu priljeva ostvarenih u razdoblju prije krize. Povećan obujam trgovine i transakcija s inozemstvom su doveli do smanjenja financijske aktive poduzeća, ali i stanovništva i to za 762,1 milijuna KM. U formi trgovinskih kredita kao oblika zaduživanja uvoznih poduzeća priljev je iznosio 572,2 milijuna KM, gdje je godišnji priljev povećan u skladu s povećanjem uvoza u 2017. godini. Nadalje, ostali oblici zaduživanja poduzeća, odnosno dugoročni krediti iznose 445,8 milijuna KM, gdje je došlo do blagog smanjenja priljeva na godišnjoj razini, usljed dospeljeća kredita na naplatu. Vladin sektor je u promatranoj godini više otplatio dugova, nego što je iznosilo novo zaduživanje. Ukoliko uzmemo u obzir priljev po osnovi ruskog duga, vladin sektor je skoro neutralizirao negativan saldo s inozemstvom na razini prethodne godine. U smislu financiranja tekućeg računa, doprinos bankarskog sektora je poprilično neutralan, jer je u protekloj godini zaduživanje bankarskog sektora iznosilo je 66,0 milijuna

KM. Sve navedeno je rezultiralo povećanjem priljeva deviza u zemlju, što je doprinijelo da je pričuvna aktiva povećana za više od 1,0 milijardi KM (slika 1.39).

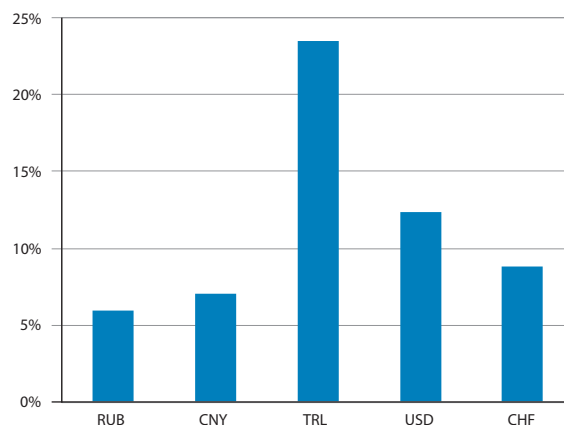
II Nominalni i realni efektivni devizni tečaj

Nominalni efektivni tečaj KM (NEER) u 2017. godini ima izrazito aprecijacijski trend, te je NEER na kraju godine iznosio 106,8 indeksnih bodova. U odnosu na prosinac prethodne godine, NEER je aprecirao za 1,38 p.b. Sva kretanja NEER su uzrokovana kretanjem nominalnih tečajeva naših trgovinskih partnera u odnosu na EUR, našu sidrenu valutu. Tako je u protekloj godini došlo do slabljenja američkog dolara u odnosu na EUR, najviše zbog značajnog rasta ekonomija eurozone, te je KM aprecirala u odnosu na američki dolar za 12,4%. Konvertibilna marka je značajnije aprecirala prema turskoj liri i to za 23,5%, što je opet odraz trenda slabljenja lire prema EUR, te ruskoj rublji za 6,0% (slika 1.40).

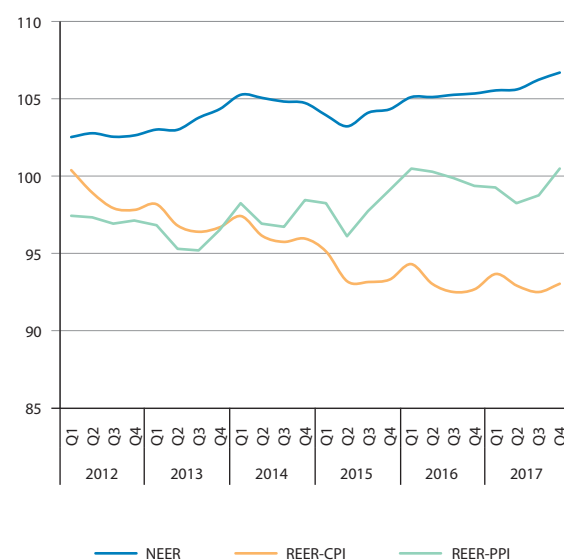
Realni efektivni tečaj REER mjeren i potrošačkim i proizvođačkim cijenama ima aprecijacijski trend, s tim da je realni efektivni tečaj prema potrošačkim cijenama niži od tečaja mjerenog proizvođačkim cijenama. REER mjeren potrošačkim cijenama je u prvoj polovici godine imao deprecijacijski trend, iako je unutar razdoblja bilo dosta oscilacija. U drugoj polovici godine došlo je do promjene trenda, te je REER mjeren potrošačkim cijenama zabilježio aprecijaciju. Ovakva kretanja REER su u skladu s rastom inflacije, iako je inflacija u BiH još uvijek niža nego u zemljama glavnim trgovinskim partnerima. U prosincu je REER-CPI

povećan na godišnjoj razini za 39 b.b, dok je aprecijacija u odnosu na lipanj 2017. godine iznosila 62 b.b. REER mjeren proizvođačkim cijenama ima rastući trend, usljed rasta NEER ali i rasta energenata i cijena metala na svjetskom tržištu. Tako je REER-PPI na godišnjoj razini aprecirao za 1,76 p.b, dok je u odnosu na lipanj 2017. godine aprecijacija još izraženija (2,71 p.b.) (slika 1.41).

Slika 1.40: Godišnje promjene nominalnog tečaja KM prema odabranim valutama u prosincu

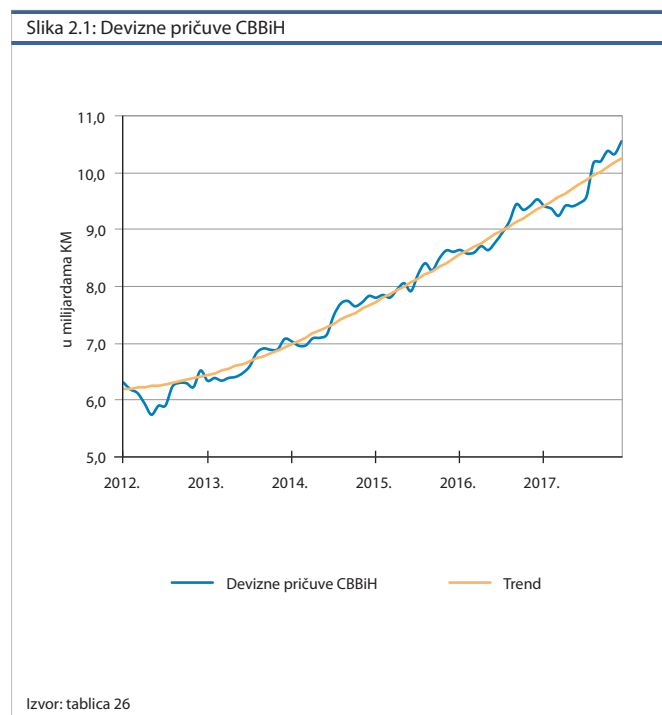
Slika 1.41: Nominalni i realni efektivni tečaj KM

**2. IZVJEŠĆE O
AKTIVNOSTIMA CBBiH
U 2017. GODINI**

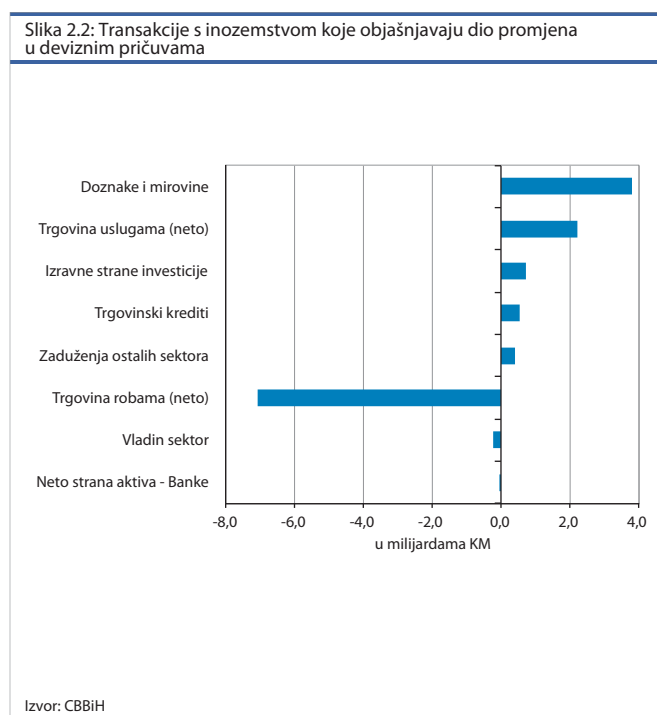
2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2017. godini

Nakon smanjenja koje je obilježilo prve mjesece 2017. godine, devizne pričuve od šestog mjeseca bilježe snažan rast, čime je nastavljen uzlazni trend kretanja deviznih pričuva iz prethodnih godina (slika 2.1, tablica 24).

U transakcijama s inozemstvom priljevi po osnovi doznaka i mirovina, trgovine uslugama, te izravnih stranih investicija dali su najveći pozitivan doprinos rastu deviznih pričuva. Značajan udio dali su i trgovinski krediti i ostala zaduženja domaćih sektora prema inozemstvu. S druge strane, deficit u trgovini robama se negativno odražava na kretanje deviznih pričuva. Međutim, potrebno je napomenuti da se transakcije plaćanja po osnovi trgovine ne mogu promatrati strogo u okvirima određenog vremenskog razdoblja. Veći dio plaćanja se obično vrši s odgodom, ali se dio roba i usluga može platiti i avansno, te kroz pomenute trgovinske kredite. Stoga, ove tokove i stanja treba promatrati u relativnom značaju na kretanje deviznih pričuva, a ne u apsolutnim iznosima. Transakcije vladinog sektora obuhvataju plaćanje obveza po osnovi servisiranja javnog vanjskog duga, povučena sredstva u vidu novih zaduženja i priljev sredstava po osnovi isplate ruskog klirinškog duga. Proces razduživanja bankarskog sektora, koji je u postkriznim godinama imao značajnu ulogu u kretanju deviznih pričuva, već 2016. godine zabilježio je značajno usporavanje. Promatrano na razini 2017. godine, bankarski

sektor je u svojim transakcijama s inozemstvom, izraženim kroz promjene neto strane aktive zabilježio vrlo skromna kretanja (slika 2.2). Pored transakcija s inozemstvom, na kretanje deviznih pričuva utječu i devizne transakcije koje se odvijaju unutar zemlje, a koje se ne vide kroz platnobilančne tokove, kao i neformalni gospodarski tokovi. Tako je ukupan saldo kupovine i prodaje koji je CBBiH ostvarila s bankama i internim deponentima iznosio 1,05 milijardi KM (tablica 18). Detaljniju analizu o platnobilančnim kretanjima pogledati u poglavlju 1.2.4.²³

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2017. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s člankom 31. Zakona CBBiH je obvezna da osigura da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih pričuva, što je u potpunosti i ispunjeno. Pored toga, Centralna banka je dužna, prije raspodjele profita instituciji zaduženoj za proračun BiH, na račun generalne pričuve izdvojiti dio profita tako da iznos početnog kapitala i generalne pričuve bude ekvivalentan iznosu od pet postotaka ukupnog iznosa novčane pasive prikazane na računima Centralne banke za kraj te financijske godine.

²³Podaci su preuzeti iz trenutno raspoloživih statističkih izvora i tijekom godine će sigurno biti izmijenjeni usljed redovnih kontrola i revizija.

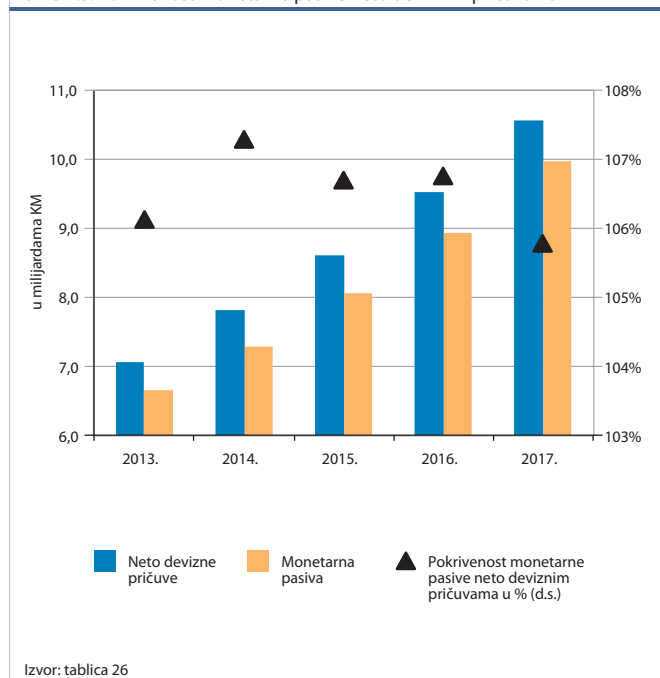
U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbroj:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u optjecaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale podružnice Centralne banke i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Iznos neto strane aktive, koja predstavlja pozitivnu razliku deviznih pričuva nakon pokrića monetarne pasive i obveza prema nerezidentima, tijekom 2017. godine oscilirao je usljed promjena u razini deviznih pričuva, ali i monetarne pasive. Krajem godine neto strana aktiva iznosila je 577,84 milijuna KM, što je za 24,81 milijun KM (4,12%) manje u odnosu na stanje na kraju 2016. godine. Devizne pričuve na kraju 2017. godine su iznosile 10.556,63 milijuna KM i povećane su za 1.025,49 milijuna KM, odnosno za 10,76% u odnosu na kraj 2016. godine, dok je monetarna pasiva u istom razdoblju zabilježila rast od 11,77% ili za 1,051 milijardu KM. Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan utjecaj na tržišnu vrijednost financijskih instrumenata u koje su devizne pričuve investirane, a koji mogu umanjiti vrijednost deviznih pričuva i ugroziti princip pune pokrivenosti monetarne pasive deviznim pričuvama, kao jednog od osnovnih principa na kojem se temelji stabilnost i održivost valutnog odbora. Snažniji rast monetarne pasive u odnosu na neto devizne pričuve rezultirao je nižom pokrivenošću (za 96 b.b.) u odnosu na 2016. godinu (slika 2.3).

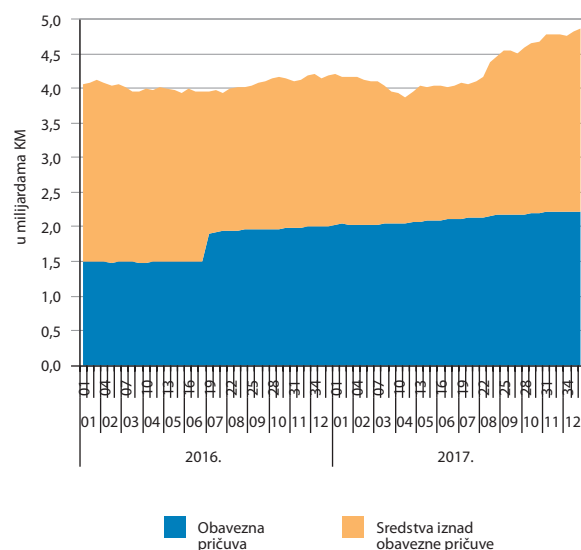
Slika 2.3: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim pričuvama

2.2 Račun pričuva kod CBBiH

CBBiH, ima na raspolaganju jedino obveznu pričuvu kao instrument monetarne politike. Tijekom 2017. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obvezne pričuve, te se u skladu s Odlukom iz 2016. godine primjenjivala stopa od 10% na osnovicu za obračun obvezne pričuve, koju čine depoziti i pozajmljena sredstva (slika 2.4).

Slika 2.4: Stanje računa pričuva kod CBBiH

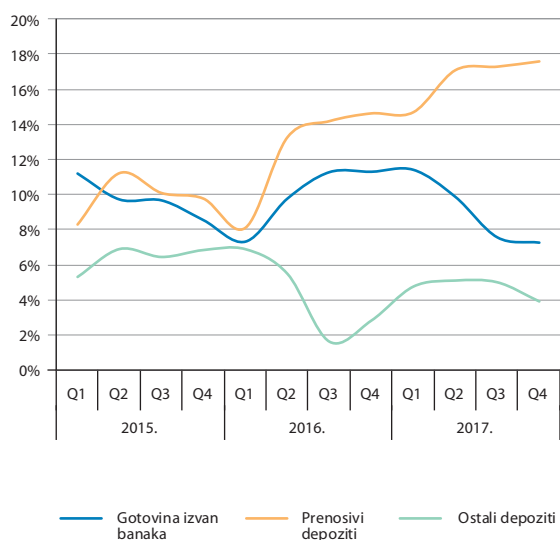
Izvor: tablica 19

S krajem godine osnovica za obračun obvezne pričuve je na razini od 22,18 milijardi KM, uz godišnje povećanje u iznosu 2,10 milijardi KM, što je primjenom važeće stope rezultiralo i odgovarajućim povećanjem iznosa prosječne obvezne pričuve na računu kod CBBiH. Tijekom godine banke nisu imale problema s održavanjem obvezne pričuve. Ukupan broj banaka u sustavu obvezne pričuve iznosi 24 i nije bilo promjena u njihovom broju u odnosu na prethodnu godinu. Saldo računa pričuva s krajem godine iznosio je 4,88 milijardi KM uz godišnje povećanje u iznosu 673,7 milijuna KM (16,0%) (tablica 19). Od toga, povećanje viška sredstava iznosi 463,9 milijuna KM (21,1%). Depoziti domaćih sektora dominantno određuju kretanje osnovice za obračun obvezne pričuve.

U strukturi novčane mase, prenosivi depoziti bilježe najveće godišnje stope rasta. Dok gotovina izvan banaka bilježi usporavanje u odnosu na prethodnu godinu, ostali depoziti su ostvarili nešto veće i prilično stabilne godišnje stope promjene tijekom sva četiri tromjesečja 2017. godine (slika 2.5). U skladu s navednim kretanjima, monetarni agregat M1, koji čine najlikvidnije komponente novčane

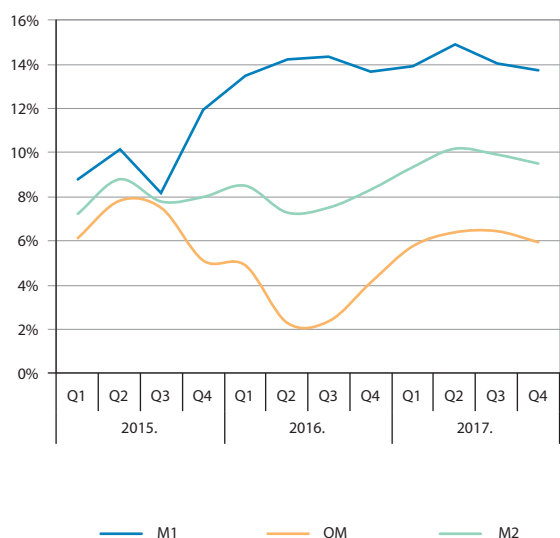
mase, gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti, nastavio je kontinuiran godišnji rast. Kvazi-novac, koji obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti, bilježi ubrzanje, što je rezultiralo i ubrzanjem rasta novčane mase u širem smislu, monetarnog agregata M2 (slika 2.6).

Slika 2.5: Godišnje stope rasta komponenti novčane mase

Izvor: tablica 06

Slika 2.6: Godišnje stope rasta monetarnih agregata

Izvor: tablica 06

Osnovni pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH su na relativno zadovoljavajućoj razini (tablica 2.1). Rast gotovine i prenosivih depozita ponovo je, kao i prethodne godine, utjecao na poboljšanje pokazatelja likvidnosti koji mjeri omjer likvidnih sredstva prema ukupnim sredstvima. Likvidna sredstva prema kratkoročnim financijskim obvezama su zadržala približno isti omjer kao i prethodne godine. Kratkoročne financijske obveze predstavljaju ukupne financijske obveze preostale ročnosti do jedne godine i bilježe povećanje u odnosu na prethodno razdoblje, što je ponajviše rezultat gorepomenutog rasta prenosivih depozita. Tako je omjer kratkoročnih financijskih prema ukupnim financijskim obvezama porastao. Veoma visok postotak kratkoročnih prema ukupnim financijskim obvezama banaka ukazuje na ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnijem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da ukupan iznos depozita premašuje ukupan iznos kredita tijekom cijele 2017. godine.²⁴

Tablica 2.1. Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH

		Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim financijskim obvezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne financijske prema ukupnim financijskim obvezama
2016.	Q1	25,0%	41,6%	96,5%	70,9%
	Q2	25,1%	41,5%	97,3%	71,5%
	Q3	25,9%	42,8%	99,6%	71,8%
	Q4	27,2%	44,1%	101,7%	72,8%
2017.	Q1	25,6%	41,6%	101,2%	72,8%
	Q2	26,0%	42,1%	101,1%	72,8%
	Q3	27,6%	43,8%	103,5%	74,4%
	Q4	28,4%	44,3%	105,1%	75,2%

Izvor: CBBH

²⁴ Metodologija za kompiliranje pokazatelja financijskog zdravlja, CBBiH (ožujak 2017. godine), www.cbbh.ba

Osnovna likvidna sredstva, odnosno likvidna sredstva u užem smislu, sastoje se od gotovine i depozita i drugih financijskih sredstava s rokom dospijanja manjim od tri mjeseca, ne računajući međubankarske depozite.

Kratkoročne financijske obveze definirane su Izvješćem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka i predstavljaju ukupne financijske obveze preostale ročnosti do jedne godine.

Ukupne financijske obveze definirane su Izvješćem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka, a čine ih: a) depoziti i dospjele neizmirene izvanbilančne obveze, b) uzete pozajmice od drugih banaka, c) obveze prema vladi, d) obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, e) subordinirani dugovi i subordinirane obveznice, i f) ostale financijske obveze.

2.3 Upravljanje deviznim pričuvama

Proces i rezultati upravljanja deviznim pričuvama CBBiH, u razdoblju 2011-2017. godine, bili su u znatnoj mjeri determinirani kretanjima na financijskim tržištima na kojim se, u skladu sa Zakonom o CBBiH i definiranom strateškom strukturom pričuva, investiraju sredstva u stranoj konvertibilnoj valuti. Prosječna ponderirana neto kamatna stopa na devizne pričuve CBBiH od 2011. godine konstantno opada; sa 0,93% u 2011. godini pala je na 0,22% u 2016. godini, te na 0,18% u 2017. godini. Ovakvo smanjenje je u velikoj mjeri determinirano trendovima u kamatnim stopama i prinosima na tržištu eurozone u posljednjih sedam godina. Prosječni jednomjesečni euribor (Euribor 1m) u 2011. godini je iznosio 1,18%, dok je u 2017. godini iznosio -0,37%. Prosječni tromjesečni euribor (Euribor 3m) u 2011. godini je iznosio 1,39%, a u 2017. godini -0,33%.

Prosječni prinosi na državne dvogodišnje, trogodišnje i petogodišnje obveznice svih rejtinga, a koje su denominirane u EUR, u 2011. godini iznosili su 2,44%, 2,74%, i 3,30% respektivno. Pad prinosa u posljednjih šest godina je bio veoma izražen, tako da su dnevni prosjeci prinosa na državne dvogodišnje i trogodišnje obveznice svih kreditnih rejtinga koje su denominirane u EUR negativni još od druge polovice 2015. godine. Od sredine 2016. godine negativni su bili i dnevni prosjeci prinosa na državne petogodišnje obveznice denominirane u EUR svih razina kreditnih rejtinga, ali su u ovom segmentu prinosi ponovno blago pozitivni od kraja 2016. godine. Prosječni prinosi na državne dvogodišnje i trogodišnje obveznice svih rejtinga denominirane u EUR u 2017. godini iznosili -0,39% (smanjenje sa 0,32% u 2016. godini) i -0,24% (-0,25% u 2016. godini) respektivno.

Prosječni prinos na državne petogodišnje obveznice svih kreditnih rejtinga koje su denominirane u EUR u 2017. godini porastao na 0,18% sa 0,01% u 2016. godini.

CBBiH upravlja deviznim pričuvama polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti investiranja, u skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicijskim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika). S obzirom da je prema zakonu obvezna da više od 95% deviznih pričuva investira u financijske instrumente denominirane u EUR, CBBiH mora prihvatati negativne i niske tržišne prinose na državne dužničke vrijednosne papire i negativne kamatne stope na devizne depozite kod stranih banaka, a što implicira niže neto prihode od investiranja sredstava deviznih pričuva.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih pričuva donose se na tri razine u okviru organizacije CBBiH: strateškoj – Upravno vijeće; taktičkoj – Investicijski komitet, i; operativnoj – odjeljenja CBBiH nadležna za bankarstvo, upravljanje rizicima, monitoring i analize. Upravno vijeće utvrđuje investicijske smjernice, kojim se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investicijska ograničenja, investicijsko razdoblje i referentnu vrijednost (eng. benchmark) za ocjenu performansi. Investicijski komitet djeluje u okviru obvezujućih zakonskih ograničenja i Investicijskih smjernica usvojenih od strane Upravnog vijeća pri pripremi pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih pričuva. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim pričuvama je povjereno organizacijskim oblicima zaduženim za bankarske poslove, upravljanje rizicima i monitoring i analize, koji djeluju u skladu sa smjernicama i pravilima i parametrima rizika.

Tablica 2.2: Prosječna ponderirana kamatna stopa na devizne pričuve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni

								u %
	PPKS	ECB - Glavne operacije refinanciranja (MROR)	Euribor		EUR obveznice			
			1m	3m	2 godine	3 godine	5 godina	
2011.	0,93	1,25	1,18	1,39	2,44	2,74	3,30	
2012.	0,53	0,88	0,33	0,57	1,62	1,91	2,53	
2013.	0,48	0,55	0,13	0,22	0,88	1,19	1,85	
2014.	0,43	0,16	0,13	0,21	0,31	0,46	0,96	
2015.	0,34	0,05	-0,07	-0,02	-0,04	0,07	0,40	
2016.	0,22	0,01	-0,34	-0,26	-0,32	-0,25	0,01	
2017.	0,18	0,00	-0,37	-0,33	-0,39	-0,24	0,18	
Period 2008-2017	0,96	0,90	0,67	0,85	1,13	1,37	1,86	

Izvor: Bloomberg, CBBiH.

U procesu upravljanja deviznim pričuva, tijekom 2017. godine kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle utjecati na investiranje deviznih pričuva u tekućoj godini, ali i u narednom razdoblju. Također su analizirane mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim pričuva CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagodbe tržišnim uvjetima u eurozoni. Dodatno, kontinuirano su analizirane informacije vezane za kretanje prinosa na financijskim tržištima na kojima se vrši investiranje deviznih pričuva, kao i informacije vezane za rejtinge inobanaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i država koje su izdavaoci vrijednosnih papira zastupljenih u portfelju deviznih pričuva CBBiH, s ciljem upravljanja kreditnim rizikom.

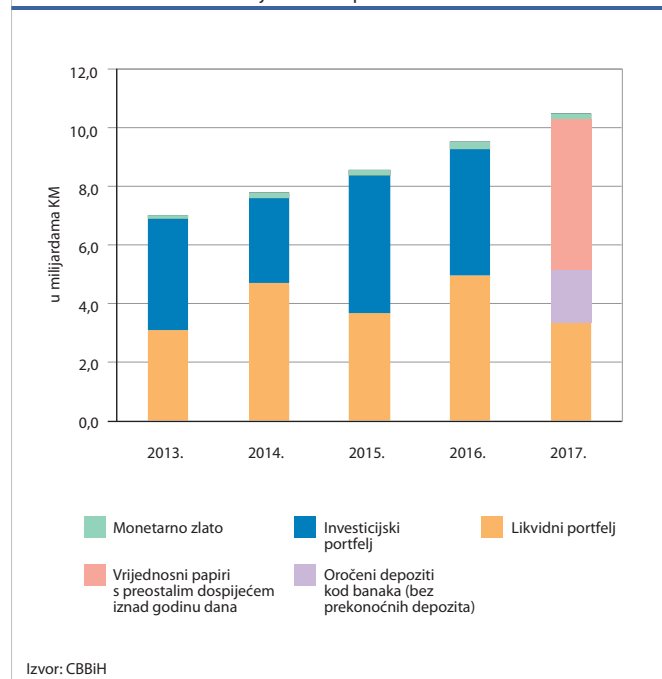
Portfelj deviznih pričuva izložen je prvenstveno financijskim rizicima i to: kamatnom riziku, deviznom riziku, kreditnom riziku te riziku likvidnosti. CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem prvenstveno u obveznice odabranih država eurozone te plasiranjem depozita u odabrane središnje banke u eurozoni, odabrane poslovne inobanke, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane, te u Banku za međunarodne namire (eng. Bank for International Settlements, BIS). Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja se preispituju i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika. Kamatni rizik, odnosno rizik smanjenja vrijednosti portfelja deviznih pričuva zbog nepoželjnih kretanja kamatnih stopa, kontrolira se primjenom tzv. referentnog portfelja (engl. benchmark portfolio), kao i reguliranjem dužine trajanja (engl. duration) ukupnog portfelja deviznih pričuva. Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih tečajeva u kojima se drže devizne pričuve u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture aktive i pasive CBBiH.

Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost jesu prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod središnjih banaka zemalja eurozone, BIS-a i poslovnih inobanaka koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika, te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Strukturu deviznih pričuva na kraju 2017. godine činili su: oročeni depoziti kod banaka, bez prekonoćnih depozita (17,53%); likvidni portfelj (31,62%); portfelj vrijednosnih papira kojima je do dospijea ostalo više od godinu dana (48,92%), i; monetarno zlato (1,93%). Likvidni portfelj na kraju 2017. godine se sastojao od: računa kod banaka (6,36% ukupnih deviznih pričuva); prekonoćnih depozita (1,67% ukupnih deviznih pričuva); gotovine u trezoru CBBiH (2,24% ukupnih deviznih pričuva); specijalnih prava vučenja (SDR) kod MMF-a (0,01% ukupnih deviznih pričuva), i; vrijednosnih papira kojima je do dospijea preostalo godinu dana i manje (21,34% ukupnih deviznih pričuva). Portfelj vrijednosnih papira kojima je do dospijea ostalo više od godinu dana, na kraju 2017. godine, činili su: vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju (48,92% ukupnih deviznih pričuva) i vrijednosni papiri za držanje do dospijea (21,34% ukupnih deviznih pričuva). S ciljem zaštite od kreditnog rizika, vrši se investiranje u vrijednosne papire odabranih europskih zemalja, uz ograničenja maksimalnog udjela dužničkih instrumenata za svaku pojedinu zemlju.

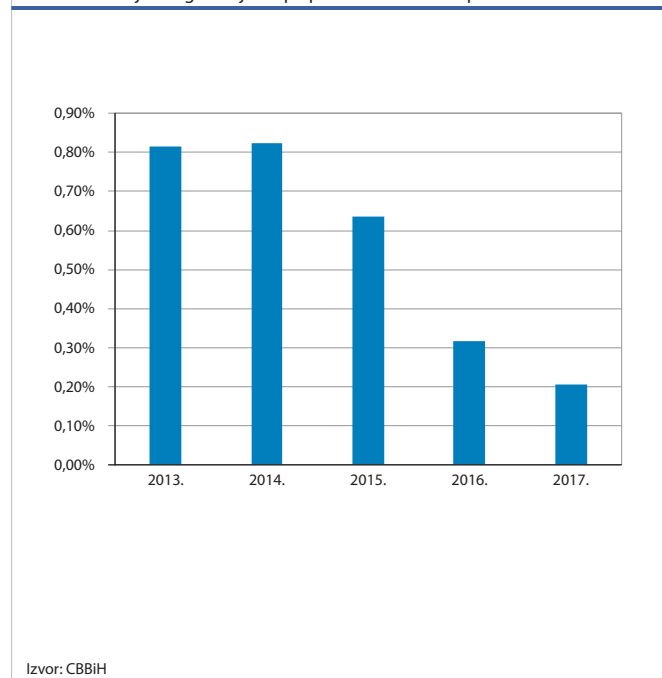
Udjel likvidnog portfelja se smanjilo na 31,62% s prošlogodišnjih 52,40%, prvenstveno zbog promjene u klasifikaciji strukture deviznih pričuva. Od 1. svibnja 2017. godine promijenjena je, između ostalog, i klasifikacija strukture deviznih pričuva na način da su iz likvidnog portfelja izdvojeni oročeni depoziti kod banaka (bez prekonoćnih depozita) kao posebna kategorija. Od istog razdoblja, likvidni portfelj uključuje vrijednosne papire za držanje do dospijea s preostalim dospijecom ispod godinu dana. Zbog kretanja na međunarodnim tržištima, u odnosu na 2016. godinu, smanjena su sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka (272 milijuna KM, odnosno, 9,15%), a porast monetarne pasive u odnosu na 2016. godinu uglavnom je investiran u vrijednosne papire s fiksnim prihodom (povećanje od 1,26 milijardi KM, odnosno, 20,43%). Slika 2.7 ispod prikazuje strukturu deviznih pričuva CBBiH, uz napomenu da u 2017. godini nije došlo do promjene instrumenata u strukturi deviznih pričuva, već se koriste drugi nazivi i drugi način grupisanja instrumenata na način kako je opisano.

Slika 2.7: Struktura investiranja deviznih pričuva CBBiH

Kombinirani neto učinak na bilancu uspjeha svih ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu i monetarno zlato (neto monetarni devizni prihodi) iznosi 20,12 milijuna KM, a izražen efektivnom stopom prinosa²⁵ za razdoblje 1.1.-31.12.2017. godine iznosi 0,21% (slika 2.8). Relativno niske ostvarene stope povrata na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica su niskih stopa prinosa na vrijednosne papire i uglavnom negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima, koje su tijekom 2017. godine preovladavale na financijskim tržištima.

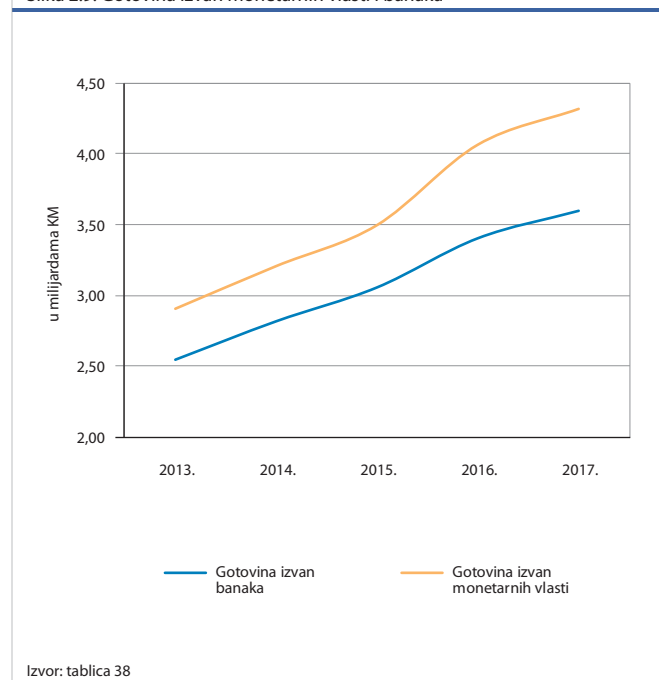
Slika 2.8: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne pričuve CBBiH

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Na dan 31.12.2017. godine, stanje gotovog novca u optjecaju (izvan banaka) iznosilo je 3,60 milijardi KM (slika 2.9), što je za 5,71% više u odnosu na 2016. godinu. Time je nastavljen trend rasta iz prethodnih godina. Rast potražnje za gotovinom od strane banaka je rezultat uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem. Ovo potkrepljuju i podaci o kartičnom poslovanju, koji ukazuju na još uvijek izraženu preferenciju stanovništva ka gotovinskom plaćanju. Naime, od ukupne vrijednosti transakcija realiziranih upotrebom kartica u zemlji u iznosu 9,51 milijardu KM, putem bankomata podignuto je gotovine u iznosu od 6,75 milijardi KM (71,01% vrijednosti). Dodatnu potražnju za gotovinom potiču i izuzetno niske kamatne stope na depozite, osobito na kratak rok, što minimizira oportunitetni trošak držanja gotovine. U 2017. godini je zabilježen nastavak rasta KM u trezorima banaka što je, djelomično, i posljedica promjene politike obvezne pričuve, odnosno, uvođenja negativne naknade na višak iznad obvezne pričuve.

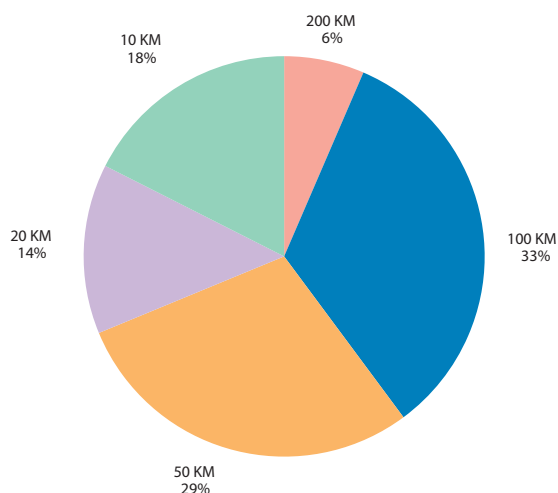
Slika 2.9: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

Izvan CBBiH, na kraju 2017. godine, bilo je 63,6 milijuna novčanica KM i 336,1 milijun kovanica KM, ukupne vrijednosti 4,32 milijarde KM, što je za 6,2% više u odnosu na 2016. godinu. U pogledu apoenske strukture novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (slike 2.10 i 2.11).

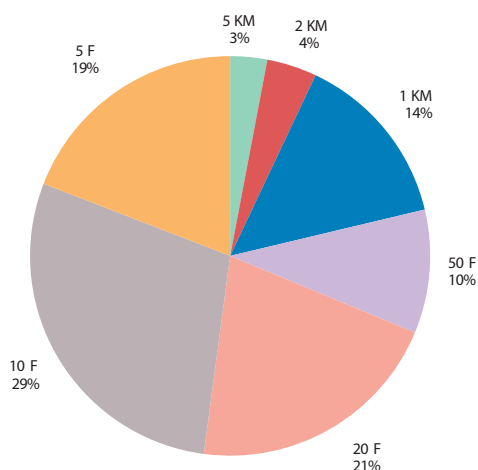
²⁵ Efektivna stopa prinosa izračunana je tako da su ukupni neto efekti investiranja sredstava deviznih pričuva (u zlato i u konvertibilnu stranu valutu) podijeljeni s prosječnim stanjem deviznih pričuva u promatranom razdoblju. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih pričuva, u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite, kao i realizirani neto kapitalni dobiti/gubici usljed prodaje vrijednosnih papira iz portfelja deviznih pričuva CBBiH.

Slika 2.10: Apoenska struktura novčanica

Izvor: CBBiH

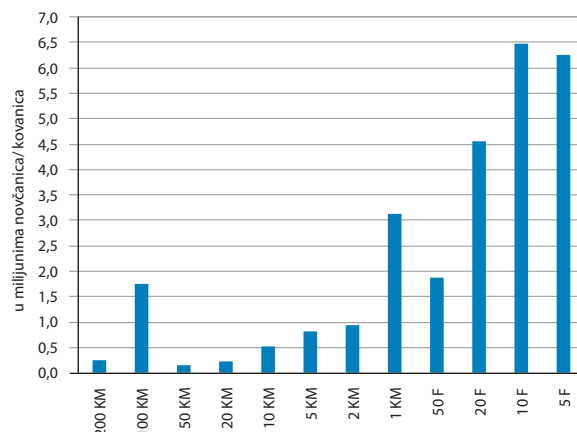
Slika 2.11: Apoenska struktura kovanica

Izvor: CBBiH

U odnosu na 2016. godinu, količina novčanica izvan CBBiH je povećana za 2,9 milijuna komada (4,8%), ukupne vrijednosti 240,7 milijuna KM (slika 2.12). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom razdoblju povećana za 24,1 milijun komada (7,7%), ukupne vrijednosti 11,9 milijuna KM (slika 2.12).

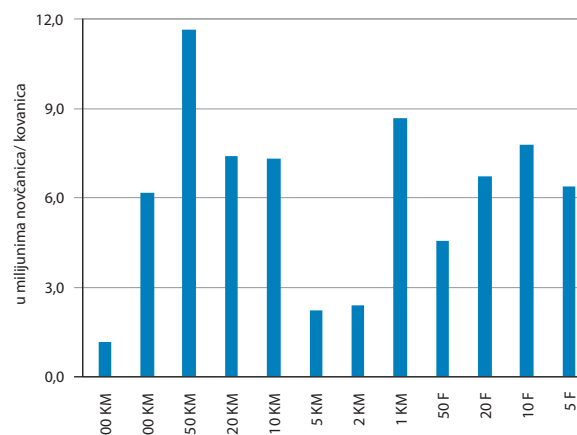
Slika 2.12: Povećanje broja novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2016. godinu

Izvor: CBBiH

Opskrba komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i podružnica CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. Tijekom 2017. godine komercijalnim bankama je izdato 33,8 milijuna komada novčanica i 38,8 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,68 milijardi KM (slika 2.13).

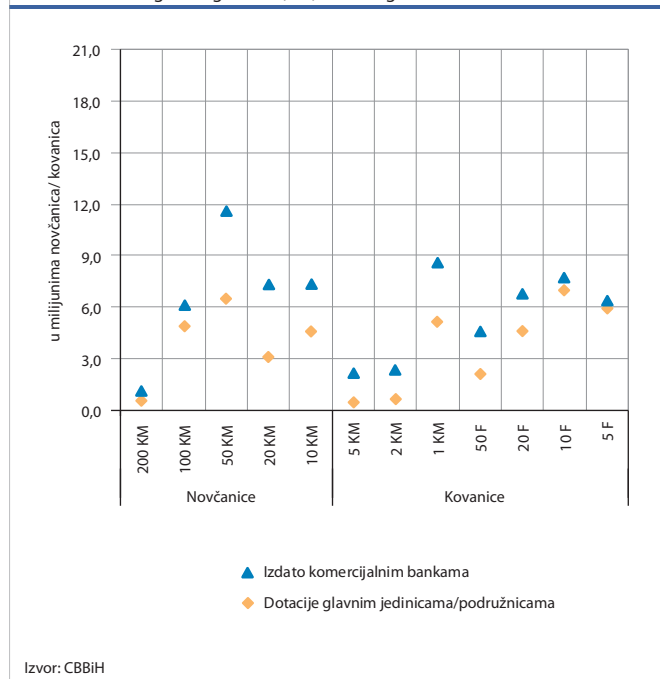
Slika 2.13: Novčanice i kovanice izdate u 2017. godini prema apoenima

Izvor: CBBiH

U istom razdoblju je iz Odjelenja trezora CU glavnim jedinicama i Podružnici Brčko izdano (dotacije) 19,6 milijuna komada novčanica i 25,9 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,04 milijarde KM. Slika 2.14 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / podružnicama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

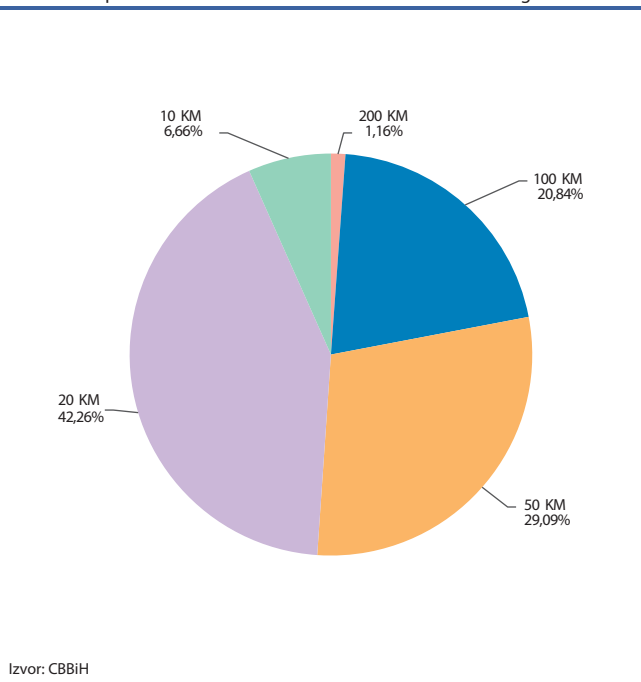
Slika 2.14: Izlazi gotovog novca (KM) u 2017. godini

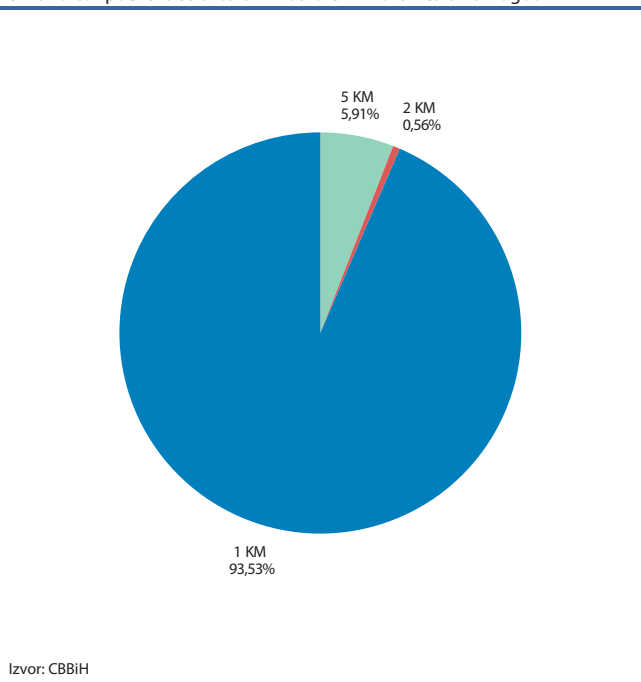
CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za optjecaj, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica, i puštanjem u optjecaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajuću kvalitetu novca u optjecaju. U 2017. godini uništeno je 14,5 milijuna komada novčanica i 8.167 kovanica nepodobnih za optjecaj, ukupne vrijednosti 654,2 milijuna KM. Broj zamijenjenih novčanica u 2017. godini bio je u visini 22,7% od ukupnog broja novčanica KM izvan CBBiH na kraju 2017. godine.

U 2017. godini, u CBBiH je registrirana 691 krivotvorena novčanica konvertibilne marke, što je za 15,8% manje u odnosu na 2016. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrirano 2.303 komada, što je za 13,6% manje u odnosu na 2016. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 20 KM (slika 2.15), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (slika 2.16).

Slika 2.15: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2017. godini

Slika 2.16: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2017. godini

2.5 Održavanje platnih sustava

Zakonsku obvezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sustava CBBiH je ispunila i u 2017. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sustave žirokliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (RTGS); održavani su Središnji registar kredita (CRK) i Jedinostveni registar transakcijskih računa (JRTR); a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inozemstvom.

U 2017. godini je zabilježen porast i broja i vrijednosti ukupnih transakcija u platnom prometu (tablica 2.3). U odnosu na 2016. godinu, zabilježen je rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija kroz sustave žirokliringa i RTGS-a (tablica 20). Kao i u ranijim razdobljima, većina

transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,4% ukupne vrijednosti i 51,6% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2017. godini.

Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milijunima						
2013.	35,8	5,8%	58,2	-10,1%	94,0	-4,6%
2014.	37,9	6,0%	59,7	2,6%	97,7	3,9%
2015.	39,1	3,0%	63,2	5,8%	102,3	4,7%
2016.	40,0	2,3%	63,7	0,8%	103,7	1,4%
2017.	41,1	2,8%	68,4	7,4%	109,5	5,6%
Vrijednost, u milijardama KM						
2013.	76,60	-6,0%	84,98	-5,5%	161,59	-5,8%
2014.	87,86	14,7%	87,84	3,4%	175,70	8,7%
2015.	85,11	-3,1%	99,69	13,5%	184,80	5,2%
2016.	88,38	3,8%	92,74	-7,0%	181,12	-2,0%
2017.	96,24	8,9%	117,10	26,3%	213,34	17,8%

Izvor: CBBiH

Kartično plaćanje je zabilježilo značajan porast u odnosu na 2016. godinu (tablica 2.4), prvenstveno usljed porasta prometa na ATM uređajima (eng. Automated teller machine, ATM). Od ukupnog povećanja prometa na ATM uređajima u odnosu na 2016. godinu, 327,5 milijuna BAM (64,2%) se odnosi na promet karticama izdanim u BiH. S druge strane, povećanje prometa karticama na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. Point of sale, POS) od 210,0 milijuna KM najvećim dijelom (63,2%) je uzrokovano povećanjem prometa karticama izdanim izvan BiH (tablica 2.5).

Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima

	2013	2014	2015	2016	2017
POS, u milijardama KM	2,27	1,83	1,96	2,55	2,76
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	33,3%	-19,3%	7,0%	30,2%	8,2%
ATM, u milijardama KM	4,92	5,35	5,71	6,24	6,75
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	6,3%	8,7%	6,7%	4,9%	8,2%
Ukupno, u milijardama KM	7,18	7,18	7,66	8,79	9,51
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	13,5%	-0,1%	6,8%	11,3%	8,2%

Izvor: CBBiH

Tablica 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milijunima KM				
2013.	969,0	85,6	324,4	1.379,0
2014.	807,9	70,9	266,1	1.144,9
2015.	911,9	61,3	327,8	1.300,9
2016.	995,4	79,6	394,7	1.469,7
2017.	1.177,9	35,0	527,3	1.740,2
Realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdatih u BiH, u milijunima KM				
2013.	124,8	0,0	312,1	436,9
2014.	140,5	1,7	232,6	374,9
2015.	145,3	8,0	277,5	430,8
2016.	155,5	1,9	336,2	493,7
2017.	147,4	1,7	380,3	529,5

Izvor: CBBiH

Tradicionalno najzastupljeniji brend kartica u BiH je Visa (tablica 2.6). Ipak, primjetan je trend pada udjela ovog brenda u ukupnom broju izdanih kartica, a u 2017. godini je prvi put ispod 50%. Daleko najveći broj izdanih kartica su i dalje debitne kartice, čiji udjel je iznosio 81,8% u 2017. godini.

Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2013.	1.261.893	607.700	6.098	12.774	676	1.889.141
2014.	1.268.252	645.879	6.570	11.200	453	1.932.354
2015.	1.253.784	742.265	6.913	10.094	163	2.013.219
2016.	1.124.181	898.914	7.471	11.714	0	2.042.280
2017.	1.001.137	983.194	7.246	9.844	3.792	2.005.213

Izvor: CBBiH

Za razliku od ranijih razdoblja, broja instaliranih ATM i POS terminala (+132 u odnosu na prethodnu godinu) nije znatno rastao. Ovako relativno malo poboljšanje u dostupnosti bankomata i terminala za bezgotovinsko plaćanje, imajući u vidu značajan porast prometa na ATM uređajima koji generiraju rezidenti, je pozitivan signal s aspekta financijske inkluzije, ali i smanjenja sive ekonomije. Od ukupno 28.997 uređaja za kartično plaćanje i podizanje gotovine, 1.539 su bili bankomati (+27 u odnosu na 2016. godinu), 26.673 su POS terminali za trgovinu (+349 u odnosu na 2016. godinu), a 785 uređaja su POS terminali za gotovinu (-244 u odnosu na 2016. godinu). I dalje je prisutan naglašen trend rasta broja korisnika internet bankarstva ili neke vrste elektronskog bankarstva, posebno u segmentu stanovništvu. U odnosu na 2016. godinu, broj korisnika e-bankarstva je porastao za preko 107 tisuća klijenata (27,9%), te je u 2017. godni svaka četvrta kartica izdana u BiH bila korištena, između ostalog, i za usluge e-bankarstva. Koliko je korištenje elektronskog bankarstva u porastu posljednjih godina najbolje ilustrira činjenica da je u 2011. godni tek svaki osamnaesti vlastnih kartice izdane u BiH koristi ovu vrstu kartičnih usluga.

CBBiH je doprinosila financijskoj stabilnosti i održavajući Središnji registar kredita, koji je tijekom 2017. godine, na dnevnoj osnovi, podacima ažuriralo 27 banaka (23 banke s dozvolom za rad, tri banke koje su u likvidaciji i još uvijek imaju aktivna potraživanja, te Razvojna banka FBiH), 27 mikrokreditnih organizacija, te 19 lizing kompanija i ostalih institucija. U odnosu na 2016. godinu, broj pristupnih točaka povećan je za 41, na broj od 1.325. Promjena u broju pristupnih točaka najviše je uzrokovana povećanjem broja u poslovnim bankama, koje su sa 1.180 pristupnih mjesta (86 više nego u 2016. godini) i dalje daleko najznačajniji korisnici informacija pohranjenih u CRK.

U jedinstvenom registru transakcijskih računa (JRTR) na kraju 2017. godine bili su pohranjeni podaci o 707.337 transakcijskih računa, od čega 224.946 aktivnih (+3,2% u odnosu na 2016. godinu), 75.236 blokiranih (+5,6% u odnosu na 2016. godinu) i 407.155 ugašenih i neaktivnih računa. JRTR se pristupalo sa 1.264 pristupne točke koje je

koristilo: 27 banaka, 18 mikrokreditnih organizacija, lizing kompanija i osiguravajućih kuća, te 88 drugih institucija. Organizacijske jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 10.282 izvoda iz JRTR.

CBBiH je i u 2017. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sustav klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 10.602 naloga (+2,7% u odnosu na 2016. godinu), čija je vrijednost bila 172,1 milijun eura (-12,9% u odnosu na 2016. godinu). U sustavu plaćanja između dviju država sudjelovalo je pet banaka iz BiH, od čega dvije pripadaju istoj bankarskoj grupaciji i na njih se odnosi najveći dio prometa.

2.6 Uloga fiskalnog i bankarskog agenta

Zakonom o Centralnoj banci BiH (članak 4, 52 i 54) definirana je mogućnost da Centralna banka pruža bankarske usluge, izvršava transakcije i djeluje kao depozitar i zastupnik pri plaćanju te kao fiskalni agent (zastupnik) za članstvo BiH u međunarodnim financijskim institucijama. Na osnovi Ugovora o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva financija i trezora BiH, koji je prvi put potpisan uspostavljanjem institucije Ministarstva financija i trezora BiH, a ažuriran 2017. godine, CBBiH pruža usluge domaćeg i inozemnog platnog prometa, upravljanja depozitnim računima, KM i deviznim, i obavlja konverzije sredstava vezanih za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključila BiH s međunarodnim financijskim institucijama. CBBiH izvršava transakcije za Ministarstvo financija i trezora BiH u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH, fiskalni je agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom BiH u MMF-u, depozitar je i izvršava transakcije u domaćem platnom prometu za MMF i grupaciju Svjetske banke (IBRD, IDA i MIGA) i druge međunarodne organizacije.

CBBiH pruža bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu Ministarstva financija i trezora BiH (dalje: Ministarstvo BiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. Ministarstvo BiH je nadležno za provođenje procedura za zaduživanje i

upravljanje državnim dugom, osigurava pokriće obveza u domaćoj valuti i vodi bazu podataka o vanjskom dugu BiH. Pored Zakona o CBBiH, uloga CBBiH i Ministarstva BiH po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH definisana je Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, Zakonom o financiranju institucija BiH, Zakonom o sustavu neizravnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadaci, nadležnosti i međusobni odnosi između Ministarstva BiH i CBBiH definirani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 2001. godine (zadnja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za:

- pravodobno osiguranje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obveza;
- pravodobno i točno izvršenje plaćanja na osnovi naloga / instrukcija Ministarstva BiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi s plaćanjem obveza, i;
- izvještavanje Ministarstva BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisanje vanjskog duga u domaćoj valuti osigurava Ministarstvo BiH od Uprave za neizravno oporezivanje (UNO) i / ili izravnim uplatama krajnjih korisnika kredita. U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UNO, a na osnovi Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tijekom 2017. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UNO za prikupljanje prihoda od neizravnih poreza. Po ovom aranžmanu, komercijalne banke su na dnevnoj osnovi transferirale na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UNO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom su se ti prihodi po nalogu UNO alocirali na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UNO. Na osnovi Zakona o trošarinama u 2016. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovi cestarina na račun UNO kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UNO prema entitetima i Brčko distriktu. Navedene transakcije se također obavljaju svakodnevno.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovi odluke Vijeća ministara BiH koja je zvanično objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi,

nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, Ministarstvo financija i trezora BiH, Federalno ministarstvo financija, Ministarstvo financija Republike Srpske i UNO) o pitanju finansijskih aranžmana s MMF-om, definirani su Memorandumom o razumijevanju (prvi je zaključen 2002. godine, na snazi je onaj iz 2016. godine). CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosne papire) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to središnje banke) svih članica u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement) MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH osiguraju puno pokriće u domaćoj valuti na pomenutom računu / podračunima.

U skladu sa Statutom Svjetske banke, Centralna banka je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja/transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2017. godini, skladu s Ugovorom zaključenim s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfelja vrijednosnih papira ove institucije kojim, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s inozemnim portfelj menadžerom, upravlja eksterni portfelj menadžer.

U kolovozu 2017. godine je izvršena isplata klirinškog duga bivšeg SSSR-a prema BiH po obračunima u vezi s robnim prometom između bivšeg SSSR-a i bivše SFRJ prema Sporazumu između Vlade Ruske Federacije i Vijeća ministara BiH. CBBiH je, u okviru međudržavnog sporazuma, potpisala međubankarski sporazum s predstavnicima državne Banke za razvoj i vanjske ekonomske odnose (Vnešekonombank) iz Rusije i aktivno je bila uključena u proces obračuna i isplate duga.

Također, CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo FBiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta te za entitetske registre vrijednosnih papira. Usluga korištenja elektronskog bankarstva, uvedena 2011. godine s ciljem unapređenja i poboljšanja usluga bankarskog i fiskalnog agenta, pružana je i tijekom 2017. godine.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

Statističke aktivnosti u 2017. obilježila je redovna kompilacija (prikupljanje, verifikacija i obrada izvornih podataka, te njihovo agregiranje i klasificiranje), što je praćeno s redovnim publiciranjem i dostavom podataka. Uz to se paralelno radilo na proširivanju statistike i podizanju njene kvalitete.

Osnovu za statističku produkciju predstavljaju važeće međunarodne metodologije i prakse u području makroekonomskih statistika: statistike monetarnog i financijskog sektora; statistike platne bilance, i; statistike vladinih financija i financijskih računa. Svako od navednih statističkih područja uključuje niz odvojenih statističkih istraživanja i statistiku, koje se stavljaju na raspolaganje širokoj javnosti putem publikacija, web stranice i distribucije kroz uvrštavanje u publikacije međunarodnih institucija. Poštujući obvezu o primjeni odgovarajućih međunarodnih metodologija i standarda kompilacije, CBBiH je kroz svoje statističke aktivnosti u mogućnosti da proizvede kvalitetne i pravodobne statističke pokazatelje, koji su uporedivi s podacima iz drugih ekonomija. Korisnici podataka uključuju mnogobrojne domaće vladine institucije, akademsku zajednicu, poslovnu zajednicu, međunarodne organizacije i ukupnu javnost u svrhu praćenja ekonomskih kretanja u zemlji kao i za planiranje ekonomskih politika.

Statističke aktivnosti CBBiH su inkorporirane i usuglašene s ostalim statističkim institucijama. Suradnja u okviru domaćeg statističkog sustava u BiH zahtijeva kontinuirano dogovaranje i sinkronizaciju. Posebno, naglašena je suradnja s Agencijom za statistiku BiH, kako na razini strateškog planiranja i metodologija tako i u razmjeni podataka i dopunjavanju u radu. Na međunarodnom planu (Pododbor Europske komisije i Bosne i Hercegovine, radne grupe Eurostata, ECB-a, BIS-ov komitet za statistiku, zemlje iz regije) predstavnici CBBiH redovito sudjeluju na radnim sastancima (prezentiranje napretka i usklađivanje prakse).

Glavni naglasak u pogledu metodološkog usklađivanja, a u skladu s obvezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, stavljeno je na harmoniziranje s metodologijama i praksama Europskog statističkog sustava (ESS). BiH je pod naglašenim pritiskom da proširi svoje statistike poštujući EU regulative iz te oblasti, stoga je uključena u projekte tehničke pomoći. Tijekom 2017. godine je uspješno završen višekorisnički IPA 2014 program tehničke pomoći, a CBBiH je realizirala komponentu MIP:

pokazatelji makroekonomskih neravnoteža i statistika vladinih financija. Napravljene su transmise tablice za statistiku vladinih financija i EDP (Procedure prekomjernog deficita; eng. *excessive deficit procedure*, EDP). Tijekom 2017. godine radilo se i na realizaciji ranije započetog trogodišnjeg projekta (koji financira švicarska agencija SECO, a implementira MMF), a koji će zemljama regije pomoći na uspostavi statistike vladinih financija usklađenih s ESA 2010 i EDP.

Sredinom 2017. godine započet je rad i na novom višekorisničkom IPA 2015 programu tehničke pomoći, u okviru kojeg je CBBiH angažirana na tri komponente s ciljevima: vladine financije (dalja dogradnja i prilagođavanje ESA 2010 i EDP); međunarodna trgovina uslugama (dogradnja i početak redovite dostave Eurostatu), i; pokazatelji makroekonomskih neravnoteža (razvijanje dodatnih pokazatelja). U sklopu pripremnih aktivnosti za IPA 2015, pripremane su formulacije tehničke pomoći, a u suradnji s Agencijom za statistiku, te prezentirane prema Direkciji za europske integracije i Delegaciji Europske komisije.

Pored redovite diseminacije podataka, CBBiH je nastavila da ispunjava dodatne statističke zahtjeve domaćih institucija (Direkcija za ekonomsko planiranje, Agencija za promociju stranih investicija, Direkcija za europske integracije, Ministarstvo financija i trezora BiH, Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu suradnju RS).

U sklopu međunarodnih obveza, CBBiH redovito dostavlja obimne setove statističkih podataka (neki od korisnika su: MMF, Svjetska banka, ECB, Europska banka za obnovu i razvoj, UNCTAD, Eurostat, BIS, UN Statistički odjel), a koji se koriste u analitičke svrhe ili bivaju publicirani od strane ovih organizacija. Posebno naglašena razmjena informacija se realizira s Eurostatom, jer CBBiH redovito izvještava u okviru Monitoringa usklađenosti sa statističkim zahtjevima EU te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja. Dostavljaju se podaci Svjetskoj banci za tromjesečnu bazu o javnom dugu, čime je BiH prvi put uvrštena u tu bazu. Za potrebe razmjene podataka unutar CEFTA grupacije, preuzete su obveze o izvještavanju za CEFTA bazu podataka o trgovini uslugama, stranim izravnim investicijama. Kao jedan od dodatnih poslova je i izrada izvješća o pristupu financijama, koji priprema MMF i koji obrađuje dostupne oblike financiranja u zemlji, kroz dodatne pokazatelje.

2.8 Praćenje sustavnih rizika u financijskom sustavu

CBBiH vrši funkciju praćenja financijske stabilnosti koja podrazumijeva pravodobno identificiranje ranjivosti u financijskom sustavu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između financijskog sustava i makroekonomskog okruženja, upozore financijske institucije i drugi sudionici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti financijskog sustava obuhvataju i specijaliziranu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sustavnih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po financijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju financijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za financijsku stabilnost BiH, koji, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine i državni ministar financija i trezora i entitetski ministri financija i direktor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po financijsku stabilnost kroz redovitu godišnju publikaciju, Izvješće o financijskoj stabilnosti, koje se od 2007. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvješća o financijskoj stabilnosti CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u financijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i iskušenja s kojima će se financijski sustav suočiti u narednim razdobljima.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih pokazatelja financijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Pokazatelji financijskog zdravlja se objavljuju tromjesečno na web stranici CBBiH od polovice 2009. godine, a od rujna 2011. godine i na web stranici MMF-a.

U 2017. godini CBBiH je nastavila aktivnosti na provedbi makroekonomskih testova na stres. Testovi na stres se u CBBiH rade tromjesečno i osnovni su alat za kvantifikaciju učinaka sustavnih rizika na bankarski sustav. Detaljni rezultati testova na stres se dijele s agencijama za bankarstvo, kojima se dostavlja i Izvješće o rezultatima testova na stres, u kojem se na deskriptivan način prezentiraju sustavni rizici i budućí trendovi. O rezultatima testova na stres se kroz odgovarajuću formu Izvješća o rezultatima testova na stres

upoznaje i Stalni odbor za financijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres s podacima s kraja godine se objavljuju u Izvješću o financijskoj stabilnosti.

Kontinuirana razmjena informacija, mišljenja i iskustava s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju financijske stabilnosti kroz edukaciju i programe tehničke pomoći osigurava usklađenost pristupa analiziranja sustavnog rizika s najboljim praksama i sadašnjim trendovima, kao i pravodobnu identifikaciju sustavnih rizika.

U 2017. godini CBBiH je obavljala i poslove koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo, a koji se odnose na aktivnosti entitetskih agencija za bankarstvo o pitanjima supervizije banaka, mikrokreditnih organizacija i društava za lizing i informiranje o stanju u ovim institucijama. Poslovi koordinacije uključivali su redovite sastanke s predstavnicima agencija za bankarstvo u skladu s Memorandumom o principima koordinacije bankarske supervizije, suradnji i razmjeni podataka i informacija, što je rezultiralo uspostavljanjem jače koordinacije i proširenjem suradnje agencija i s organizacijskim dijelovima CBBiH.

Informacije o stanju u bankarskom sektoru, mikrokreditnim organizacijama i društvima za lizing razmjenjivane su tromjesečno, a na sastancima koordinacije bankarske supervizije su se razmatrala pitanja koja se odnose na regulativu iz oblasti supervizije banaka i o aktivnostima CBBiH koje mogu doprinijeti kvalitetnijoj superviziji i analizi bankarskog sektora. Ostvarena je i kontinuirana suradnja i s Agencijom za osiguranje depozita BiH, Udrugom banaka, Udrugom mikrokreditnog sektora i Udrugom sektora lizing društava.

2.9 Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Proces pridruženja Europskoj uniji (EU) u 2017. godini su obilježile aktivnosti na izradi odgovora na Upitnik Europske komisije (EC), koji je Bosni i Hercegovini uručen krajem 2016. godine. Od 3242 pitanja koja sadrži Upitnik EC za BiH, CBBiH je kao nadležna institucija ili kao zainteresirana strana, sudjelovala u pripremi odgovora na 92 pitanja u oblasti Ekonomski kriterij i osam poglavlja Upitnika:

- Poglavlje 4: Sloboda kretanja kapitala;
- Poglavlje 9: Financijske usluge;
- Poglavlje 17: Ekonomska i monetarna politika;

- Poglavlje 18: Statistika;
- Poglavlje 20: Poduzetnička i industrijska politika;
- Poglavlje 24: Pravda, sloboda i sigurnost;
- Poglavlje 32: Financijska kontrola;
- Poglavlje 33: Financijske i proračunske odredbe.

Do kraja siječnja 2017. godine, CBBiH je pripremila odgovore, čime je završena prva faza rada na Upitniku. Uspostavom radnih grupa, u skladu s Odlukom o sustavu koordinacije procesa europskih integracija u BiH, u drugoj fazi rada na Upitniku kroz međuinstitucionalno usuglašavanje i koordinaciju odgovora.

Tijekom 2017. godine predstavnici CBBiH nastavili su aktivan doprinos procesu europskih integracija BiH kroz izradu informacija, pripremu izvješća i podataka strukturiranih prema zahtjevima i metodologiji EC. CBBiH je sudjelovala u radu i pripremila materijale iz svoje nadležnosti za sastanke Pododbora za ekonomska i financijska pitanja i statistiku i Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju. Dodatno, CBBiH je sudjelovala u redovitim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi za razdoblje 2018-2020, uključujući proces konzultacija i dijaloga s ECB kao dio ekonomskog i financijskog dijaloga EU s kandidatima, kao i redoviti Godišnji ministarski dijalog o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i financijska pitanja EU.

U okviru dugoročne strategije usklađivanja praksi, standarda i politika sa EU standardima središnjeg bankarstva, CBBiH je i protekle godine radila na jačanju institucionalnih kapaciteta, unapređenju učinkovitosti poslovanja, uvođenju novih pravila, politika, promjene praksi, daljeg razvoja i obuke osoblja u cilju unapređenja priprema za pristup u Europski sustav središnjih banaka (ESCB), kada BiH uđe u EU. Kontinuirana implementacija EU standarda u poslovanju CBBiH se ostvaruje vlastitim kapacitetima, korištenjem internih resursa, ali i kroz pristup EU IPA fondovima, te bilateralnu i multilateralnu suradnju s drugim središnjim bankama. Posebno je značajna ECB i ESCB koji kroz tehničku suradnju doprinose poboljšavanju institucionalnih kapaciteta CBBiH.

U okviru administrativne i institucionalne podrške EU, tijekom 2017. godine CBBiH je sudjelovala u procesu programiranja pretprijetne pomoći EU IPA II kroz rad višeinstitucionalne radne grupe za sektor Demokracija i upravljanje. Izrada Sektorskog planskog dokumenta za BiH

(2018-2020) predstavlja nastavak procesa IPA II programiranja koji je počeo 2014. godine, kada je u sklopu pripreme novog proračuna EU za razdoblje 2014-2020 EC izvršila reviziju prijašnjeg instrumenta IPA i uvela novi instrument IPA II za razdoblje 2014-2020. U sektoru Demokracija i upravljanje, prioriteti u kojima će sudjelovati CBBiH se odnose na unapređenje statistike i procesa ekonomskog planiranja i izrade Programa ekonomskih reformi. U sklopu instrumenta IPA 2018 bit će osigurana podrška jačanju institucionalnih kapaciteta središnjih banaka Zapadnog Balkana kroz usklađivanje s međunarodnim i europskim standardima u cilju jačanja kapaciteta za razvoj politika središnjih banaka i poboljšanja analitičkih alata, s fokusom na Program ekonomskih reformi. Instrument IPA 2019 će se fokusirati na statistiku, čime će u narednim godinama biti osiguran kontinuitet podrške reformi statističkog sektora u BiH u koji je, uz državnu Agenciju i entitetske zavode za statistiku, uključena i CBBiH.

U suradnji s Vladom Švicarske, na osnovi amandmana o produženju Sporazuma iz 2013. godine o „Programu bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta“ između Švicarskog tajništva za ekonomske poslove (Swiss State Secretariat for Economic Affairs - SECO) Vlade Švicarske i Centralne banke, u 2017. godini CBBiH je završila prvu fazu projekta koji je realiziran u partnerstvu s Institutom za međunarodne studije (Graduate Institute of International Studies – GII) iz Ženeve u trajanju 2014-2017. Centralna banka je ostvarila rezultate na unapređenju operativnih, tehničkih i institucionalnih kapaciteta, uključujući ekonomski istraživački rad. Cilj projekata je priprema i uvođenje međunarodnih standarda i praksi središnjeg bankarstva usklađenim s izazovima i zahtjevima EU pretprijetnog procesa u poslovanju središnje banke u oblastima: ekonomske analize, unapređenje procesa upravljanja deviznim pričuvama, statistika i upravljanje ljudskim resursima.

Opći doprinos projekta u ovim poslovnim oblastima je prijenos znanja u izravnoj suradnji s međunarodnim ekspertima realizacijom osam radionica u 2017. godini na kojima je sudjelovalo oko sto službenika, a glavni rezultati projekta koji su postignuti u ovim oblastima jesu: unaprijeđen kapacitet za ekonomske analize u CBBiH, razvijene vještine za upravljanje deviznim pričuvama ključne za valutni odbor, poboljšano prezentiranje podataka prema europskim standardima, i izrađen sustav procjene učinka osoblja. Poseban značaj u istraživačkom dijelu projekta su završena dva istraživačka rada, a dodatno još jedan rad iz CBBiH je predstavljen na konferenciji u Ženevi

u 2017. godini. U narednoj godini planiran je nastavak ovog izuzetno uspješnog i značajnog programa.

U 2017. godini CBBiH je uz pomoć Vlade Švicarske radila i na programu novčanih doznaka i plaćanja koji realizira Svjetska banka u cilju smanjenja troškova slanja novčanih doznaka i povećanje postotka doznaka koje se šalju putem formalnih kanala. Osigurana je tehnička pomoć kako bi politike u pogledu infrastrukture platnih sustava bile usklađene s Općim principima za međunarodne usluge slanja novčanih doznaka i uvedena funkcija oversighta. U sklopu podrške Vlade Švicarske, Odjel za statistiku MMF-a je osigurao tehničku pomoć i obuku za poboljšanje kapaciteta za statistiku državnih financija (GFS) u zemljama Jugoistočne Europe, uključujući i BiH, te se kontinuirano radilo na unapređenju statističkih kapaciteta i poboljšanju statističke infrastrukture u općem cilju pripreme za ulazak u EU.

Pomenut ćemo podršku Vlade Njemačke u sklopu Programa jačanja javnih institucija koji realizira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (ger. GIZ). Suradnja je omogućila povećanje učinkovitosti internih procesa CBBiH. Tijekom 2017. godine se radilo na poboljšanju integriranog sustava kvalitete u skladu sa standardom ISO 9001:2015 i standardom za upravljanje zaštitom informacija ISO 27001:2013. Implementacija integriranog sustava upravljanja u CBBiH podrazumijeva razvoj upravljačkog sustava, shodno zahtjevima QMS-a (Quality Management System) i ISMS-a (Information Security Management).

U organizaciji CBBiH, tijekom 2017. godine održane su misije međunarodnih rejting agencija Standard&Poor's i Moody's Investors Service s relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Tijekom 2017. godine obje međunarodne rejting agencije koje je BiH angažirala u ocjeni suverenog kreditnog rejtinga, potvrdile su prethodno utvrđen kreditni rejting i to: agencija Standard&Poor's „B / sa stabilnim izgledima“, a agencija Moody's Investors Service „B3 / sa stabilnim izgledima“.

2.10 Proces interne revizije

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju: Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci i obvezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Internu reviziju u CBBiH obavlja Ured glavnog internog revizora (UGIR), organiziran kao samostalni organizacijski

oblik CBBiH. Osnovni cilj rada UGIR-a je da svojom aktivnošću doprinosi unapređenju poslovanja središnje banke, ostvarenju formuliranih planova i postavljenih strateških ciljeva, uspostavi učinkovitog sustava upravljanja rizicima, zaštiti resursa i poduzimanju mjera protiv mogućih gubitaka, kao i osiguranju dosljedne primjene zakonskih propisa i akata poslovne politike CBBiH.

Uvažavajući navedene ciljeve, UGIR kontinuirano radi na unapređenju tehnika i metoda rada, procjeni učinkovitosti i efektivnosti sustava internih kontrola i uspostavi određenih procedura i instrumenata za identificiranje, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika kojima je CBBiH izložena pri obavljanju poslovnih aktivnosti. S ciljem usuglašavanja rada interne revizije s obvezujućim smjernicama Međunarodnog okvira, UV je donijelo Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci s primjenom od 1. ožujka 2017. U okviru programa eksterne procjene kvalitete funkcije interne revizije od strane eksperata Narodne banke Nizozemske, početkom 2017. izvršena je procjena usklađenosti s obvezujućim smjernicama i s pojedinačnim standardima interne revizije na bazi prethodne samoprocjene UGIR-a.

Aktivnosti UGIR-a u 2017. godini bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definiranih člankom 20. Zakona o Centralnoj banci, realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2017, Strateškim planom interne revizije za razdoblje 2014 - 2017. i Godišnjim planom interne revizije za 2017. U cilju realizacije utvrđenih zadataka, glavni interni revizor na bazi procjene rizika je uradio strateški i godišnji plan interne revizije, prema Metodologiji procjene rizika u CBBiH, razmatran od Revizorskog komiteta i usvojen od UV-a. U skladu s Godišnjim planom interne revizije za 2017. godinu, glavni interni revizor je donio dinamički plan kojim su definirani rokovi i timovi za provedbu revizija.

Shodno navedenim planskim aktima, obavljene su revizije određenih funkcija, poslovnih procesa i aktivnosti CBBiH u organizacijskim jedinicama / oblicima, u cilju ocjene o adekvatnosti i učinkovitosti sustava internih kontrola, ocjene usuglašenosti rada sa zakonima i propisima koji se odnose na CBBiH i internim aktima, planovima, uspostavljenim procedurama, instrukcijama i uputama, kao i procjene izloženosti riziku poslovnih procesa. U okviru planiranih revizija obavljana je revizija usklađenosti poslovnih procesa sa standardima sustava za upravljanje informacijskom sigurnošću.

Revizija se provodi na način i po postupcima definiranim Priručnikom o radu interne revizije koji donosi glavni interni

revizor. Kontinuirano se prati zakonska i međunarodna profesionalna regulativa za oblast interne revizije i u skladu s promjenama vrši se usuglašavanje navedenog Priručnika. Ured je u 2017. godini obavio 10 revizija i pružao savjetodavne usluge za menadžment CBBiH po različitim pitanjima. Zaposlenici UGIR-a unapređuju svoja znanja, vještine i

ostale kompetencije kroz kontinuirani profesionalni razvoj. Edukacija se obavlja preko profesionalnih međunarodnih asocijacija i institucija, profesionalnih asocijacija i udruga internih revizora, računovođa i revizora na državnoj i regionalnoj razini.

2.11 Ostalo

2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće, koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (tablica 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera

koje je imenovao guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki viceguverner neposredno je odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

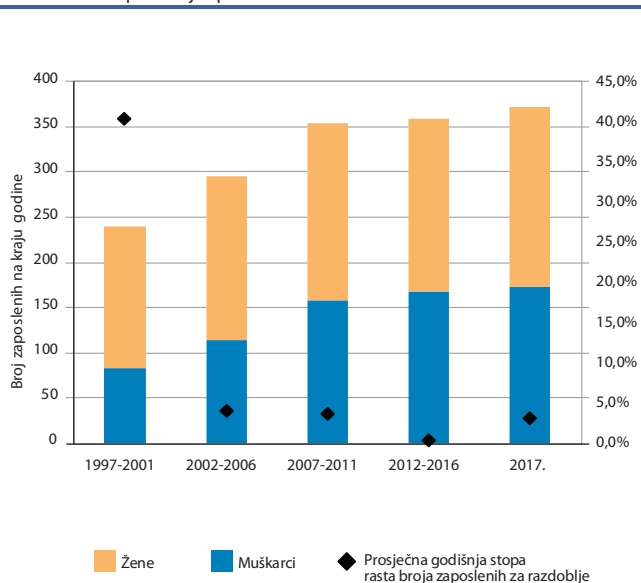
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2017. godine

Upravno vijeće CBBiH	dr. Senad Softić, predsjedatelj mr. Ankica Kolobarić, član dr. Šerif Isović, član mr. Trivo Marinković, član dr. Ljubiša Vladušić, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, glavni izvršni funkcionar CBBiH mr. Ernadina Bajrović, viceguvernerka nadležna za Sektor za administraciju i financije dr. Milica Lakić, viceguvernerka nadležna za Sektor za monetarne operacije, upravljanje deviznim pričuvama i gotovinom Želimira Raspudić, viceguvernerka nadležna za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, europske integracije i platne sustave

Izvor: CBBiH

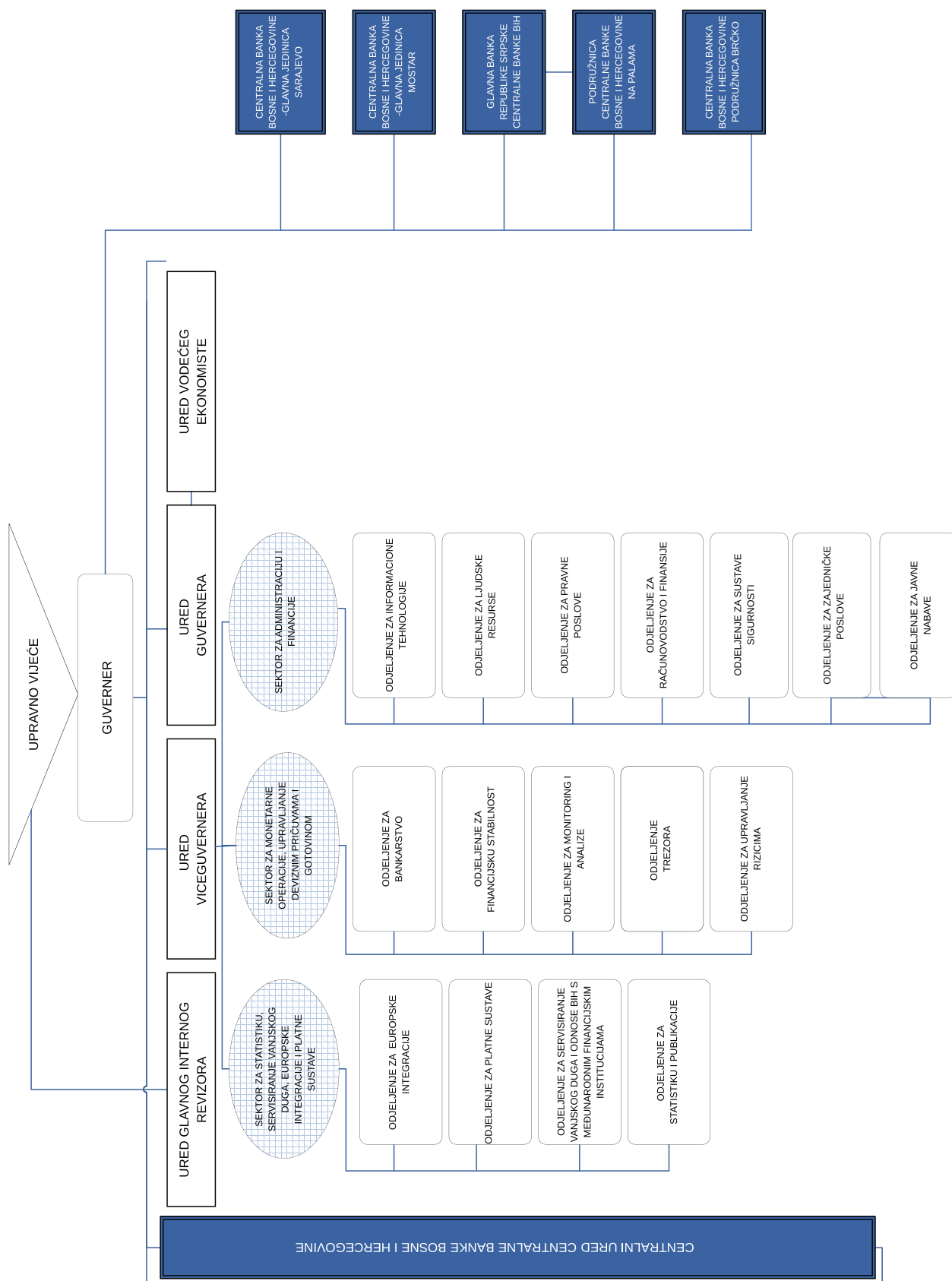
Na dan 31.12.2017. godine u CBBiH je bilo zaposleno 367 službenika u radno-pravnom statusu na neodređeno i određeno vrijeme, i pet službenika kojima prava i obveze iz radnog odnosa na neodređeno vrijeme miruju zbog korištenja neplaćenog odsustva s rada. Broj zaposlenih je u godinama neposredno nakon uspostavljanja CBBiH rastao dosta brzo jer je rastao i broj funkcija koje je CBBiH preuzela (slika 2.17). Umjeren rast zaposlenih u razdoblju 2002-2010 omogućio je razvoj osnovnih funkcija CBBiH kroz strateški odabir profila kadrova koji su bili neophodni za dalje unapređenje učinkovitosti poslovanja. U razdoblju 2011-2017. godine broj uposlenih je gotovo nepromijenjen, što je djelomično i posljedica politike racionalnog korištenja raspoloživih resursa. Slika također sugerira da se vremenom korigirala i inicijalna spolna neujednačenost u strukturi zaposlenih. Od ukupnog broja službenika na kraju 2017. godine, 53,23% bile su žene, a 46,77% muškarci, a prosječna starost službenika bila je 45 godina.

Slika 2.17: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH.
Napomena: Broj zaposlenih je stanje na kraju razdoblja.

Organizaciona shema Centralne banke Bosne i Hercegovine

Od ukupnog broja službenika, 76,34% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga devet doktora nauka i 58 magistara. Intenzivna edukacija službenika, u vidu seminara (značajnim dijelom seminari u CBBiH), konferencija i predavanja nastavljena je i u 2017. godini.

U okviru Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta središnjih banaka, tijekom 2017. godine radilo se na uspostavi sustava ocjenjivanja rada službenika CBBiH.

2.11.2 Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje

Tijekom 2017. godine, CBBiH je intenzivno informirala javnost o svojim redovnim aktivnostima, ali i drugim događanjima za koja su bosanskohercegovački mediji bili zainteresirani. Svojim aktivnostima vezanim za odnose s javnošću, CBBiH je kao i do sada nastojala sačuvati reputaciju odgovorne i profesionalne institucije, koja uživa povjerenje najvećeg broja građana i gospodarskih subjekata. Izrađena je Strategija komuniciranja CBBiH 2017-2021. godine.

U javnim istupima, CBBiH je nastojala prezentirati javnosti svoju ulogu u očuvanju monetarne i financijske stabilnosti, posebno u složenim i otežanim uvjetima investiranja deviznih pričuva na međunarodnim financijskim tržištima koji su bili izraženi i tijekom 2017. godine, a koji su se odrazili i na prihode CBBiH. U skladu sa Strategijom komuniciranja o utjecaju kretanja na financijskim tržištima na financijsko poslovanje CBBiH, usvojenom od Upravnog vijeća, CBBiH je i dalje nastavila informirati javnost i nastojala osigurati razumijevanje i podršku svojim aktivnostima u pogledu ulaganja deviznih pričuva CBBiH u izmijenjenim, složenim okolnostima.

Imajući u vidu činjenicu da je i 2017. godina bila u znaku intenzivnijih aktivnosti u pogledu europskih integracija na razini BiH, CBBiH je nastavila davati svoj doprinos izradi Akcionog plana za implementaciju Komunikacijske strategije za informiranje javnosti o procesu pristupanja BiH Europskoj uniji.

U 2017. godini, obilježeno je 20 godina od početka rada CBBiH, tijekom kojih je, svojim neovisnim i profesionalnim djelovanjem, uspostavila i održala monetarnu stabilnost kao jedan od ključnih čimbenika makroekonomske stabilnosti.

Pored dosljedne provedbe aranžmana valutnog odbora, CBBiH se razvijala, kako bi, u okviru svojih nadležnosti, dala doprinos stabilnosti financijskog sustava i podršku ekonomskom razvoju zemlje, i ispunjavanju poduzetih međunarodnih obveza BiH. Godišnjica je realizirana kroz održavanje više prigodnih aktivnosti, do kojih se mogu izdvojiti:

- Organiziranje međunarodne konferencije pod nazivom „20 godina stabilnosti“ na kojoj su sudjelovali najviši domaći i međunarodni dužnosnici, guverneri i drugi predstavnici središnjih banaka iz Europe i regije, kao i kreatori politike i stručnjaci iz Europske unije i međunarodnih financijskih institucija;
- Promoviranje monografije povodom jubileja CBBiH;
- Postavljanje izložbe novca pod nazivom „Tragom novca“ u Zemaljskom muzeju;
- Izrada korporativnog videa CBBiH.

U okviru financijske edukacije CBBiH je kreirala prvu slikovnicu o novcu i povijesti novca u BiH pod nazivom „Novko i Novčica u svijetu novca“. Promocija slikovnice je održana 31. listopada, na Svjetski dan štednje, kada je učenicima osnovnih i srednjih škola koji su bili u posjeti Centralnoj banci uručen primjerak slikovnice, uz već tradicionalnu prezentaciju o ulozi CBBiH i štednji novca.

I u 2017. godini među mlađom populacijom zabilježen je veliki interes za rad CBBiH, te su, u okviru aktivnosti institucije na financijskoj edukaciji, organizirane posjete učenika osnovnih i srednjih škola i fakulteta iz svih dijelova BiH. Centralna banka je i u 2017. godini gradila pozitivan imidž kroz obučavanje studenata na ferijalnoj praksi. Studenti se svake godine raspoređuju u organizacijske oblike i dodjeljuje im se mentor koji u 20 radnih dana ima zadatak da studentu objasni osnovnu ulogu CBBiH i da ga upozna s poslovnim procesima tog organizacijskog oblika u kojem ima priliku da usvoji praktično znanje.

Centralna banka je nastavila s praksom stipendiranja djece svojih preminulih službenika i u 2017. godini je organizirana redovna akcija dobrovoljnog darivanja krvi.

3. FINANCIJSKA IZVJEŠĆA I IZVJEŠĆE NEOVISNOG VANJSKOG REVIZORA

Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća za pripremu i odobravanje godišnjih financijskih izvješća

Uprava je dužna za svaku financijsku godinu pripremiti financijska izvješća koja pružaju istinit i vjeran prikaz financijskog položaja Centralne banke Bosne i Hercegovine („Banke“), te rezultata njezina poslovanja i novčanog toka, u skladu sa Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja („MSFI“) koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“), te je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućuju pripremanje financijskih izvješća. Uprava ima opću odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni kako bi joj omogućili očuvanje imovine Banke, te sprječavanje i otkrivanje prijevара i ostalih nepravilnosti.

Upravno vijeće je odgovorno za odabir prikladnih računovodstvenih politika koje su u skladu sa važećim zakonskim zahtjevima, a Uprava je odgovorna za njihovu dosljednu primjenu, donošenje razumnih i razboritih pretpostavki i procjena, te pripremanje financijskih izvješća po načelu trajnosti poslovanja.

Uprava je dužna podnijeti na odobravanje Upravnom vijeću godišnja financijska izvješća, a Upravno vijeće odobrava godišnja financijska izvješća te ih podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Priložena financijska izvješća prikazana na stranicama od 56 do 102 odobrena su od strane Upravnog vijeća 28. ožujka 2018. godine i potpisana u njegovo ime:

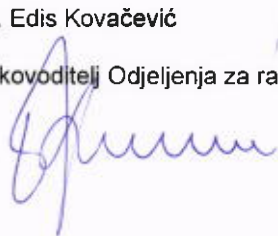
dr. Senad Softić

Predsjedatelj Upravnog vijeća

mr. Edis Kovačević

Rukovoditelj Odjeljenja za računovodstvo i financije

Grant Thornton

Izvješće neovisnog revizora

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Vase Pelagića 2/IV
78 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294

F +387 51 211 501

E office@grantthornton.ba

www.grantthornton.ba

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvješća Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu "Banka") koji obuhvaćaju izvješće o finansijskom položaju na 31. prosinca 2017. godine, i izvješće o dobiti ili gubitku, izvješće o sveobuhvatnoj dobiti, izvješće o promjenama u kapitalu i izvješće o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te bilješke uz finansijska izvješća, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika. Prema našem mišljenju, priložena finansijska izvješća fer prezentiraju, u svim značajnim odrednicama, finansijski položaj Centralne banke Bosne i Hercegovine na 31. prosinca 2017. godine, i njenu finansijsku uspješnost te njene novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti, prema tim standardima, su detaljnije opisane u našem izvješću u odjeljku o revizorovim odgovornostima za reviziju finansijskih izvješća. Neovisni smo od Banke u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvješća Banke u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća Banke za finansijska izvješća

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvješća u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvješća koja su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvješća, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Upravno vijeće Banke odgovorno je za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Banke.

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijska izvješća kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati revizorovo izvješće koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih financijskih izvješća.

Kao sastavni dio revizije, u skladu sa MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i odražavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- Prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza financijskih izvješća, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljam revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaoblazanje internih kontrola;
- Stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke;
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- Zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja Uprave i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem revizorovu izvješću na povezane objave u financijskim izvješćima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma izdavanja našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzorkovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li financijska izvješća, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Ostvarili smo komunikaciju sa Upravnim vijećem u vezi sa, između ostalog, planiranim obujmom i vremenom obavljanja revizije i značajnih rezultata revizije, uključujući bilo koje značajne nedostatke interne kontrole koje smo otkrili tijekom naše revizije.

Dr. Aleksandar Džombić
Direktor
Grant Thornton d.o.o.

Banja Luka, 28. ožujka 2018.

Suzana Stavrikj, Partner

Grant Thornton d.o.o.

Skopje, 28. ožujka 2018.

Dr. Aleksandar Džombić
Ovlašteni revizor
Grant Thornton d.o.o.

Banja Luka, 28. ožujka 2018.

Kledian Kodra, Partner

Grant Thornton sh.p.k.

Tirana, 28. ožujka 2018.

IZVJEŠĆE O DOBITI ILI GUBITKU

U tisućama KM	Bilješka	<i>za godinu koja je završila 31. prosinca</i>	
		2017.	2016.
Prihod od kamata	4	29.008	28.740
Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne financijske imovine	4	(11.470)	(8.565)
Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka	4	4.425	2.169
NETO PRIHOD OD KAMATA		21.963	22.344
Prihod od provizija i naknada	5	15.834	10.072
Rashod od provizija i naknada	5	(562)	(533)
NETO PRIHOD OD PROVIZIJA I NAKNADA		15.272	9.539
Neto realizirani dobiti od prodaje financijske imovine raspoložive za prodaju	12	2.587	8.383
Neto (gubici) / dobiti od tečajnih razlika	6	(560)	60
Ostali prihodi	7	1.560	1.571
OPERATIVNI PRIHODI		40.822	41.897
Troškovi osoblja	8	(19.019)	(18.929)
Administrativni i ostali operativni troškovi	9	(7.583)	(6.793)
Amortizacija	16	(2.035)	(2.113)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(28.637)	(27.835)
NETO DOBIT ZA GODINU		12.185	14.062

Bilješke na stranicama od 62 do 102 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O SVEOBUH VATNOJ DOBITI

U tisućama KM	Bilješka	<i>za godinu koja je završila 31. prosinca</i>	
		2017.	2016.
NETO DOBIT ZA GODINU		12.185	14.062
Ostala sveobuhvatna dobit			
<i>Stavke koje se mogu naknadno prenositi u izvješće o dobiti ili gubitku:</i>			
Monetarno zlato			
Neto promjena u pravičnoj vrijednosti monetarnog zlata	13	(1.194)	22.788
		(1.194)	22.788
Financijska imovina raspoloživa za prodaju			
Neto promjena u pravičnoj vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju	12	(15.890)	53.673
Realizirani dobiti po osnovi pravične vrijednosti od financijske imovine raspoložive za prodaju prenešeni u izvješće o dobiti ili gubitku	12	(2.587)	(8.383)
		(18.477)	45.290
<i>Ukupno ostali sveobuhvatni (gubitak) / dobit</i>		(19.671)	68.078
UKUPNO SVEOBUH VATNI (GUBITAK) / DOBIT ZA GODINU		(7.486)	82.140

Bilješke na stranicama od 62 do 102 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

		na dan	
U tisućama KM	Bilješka	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
AKTIVA			
Strana valuta u gotovini	10	236.402	194.846
Depoziti kod inozemnih banaka	11	2.698.650	2.970.397
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	25, 30	1.531	2.642
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	12	6.202.071	5.025.829
Monetarno zlato	13	203.908	205.102
Ulaganja koja se drže do dospeljeća	14	1.214.062	1.132.328
Ostala aktiva	15	11.656	4.626
Nekretnine i oprema	16	45.465	44.681
Nematerijalna imovina	16	1.072	794
Ostala ulaganja	17	27.813	27.813
UKUPNO AKTIVA		10.642.630	9.609.058
OBVEZE, KAPITAL I REZERVE			
Gotov novac u optjecaju	18	4.319.360	4.066.804
Depoziti banaka	19	5.033.065	4.269.143
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	20	624.708	590.392
Rezerviranja za obveze i troškove	21	1.650	1.611
Ostale obveze	22	11.212	13.676
Ukupno obveze		9.989.995	8.941.626
Početni kapital		25.000	25.000
Generalne rezerve (zadržana dobit)		542.766	537.892
Ostale rezerve		31.300	31.300
Rezerve pravične vrijednosti		53.569	73.240
Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina raspoloživa za prodaju		93.120	111.597
Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato		(39.551)	(38.357)
Ukupno kapital i rezerve	23	652.635	667.432
UKUPNO OBVEZE, KAPITAL I REZERVE		10.642.630	9.609.058

Bilješke na stranicama od 62 do 102 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU

U tisućama KM

Početni kapital	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ostale rezerve	Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina raspoloživa za prodaju	Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato	Ukupno
25.000	537.892	31.300	111.597	(38.357)	667.432
Stanje na dan 1. siječnja 2017.					
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu					
Dobit za godinu	12.185	-	-	-	12.185
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	(18.477)	(1.194)	(19.671)
-	12.185	-	(18.477)	(1.194)	(7.486)
Raspodjela dobiti					
Raspodjela dobiti u državni proračun (Bilješka 24)	(7.311)	-	-	-	(7.311)
-	(7.311)	-	-	-	-
25.000	542.766	31.300	93.120	(39.551)	652.635
Stanje na dan 31. prosinca 2017.					

Bilješke na stranicama od 62 do 102 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

U tisućama KM

	Početni kapital	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ostale rezerve	Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina raspoloživa za prodaju	Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato	Ukupno
Stanje na dan 1. siječnja 2016.	25.000	532.267	31.300	66.307	(61.145)	593.729
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu						
Dobit za godinu	-	14.062	-	-	-	14.062
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	45.290	22.788	68.078
	-	14.062	-	45.290	22.788	82.140
Raspodjela dobiti						
Raspodjela dobiti u državni proračun (Bilješka 24)	-	(8.437)	-	-	-	(8.437)
Stanje na dan 31. prosinca 2016.	25.000	537.892	31.300	111.597	(38.357)	667.432

Bilješke na stranicama od 62 do 102 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA

U tisućama KM		za godinu koja je završila 31. prosinca	
	Bilješka	2017.	2016.
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI			
Dobit za godinu		12.185	14.062
Usklađenja:			
Amortizacija	16	2.035	2.113
Neto realizirani dobiti od prodaje financijske imovine raspoložive za prodaju		(2.587)	(8.383)
Prihodi od donacija	7	(132)	(218)
Rezerviranja za obveze i troškove	8	226	219
(Dobitak) /gubitak od otuđenja nekretnina i opreme		(43)	4
Prihodi od dividendi priznani u izvješću o dobiti ili gubitku	7	(763)	(562)
Prihodi od kamate na ulaganja koja se drže do dospeljeća i financijsku imovinu raspoloživu za prodaju priznani u izvješću o dobiti ili gubitku	4	(28.979)	(28.726)
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obvezama		(18.058)	(21.491)
Promjene na poslovnoj imovini i obvezama			
(Povećanje) depozita kod inozemnih banaka		(680.291)	(195.444)
(Povećanje) ostale aktive		(7.234)	(283)
Povećanje gotovog novca u optjecaju		252.556	567.336
Povećanje depozita		798.238	294.404
(Smanjenje) / povećanje ostalih obveza		(1.206)	1.157
Isplata otpremnina		(187)	(60)
Neto novac od operativnih aktivnosti		343.818	645.619
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI			
Prilivi od prodaje nekretnina i opreme		46	-
Kupnje nekretnina, opreme i nematerijalne imovine		(3.100)	(2.764)
Prilivi od dospeljeća kupona i dospeljeća vrijednosnih papira od financijske imovine raspoložive za prodaju		2.242.037	5.203.667
Kupnje financijske imovine raspoložive za prodaju		(3.887.900)	(4.342.772)
Prodaje financijske imovine raspoložive za prodaju		470.089	330.016
Naplaćena glavnica i kamata od ulaganja koja se drže do dospeljeća		21.607	21.395
Kupnje ulaganja koja se drže do dospeljeća		(90.720)	-
Primljena dividenda		763	562
Neto novac od investicijskih aktivnosti		(1.247.178)	1.210.104
NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI			
Raspodjela dobiti u državni proračun		(8.437)	(18.827)
Neto novac od financijskih aktivnosti		(8.437)	(18.827)
Neto (smanjenje) / povećanje novca i novčanih ekvivalenata		(911.797)	1.836.896
Novac i novčani ekvivalenti na dan 1. siječnja		2.973.081	1.136.185
Novac i novčani ekvivalenti na dan 31. prosinca	25	2.061.284	2.973.081

Bilješke na stranicama od 62 do 102 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Centralna banka Bosne i Hercegovine ("Banka") osnovana je u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine („BiH“) 20. lipnja 1997. godine, suglasno Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini.

Banka je počela sa radom 11. kolovoza 1997. godine.

Osnovni ciljevi i zadaci Banke jesu:

- da definira, usvoji i kontrolira provođenje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute (konvertibilne marke ili "KM") uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima;
- da drži i upravlja službenim deviznim rezervama Banke na siguran i profitabilan način;
- da sprovodi monetarnu politiku u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH;
- da uspostavi i održava odgovarajuće platne i obračunske sustave;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od državnih i javnih institucija BiH i depozite od komercijalnih banaka;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH;
- da učestvuje u radu međunarodnih organizacija koje rade na učvršćivanju financijske i ekonomske stabilnosti zemlje;
- da zastupa BiH u međunarodnim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Najviši organ Banke je Upravno vijeće koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Upravu Banke čine guverner i viceguverneri, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Banke.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća, imenuje glavnog internog revizora i tri zamjenika.

Banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice Brčko distrikt i Pale, koja je pod nadležnošću Glavne banke Republike Srpske Centralne banke Bosne i Hercegovine Banja Luka.

Tijekom 2016. i 2017. godine, uključujući i razdoblje do datuma izdavanja ovog izvješća, članove Upravnog vijeća, Uprave, Ureda glavnog internog revizora i Revizijskog komiteta čine:

Upravno vijeće

dr. Senad Softić	predsjedatelj (od 11. kolovoza 2015.)
mr. Ankica Kolobarić	član (od 11. kolovoza 2015.)
mr. Šerif Isović	član (od 1. studenog 2017.)
dr. Kemal Kozarić	član (do 31. listopada 2017.)
mr. Trivo Marinković	član (od 11. kolovoza 2015.)
dr. Ljubiša Vladušić	član (od 11. kolovoza 2015.)

1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)

Uprava

dr. Senad Softić	guverner (od 11. kolovoza 2015.)
mr. Ernadina Bajrović	viceguverner (od 1. siječnja 2013.)
dr. Milica Lakić	viceguverner (od 1. lipnja 2016. do 15. lipnja 2017. i od 11. kolovoza 2017.)
dr. Radomir Božić	viceguverner (do 16. veljače 2016. i od 16. lipnja 2017. do 10. kolovoza 2017.)
mr. Želimira Raspudić	viceguverner (od 1. srpnja 2017.)
mr. Ankica Kolobarić	viceguverner (do 30. lipnja 2017.)

Ured glavnog internog revizora

Anita Dujmović	glavni interni revizor (od 24. listopada 2017.)
mr. Edis Kovačević	glavni interni revizor (do 30. rujna 2017.)
Marica Bulić	zamjenik glavnog internog revizora (od 8. prosinca 2017.)
Angela Medić	zamjenik glavnog internog revizora (do 30. studenog 2017.)
Stojanka Šarović	zamjenik glavnog internog revizora (od 4. rujna 2017.)
Krstinja Tošović	zamjenik glavnog internog revizora (do 21. kolovoza 2017.)

Revizorski komitet

dr. Mila Gadžić	član (od 1. rujna 2015.)
dr. Sead Kreso	član (od 1. rujna 2015.)
Radomir Repija	član (od 1. rujna 2015.)

2. OSNOVA ZA PRIPREMU

2.1. Izjava o usklađenosti

Financijska izvješća Banke pripremljena su u skladu sa Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde.

2.2. Osnova mjerenja

Financijska izvješća su pripremljena na osnovi povijesnog troška izuzev kod ponovnog mjerenja vrijednosti određenih financijskih instrumenata i monetarnog zlata koji su iskazani po pravičnoj vrijednosti.

Povijesni trošak je općenito formiran na osnovi pravične vrijednosti dane naknade u zamjenu za imovinu.

Pravična vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom ili plaćena za prijenos neke obveze u redovnoj transakciji među tržišnim učesnicima na datum mjerenja, neovisno o tome da li je ona neposredno vidljiva ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procijenjivanja pravične vrijednosti imovine ili obveze, Banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obveze koju bi tržišni sudionici uzeli u obzir prilikom procijenjivanja njihove cijene na datum mjerenja.

Pored toga, za potrebe financijskog izvješćivanja, mjerenje pravične vrijednosti je kategorizirano je na Razinu 1, 2 ili 3 u ovisnosti o stupnju dostupnosti ulaznih podataka za mjerenje pravične vrijednosti, kao i značaja koji ulazni podaci imaju na mjerenje pravične vrijednosti u cjelini, kako slijedi:

- Ulazni podaci Razine 1 su (neusklađene) cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obvezu koje su Banci dostupne na datum mjerenja.
- Ulazni podaci Razine 2 su ulazni podaci, osim kod kotiranih cijena uključenih u Razinu 1, koji su dostupni za predmetnu imovinu, odnosno obvezu, bilo neposredno ili posredno.
- Ulazni podaci Razine 3 su ulazni podaci o predmetnoj imovini, odnosno obvezi koji nisu dostupni.

Detaljnije objave o mjerenju pravične vrijednosti financijske imovine i financijskih obaveza prikazane su u Bilješci 29.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.3. Korištenje procjena i pretpostavki

Priprema financijskih izvješća u skladu sa MSFI zahtijeva od Uprave korištenje procjena i pretpostavki koje utječu na iskazane iznose imovine i obveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obveza na izvještajni datum, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajno razdoblje. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena.

Procjene i uz njih vezane pretpostavke kontinuirano se razmatraju. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u razdoblju u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utječe samo na to razdoblje ili i u razdoblju izmjene i u budućim razdobljima, ako izmjena utječe i na tekuće i na buduća razdoblja.

Informacije o iznosima gdje postoje značajne nesigurnosti njihove procjene i ključne pretpostavke prilikom korištenja računovodstvenih politika koje imaju najveći utjecaj na iznose priznane u financijskim izvješćima Banke su objavljene u Bilješci 3.17.

2.4. Funkcionalna i izvještajna valuta

Financijska izvješća Banke prikazana su u državnoj valuti Bosne i Hercegovine koju predstavlja konvertibilna marka (KM). Sve financijske informacije su zaokružene na najbližu tisuću (ukoliko nije drukčije navedeno).

Službeni tečaj KM prema Euru (EUR) određen je Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine u iznosu 1,95583 KM = 1 EUR. Prema Zakonu, Banka je dužna da bez restrikcija kupuje i prodaje KM za EUR, unutar teritorija Bosne i Hercegovine, po definiranom tečaju.

Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine je definirano operativno pravilo "valutni odbor" za izdavanje KM, prema kojem se KM izdaje samo uz kupnju konvertibilne devizne valute sa punim pokrićem u neto stranoj aktivi.

2.5. Standardi, tumačenja i izmjene postojećih standarda na snazi u tekućem razdoblju

Sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja, izdani od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, na snazi su za tekuće razdoblje:

- Izmjene MRS 7: „Izvješće o novčanim tokovima” – Inicijativa za objavljivanje (na snazi za godišnja razdoblja koji počinju na ili nakon 1. siječnja 2017.),
- Izmjene MRS 12: „Porez na dobit” – Priznavanje odgođene porezne imovine od nerealiziranih gubitaka (na snazi za godišnja razdoblja koji počinju na ili nakon 1. siječnja 2017.),
- Izmjene MSFI 12: „Objavljivanje udjela u drugim subjektima” uključeno u Ciklus godišnjih poboljšanja za 2014.-2016. – različiti standardi (na snazi za godišnja razdoblja koji počinju na ili nakon 1. siječnja 2017.).

Primjena ovih standarda, izmjena i tumačenja nema značajan uticaj na financijska izvješća Banke u tekućem razdoblju.

2.6. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u uporabi

Na dan izdavanja ovih financijskih izvješća, sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni od strane OMRS, ali nisu još na snazi i nisu ranije usvojeni od strane Banke:

- MSFI 9: „Financijski instrumenti” (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- MSFI 15: „Prihodi iz ugovora s kupcima” (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- MSFI 16: „Najmovi” (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019.),
- Izmjene MSFI 2: „Plaćanje temeljeno na dionicama” – Klasifikacija i vrednovanje transakcija plaćanja temeljenih na dionicama (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- Izmjene MSFI 4: „Ugovori o osiguranju” – Primjena MSFI 9: „Financijski instrumenti” sa MSFI 4: „Ugovori o osiguranju” (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018. ili kad MSFI 9: „Financijski instrumenti” bude primijenjen prvi put),

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u uporabi (nastavak)

- Izmjene MRS 40: „Ulaganja u nekretnine“ – Prijenosi ulaganja u nekretnine (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI za 2014.-2016. - Izmjene MSFI 1 i MRS 28 (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- IFRIC 22: „Transakcije u stranim valutama i razmatranje pretplata“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- IFRIC 23: „Neizvjesnost u poreznim tretmanima“ (na snazi za godišnja razdoblja koji počinju na ili nakon 1. siječnja 2019.),
- MSFI 17 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnja razdoblja koji počinju na ili nakon 1. siječnja 2021.),
- Izmjene MSFI 10: „Konsolidirana financijska izvješća“ i MRS 28: „Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate“ – Prodaja ili kompenziranje imovine između investitora i njegovog pridruženog društva ili zajedničkog pothvata (datum stupanja na snagu za godišnja razdoblja treba biti određen).

Banka je izabrala da ne usvoji ove standarde, izmjene i tumačenja prije nego oni stupe na snagu. Banka predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjena i tumačenja neće imati značajan utjecaj na financijska izvješća Banke, osim za MSFI 9.

MSFI 9: „Financijski instrumenti“ zamjenjuje MRS 39: „Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje“ i na snazi je za godišnja razdoblja koji počinju na ili nakon 1. siječnja 2018. godine. MSFI 9 uvodi novi koncept klasificiranja i mjerenja financijske imovine i novi model „očekivanog kreditnog gubitka“ (OKG) za umanjeње financijske imovine. Banka je usvojila nove računovodstvene politike koji uključuju zahtjeve MSFI 9 i važeće su od 1. siječnja 2018. godine. Banka je također procijenila utjecaj MSFI 9 na svoju financijsku imovinu i dogradila i prilagodila postojeće poslovne aplikacije, te usvojila nove akte kako bi uključila zahtjeve MSFI 9.

Banka je procijenila utjecaj MSFI 9 u sljedećim područjima:

Klasificiranje i mjerenje financijskih instrumenata na ili nakon 1. siječnja 2018. godine temelji se na novom kriterijumu koji uzima u obzir ugovorne novčane tokove financijskih instrumenata i poslovni model u okviru kojeg se njima upravlja. MSFI 9 uvodi tri osnovne kategorije klasificiranja financijske imovine: mjerena po amortiziranom trošku (AT), mjerena po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOSD) i mjerena po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak (FVDG). MSFI 9 eliminira postojeće kategorije „po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak“, „raspoloživa za prodaju“, „koja se drži do dospeljeća“ i „kredit i potraživanja“ po MRS 39.

Na osnovi izabranog poslovnog modela, Banka je odlučila da klasificira svoju financijsku imovinu u sljedeće kategorije na dan 1. siječnja 2018. godine:

SDR kod MMF-a, koji je bio klasificiran u kredite i potraživanja i mjeran po amortiziranom trošku po MRS 39, mjeri se po amortiziranom trošku po MSFI 9.

Depoziti po viđenju i oročeni depoziti kod inozemnih banaka, koji su bili klasificirani u kredite i potraživanja i mjereni po amortiziranom trošku po MRS 39, mjere se po amortiziranom trošku po MSFI 9.

Krediti zaposlenim, koji su bili klasificirani u kredite i potraživanja i mjereni po amortiziranom trošku po MRS 39, mjere se po amortiziranom trošku po MSFI 9.

Dužnički vrijednosni papiri, koji su bili klasificirani u financijsku imovinu raspoloživu za prodaju i mjereni po pravičnoj vrijednosti po MRS 39, mjere se po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOSD) po MSFI 9.

Dužnički vrijednosni papiri, koji su bili klasificirani u ulaganja koja se drže do dospeljeća i mjereni po amortiziranom trošku po MRS 39, mjere se po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOSD) po MSFI 9.

Za vlasničke instrumente, koji su bili klasificirani u financijsku imovinu raspoloživu za prodaju po MRS 39 i nisu se držali za trgovanje, Banka je napravila neopoziv izbor kako bi prikazala naknadne promjene pravične vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti po MSFI 9.

Monetarno zlato je dio deviznih rezervi Banke i klasificirano je kao financijska imovina. Banka je preispitala postojeću računovodstvenu politiku za monetarno zlato i promijenila računovodstveni tretman monetarnog zlata, sa primjenom od 1. siječnja 2018. godine, kako slijedi:

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u uporabi (nastavak)

Monetarno zlato će biti početno priznato po pravičnoj vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se direktno mogu pripisati stjecanju zlata. Nakon početnog priznavanja, zlato će se naknadno mjeriti po pravičnoj vrijednosti.

Nerealizirani dobici i gubici koji proizlaze iz promjena pravične vrijednosti, a odnose se na promjene u cijeni zlata, priznavat će se na računu revalorizacijskih rezervi u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. U slučaju da nerealizirani gubici prelaze iznos revalorizacijske rezerve, Banka će odbiti taj iznos od dobiti raspoložive za distribuciju za to razdoblje.

Prilikom prodaje zlata, Banka će prenijeti postojeće nerealizirane dobitke i gubitke u dobit ili gubitak.

Pravična vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom kursu KM na izvještajni datum, i biće mjereno po zadnjoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata (Oz) na izvještajno razdoblje, preuzetoj sa Reuters-a.

Efekti primjene računovodstvene politike za monetarno zlato će biti evidentirani unutar generalnih rezervi (zadržane dobiti) Banke na dan 1. siječnja 2018. godine.

Umanjenje temeljeno na očekivanim kreditnim gubicima biće priznato za financijsku imovinu Banke koja se trenutno vodi kao depoziti kod inozemnih banaka, financijska imovina raspoloživa za prodaju i ulaganja koja se drže do dospijeca. Umanjenje za SDR kod MMF-a, kredite uposlenim i ostala financijska potraživanja se računa koristeći pojednostavljeni pristup.

Implementacija MSFI 9 i promjena računovodstvene politike za monetarno zlato će utjecati na početna stanja imovine i kapitala Banke na dan 1. siječnja 2018. godine.

UTJECAJ NA FINACIJSKU IMOVINU

U tisućama KM			
	31. prosinca 2017.	Prepravljanje početnog stanja	1. siječnja 2018.
Strana valuta u gotovini	236.402	-	Strana valuta u gotovini 236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	2.698.650	(1.635)	Depoziti kod inozemnih banaka 2.697.015
Specijalna prava vučenja u MMF-u	1.531	-	Specijalna prava vučenja u MMF-u 1.531
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	-	Financijska imovina po FVOSD 7.473.857
Ulaganja koja se drže do dospijeca	1.214.062	57.724	- -
Monetarno zlato	203.908	(50)	Monetarno zlato 203.858
Ostala ulaganja	27.813	-	Ostala ulaganja 27.813
Ostala financijska imovina	2.746	(30)	Ostala financijska imovina 2.716
UKUPNO	10.587.183	56.009	UKUPNO 10.643.192

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u uporabi (nastavak)

UTJECAJ NA KAPITAL I REZERVE				U tisućama KM	
	31. prosinca 2017.	Prepravljanje početnog stanja		1. siječnja 2018.	
Početni kapital	25.000	-	Početni kapital	25.000	
Generalne rezerve (zadržana dobit)	542.766	(36.477)	Generalne rezerve (zadržana dobit)	506.289	
Ostale rezerve	31.300	-	Ostale rezerve	31.300	
Rezerve pravične vrijednosti	53.569		Rezerve pravične vrijednosti	146.055	
Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina raspoloživa za prodaju	93.120	52.935	Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina po FVOSD Rezerviranja za OKG – financijska imovina po FVOSD	141.765	
-	-	-	Revalorizacijska rezerva – monetarno zlato	4.290	
Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato	(39.551)	39.551		-	
UKUPNO	652.635	56.009	UKUPNO	708.644	

Na osnovi izvršenih procjena do datuma primjene, ukupno procijenjeno usklađivanje primjene MSFI 9 i primjena računovodstvene politike za monetarno zlato na početno stanje imovine i kapitala Banke na dan 1. siječnja 2018. godine je kako slijedi:

Imovina Banke:

- Smanjenje depozita kod inozemnih banaka u iznosu od 1.635 tisuća KM po osnovi OKG.
- Povećanje financijske imovine po FVOSD u iznosu od 57.724 tisuće KM po osnovi klasificiranja ulaganja koja se drže do dospelja po MRS 39 u financijsku imovinu po FVOSD po osnovi izračunavanja pravične vrijednosti ovih ulaganja.
- Smanjenje monetarnog zlata u iznosu od 50 tisuća KM po osnovi prevođenja iz USD na EUR valutu.
- Smanjenje ostale financijske imovine u iznosu od 30 tisuća KM po osnovi OKG.

Kapital Banke:

- Smanjenje generalnih rezervi u ukupnom iznosu od 36.477 tisuća KM po osnovi:
 - Smanjenja po osnovi zahtjeva za umanjenjem sa odgovarajućim početnim stanjima za financijsku imovinu mjerenu po amortiziranom trošku i po FVOSD u iznosu od 5.955 tisuća KM,
 - Povećanja po osnovi nove metode efektivne kamatne stope u iznosu od 9.079 tisuća KM,
 - Smanjenja po osnovi primjene računovodstvene politike za monetarno zlato u ukupnom iznosu od 39.601 tisuću KM (39.551 tisuća KM revalorizacijska rezerva i 50 tisuća KM tečajna razlika).
- Povećanje rezervi pravične vrijednosti u ukupnom iznosu od 52.935 tisuća KM po osnovi:
 - Povećanja rezervi pravične vrijednosti za financijsku imovinu po FVOSD u iznosu od 57.724 tisuće KM po osnovi klasificiranja ulaganja koja se drže do dospelja po MRS 39 u financijsku imovinu po FVOSD po osnovi izračunavanja pravične vrijednosti ovih ulaganja,
 - Smanjenja po osnovi nove metode efektivne kamatne stope u iznosu od 9.079 tisuća KM.
 - Povećanja rezerviranja za OKG za financijsku imovinu po FVOSD u iznosu od 4.290 tisuća KM.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Računovodstvene politike navedene u nastavku primijenjene su prilikom sastavljanja i prezentiranja ovih financijskih izvješća.

3.1. *Prihodi i rashodi od kamata*

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u izvješću o dobiti ili gubitku primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa je stopa koja točno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja financijske imovine ili obveze (ili, gdje je primjereno, za kraće razdoblje) do neto knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine ili obveze. Prilikom izračuna efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje buduće novčane tokove, uzimajući u obzir sva ugovorna prava određenog financijskog instrumenta, ne uzimajući u obzir buduće kreditne gubitke.

Izračun efektivne kamatne stope uključuje sve transakcijske troškove, naknade i provizije koje su ugovorne strane platile ili primile, a koje su sastavni dio efektivne kamatne stope. Transakcijski troškovi uključuju sve inkrementalne troškove koji se mogu izravno pripisati nabavci ili izdavanju financijske imovine ili obveze.

Prihodi i rashodi od kamata prikazani u izvješću o dobiti ili gubitku obuhvataju kamate, izračunate metodom efektivne kamatne stope, na financijsku imovinu i financijske obveze koje se mjere po amortiziranom trošku.

3.2. *Prihodi i rashodi od provizija i naknada*

Prihodi i rashodi od provizija i naknada koji su sastavni dio efektivne kamatne stope na financijsku imovinu ili obvezu se uključuju u mjerenje efektivne kamatne stope.

Ostali prihodi i rashodi od provizija i naknada se uglavnom sastoje od naknada primljenih i plaćenih na domaće i inozemne platne transakcije i priznaju se u izvješću o dobiti ili gubitku, po izvršenju određene usluge.

3.3. *Transakcije u stranim valutama*

Transakcije iskazane u stranim valutama preračunavaju se u funkcionalnu valutu po tečaju važećem na datum transakcije. Monetarna imovina i obveze iskazane u stranim valutama preračunavaju se u funkcionalnu valutu na datum izvješćivanja, po tečaju važećem na taj datum. Nemonetarna imovina i obveze u stranim valutama mjerene po povijesnom trošku izražene su po tečaju važećem na datum transakcije i ne preračunavaju se ponovo na datum izvješćivanja.

Tečajne razlike proizašle iz ponovnog preračunavanja transakcija, te imovina i obveza denominirane u stranim valutama, priznaju se u izvješću o dobiti ili gubitku.

Srednji tečaj:	31. prosinac 2017.	31. prosinac 2016.
	KM	KM
USD	1,63081	1,85545
SDR	2,322489	2,494348

3.4. *Prihod od dividende*

Prihod od dividende na vlasničke vrijednosne papire priznaje se u izvješću o dobiti ili gubitku kada se uspostavi pravo Banke da prima uplate.

3.5. *Financijski instrumenti*

Financijska imovina i financijske obveze se priznaju kada Banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti financijskog instrumenta.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.5. Financijski instrumenti (nastavak)

Financijska imovina i financijske obveze se početno mjere po pravičnoj vrijednosti. Transakcijski troškovi neposredno povezani sa stjecanjem ili izdavanjem financijske imovine ili financijskih obveza, osim za imovinu i obaveze koji se klasificiraju po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju ili oduzimaju iz pravične vrijednosti financijske imovine ili financijskih obveza po potrebi prilikom početnog priznavanja. Transakcijski troškovi neposredno povezani sa stjecanjem financijske imovine ili financijskih obveza po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju neposredno u dobit ili gubitak.

Metoda efektivne kamatne stope

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračunavanja amortiziranog troška financijske imovine ili financijske obveze (ili grupe financijske imovine ili financijskih obveza) i raspoređivanja prihoda i rashoda od kamata tijekom određenog razdoblja. Efektivna kamatna stopa je stopa koja točno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja ili primitke (uključujući sve naknade i stavke plaćene ili primljene između ugovornih strana koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i ostale premije i diskonte) kroz očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta ili, gdje je to moguće, kraćeg razdoblja, do neto knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine ili financijske obveze.

3.5.1. Financijska imovina

Financijska imovina se priznaje i prestaje priznavati na datum transakcije koji predstavlja datum kada je kupnja ili prodaja financijskog instrumenta izvršena Banci odnosno od strane Banke i početno se mjeri po pravičnoj vrijednosti uključujući transakcijske troškove, osim za one financijske instrumente koji su klasificirani po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak koji se početno mjere po pravičnoj vrijednosti.

Financijska imovina je klasificirana u sljedeće kategorije: "po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak", "raspoloživa za prodaju", "koja se drži do dospeljeća" i "kredit i potraživanja".

Klasificiranje financijske imovine ovisi o prirodi i svrsi financijske imovine i određena je u trenutku inicijalnog priznavanja. Na datume 31. prosinca 2017. i 2016. godine Banka ne posjeduje financijsku imovinu po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Kredit i potraživanja

Potraživanja (koja uključuju i depozite kod inozemnih banaka) koja imaju fiksna ili određiva plaćanja i ne kotiraju na aktivnom tržištu su klasificirana kao kredit i potraživanja.

Kredit i potraživanja se početno priznaju po pravičnoj vrijednosti uključujući i transakcijske troškove.

Nakon početnog priznavanja, kredit i potraživanja se mjere po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope, umanjeno za bilo koja umanjenja vrijednosti. Prihodi od kamata se priznaju koristeći efektivnu kamatnu stopu.

Ulaganja koja se drže do dospeljeća

Dužnički vrijednosni papiri vlada sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim datumima dospeljeća koje Banka ima čvrstu namjeru i sposobnost držati do dospeljeća se klasificiraju kao ulaganja koja se drže do dospeljeća. Ulaganja koja se drže do dospeljeća se iskazuju po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope umanjeno za bilo koja umanjenja vrijednosti, a prihod se priznaje na bazi efektivnog prinosa.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju

Vlasnički i dužnički vrijednosni papiri u posjedu Banke su klasificirani kao raspoloživi za prodaju i iskazani su po pravičnoj vrijednosti. Pravična vrijednost se utvrđuje na način opisan u Bilješki 29. Nekotirani vlasnički instrumenti čija se pravična vrijednost ne može pouzdano utvrditi, mjere se po trošku, umanjeno za umanjenja. Dobici i gubici koji proizlaze iz promjena u pravičnoj vrijednosti dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira se priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u okviru računa rezerve pravične vrijednosti, sa izuzetkom gubitaka od umanjenja vrijednosti, kamate izračunate primjenom metode efektivne kamatne stope i dobitaka i gubitaka po osnovi tečajnih razlika na financijsku imovinu koji se priznaju izravno u dobit ili gubitak. Prilikom ustupanja ili utvrđivanja umanjenja vrijednosti ulaganja, sav kumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznan na računu rezerve pravične vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti se uključuje u dobit ili gubitak za to razdoblje.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.5. Financijski instrumenti (nastavak)

3.5.1. Financijska imovina (nastavak)

Dividenda na vlasničke vrijednosne papire raspoložive za prodaju priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Banke da prima uplate.

Pravična vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju koja je denominirana u stranoj valuti iskazuje se u toj stranoj valuti i preračunava po srednjem tečaju na datum izvješćivanja. Promjene u pravičnoj vrijednosti po osnovi tečajnih razlika proizašlih iz promjene u amortiziranom trošku imovine se priznaju u dobit ili gubitak, a ostale promjene se priznaju u kapitalu.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Na svaki datum izvješćivanja procjenjuje se postoje li pokazatelji za umanjene vrijednosti financijske imovine. Financijska imovina je umanjena kada postoji objektivni dokaz, kao posljedica jednog ili više događaja nastalih nakon početnog priznavanja financijske imovine, o tome da su procijenjeni budući novčani tokovi ulaganja izmijenjeni.

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti može uključivati:

- značajne financijske poteškoće druge strane; ili
- neplaćanje ili kašnjenje u isplati ugovorene kamate ili glavnice; ili
- naznake da će dužnik ili izdavatelj ući u postupak likvidacije ili stečaja.

Pojedinačno značajna imovina se testira na umanjene vrijednosti odvojeno. Preostala financijska imovina se procjenjuje grupno. Pojedinačno značajna imovina za koju nema objektivnog dokaza o umanjenju vrijednosti se zatim uključuje u grupno procjenjivanje imovine za umanjene vrijednosti. Za potrebe grupnog vrednovanja umanjenja vrijednosti, financijska imovina se grupira na osnovi sličnih obilježja kreditnog rizika.

Za financijsku imovinu koja se vodi po amortiziranom trošku, iznos umanjenja je razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i njene sadašnje vrijednosti procijenjenih budućnih novčanih tokova diskontiranoj po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi te imovine.

Knjigovodstvena vrijednost financijske imovine umanjuje se za iznos umanjenja putem računa ispravke vrijednosti. Kada se potraživanje smatra nenaplativim, ono se otpisuje u korist računa ispravke vrijednosti. Naknadne naplate ranije otpisanih iznosa terete račun ispravke vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti računa ispravke vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Ukoliko u narednom razdoblju, s izuzetkom vlasničkih vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju, iznos gubitka od umanjenja za dužničke vrijednosne papire klasifikovane kao raspoložive za prodaju se smanji i smanjenje se može povezati sa događajem nastalim nakon što je gubitak od umanjenja vrijednosti priznan, prethodno priznani gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida kroz dobit ili gubitak u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost ulaganja na datum ukidanja umanjenja vrijednosti ne prelazi iznos amortizirajućeg troška koji bi bio da umanjenja vrijednosti nije bilo.

U slučaju vlasničkih vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju, svako povećanje pravične vrijednosti nastalo nakon priznavanja gubitaka od umanjenja se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Prestanak priznavanja financijske imovine

Banka prestaje priznavati financijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Banka prenese financijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

3.5.2. Financijske obveze

Financijske obveze se klasificiraju bilo kao financijske obveze „po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak“ bilo kao „ostale financijske obveze“. Na datume 31. prosinca 2017. i 2016. godine Banka nema financijskih obveza u kategoriji „po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak“.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.5. Financijski instrumenti (nastavak)

3.5.2. Financijske obveze (nastavak)

Ostale financijske obveze

Ostale financijske obveze, uključujući gotov novac u optjecaju, depozite od domaćih banaka i depozite od Vlade i ostalih deponenata, početno se mjere po pravičnoj vrijednosti, umanjeni za transakcijske troškove.

Ostale financijske obveze se naknadno mjere po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope, a rashodi od kamate se priznaju na temelju efektivnog prinosa.

Prestanak priznavanja financijskih obveza

Banka prestaje priznavati financijske obveze kada, i samo kada, su obveze Banke izmirene, otkazane ili su istekle.

3.6. Monetarno zlato

Zlato se inicijalno priznaje po trošku stjecanja, koji predstavlja pravičnu vrijednost plaćenih naknada uključujući troškove stjecanja vezanih za investiciju. Nakon inicijalnog priznavanja, zlato se naknadno mjeri po pravičnoj vrijednosti. Dobici i gubici koji proizlaze iz promjene pravične vrijednosti, a odnose se na promjene u cijeni zlata te tečajne razlike zbog preračunavanja američkog dolara u konvertibilnu marku, priznaju se u rezervi pravične vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti dok se zlato ne proda, kada se priznaju kao realizirani dobiti ili gubici u izvješću o dobiti ili gubitku.

Pravična vrijednost monetarnog zlata iskazana je u američkim dolarima (USD), primjenjujući srednji tečaj na datume izvješćivanja objavljen od strane Banke, a mjeri se prema posljednjoj ponuđenoj cijeni jedne unce zlata (Oz) preuzetoj sa Reutersa na datum izvješćivanja.

Dobici i gubici po osnovi tečajnih razlika od preračunavanja cijene zlata iz američkog dolara u konvertibilnu marku priznaju se kao dio usklađivanja pravične vrijednosti u rezervi pravične vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

3.7. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvješćivanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih bilančnih kategorija: žiro računi, strana valuta u gotovini, devizni depoziti po viđenju, depoziti sa rokom dospelja do tri mjeseca ili kraće od datuma stjecanja i specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu.

3.8. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Banke i novčanih i nenovčanih donacija.

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu deprecijaciju/amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su neposredno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu uporabu. Održavanje i popravke, zamjene te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitaliziraju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabavke uključujući troškove fakturirane od trećih osoba. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine, na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Deprecijacija i amortizacija se obračunava na svu imovinu osim za zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postepeno otpisivanje troška nabavke imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope deprecijacije i amortizacije za 2016. i 2017. godinu su dane kako slijedi:

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.8. *Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina (nastavak)*

Softver	20,0%
Druga nematerijalna imovina	20,0%
Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Dobici i gubici od otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u izvješću o dobiti ili gubitku.

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava na godišnjem nivou minimalno, ako je potrebno i primjenjuje se prospektivno

3.9. *Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine*

Knjigovodstvena vrijednost nefinancijske imovine Banke se pregleda na svaki datum izvješćivanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknativa vrijednosti imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u izvješću o dobiti ili gubitku.

Nadoknativa vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri uspoređivanju njene uporabne vrijednosti u odnosu na pravičnu vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju uporabne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontiraju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutačna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generira neovisne novčane priljeve, nadoknativi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznanog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

3.10. *Rezerviranja za obveze i troškove*

Rezerviranja se priznaju kad Banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu za koju je vjerojatno da će biti potreban odljev resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja te obveze i iznos obveze se može pouzdano procijeniti. Rezerviranja se utvrđuju diskontiranjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obvezu.

Rezerviranja za obveze i troškove održavaju se na razini koju Uprava Banke smatra dostatnom za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezerviranja na osnovi uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uvjete, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne faktore.

Rezerviranja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezerviranje izvorno priznato. Ako odljev ekonomskih koristi za podmirenje obveza više nije vjerojatan, rezerviranje se ukida.

3.11. *Donacije*

Donacije za imovinu, a koje obuhvaćaju i nenovčane donacije, početno se priznaju kao odgođeni prihod po pravičnoj vrijednosti koji se priznaje kao prihod od donacije na sustavnoj osnovi tijekom razdoblja korisnog vijeka te imovine. Donacije koje Banka dobije kao kompenzaciju za troškove priznaju se sustavno u izvješću o dobiti ili gubitku kao prihod od donacije u istom razdoblju u kojem su priznani i troškovi.

3.12. *Porezi*

Prema članku 69. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Banka, njena aktiva, imovina i prihod, kao i njena poslovanja i transakcije, oslobođeni su svih poreza i carina.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.13. Gotov novac u optjecaju

Banka upravlja izdavanjem i povlačenjem domaćih novčanica i kovanica. Pripadajuća pasiva za izdani gotov novac u optjecaju je evidentirana u izvješću o financijskom položaju.

Prilikom povlačenja gotovog novca iz optjecaja, isti se priznaje kao obveza u okviru gotovog novca u optjecaju do formalnog roka povlačenja iz optjecaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz optjecaja priznaju se kao prihod.

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznani kao odgođeni troškovi koji se naknadno amortiziraju kroz ostale operativne troškove. Od veljače 2017. godine, Banka je povećala razdoblje razgraničenja ovih troškova sa tri na pet godina.

3.14. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih osoba

Banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i njenih konstitutivnih entiteta, te inozemnih vlada i financijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama državnih institucija i agencija te komercijalnih banaka za koje Banka djeluje kao agent.

3.15. Primanja uposlenih

Kratkoročna primanja uposlenih

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih uposlenika, Banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za mirovinsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od neuposlenosti, na i iz plaće, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tijekom godine od iznosa bruto plaće. Banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnom i kantonalnom nivou), Republike Srpske i Brčko distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prijevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u izvješću o dobiti ili gubitku u razdoblju u kojem su nastali.

Dugoročna primanja uposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u mirovinu uposlenici Banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uvjeta kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Banke dodjeljuje u visini od šest redovnih mjesečnih plaća uposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci.

Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja uposlenih koja godišnje obračunava ovlašteni aktuar koristeći metod projicirane kreditne jedinice. Diskontna stopa koja se koristi za obračun obveze kreće se u rasponu kamatnih stopa domaćih korporativnih obveznica i vladinih obveznica koje postoje na tržištu.

3.16. Financijski aranžman BiH sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovi financijskih aranžmana sačinjenih krajem 2002. godine između Bosne i Hercegovine i Međunarodnog monetarnog fonda ("MMF"), izvješće o financijskom položaju Banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u: držanje specijalnih prava vučenja ("SDR"), obračunata kamata na držanje SDR, račun br. 1 i račun br. 2 MMF-a.

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost Bosne i Hercegovine, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru izvanbilančne evidencije (vidjeti Bilješku 30).

3.17. Značajne računovodstvene pretpostavke i osnova neizvjesnosti procjene

Kod primjene računovodstvenih politika Banke, kako je opisano u Bilješki 3, Uprava je dužna da vrši procjene, ocjene i pretpostavke o knjigovodstvenim iznosima imovine i obveza koji se ne mogu izvesti iz ostalih izvora. Procjene i povezane pretpostavke se temelje na ranijem iskustvu i ostalim faktorima koji se smatraju relevantnim. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od ovih procjena.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.17. Značajne računovodstvene pretpostavke i osnova neizvjesnosti procjene

Procjene i pretpostavke se pregledavaju na tekućoj osnovi. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u razdoblju u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utječe samo na to razdoblje ili u razdoblju izmjene i budućim razdobljima ukoliko utiče na tekuće i buduća razdoblja.

Ključne pretpostavke i procjene vezane za materijalno značajne pozicije izvješća o financijskom položaju su prikazane u nastavku.

Pravična vrijednost imovine

Poslovna politika Banke je da objavi informacije o pravičnoj vrijednosti imovine ili obveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovi alternativnih tehnika vrednovanja i kada se pravična vrijednost znatno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u financijskim izvješćima odražavaju najvjerodostojniju i najkorisniju procjenu pravične vrijednosti za potrebe financijskog izvješćivanja u skladu sa MSFI.

Deprecijacija i amortizacija i primijenjene stope deprecijacije i amortizacije

Obračun deprecijacije i amortizacije i stope deprecijacije i amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovi trenutnih predviđanja.

4. PRIHOD I RASHOD OD KAMATA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2017.	2016.
Prihod od kamata ostvaren po osnovi:		
- financijske imovine raspoložive za prodaju (Bilješka 12)	16.358	17.194
- ulaganja koja se drže do dospeljeća (Bilješka 14)	12.621	11.532
- depozita kod inozemnih banaka	18	11
- ostalo	11	3
	29.008	28.740
Efekti negativne kamatne stope od kamatonosne financijske imovine po osnovi:		
- oročenih depozita kod inozemnih banaka	(8.887)	(6.138)
- depozita po viđenju kod inozemnih banaka	(2.583)	(2.427)
	(11.470)	(8.565)
Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka	4.425	2.169
Neto prihod od kamata	21.963	22.344

Osnovicu za obračun kamata na depozite komercijalnih banaka čine ukupni depoziti komercijalnih banaka na računima rezervi u obračunskom razdoblju, koji se sastoje od iznosa obveznih rezervi i viška iznad obveznih rezervi.

U razdoblju 01/01/2016.-30/06/2016. godine osnovicu za obračun obvezne rezerve komercijalnih banaka činili su depoziti i pozajmljena sredstva, osim sredstava pozajmljenih od nerezidenata i sredstava koja entitetske vlade plasiraju u razvojne projekte.

Stope depozita i pozajmljenih sredstava koji su činili osnovicu za obračun obveznih rezervi u razdoblju 01/01/2016.-30/06/2016. godine iznosile su kako slijedi:

	(u %)
Kratkoročni depoziti i pozajmljena sredstva	10,00
Dugoročni depoziti i pozajmljena sredstva	7,00

4. PRIHOD I RASHOD OD KAMATA (NASTAVAK)

U razdoblju 01/01/2016.-30/06/2016. godine na navedene stavke nije se obračunavala kamata ukoliko Banka nije investirala sredstva u depozite do mjesec dana uslijed izostanka mogućnosti da na tržištu ostvari pozitivnu kamatnu stopu na ovaj vid ulaganja ili ukoliko je iz bilo kojeg razloga Banka ostvarila prosječnu negativnu kamatnu stopu na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. svibnja 2015. godine na iznos obveznih rezervi obračunavala se naknada koja se dobije kao prosjek EONIA-e (jednodnevna međubankarska kamatna stopa u eurozoni) koji je u istom razdoblju zabilježen na tržištu umanjen za 10 bazičnih bodova ili minimum nula, u slučaju da prosjek EONIA-e umanjen za 10 bazičnih bodova ima negativnu vrijednost, a na višak iznad obveznih rezervi obračunavala se nulta stopa naknade.

U razdoblju 01/07/2016.-31/12/2017. godine osnovicu za obračun obvezne rezerve komercijalnih banaka čine depoziti i pozajmljena sredstva, bez obzira na to u kojoj se valuti sredstva izraze. Također, utvrđena je jedinstvena stopa obvezne rezerve od 10% koju Banka primjenjuje na osnovicu za obračun obvezne rezerve.

Na iznos sredstava obvezne rezerve Banka ne obračunava naknadu dok se na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknada koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska središnja banka na depozite komercijalnih banaka.

Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne financijske imovine su rezultat negativnih kamatnih stopa na oročena sredstva i sredstva na tekućim računima, a koje se u skladu s aktualnim tržišnim uvjetima nisu mogle izbjeći.

Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka su rezultat negativne kamatne stope na iznos sredstava iznad obvezne rezerve, a koja je u razdoblju 01/07/2016.-31/12/2017. godine iznosila 0,20%.

5. PRIHOD I RASHOD OD PROVIZIJA I NAKNADA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2017.	2016.
Prihod od provizija i naknada:		
- od domaćih komercijalnih banaka	14.720	9.592
- od usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.114	480
	15.834	10.072
Rashod od provizija i naknada:		
- transakcije sa bankama u inozemstvu	(562)	(533)
	(562)	(533)
Neto prihod od provizija i naknada	15.272	9.539

Početkom 2017. godine Banka je povećala tarife naknada za usluge koje pruža komercijalnim bankama i drugim nebankarskim komitentima.

6. NETO (GUBICI) / DOBICI OD TEČAJNIH RAZLIKA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2017.	2016.
Prihodi od tečajnih razlika	577	1.078
Troškovi od tečajnih razlika	(1.137)	(1.018)
Neto (gubici) / dobiti	(560)	60

7. OSTALI PRIHODI

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2017.	2016.
Prihod od dividende (Bilješka 17)	763	562
Prihod od donacija	132	218
Ostali prihodi	665	791
UKUPNO	1.560	1.571

8. TROŠKOVI OSOBLJA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2017.	2016.
Plaće	10.280	10.543
Porezi i doprinosi	5.846	6.013
Ostala primanja zaposlenih	2.667	2.304
Troškovi rezerviranja (Bilješka 21)	226	69
UKUPNO	19.019	18.929

Troškovi zaposlenih uključuju 3.540 tisuća KM (2016.: 3.541 tisuću KM) obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje plaćenih javnim zavodima za mirovinsko osiguranje Bosne i Hercegovine. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plaće. Na dan 31. prosinca 2017. godine Banka je imala 367 zaposlenih djelatnika (2016.: 361 zaposlenog djelatnika).

9. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2017.	2016.
Troškovi održavanja	2.494	2.587
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica	1.429	599
Ostali administrativni i operativni troškovi	3.660	3.607
UKUPNO	7.583	6.793

Tijekom 2017. godine, Banka je ustanovila da su potrebe za gotovim novcem projektirane na razdoblje od pet godina i sukcesivno se puštaju u optjecaj stoga je, od veljače 2017. godine Banka promijenila broj godina po kojima razgraničava troškove proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica sa tri na pet godina. Kao rezultat revidirane procjene, troškovi proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica za izvještajno razdoblje su bili manji za 793 tisuće KM nego što bi bili da je Banka primjenila trogodišnji period za amortizaciju.

Da je Banka primjenila trogodišnje razdoblje za amortizaciju, troškovi proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica bi bili veći za 2.329 tisuća KM u ukupnom iznosu za naredne dvije godine.

10. STRANA VALUTA U GOTOVINI

Stranu valutu u gotovini predstavlja:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Gotovina u trezorima u valutama:		
- EUR	236.330	194.768
- CHF	36	40
- USD	19	21
- GBP	17	17
UKUPNO	236.402	194.846

11. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA

Analiza oročenih depozita i depozita po viđenju kod inozemnih banaka prema valutama, dana je kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Oročeni depoziti:		
- EUR	2.027.067	2.265.332
	2.027.067	2.265.332
Depoziti po viđenju:		
- EUR	666.153	699.285
- USD	2.921	4.286
- Ostale valute	2.509	1.494
	671.583	705.065
UKUPNO	2.698.650	2.970.397

Oročeni depoziti kod inozemnih banaka analizirani prema preostaloj ugovorenoj ročnosti, dani su kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Do mjesec dana	993.768	742.008
Od jednog do dva mjeseca	136.200	644.529
Od dva do tri mjeseca	449.303	683.351
Od tri do četiri mjeseca	117.154	-
Od četiri do dvanaest mjeseci	330.642	195.444
UKUPNO	2.027.067	2.265.332

Tijekom 2017. godine negativne kamatne stope na depozite po viđenju su se kretale u rasponu od 0,74% do 0,30% godišnje (2016.: negativne kamatne stope od 0,68% do 0,20% godišnje), negativne kamatne stope na oročene depozite su se kretale u rasponu od 0,65% do 0,36% godišnje (2016.: od 0,54% do 0,34% godišnje).

Depoziti kod inozemnih banaka uključuju negativnu obračunanu kamatu u iznosu od 1.580 tisuća KM na dan 31. prosinca 2017. godine (2016.: uključivali su negativnu obračunanu kamatu u iznosu od 1.679 tisuća KM).

Prosječna stopa negativnog efektivnog prinosa na depozite je iznosila 0,43% (2016.: negativni efektivni prinos 0,39%).

11. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Analiza depozita kod inozemnih banaka prema vrsti banke u koju su investirani, dana je kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Komercijalne banke	1.430.350	1.114.751
Središnje banke	1.268.300	1.855.646
UKUPNO	2.698.650	2.970.397

Zemljopisna analiza depozita kod inozemnih banaka može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Luksemburg		
Oročeni depoziti	837.201	624.880
Depoziti po viđenju	156.307	293.192
	993.508	918.072
Francuska		
Oročeni depoziti	469.182	-
Depoziti po viđenju	78.137	78.073
	547.319	78.073
Švicarska		
Oročeni depoziti	525.373	586.048
Depoziti po viđenju	1.538	4.180
	526.911	590.228
Njemačka		
Oročeni depoziti	-	664.357
Depoziti po viđenju	434.215	329.620
	434.215	993.977
Nizozemska		
Oročeni depoziti	97.662	390.047
Depoziti po viđenju	-	-
	97.662	390.047
Velika Britanija		
Oročeni depoziti	97.649	-
Depoziti po viđenju	-	-
	97.649	-
SAD		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.386	-
	1.386	-
Ukupno oročeni depoziti	2.027.067	2.265.332
Ukupno depoziti po viđenju	671.583	705.065
UKUPNO	2.698.650	2.970.397

12. FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

Financijska imovina raspoloživa za prodaju predstavlja kvalitetne dužničke vrijednosne papire sa visokim stupnjem utrživosti i likvidnosti, kreditnog rejtinga od AAA do BBB (Fitch). Portfelj se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira sa fiksnom kamatnom stopom, koje izdaju vlade stranih država. Financijska imovina raspoloživa za prodaju denominirana je u EUR.

Struktura financijske imovine raspoložive za prodaju je sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Dužnički vrijednosni papiri	6.143.154	4.986.018
Obračunana kamata	58.917	39.811
UKUPNO	6.202.071	5.025.829

Prosječna stopa efektivnog prinosa na financijsku imovinu raspoloživu za prodaju iznosila je 0,35% (2016.: 0,48%).

Zemljopisna analiza financijske imovine raspoložive za prodaju može se izvršiti na sljedeći način:

	31. prosinca 2017.		31. prosinca 2016.	
	u tisućama KM	%	u tisućama KM	%
<i>Francuska</i>	1.654.622	26,67	1.136.535	22,61
<i>Belgija</i>	976.652	15,75	1.011.011	20,12
<i>Njemačka</i>	732.285	11,81	541.175	10,77
<i>Španjolska</i>	728.413	11,74	900.412	17,92
<i>Austrija</i>	644.753	10,40	438.424	8,72
<i>Nizozemska</i>	565.017	9,11	177.704	3,54
<i>Italija</i>	552.722	8,91	585.423	11,64
<i>Finska</i>	341.643	5,51	229.082	4,56
<i>Slovačka</i>	5.964	0,10	6.063	0,12
UKUPNO	6.202.071	100,00	5.025.829	100,00

Analiza promjena pravične vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM	2017.	2016.
Početno stanje na dan 1. siječnja	5.025.829	6.145.872
Kupnje tijekom godine	3.887.900	4.342.772
Prodaje tijekom godine	(470.089)	(330.016)
Prihod od kamata priznan tijekom godine (Bilješka 4)	16.358	17.194
Naplaćena glavnica i kamata	(2.242.037)	(5.203.667)
Usklađivanje pravične vrijednosti	(15.890)	53.674
Zaključno stanje na dan 31. prosinca	6.202.071	5.025.829

Neto realizirani dobiti od prodaje financijske imovine raspoložive za prodaju iznosili su 2.587 tisuća KM u 2017. godini (2016.: 8.383 tisuće KM).

13. MONETARNO ZLATO

Banka drži monetarno zlato na računu u banci u Švicarskoj, a fizički je locirano u trezoru Banke Engleske. Vrijednost monetarnog zlata na dan 31. prosinca 2017. godine iznosi 203.908 tisuća KM, što predstavlja 96.000 unci zlata po vrijednosti od 2.124 KM po unci (2016.: 205.102 tisuće KM, što je predstavljalo 96.000 unci zlata po vrijednosti od 2.136 KM po unci).

Analiza promjena pravične vrijednosti monetarnog zlata može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM

	2017.	2016.
Početno stanje na dan 1. siječnja	205.102	182.315
Kupnje tijekom godine	-	-
Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato		
- Promjene u cijeni zlata	25.387	14.307
- (Gubici) / dobici od tečajnih razlika po osnovi konverzije USD / KM	(26.581)	8.480
Zaključno stanje na dan 31. prosinca	203.908	205.102

14. ULAGANJA KOJA SE DRŽE DO DOSPIJEĆA

Sva ulaganja koja se drže do dospeljeća imaju kreditni rejting od AAA do BBB (Fitch) i denominirana su u EUR.

Struktura ulaganja koja se drže do dospeljeća je sljedeća:

U tisućama KM

	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Dužnički vrijednosni papiri	1.206.306	1.124.596
Obračunana kamata	7.756	7.732
UKUPNO	1.214.062	1.132.328

Prosječna stopa efektivnog prinosa na ulaganja koja se drže do dospeljeća iznosila je 1,04% (2016.:1,01%).

Zemljopisna analiza ulaganja koja se drže do dospeljeća može se izvršiti na sljedeći način:

	31. prosinca 2017.		31. prosinca 2016.	
	u tisućama KM	%	u tisućama KM	%
Francuska	411.431	33,90	321.083	28,36
Italija	216.636	17,84	221.688	19,57
Belgija	203.629	16,77	204.721	18,08
Finska	180.686	14,88	181.263	16,01
Austrija	161.278	13,28	162.106	14,32
Nizozemska	40.402	3,33	41.467	3,66
UKUPNO	1.214.062	100,00	1.132.328	100,00

Analiza promjena u ulaganjima koja se drže do dospeljeća može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM

	2017.	2016.
Početno stanje na dan 1. siječnja	1.132.328	1.142.191
Kupnje tijekom godine	90.720	-
Prihod od kamata priznan tijekom godine (Bilješka 4)	12.621	11.532
Naplaćena glavnica i kamata	(21.607)	(21.395)
Zaključno stanje na dan 31. prosinca	1.214.062	1.132.328

15. OSTALA AKTIVA

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Aktivna vremenska razgraničenja	7.931	1.306
Potraživanja od domaćih banaka	1.690	1.036
Numizmatičke zbirke	764	885
Ostala razna aktiva	236	378
Žiro računi	598	376
Kreditni uposlenima	436	640
Avansi	1	5
Potraživanja od djelatnika po osnovi manjka gotovog novca	600	600
Umanjeno za: Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja	(600)	(600)
UKUPNO	11.656	4.626

Na dan 31. prosinca 2017. godine aktivna vremenska razgraničenja uključuju troškove u iznosu od 7.564 tisuće KM nastalih po osnovi proizvodnje novčanica i kovanica (31. prosinca 2016.: 141 tisuću KM nastalih po osnovi proizvodnje kovanica). Kako je objašnjeno u Bilješki 3.13, počevši od veljače 2017. godine, ovi troškovi se početno razgraničavaju i naknadno amortiziraju kroz razdoblje od pet godina (2016.: tri godine).

16. NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA IMOVINA**U tisućama KM**

	Zemljište i zgrade		Oprema i namještaj		Vozila		Ostalo		Imovina u pripremi		Nekretnine i oprema		Softver i ostala nematerijalna imovina		Nematerijalna imovina u pripremi		Nematerijalna imovina ukupno		UKUPNO
Nabavna vrijednost																			
Na dan 1. siječnja 2016.	42.992	23.816	1.827	945	114	69.694	14.219	14.219	14.219	14.219	14.219	14.219	14.219	14.219	14.219	14.219	14.219	14.219	83.913
Nabavke	-	800	-	9	1.763	2.572	147	147	147	147	45	45	192	192	192	192	192	192	2.764
Otpisi	-	(2.040)	-	(34)	-	(2.074)	(103)	(103)	(103)	(103)	-	-	-	-	-	-	(103)	(103)	(2.177)
Transferi	-	48	-	-	(48)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. prosinca 2016.	42.992	22.624	1.827	920	1.829	70.192	14.263	14.263	14.263	14.263	45	45	14.308	14.308	14.308	14.308	14.308	14.308	84.500
Nabavke	162	1.257	425	45	661	2.550	313	313	313	313	237	237	550	550	550	550	550	550	3.100
Otpisi	-	(396)	(327)	(9)	-	(732)	(121)	(121)	(121)	(121)	-	-	(121)	(121)	(121)	(121)	(121)	(121)	(853)
Transferi	1.214	553	-	41	(1.808)	-	46	46	46	46	(46)	(46)	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. prosinca 2017.	44.368	24.038	1.925	997	682	72.010	14.501	14.501	14.501	14.501	236	236	14.737	14.737	14.737	14.737	14.737	14.737	86.747
Akumulirana amortizacija																			
Na dan 1. siječnja 2016.	3.616	19.830	1.681	648	-	25.775	13.310	13.310	13.310	13.310	-	-	13.310	13.310	13.310	13.310	13.310	13.310	39.085
Trošak amortizacije	506	1.189	57	54	-	1.806	307	307	307	307	-	-	307	307	307	307	307	307	2.113
Otpisi	-	(2.037)	-	(33)	-	(2.070)	(103)	(103)	(103)	(103)	-	-	(103)	(103)	(103)	(103)	(103)	(103)	(2.173)
Na dan 31. prosinca 2016.	4.122	18.982	1.738	669	-	25.511	13.514	13.514	13.514	13.514	-	-	13.514	13.514	13.514	13.514	13.514	13.514	39.025
Trošak amortizacije	518	1.111	80	54	-	1.763	272	272	272	272	-	-	272	272	272	272	272	272	2.035
Otpisi	-	(393)	(327)	(9)	-	(729)	(121)	(121)	(121)	(121)	-	-	(121)	(121)	(121)	(121)	(121)	(121)	(850)
Na dan 31. prosinca 2017.	4.640	19.700	1.491	714	-	26.545	13.665	13.665	13.665	13.665	-	-	13.665	13.665	13.665	13.665	13.665	13.665	40.210
Neto knjigovodstvena vrijednost																			
Na dan 1. siječnja 2017.	38.870	3.642	89	251	1.829	44.681	749	749	749	749	45	45	794	794	794	794	794	794	45.475
Na dan 31. prosinca 2017.	39.728	4.338	434	283	682	45.465	836	836	836	836	236	236	1.072	1.072	1.072	1.072	1.072	1.072	46.537

Na datume 31. prosinca 2017. i 2016. godine Banka nije imala nikakvih terećenja po osnovi svojih nekretnina, opreme i nematerijalne imovine.

17. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
<i>Vlasnički vrijednosni papiri</i>		
Dionice Banke za međunarodne namire (BIS) Bazel (Biješka 23)	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

Vlasnički vrijednosni papiri se sastoje od običnih dionica Banke za međunarodne namire (u daljem tekstu: BIS) po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici (plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti). Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se pravična vrijednost ne može pouzdano odrediti i stoga se evidentiraju po trošku stjecanja.

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 tisuća KM.

Tijekom godine Banka je primila dividende od BIS-a u iznosu od 763 tisuće KM (2016.: 562 tisuće KM) (Bilješka 7).

18. GOTOV NOVAC U OPTJECAJU

Gotov novac u optjecaju se može analizirati na sljedeći način:

U tisućama KM	2017.	2016.
Gotov novac stavljen u optjecaj – početno stanje 1. siječnja	4.066.804	3.499.468
Povećanje gotovog novca u optjecaju tijekom godine	252.556	567.336
Gotov novac stavljen u optjecaj – ukupno stanje 31. prosinca	4.319.360	4.066.804

Od valute stavljene u optjecaj u ukupnom iznosu od 4.319.360 tisuća KM sa 31. prosincom 2017. godine, 605 tisuća KM stavljeno je u optjecaj izvan Bosne i Hercegovine (2016.: 605 tisuća KM od 4.066.804 tisuća KM).

		31. prosinca 2017.		31. prosinca 2016.	
	Nominalna vrijednost	Kom.	Vrijednost u tisućama KM	Kom.	Vrijednost u tisućama KM
Kovanice	0,05	64.264.227	3.213	58.005.994	2.900
Kovanice	0,10	96.699.045	9.670	90.219.478	9.022
Kovanice	0,20	70.032.596	14.007	65.465.345	13.093
Kovanice	0,50	33.609.811	16.805	31.728.243	15.864
Kovanice	1	47.884.620	47.885	44.751.826	44.752
Kovanice	2	13.585.230	27.170	12.654.299	25.309
Kovanice	5	10.020.723	50.104	9.212.158	46.061
Novčanice	10	11.150.353	111.504	10.635.610	106.356
Novčanice	20	8.718.265	174.365	8.483.902	169.678
Novčanice	50	18.379.804	918.990	18.230.190	911.510
Novčanice	100	21.225.491	2.122.549	19.475.164	1.947.515
Novčanice	200	4.115.492	823.098	3.873.719	774.744
UKUPNO		399.685.657	4.319.360	372.735.928	4.066.804

19. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Depoziti domaćih komercijalnih banaka	5.032.593	4.268.467
Računi rezervi organizacijskih dijelova Banke	436	640
Posebni depoziti komercijalnih banaka – blokirana sredstva	36	36
UKUPNO	5.033.065	4.269.143

Depoziti domaćih komercijalnih banaka služe za ispunjavanje obveza prema obveznim rezervama, za poravnanje platnih zaduženja i za transakcije između komercijalnih banaka i Banke. Na dan 31. prosinca 2017. godine ukupan iznos od 5.032.593 tisuće KM predstavlja depozite 24 banke (2016.: iznos od 4.268.467 tisuća KM predstavljao je depozite 24 banke).

Kamata na depozite domaćih komercijalnih banaka je obračunana u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i nije obračunavana u razdoblju 01/01/2016-30/06/2016, a u razdoblju 01/07/2016-31/12/2017 obračunavana je na iznos viška iznad obvezne rezerve. Promjene u politici obračunavanja kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka tijekom izvještajnih razdoblja prikazane su u Bilješki 4.

Depoziti banaka uključuju negativnu obračunanu kamatu u iznosu od 449 tisuća KM na dan 31. prosinca 2017. godine (31. prosinac 2016: uključivali su negativnu obračunanu kamatu u iznosu od 376 tisuća KM).

20. DEPOZITI VLADE I OSTALIH DEPONENTATA

Struktura depozita Vlade i ostalih deponentata prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Depoziti za proračun institucija BiH	448.079	460.478
Depoziti ostalih vlada i vladinih institucija	100.503	77.940
Depoziti javnih institucija	76.120	51.968
Depozitni račun po transakcijama Međunarodnog monetarnog fonda	6	6
UKUPNO	624.708	590.392

21. REZERVIRANJA ZA OBVEZE I TROŠKOVE

Rezerviranja za obveze i troškove se odnose na rezerviranja za otpremnine uposlenim i rezerviranja za potencijalne obveze po osnovi sudskih sporova.

Sudski sporovi

Banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudskih procesa koji proizlaze iz njezina poslovanja. Banka osporava te tužbe i na osnovi pravnog savjeta smatra da isti neće dovesti do drugih materijalno značajnih obveza, osim za iznos od 150 tisuća KM koji je već rezerviran u 2016. godini.

Promjene u rezerviranjima za obveze i troškove prikazane su u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2017.	2016.
Početno stanje na dan 1. siječnja	1.611	1.452
Isplaćene otpremnine	(187)	(60)
Neto trošak u izvještaju o dobiti ili gubitku (Bilješka 8)	226	69
Rezerviranja za otpremnine uposlenim	1.650	1.461
Rezerviranja za sudske sporove	-	150
Stanje na dan 31. prosinca	1.650	1.611

22. OSTALE OBVEZE

Struktura ostalih obveza dana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Obveze po osnovi raspodjele dobiti u državni proračun (Bilješka 24)	7.311	8.437
MMF- ovi računi broj 1 i 2 (Bilješka 30)	1.593	1.711
Dobavljači	1.533	1.493
Ukalkulirani troškovi i ostala pasiva	419	229
Odloženi prihod	300	416
Depoziti Svjetske banke	56	447
Obaveze prema uposlenim	-	943
UKUPNO	11.212	13.676

23. KAPITAL I REZERVE

Struktura kapitala i rezervi je prikazana u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Početni kapital	25.000	25.000
Generalne rezerve (zadržana dobit)	542.766	537.892
Ostale rezerve	31.300	31.300
Rezerve pravične vrijednosti	53.569	73.240
<i>Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina raspoloživa za prodaju</i>	93.120	111.597
<i>Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato</i>	(39.551)	(38.357)
UKUPNO	652.635	667.432

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine uplaćen 12. lipnja 1998. godine.

Generalne rezerve (zadržana dobit)

Generalne rezerve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Banke od početka njenog rada, 11. kolovoza 1997. godine.

Ostale rezerve

Ostale rezerve se odnose na:

- rezerve od donacija u iznosu od 3.497 tisuća KM, i odnose se na novčane donacije primljene od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. lipnja 1998. godine. Status ovih rezervi je reguliran Odlukom Upravnog vijeća Banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja rezervama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Banke.
- sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 tisuće KM i odnose se na dionice Banke kod Banke za međunarodne namire (BIS) Bazel (vidjeti Bilješku 17).

Rezerve pravične vrijednosti

Rezerve pravične vrijednosti čine nerealizirani dobiti ili gubici koji nastaju kao rezultat obračuna pravične vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju i monetarnog zlata.

24. RASPODJELA DOBITI

Raspodjela neto dobiti Banke vrši se suglasno Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Odredbama citiranog zakona definirani su kriteriji raspodjele čiste dobiti, po kojima Banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za proračun Bosne i Hercegovine, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive.

Ovaj odnos, prije raspodjele dobiti u 2017. godini iznosio je 5,64% (2016.:6,24%). Suglasno odluci Upravnog vijeća 60% neto dobiti za financijsku 2017. godinu u iznosu od 7.311 tisuća KM (2016.: 8.437 tisuća KM) raspoređeno je državnom proračunu, a 40%, odnosno iznos od 4.874 tisuće KM usmjeren je u generalne rezerve (zadržanu dobit) Banke (2016.: 5.625 tisuća KM).

2017.**Prije raspodjele dobiti**

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva (gotov novac u optjecaju i domaći depoziti)	9.977.133
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	562.892
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,64%

Raspodjela dobiti

	(u tisućama KM)
Neto dobit prije raspodjele	12.185
Raspodjela dobiti u državni proračun	7.311
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	4.874

Nakon raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	567.766
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,69%

2016.**Prije raspodjele dobiti**

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva (gotov novac u optjecaju i domaći depoziti)	8.926.339
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	557.267
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	6,24%

Raspodjela dobiti

	(u tisućama KM)
Neto dobit prije raspodjele	14.062
Raspodjela dobiti u državni proračun	8.437
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	5.625

Nakon raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	562.892
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	6,31%

25. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvješća o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

U tisućama KM

	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Devizni depoziti sa rokom dospijeca do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja	1.151.332	2.069.888
Devizni depoziti po viđenju	671.583	705.065
Strana valuta u gotovini	236.402	194.846
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	1.531	2.642
Žiro računi	436	640
UKUPNO	2.061.284	2.973.081

26. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine zahtijeva da ukupan iznos njene monetarne pasive nikada ne bude veći od njenih neto deviznih rezervi.

Detalji poštivanja tog pravila su sljedeći:

U tisućama KM

	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Strana aktiva	10.556.624	9.531.144
Pasiva prema nerezidentima	1.649	2.158
Neto devizne rezerve (strana aktiva minus pasiva prema nerezidentima)	10.554.975	9.528.986
Monetarna pasiva	9.977.133	8.926.339
Neto strana aktiva (neto devizne rezerve minus monetarna pasiva)	577.842	602.647

Monetarnu pasivu Banke po Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine čine gotov novac u optjecaju i domaći depoziti banaka i drugih rezidenata.

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA

Banka u okviru svog redovnog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim osobama. Imajući u vidu da je Banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen od strane Vijeća ministara BiH, transakcije koje se odvijaju u okviru redovnih operacija Banke sa državom i državnim institucijama predstavljaju transakcije sa povezanim osobama. Pored toga, Banka smatra da ima neposredni odnos povezane osobe sa članovima upravljačke strukture, bliskim članovima obitelji članova upravljačke strukture, i društvima pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem članova upravljačke strukture i bliskih članova njihovih obitelji.

Transakcije sa državom i državnim institucijama prikazane su u sljedećim tablicama:

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA (NASTAVAK)**U tisućama KM**

2017.	Izloženost	Pasiva	Prihodi	Rashodi
Država	-	492.837	-	-
<i>Državne institucije</i>				
Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine	-	10.146	-	-
Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine	-	45.879	-	-
UKUPNO	-	548.862	-	-

U tisućama KM

2016.	Izloženost	Pasiva	Prihodi	Rashodi
Država	-	502.124	-	-
<i>Državne institucije</i>				
Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine	-	22.839	-	-
Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine	-	23.288	-	-
UKUPNO	-	548.251	-	-

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

Ukupne naknade ključnim članovima upravljačke strukture (članovi Uprave i Upravnog vijeća) u 2017. godini iznosile su 991 tisuću KM, od čega se 626 tisuća KM odnosilo na plaće i ostale naknade, a 365 tisuća KM na poreze i doprinose (u 2016. godini ukupan iznos od 898 tisuća KM odnosio se na plaće i ostale naknade u iznosu od 562 tisuće KM, a 336 tisuća KM na poreze i doprinose).

28. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA

Izvješće o financijskom položaju Banke se uglavnom sastoji od financijskih instrumenata. Ovi instrumenti izlažu Banku financijskim rizicima, uključujući kreditni rizik, tržišne rizike i rizik likvidnosti.

28.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik nastanka financijskog gubitka za Banku ukoliko ugovorna strana vezano za financijski instrument ne ispuni svoje ugovorne obveze i za Banku proizlazi iz ulaganja u depozite u drugim bankama i ulaganja u vrijednosne papire (devizne rezerve). Upravljanje ovom vrstom rizika ostvaruje se putem odabira ugovornih strana visokog kreditnog rejtinga, dodijeljenog od strane međunarodno priznanih rejting agencija, ograničenjem roka, kontroliranjem obima i dinamike investiranja. Kreditni rejtingi se prate na dnevnoj osnovi.

Za sredstva koja su evidentirana u vanbilančnoj evidenciji, Banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (vidjeti Bilješku 30).

28.1.1. Koncentracija kreditnog rizika

Banka je izložena kreditnom riziku kroz stavke financijskih izvještaja koje zadovoljavaju definiciju njene financijske imovine.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku prije kolaterala ili drugog založnog sredstva

Sljedeća tablica prikazuje maksimalnu izloženost Banke kreditnom riziku po tipovima financijske imovine:

U tisućama KM	Maksimalna izloženost	
	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Knjigovodstveni iznos		
Strana valuta u gotovini	236.402	194.846
Depoziti kod inozemnih banaka	2.698.650	2.970.397
Specijalna prava vučenja u MMF-u	1.531	2.642
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	5.025.829
Monetarno zlato	203.908	205.102
Ulaganja koja se drže do dospijanja	1.214.062	1.132.328
Ostala ulaganja	27.813	27.813
Ostala financijska imovina	2.746	2.217
UKUPNO	10.587.183	9.561.174

Banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. prosinca 2017. godine Banka ima potraživanje u iznosu od 25 tisuća KM koje je dospjelo (na dan 31. prosinca 2016. godine nema imovinu koja je dospjela ili umanjena).

Koncentracija kreditnog rizika

Ukupni depoziti kod inozemnih banaka sa stanjem na dan 31. prosinca 2017. godine iznose 2.698.650 tisuća KM (2016.: 2.970.397 tisuća KM). Najveći iznos tih sredstava investiran je u jednu inozemnu banku sa pojedinačnom koncentracijom koja prelazi iznos ukupnog kapitala i rezervi Banke (u 2016. godini u dvije inozemne banke sa pojedinačnom koncentracijom koja prelazi iznos ukupnog kapitala i rezervi Banke).

Pojedinačna koncentracija kreditnog rizika koja prelazi iznos ukupnog kapitala i rezervi Banke:

31. prosinca 2017.			31. prosinca 2016.		
Rejting	u tisućama KM	%		u tisućama KM	%
AAA	993.508	36,81	AAA	918.072	30,91
-	-	-	AAA	859.501	28,94

28. UPRAVLJANJE FINANIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**28.1. Kreditni rizik (nastavak)****28.1.1. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****Koncentracija prema kreditnom rejtingu**

Tablica u prilogu predstavlja analizu koncentracije kreditnog rizika za financijsku imovinu Banke na dan 31. prosinca 2017. godine (u tisućama KM).

Kreditni rejting	Strana valuta u gotovini	Depoziti kod inozemnih banaka	Specijalna prava vučenja kod MMF-a	Financijska imovina raspoloživa za prodaju	Monetarno zlato	Ulaganja koja se drže do dospjeća	Ostala ulaganja	Ostala financijska imovina	UKUPNO
AAA	-	1.715.536	-	1.297.302	-	40.402	-	-	3.053.240
AA+	-	-	-	986.396	-	341.964	-	-	1.328.360
AA	-	78.137	-	1.654.622	-	411.431	-	-	2.241.839
AA-	-	97.662	-	976.652	-	203.629	-	-	1.277.943
A+	-	-	-	5.964	-	-	-	-	5.964
A	-	566.831	-	-	-	-	-	-	469.182
A-	-	238.946	-	-	-	-	-	-	238.946
II ¹	-	1.538	1.531	-	203.908	-	27.813	-	234.790
BBB+	-	-	-	728.413	-	-	-	-	728.413
BBB	-	-	-	552.722	-	216.636	-	-	769.358
Bez rejtinga	236.402	-	-	-	-	-	-	2.746	239.148
TOTAL	236.402	2.698.650	1.531	6.202.071	203.908	1.214.062	27.813	2.746	10.587.183

Tablica u prilogu predstavlja analizu koncentracije kreditnog rizika za financijsku imovinu Banke na dan 31. prosinca 2016. godine (u tisućama KM).

¹Međunarodne institucije

28. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**28.1. Kreditni rizik (nastavak)****28.1.1. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)**

Kreditni rejting	Strana valuta u gotovini	Depoziti kod inozemnih banaka	Specijalna prava vučenja kod MMF-a	Financijska imovina raspoloživa za prodaju	Monetarno zlato	Ulaganja koja se drže do dospjeća	Ostala ulaganja	Ostala financijska imovina	UKUPNO
AAA	-	2.363.620	-	718.879	-	41.467	-	-	3.123.966
AA+	-	-	-	667.506	-	343.369	-	-	1.010.875
AA	-	78.073	-	1.136.535	-	321.083	-	-	1.535.691
AA-	-	390.047	-	1.011.011	-	204.721	-	-	1.605.779
A+	-	-	-	6.063	-	-	-	-	6.063
A	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A-	-	134.477	-	-	-	-	-	-	134.477
II ²	-	4.180	2.642	-	205.102	-	27.813	-	239.737
BBB+	-	-	-	900.412	-	-	-	-	900.412
BBB	-	-	-	585.423	-	221.688	-	-	807.111
Bez rejtinga	194.846	-	-	-	-	-	-	2.217	197.063
TOTAL	194.846	2.970.397	2.642	5.025.829	205.102	1.132.328	27.813	2.217	9.561.174

Zemljopisna koncentracija rizika financijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku

Sljedeća tablica daje informaciju o izloženosti financijske imovine Banke kreditnom riziku po knjigovodstvenim iznosima, razvrstano po zemljopisnim regijama na 31. prosinca 2017. i 2016. godine. Za potrebe ove objave, Banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovi domicilne zemlje ugovorne strane.

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	236.402	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	2.170.353	528.297	-	2.698.650
SDR kod MMF-a	-	1.531	-	1.531
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	-	-	6.202.071
Monetarno zlato	-	203.908	-	203.908
Ulaganja koja se drže do dospjeća	1.214.062	-	-	1.214.062
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ostala financijska aktiva	-	-	2.746	2.746
31. prosinca 2017.	9.586.496	761.539	239.148	10.587.183
31. prosinca 2016.	8.538.336	825.775	197.063	9.561.174

²Međunarodne institucije

28. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**28.2. Tržišni rizik**

Banka prati i upravlja valutnim i kamatnim rizikom kao osnovnim tržišnim rizicima. Valutni rizik je rizik pada vrijednosti finansijskih instrumenata denominiranih u stranoj valuti usljed promjene deviznih tečajeva. Kamatni rizik je rizik pada tržišne vrijednosti finansijskih instrumenata usljed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa. Upravljanje tržišnim rizicima se vrši postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost valutnom riziku koja je prihvatljiva za Banku i prate se na dnevnoj osnovi. Cilj upravljanja tržišnim rizicima jeste kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, kako bi se optimizirao povrat.

U svrhu kvantifikacije efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih rezervi, od 2017. godine, Banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku metodologiju pomoću koje se procjenjuje maksimalna promjena vrijednosti deviznih rezervi usljed promjene cijene finansijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva uz određeni stepen pouzdanosti za određeno vremensko razdoblje. Banka pri obračunu VaR primjenjuje nivo pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana, kao što je preporučeno standardom Bazel II.

Promjene cijena instrumenata i promjene deviznih tečajeva su temeljeni na povijesnim promjenama cijena i promjenama deviznih tečajeva za instrumente i valute koje čine devizne rezerve na kraju mjeseca.

Na dan 31. prosinca 2017. godine, izloženost deviznih rezervi kojima upravlja Banka (VaR uz nivo pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana), koja uključuje promjene cijena instrumenata i promjene deviznih tečajeva u odnosu na KM iznosi 28.045 tisuća KM (2016.: 33.606 tisuća KM), što predstavlja ekvivalent 0,26% deviznih rezervi (2016.: 0,35% deviznih rezervi). VaR proističe od promjene deviznih tečajeva u istom razdoblju, na diverzificiranoj osnovi, sa uključenim promjenama cijene zlata, kao i promjenama cijena instrumenata u koje su investirana sredstva deviznih rezervi.

	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Valutni rizik	911	13.922
Kamatni rizik	27.134	19.684
Ukupno VaR	28.045	33.606

28.2.1. Devizni rizik

Banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Ovo je rizik od promjene vrijednosti finansijskih instrumenata usljed promjena u deviznim tečajevima. Izloženost deviznom riziku proizlazi iz aktivnosti vezanih za depozite i investicije.

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Banka osigurava strogim poštivanjem odredaba Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Investicionih smjernica Banke.

Navedenim aktima su točno definirani limiti držanja aktive i pasive u svakoj stranoj valuti. Najveći dio novčane aktive drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama podložnim promjenama tržišnog tečaja ne smije prelaziti 50% ukupnog iznosa kapitala i rezervi Banke.

Banka je imala sljedeću deviznu poziciju na dan 31. prosinca 2017. i 31. prosinca 2016. godine:

28. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**28.2. Tržišni rizik (nastavak)****28.2.1. Devizni rizik (nastavak)****31. prosinca 2017.**

U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Strana valuta u gotovini	236.330	19	53	-	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	2.693.220	2.921	2.509	-	2.698.650
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	-	-	1.531	-	1.531
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	-	-	-	6.202.071
Monetarno zlato	-	203.908	-	-	203.908
Ulaganja koja se drže do dospelja	1.214.062	-	-	-	1.214.062
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ostala financijska imovina	81	-	-	2.665	2.746
Ukupno finansijska imovina	10.345.774	206.848	4.093	30.468	10.587.183
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	4.319.360	4.319.360
Depoziti banaka	-	-	-	5.033.065	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	624.708	624.708
Ostale financijske obveze	902	3	-	9.605	10.510
Ukupno financijske obveze	902	3	-	9.986.738	9.987.643
NETO DEVIZNA POZICIJA	10.344.872	206.845	4.093	(9.956.270)	599.540

31. prosinca 2016.

U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Strana valuta u gotovini	194.768	21	57	-	194.846
Depoziti kod inozemnih banaka	2.964.617	4.286	1.494	-	2.970.397
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	-	-	2.642	-	2.642
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	5.025.829	-	-	-	5.025.829
Monetarno zlato	-	205.102	-	-	205.102
Ulaganja koja se drže do dospelja	1.132.328	-	-	-	1.132.328
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ostala financijska imovina	-	-	-	2.217	2.217
Ukupno finansijska imovina	9.317.552	209.409	4.193	30.020	9.561.174
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	4.066.804	4.066.804
Depoziti banaka	-	-	-	4.269.143	4.269.143
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	590.392	590.392
Ostale financijske obaveze	483	3	39	12.518	13.043
Ukupno financijske obveze	483	3	39	8.938.857	8.939.382
NETO DEVIZNA POZICIJA	9.317.069	209.406	4.154	(8.908.837)	621.792

Banka nije izložena riziku promjene tečaja EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je konvertibilna marka vezana za EUR po tečaju 1 EUR : 1,95583 KM.

28. UPRAVLJANJE FINANIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**28.2. Tržišni rizik (nastavak)****28.2.2. Kamatni rizik**

Izloženost Banke tržišnom riziku promjena u kamatnim stopama je koncentrirana u investicijskom portfelju. Poslovanje Banke je podložno riziku promjene kamatnih stopa utoliko što kamatonosna imovina i obveze dospijevaju ili se kamata mijenja u različitim razdobljima ili u različitim iznosima.

Banka je izložena kamatnom riziku prilikom investiranja deviznih rezervi. Banka upravlja investicijskim portfeljem sa ciljem minimiziranja kamatnog rizika. Investicije nose različite kamatne stope, ovisno o razdoblju investiranja, uz maksimalan rok investiranja od jedne godine za depozite i deset godina za vrijednosne papire.

Sljedeća tablica prikazuje izloženost Banke kamatnom riziku na kraju godine.

31. prosinca 2017.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskatno	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	-	-	236.402	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	1.824.495	875.735	-	-	(1.580)	2.698.650
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	1.531	-	-	-	-	1.531
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	1.593.488	4.549.666	-	-	58.917	6.202.071
Monetarno zlato	-	-	-	-	203.908	203.908
Ulaganja koja se drže do dospijeca	112.767	1.093.539	-	-	7.756	1.214.062
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ostala financijska imovina	35	84	114	16	2.497	2.746
Ukupno financijska imovina	3.532.316	6.519.024	114	16	535.713	10.587.183
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	-	4.319.360	4.319.360
Depoziti banaka	2.550.518	-	-	-	2.482.547	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	-	624.708	624.708
Ostale financijske obveze	-	-	-	-	10.510	10.510
Ukupno financijske obveze	2.550.518	-	-	-	7.437.125	9.987.643
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	981.798	6.519.024	114	16	(6.901.412)	599.540

28. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**28.2. Tržišni rizik (nastavak)****28.2.2. Kamatni rizik (nastavak)****31. prosinca 2016.**

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	-	-	194.846	194.846
Depoziti kod inozemnih banaka	2.776.632	195.444	-	-	(1.679)	2.970.397
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	2.642	-	-	-	-	2.642
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	2.097.594	2.888.424	-	-	39.811	5.025.829
Monetarno zlato	-	-	-	-	205.102	205.102
Ulaganja koja se drže do dospeljeća	116.689	1.007.907	-	-	7.732	1.132.328
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ostala financijska imovina	37	111	195	61	1.813	2.217
Ukupno financijska imovina	4.993.594	4.091.886	195	61	475.438	9.561.174
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	-	4.066.804	4.066.804
Depoziti banaka	2.039.880	-	-	-	2.229.263	4.269.143
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	-	590.392	590.392
Ostale financijske obveze	-	-	-	-	13.043	13.043
Ukupno financijske obveze	2.039.880	-	-	-	6.899.502	8.939.382
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	2.953.714	4.091.886	195	61	(6.424.064)	621.792

28.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brzom likvidiranju dijela aktive, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uvjeti nepovoljni i također, kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Likvidna imovina se definiše kao ona imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcione troškove i čija je vrijednost najbliža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obvezu garantiranja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost treba biti obezbijeđena ročnom usklađenošću deviznih rezervi Banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog financijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način prije nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obveza Banke na dan 31. prosinca 2017. i 2016. godine prikazana je u tablicama u nastavku na osnovi preostalog ugovornog dospeljeća od datuma izvješćivanja.

Gotov novac u optjecaju je raspoređen u razdoblje do tri mjeseca.

28. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**28.3. Rizik likvidnosti (nastavak)****31. prosinca 2017.**

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeca	Ukupno
Gotov novac u optjecaju	4.319.360	-	-	-	-	4.319.360
Depoziti banaka	5.033.065	-	-	-	-	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	624.708	-	-	-	-	624.708
Ostale financijske obveze	3.199	7.311	-	-	-	10.510
UKUPNO FINANSIJSKE OBVEZE	9.980.332	7.311	-	-	-	9.987.643

31. prosinca 2016.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeca	Ukupno
Gotov novac u optjecaju	4.066.804	-	-	-	-	4.066.804
Depoziti banaka	4.269.143	-	-	-	-	4.269.143
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	590.392	-	-	-	-	590.392
Ostale financijske obveze	4.606	8.437	-	-	-	13.043
UKUPNO FINACIJSKE OBVEZE	8.930.945	8.437	-	-	-	8.939.382

29. MJERENJE PRAVIČNE VRIJEDNOSTI

29.1 Pravična vrijednost finansijske imovine i finansijskih obveza Banke koji se mjere po pravičnoj vrijednosti na ponavljajućoj razini, iz razdoblja u razdoblje

Dio finansijske imovine Banke mjeri se po pravičnoj vrijednosti na kraju svakog izvještajnog razdoblja. Naredna tablica pruža informacije o tome kako se utvrđuje pravična vrijednost takve finansijske imovine (s posebnim osvrtom na korištene tehnike vrednovanja i ulazne podatke).

Financijska imovina / Financijske obveze	Pravična vrijednost na dan		Hijerarhija pravične vrijednosti	Tehnike vrednovanja i ključni ulazni podaci
	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.		
1) Financijska imovina raspoloživa za prodaju (vidjeti Bilješku 12)	Dužnički vrijednosni papiri kojima se trguje na burzama u drugim zemljama: • Francuska – 1.654.622 tisuće KM • Belgija – 976.652 tisuće KM • Njemačka – 732.285 tisuća KM • Španjolska – 728.413 tisuće KM • Austrija – 644.753 tisuće KM • Nizozemska – 565.017 tisuća KM • Italija – 552.722 tisuće KM • Finska – 341.643 tisuće KM • Slovačka – 5.964 tisuće KM	Dužnički vrijednosni papiri kojima se trguje na burzama u drugim zemljama: • Francuska – 1.136.535 tisuća KM • Belgija – 1.011.011 tisuća KM • Njemačka – 541.175 tisuća KM • Španjolska – 900.412 tisuće KM • Austrija – 438.424 tisuće KM • Nizozemska – 177.704 tisuće KM • Italija – 585.423 tisuće KM • Finska – 229.082 tisuće KM • Slovačka – 6.063 tisuće KM	Razina 2	Usuglašene cijene – (ponderirani) prosjek kvota više sudionika koji predlažu kvote cjenovnom servisu.
2) Monetarno zlato (vidjeti Bilješku 13)	Plemeniti metali kojima se trguje na burzama u drugim zemljama: • Švicarska – 203.908 tisuća KM	Plemeniti metali kojima se trguje na burzama u drugim zemljama: • Švicarska – 205.102 tisuće KM	Razina 1	Cijena koja kotira na aktivnom tržištu

29. MJERENJE PRAVIČNE VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)

29.2 Pravična vrijednost financijske imovine i financijskih obveza Banke koji se ne mjere po pravičnoj vrijednosti na ponavljajućoj razini, iz razdoblja u razdoblje (ali za koje se zahtijeva objavljivanje pravične vrijednosti).

U tisućama KM	31. prosinca 2017.		31. prosinca 2016.	
	Knjigovodstvena vrijednost	Pravična vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Pravična vrijednost
Financijska imovina				
<i>Kredit i potraživanja</i>				
- Strana valuta u gotovini	236.402	236.402	194.846	194.846
- Depoziti kod inozemnih banaka	2.698.650	2.690.797	2.970.397	2.963.885
- Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	1.531	1.531	2.642	2.642
<i>Ulaganja koja se drže do dospelosti</i>				
- Ulaganja koja se drže do dospelosti	1.214.062	1.264.030	1.132.328	1.185.052
- Ostala ulaganja	27.813	27.813	27.813	27.813
- Ostala financijska imovina	2.746	2.746	2.217	2.217
Financijske obveze				
<i>Financijske obveze držane po amortiziranom trošku:</i>				
- Gotov novac u optjecaju	4.319.360	4.319.360	4.066.804	4.066.804
- Depoziti banaka	5.033.065	5.021.274	4.269.143	4.261.731
- Depoziti Vlade i ostalih deponenata	624.708	623.244	590.392	589.367
- Ostale financijske obveze	<u>10.510</u>	<u>10.510</u>	<u>13.043</u>	<u>13.043</u>

Uprava smatra da knjigovodstveni iznosi strane valute u gotovini, specijalnih prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu, ostale financijske imovine, gotovog novca u optjecaju i ostalih financijskih obveza priznanih u financijskim izvješćima odgovoraju njihovoj tržišnoj vrijednosti.

Na datume 31. prosinca 2017. i 2016. godine vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju uključuju i dionice Banke za međunarodne namire (BIS) u vrijednosti od 27.803 tisuće KM i dionice SWIFT-a u vrijednosti od 10 tisuća KM čija se pravična vrijednost ne može pouzdano utvrditi i stoga se evidentiraju po trošku.

Pravična vrijednost financijske imovine i financijskih obveza uključena gore u kategorije za Razinu 2 utvrđena je u skladu s općeprihvaćenim modelima procjenjivanja baziranih na analizi diskontiranog novčanog toka, sa diskontnom stopom kao najznačajnijim ulaznim podatkom, a koja odražava kreditni rizik ugovorne strane. Banka koristi diskontnu stopu koja predstavlja ponderirani prosjek kamatnih stopa na depozite pravnih osoba, za cijelo bankarsko tržište u BiH.

30. IZVANBILANČNE STAVKE

Banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada Bosne i Hercegovine i inozemnih vlada i financijskih organizacija. Kako ovi računi nisu niti aktiva niti pasiva Banke, oni nisu uključeni u izvješće o financijskom položaju Banke.

Također, izvanbilančne stavke sadrže devizne račune državnih institucija i agencija, kao i komercijalnih banaka, za koje Banka djeluje kao agent.

30. IZVANBILANČNE STAVKE (NASTAVAK)

Izvanbilančne stavke se sastoje od:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Vrijednosni papiri i sredstva trećih osoba koja se drže kod inozemnih banaka	43.566	356.294
Depoziti USAID-a	2.825	2.539
Depoziti nerezidenata	2.825	2.539
Depoziti Vijeća ministara BiH	28.785	20.941
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovi sukcesije</i>	<i>41</i>	<i>39</i>
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH – servisiranje vanjskog duga BiH</i>	<i>12.977</i>	<i>7.943</i>
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH – proračun institucija BiH</i>	<i>758</i>	<i>874</i>
<i>Ostali depoziti Vijeća ministara BiH</i>	<i>15.009</i>	<i>12.085</i>
Depoziti ostalih rezidenata	9.922	7.131
<i>Depoziti – mirovine iz Njemačke</i>	<i>247</i>	<i>375</i>
<i>Depozitni računi banaka</i>	<i>9.675</i>	<i>6.756</i>
Depoziti rezidenata	38.707	28.072
Investicije vezane za vrijednosne papire - Agencija za osiguranje depozita BiH	2.034	325.683
Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire	2.034	325.683
Obveze za vrijednosne papire i sredstva trećih osoba	43.566	356.294

Depoziti USAID-a

Na osnovi Ugovora o financijskoj pomoći između Bosne i Hercegovine i Sjedinjenih Američkih Država za financiranje rekonstrukcije, otvoreni su posebni kamatonosni računi. Banka za navedene račune ne obračunava kamate i provizije.

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine da investira u vrijednosne papire otvarajući račune (gotovinski račun i račun za vrijednosne papire) koji glase na Banku i Agenciju za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine. Sve transakcije na ovim računima odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine i asset managera. Banka za navedene račune ne obračunava kamate.

Članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u

Kao depozitar za članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u, Banka drži MMF-ove račune broj 1 i 2 i osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira BiH koji se izdaju za pokriće članstva u MMF-u i za reotkup obveza. Banka drži SDR kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim rezervama. Banka djeluje kao fiskalni agent u ime BiH u njenim odnosima sa MMF-om, ali nije odgovorna za sredstva i obveze vezane uz članstvo.

30. IZVANBILANČNE STAVKE (NASTAVAK)

Konsolidirana pozicija koja sljede prikazuje sažetak pozicija Bosne i Hercegovine kod MMF-a:

**Konsolidirana pozicija članstva Bosne i Hercegovine u MMF-u
na dan 31. prosinca 2017. godine**

U tisućama KM

Aktiva		
Kvota	615.924	
Držanje SDR	1.529	
Obračunana kamata na držanje SDR	2	
Ukupno aktiva	617.455	
Pasiva		
MMF-ov račun br. 1 (Bilješka 22)		1.540
MMF-ov račun br. 2 (Bilješka 22)		53
Vrijednosni papiri		1.205.738
Računi plativih troškova		1.898
Alokacija SDR		373.656
Obračunana kamata na alokaciju SDR		447
Ukupno pasiva		1.583.332
Neto članska pozicija kod MMF-a		
Obveze BiH prema MMF-u koje uglavnom nastaju iz reotkupa i prilagođavanja vrijednosti valute	965.877	
Neto članska pozicija	965.877	
	1.583.332	1.583.332
Ukupno konsolidirana pozicija – aktiva i pasiva		
MMF-ov račun br. 1	(1.540)	(1.540)
MMF-ov račun br. 2	(53)	(53)
Ukupno bruto pozicija BiH u MMF-u – aktiva i pasiva	1.581.739	1.581.739

Držanje SDR, obračunata kamata na držanje SDR, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2 odražavaju račune koji se drže u izvješću o financijskom položaju Banke.

Za potrebe Konsolidirane pozicije Bosne i Hercegovine u MMF-u, bruto pozicija BiH uvećana je za MMF-ove račune broj 1 i 2.

30. IZVANBILANČNE STAVKE(NASTAVAK)

**Konsolidirana pozicija članstva Bosne i Hercegovine u MMF-u
na dan 31. prosinca 2016. godine**

U tisućama KM

Aktiva		
Kvota	661.501	
Držanje SDR	2.641	
Obračunana kamata na držanje SDR	1	
Ukupno aktiva	664.143	
Pasiva		
MMF-ov račun br. 1 (Bilješka 22)		1.654
MMF-ov račun br. 2 (Bilješka 22)		57
Vrijednosni papiri		1.687.755
Računi plativih troškova		2.157
Alokacija SDR		401.306
Obračunana kamata na alokaciju SDR		144
Ukupno pasiva		2.093.073
Neto članska pozicija kod MMF-a		
Obveze BiH prema MMF-u koje uglavnom nastaju iz reotkupa i prilagođavanja vrijednosti valute	1.428.930	
Neto članska pozicija	1.428.930	
	2.093.073	2.093.073
Ukupno konsolidirana pozicija – aktiva i pasiva		
	2.093.073	2.093.073
MMF-ov račun br. 1	(1.654)	(1.654)
MMF-ov račun br. 2	(57)	(57)
Ukupno bruto pozicija BiH u MMF-u – aktiva i pasiva	2.091.362	2.091.362

31. **DOMAĆI PLATNI SUSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJE**

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Banka je odgovorna za uspostavljanje i održavanje domaćeg platnog sustava i sustava za poravnanje. Od siječnja 2001. godine, Banka je uspostavila dva sustava poravnanja u cilju osiguranja učinkovitog poravnanja domaćih međubankarskih platnih transakcija: sustav bruto poravnanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring („ŽK“).

Kreditni rizik

BPRV sustav omogućava sudionicima tj. Banci i licenciranim komercijalnim bankama da vrše pojedinačna i trenutna poravnanja platnih naloga odobravajući i zadužujući račun za poravnanje u domaćoj valuti otvoren kod Banke. Kroz ŽK sustav Banka osigurava kliring usluge koje proističu po osnovi izvršavanja platnih naloga po principu multilateralnog kliringa.

Svaki sudionik platnih sustava je dužan da prije poravnanja platnih naloga ima osigurana sredstva na računu za poravnanje otvorenom kod Banke i mora zadovoljavati određene tehničke zahtjeve.

U skladu sa ulogom Banke kako je definirano Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Banka ne smije na bilo koji način kreditirati sudionike BPRV i ŽK sustava s ciljem osiguravanja likvidnosti u sustavu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika unutar domaćeg platnog sustava i sustava za poravnanje, izdana su Operativna pravila za BPRV i ŽK sustave koja određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcioniranje sustava.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da osiguraju sigurnosne mjere i karakteristike. Kompjuterski sustavi i mreže funkcioniraju u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog pojedinog sudionika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanja plaćanja.

Banka je definirala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovnom funkcioniranju platnog sustava i sustava za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Banka je definirala mjere za nepredviđene situacije kako bi osigurala kontinuitet u funkcioniranju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sustavu i sustavu za poravnanje.
- **Rezervna lokacija:** Banka je osim primarne lokacije za platne sustave (BPRV, ŽK i SWIFT), na kojoj postoje redundantni sustavi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sustav na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sustav na lokaciji Glavne banke Republike Srpske Centralne banke Bosne i Hercegovine Banja Luka.

Uprava Banke smatra da sustav posjeduje dovoljan kapacitet za održavanje pouzdanog operativnog rada.

32. **DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠĆIVANJA**

Na dan 14. veljače 2018. godine doznačena je druga tranša po osnovi Proširenog aranžmana (Extended Fund Facility – EFF) sa Međunarodnim monetarnim fondom (MMF) na račun Banke u iznosu od 145.829 tisuća KM (protuvrijednost 63.413 tisuća SDR).

Nakon uvećanja navedenog iznosa za refundaciju MMF-ovih naknada za obezbjeđenje sredstava i umanjene MMF-ove naknade za usluge, ukupan iznos za raspodjelu je bio 145.822 tisuće KM.

Raspodjela je izvršena prema uobičajenom omjeru: 1/3 za račun Ministarstva financija Republike Srpske tj. 48.607 tisuća KM i 2/3 za račun Federalnog ministarstva financija tj. 97.215 tisuća KM.

Ukupan iznos cjelokupnog Proširenog aranžmana MMF-a za BiH je 443,042 miliona SDR.

Izuzev navedene objave, u razdoblju između 31. prosinca 2017. godine i datuma izdavanja ovih finansijskih izvješća nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

4. PUBLIKACIJE I WEB-SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od svibnja 2013. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Tromjesečna publikacija, obuhvata podatke monetarne i financijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platne bilance Bosne i Hercegovine.
Godišnje izvješće	Publikacija sadrži izvješće o poslovanju CBBiH tijekom godine i financijska izvješća koja CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvješće o financijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizilaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u financijskom sustavu te procjenu otpornosti sustava na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBIH	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obvezu da obavještava javnost o svom radu davanjem pravodobnih informacija, objavljivanjem izvješća, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za tisak. Web stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine, te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnja izvješća, mjesečne bilance stanja, tromjesečni bilteni, izvješće o financijskoj stabilnosti, platna bilanca BiH, platni promet...), te spisak svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci se objavljuju u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje tečajna lista koja se mijenja jednom dnevno, te ostale relevantne novosti i priopćenja za javnost. Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. U 2013. godini CBBiH je, radi povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podaci koji se inače objavljuju na web stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni. Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.

5. STATISTIČKE TABLICE

T01: Glavni ekonomski pokazatelji

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.*
Nominalni BDP BiH, (u milijunima KM)¹⁾ tekuće cijene	25.519	24.799	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.586	29.900	31.283
Realni BDP (stopa rasta u %)¹⁾	5,4	-3,0	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	2,7
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH²⁾	u postocima									
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	7,4	-0,4	2,1	3,7	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2
Godišnja stopa rasta CPI za prosinac	3,8	0,0	3,1	3,1	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	1,3
Proračun opće vlade³⁾	u postocima BDP-a									
Prihodi	42,8	41,7	42,9	43,3	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	...
Rashodi ⁴⁾	44,9	46,1	45,3	44,6	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	...
Saldo	-2,1	-4,3	-2,4	-1,2	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	...
Novac i kredit	u postocima BDP-a									
Novac u širem smislu (M2)	48,7	51,2	53,7	55,0	56,9	60,1	63,1	65,2	69,6	70,7
Kreditni nevladinim sektorima	54,4	53,8	54,0	54,4	56,1	56,5	56,2	55,0	56,0	55,8
Platna bilanca										
Bruto devizne rezerve										
U milijunima KM	6.296	6.212	6.458	6.424	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557
U milijunima USD	4.710	4.416	4.372	4.569	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083
U mjesecima uvoza robe i usluga	5,0	6,2	6,0	5,3	5,3	5,8	6,1	6,8	7,3	7,3
Bilanca tekućeg računa										
U milijunima KM	-3.515	-1.588	-1.531	-2.483	-2.266	-1.425	-2.021	-1.556	-1.450	-1.512
U milijunima USD	-2.630	-1.129	-1.037	-1.766	-1.488	-967	-1.371	-883	-820	-870
U postocima BDP-a	-13,8	-6,4	-6,0	-9,5	-8,6	-5,3	-7,4	-5,4	-4,9	-4,8
Bilanca robne razmjene										
U milijunima KM	-10.472	-7.436	-7.186	-7.827	-7.779	-7.099	-7.874	-7.191	-7.040	-7.500
U milijunima USD	-7.834	-5.286	-4.866	-5.566	-5.108	-4.817	-5.342	-4.080	-3.982	-4.322
U postocima BDP-a	-41,1	-30,0	-28,3	-29,8	-29,7	-26,5	-28,8	-25,2	-23,5	-24,0
Vanjski dug sektora vlade**										
U milijunima KM	4.240	5.236	6.291	6.663	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.146
U milijunima USD	3.056	3.839	4.272	4.408	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995
U postocima BDP-a	16,6	21,1	24,8	25,4	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milijunima KM	230	246	301	340	413	685	761	581	723	983
U milijunima USD	172	175	204	242	271	465	516	330	409	567
U postocima izvoza robe i usluga	3,4	4,0	4,0	4,0	4,9	7,6	8,2	5,9	6,8	8,1

Bilješka:

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod za Bosnu i Hercegovinu 2005-2015/ESA 2010, te priopćenje: Bruto domaći proizvod - tromjesečni podaci, siječanj 2018.

* BDP za 2017. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

2) Izvor: Agencija za statistiku BiH

3) Izvor: GFS, Centralna banka BiH

4) Rashodi uključuju i neto nabavu stalnih sredstava

5) Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

** Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva financija i trezora BiH od 01.02.2018. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko Distrikta.

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.*
Nominalni BDP, (u milijunima KM)	25.519	24.799	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.586	29.900	31.283
Nominalni BDP (u milijunima USD)	19.092	17.628	17.174	18.655	17.221	18.173	18.561	16.218	16.912	18.026
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.205	7.001	7.163	7.414	7.418	7.584	7.759	8.126	8.516	8.928
BDP po stanovniku BiH (u USD)	5.390	4.977	4.850	5.273	4.872	5.147	5.264	4.610	4.817	5.144
Godišnji rast realnog BDP (u %)	5,4	-3,0	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	2,7
Broj stanovnika (u tisućama) ¹⁾	3.542	3.542	3.541	3.538	3.535	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504
Prosječni godišnji tečaj KM/USD	1,336600	1,406800	1,476900	1,406117	1,522700	1,473557	1,474019	1,762605	1,768011	1,735482

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod za Bosnu i Hercegovinu 2005-2015/ESA 2010., te priopćenje: Bruto domaći proizvod - tromjesečni podaci, siječanj 2018. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju BAM/USD izvor je CBBiH.

1) Broj stanovnika je preuzet iz TB 01 - "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu, 2016. Procjena broja stanovnika za 2017. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem rujna 2017. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

* BDP za 2017. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Razdoblje / isto razdoblje prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2006.	12.	106,7	128,5	...	110,4	119,1	...
2007.	12.	98,4	102,0	...	108,6	101,4	106,6
2008.	12.	109,4	199,6	...	107,9	116,8	107,3
2009.	12.	90,1	121,0	95,5	88,4	119,0	96,7
2010.	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6
2011.	12.	93,6	93,9	100,4	102,5	104,7	105,6
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	95,7	95,8	94,8
2013.	12.	107,7	104,7	107,0	107,4	104,1	106,4
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	101,9
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	100,4	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2017.	01.	100,3	120,6	105,8	100,3	120,6	105,8
	02.	102,0	104,0	102,6	101,2	111,5	104,1
	03.	102,5	94,8	99,7	101,6	104,8	102,5
	04.	100,6	110,3	103,3	101,4	106,2	102,7
	05.	102,2	93,6	99,5	101,5	103,5	102,0
	06.	99,7	106,8	102,5	101,2	104,1	102,1
	07.	110,0	98,6	106,4	102,5	103,2	102,7
	08.	110,6	95,2	105,8	103,5	102,2	103,1
	09.	108,5	95,5	104,2	104,0	101,4	103,3
	10.	104,1	101,2	103,9	104,1	101,4	103,3
	11.	104,5	104,4	104,6	104,1	101,7	103,5
	12.	100,4	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Indeks industrijske proizvodnje za razdoblje / isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Razdoblje/isto razdoblje prethodne godine
1998.	12.	...	121,2	113,3
2006.	12.	...	104,6	106,1
2007.	12.	...	104,9	101,5
2008.	12.	...	103,8	107,4
2009.	12.	...	100,0	99,6
2010.	12.	...	103,1	102,1
2011.	12.	...	103,1	103,7
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,8	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2017.	01.	101,2	100,7	100,7
	02.	100,3	101,2	100,9
	03.	100,2	101,5	101,1
	04.	99,6	101,4	101,2
	05.	99,9	101,2	101,2
	06.	99,5	101,0	101,1
	07.	99,6	100,9	101,1
	08.	99,8	101,0	101,1
	09.	100,6	101,6	101,1
	10.	100,6	101,4	101,2
	11.	100,0	101,2	101,2
	12.	100,0	101,3	101,2

Izvor: Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na razini BiH i izračunan je kao ponderirani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja udio entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za razdoblje/isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine - u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plaće				Neto plaće				Mirovine		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
1998.		507	258	...	454	329	172	...	296	153	...	...
1999.		551	314	...	503	374	216	...	343	174	87	...
2000.		607	387	...	539	413	277	...	372	176	115	...
2001.		652	444	792	598	443	309	504	409	170	105	...
2002.		710	528	1.031	660	483	347	676	446	189	120	138
2003.		771	576	1.057	717	524	379	695	484	192	133	148
2004.		785	643	1.076	748	533	423	707	505	203	166	169
2005.		820	707	1.050	798	558	465	676	538	221	190	188
2006.		887	793	1.048	869	603	521	674	586	238	215	208
2007.		974	875	1.088	935	662	585	684	645	284	230	243
2008.		1.105	1.132	1.139	1.113	751	755	730	752	340	309	310
2009.		1.204	1.204	1.194	1.204	792	788	769	790	346	335	326
2010.		1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2011.		1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1.275	1.333	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2017	01.	1.316	1.304	1.296	1.312	859	815	833	846	371	342	327
	02.	1.277	1.358	1.295	1.299	834	848	834	838	374	342	326
	03.	1.328	1.326	1.284	1.327	867	828	831	854	373	342	325
	04.	1.297	1.317	1.270	1.302	847	821	823	839	372	341	325
	05.	1.335	1.342	1.299	1.336	871	837	839	860	372	341	325
	06.	1.320	1.326	1.294	1.321	861	828	830	851	372	341	324
	07.	1.313	1.330	1320	1.318	857	830	843	849	371	341	324
	08.	1.335	1.333	1312	1.334	871	832	835	858	371	341	324
	09.	1.301	1.330	1307	1.310	850	830	841	844	372	341	324
	10.	1.322	1.332	1318	1.325	863	831	849	853	372	351	329
	11.	1.331	1.334	1336	1.332	868	832	853	857	372	351	329
	12.	1.341	1.338	1324	1.340	875	835	851	862	372	351	329

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.

Bilješka: Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plaće na razini BiH uključene su i plaće Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14= 12+13
2006.	12.	2.154,2	2.891,9	10,5	1.978,3	2.761,4	1.365,4	691,3	3.105,4	5.056,6	4.739,8	5.162,0	9.901,8
2007.	12.	2.439,7	3.777,1	12,2	2.185,3	3.546,6	1.726,5	833,8	3.661,1	6.229,0	5.731,9	6.221,3	11.953,2
2008.	12.	2.552,4	3.144,2	7,4	2.302,4	3.388,8	1.776,2	1.107,2	3.864,7	5.704,0	5.691,2	6.748,1	12.439,3
2009.	12.	2.267,7	3.375,1	6,0	2.009,5	3.536,3	1.844,3	1.078,0	4.241,0	5.648,9	5.545,8	7.163,3	12.709,1
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.209,8	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,2	13.627,1
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,1	5.848,9	6.185,5	8.231,9	14.417,4
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2017.	01.	4.054,7	4.179,7	61,0	3.330,9	5.978,3	3.903,9	1.621,4	5.490,3	8.295,4	9.309,1	11.015,6	20.324,7
	02.	4.050,6	4.109,2	61,2	3.356,7	5.989,4	3.942,6	1.618,1	5.519,1	8.220,9	9.346,1	11.079,8	20.425,9
	03.	4.074,4	3.968,5	60,6	3.382,4	5.992,4	3.984,5	1.592,7	5.591,7	8.103,4	9.374,8	11.168,8	20.543,6
	04.	4.138,7	4.054,0	72,2	3.467,3	6.100,4	3.954,6	1.603,3	5.568,8	8.264,9	9.567,6	11.126,6	20.694,3
	05.	4.134,2	4.019,6	72,2	3.412,9	6.174,6	4.002,7	1.718,7	5.538,3	8.225,9	9.587,4	11.259,7	20.847,2
	06.	4.180,2	4.077,4	73,7	3.468,0	6.281,1	4.008,3	1.633,5	5.566,1	8.331,2	9.749,1	11.207,9	20.957,1
	07.	4.272,4	4.086,3	73,1	3.572,4	6.430,6	4.025,4	1.655,2	5.541,3	8.431,7	10.003,1	11.221,9	21.225,0
	08.	4.332,9	4.567,4	73,1	3.631,3	6.604,1	4.053,5	1.693,9	5.527,7	8.973,4	10.235,5	11.275,1	21.510,6
	09.	4.334,0	4.543,6	74,1	3.616,6	6.643,9	4.058,4	1.734,4	5.564,3	8.951,7	10.260,5	11.357,2	21.617,6
	10.	4.304,2	4.753,9	85,4	3.556,6	6.816,2	4.069,6	1.861,9	5.602,4	9.143,5	10.372,8	11.533,9	21.906,7
	11.	4.261,9	4.786,0	74,8	3.519,3	6.876,8	4.090,3	1.765,9	5.630,8	9.122,8	10.396,1	11.487,0	21.883,1
	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine. Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskoj razini (iz Federacije BiH: Fond MIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječju zaštitu RS) klasificirani su na razinu središnje vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8) i predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih financijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u inozemnoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih financijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i inozemnoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su središnjoj vladi na entitetskoj razini i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Monetarni agregat QM je definiran kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tablica 7) i obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

T07: Monetarni pregled

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA											Ukupno
		Neto strana aktiva				Domaći krediti							
		Strana aktiva	Strana pasiva	5 = 3+4	Potraživanja od središnje vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih financijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2006.	12.	7.835,7	-3.696,4	4.139,3	-971,9	62,3	248,3	4.086,1	89,4	4.450,8	7.965,0	12.104,3	
2007.	12.	10.285,0	-4.818,5	5.466,5	-2.378,4	96,1	271,3	5.315,7	159,6	5.793,5	9.257,9	14.724,4	
2008.	12.	9.429,7	-6.000,0	3.429,7	-1.655,8	148,3	256,4	6.751,6	169,2	6.804,5	12.474,1	15.903,8	
2009.	12.	9.430,9	-5.386,9	4.043,9	-1.294,6	195,6	268,2	6.682,5	103,0	6.411,3	12.365,8	16.409,8	
2010.	12.	9.300,8	-4.397,0	4.903,8	-996,9	270,8	351,3	6.965,5	80,2	6.424,3	13.095,3	17.999,1	
2011.	12.	9.175,9	-3.779,7	5.396,2	-440,3	323,1	360,2	7.166,9	94,0	6.770,1	14.274,0	19.670,2	
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2	
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1	
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2017.	01.	11.996,6	-2.180,7	9.815,9	199,3	512,3	372,1	7.704,5	60,9	8.126,2	16.975,4	26.791,3	
	02.	11.950,5	-2.135,1	9.815,4	225,1	507,5	377,6	7.812,4	62,4	8.157,9	17.143,0	26.958,4	
	03.	11.911,9	-2.221,1	9.690,7	239,8	499,1	380,1	7.936,1	78,7	8.252,1	17.385,8	27.076,5	
	04.	12.124,4	-2.321,3	9.803,1	216,2	499,2	379,2	7.977,7	76,3	8.326,6	17.475,2	27.278,3	
	05.	12.188,3	-2.295,9	9.892,4	202,8	499,0	372,3	8.008,3	81,9	8.400,4	17.564,7	27.457,1	
	06.	12.177,2	-2.471,8	9.705,4	251,6	504,1	376,1	8.078,9	91,8	8.464,2	17.766,7	27.472,1	
	07.	12.473,2	-2.586,1	9.887,1	198,2	503,7	388,8	8.193,0	92,8	8.526,6	17.903,1	27.790,3	
	08.	13.078,4	-2.508,8	10.569,6	-83,1	496,7	386,7	8.125,8	93,1	8.563,1	17.582,4	28.151,9	
	09.	13.098,3	-2.466,3	10.632,0	-149,4	496,7	387,0	8.158,8	93,6	8.600,4	17.587,1	28.219,1	
	10.	13.380,2	-2.444,3	10.935,8	-217,0	509,2	391,6	8.194,0	87,5	8.649,6	17.614,9	28.550,7	
	11.	13.199,2	-2.351,8	10.847,4	-239,9	503,7	385,9	8.247,6	81,6	8.674,4	17.653,3	28.500,7	
	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine. Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Monetarni pregled prikazuje konsolidirane podatke Bilance stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tablica 8) i Konsolidirane bilance komercijalnih banaka BiH (tablica 9). Neto inozemna aktiva predstavlja razliku između zbroja stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbroja stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od središnje vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite središnje vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasificiraju na razinu središnje vlade kao entitetski izvanproračunski fondovi, što se izravno odražava na podatke o neto potraživanjima od središnje vlade u Monetarnom pregledu.

T07: Monetarni pregled

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

PASIVA														
Godina	Mjesec	Novčana masa (M2)								Vrijednosni papiri	Krediti	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
		Novac (M1)		Kvazi-novac (QM)										
		Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2006.	12.	1.978,3	2.761,4	4.739,8	691,3	1.365,4	3.105,4	5.162,0	9.901,8	0,0	114,0	1.897,3	191,2	12.104,3
2007.	12.	2.185,3	3.546,6	5.731,9	833,8	1.726,5	3.661,1	6.221,3	11.953,2	5,2	106,1	2.355,0	304,9	14.724,4
2008.	12.	2.302,4	3.388,8	5.691,2	1.107,2	1.776,2	3.864,7	6.748,1	12.439,3	17,9	264,3	2.770,9	411,4	15.903,8
2009.	12.	2.009,5	3.536,3	5.545,8	1.078,0	1.844,3	4.241,0	7.163,3	12.709,1	13,6	446,7	2.821,8	418,5	16.409,8
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.209,8	1.991,0	4.526,4	7.727,2	13.627,1	9,1	595,1	3.042,3	725,4	17.999,1
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,1	8.231,9	14.417,4	0,0	675,3	3.592,8	984,7	19.670,2
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2017.	01.	3.330,9	5.978,3	9.309,1	1.621,4	3.903,9	5.490,3	11.015,6	20.324,7	8,0	505,7	4.447,7	1.505,2	26.791,3
	02.	3.356,7	5.989,4	9.346,1	1.618,1	3.942,6	5.519,1	11.079,8	20.425,9	7,9	505,7	4.509,8	1.509,1	26.958,4
	03.	3.382,4	5.992,4	9.374,8	1.592,7	3.984,5	5.591,7	11.168,8	20.543,6	7,9	503,9	4.533,1	1.487,9	27.076,5
	04.	3.467,3	6.100,4	9.567,6	1.603,3	3.954,6	5.568,8	11.126,6	20.694,3	8,0	503,7	4.582,1	1.490,3	27.278,3
	05.	3.412,9	6.174,6	9.587,4	1.718,7	4.002,7	5.538,3	11.259,7	20.847,2	8,0	492,8	4.626,2	1.482,9	27.457,1
	06.	3.468,0	6.281,1	9.749,1	1.633,5	4.008,3	5.566,1	11.207,9	20.957,1	8,0	480,6	4.550,4	1.476,0	27.472,1
	07.	3.572,4	6.430,6	10.003,1	1.655,2	4.025,4	5.541,3	11.221,9	21.225,0	8,0	488,2	4.608,2	1.460,9	27.790,3
	08.	3.631,3	6.604,1	10.235,5	1.693,9	4.053,5	5.527,7	11.275,1	21.510,6	7,9	479,4	4.668,9	1.485,1	28.151,9
	09.	3.616,6	6.643,9	10.260,5	1.734,4	4.058,4	5.564,3	11.357,2	21.617,6	7,9	457,4	4.692,0	1.444,1	28.219,1
	10.	3.556,6	6.816,2	10.372,8	1.861,9	4.069,6	5.602,4	11.533,9	21.906,7	8,0	437,7	4.733,0	1.465,3	28.550,7
	11.	3.519,3	6.876,8	10.396,1	1.765,9	4.090,3	5.630,8	11.487,0	21.883,1	8,0	433,2	4.724,5	1.452,0	28.500,7
	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine. Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Kvazi-novac QM obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosnice, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni financijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protustavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

T08: Bilanca stanja CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA						
		Strana aktiva	Potraživanja od domaćih sektora	Ukupno	Rezervni novac		Strana pasiva	Depoziti središnje vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti						
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9	10	11	12=7+...+11
2006.	12.	5.479,5	2,3	5.481,8	2.154,2	5.056,6	1,0	126,1	301,0	-2,9	5.481,8
2007.	12.	6.726,3	2,2	6.728,5	2.439,7	6.229,0	0,9	74,8	386,4	37,4	6.728,5
2008.	12.	6.323,6	2,1	6.325,6	2.552,4	5.704,0	1,0	23,4	499,3	97,9	6.325,6
2009.	12.	6.239,9	1,9	6.241,8	2.267,7	5.648,9	0,9	56,7	502,5	33,0	6.241,8
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6
2017	01.	9.440,0	1,1	9.441,1	4.054,7	8.295,4	2,9	537,6	642,1	-36,9	9.441,1
	02.	9.395,6	1,2	9.396,8	4.050,6	8.220,9	2,5	538,4	672,5	-37,5	9.396,8
	03.	9.269,0	2,0	9.271,0	4.074,4	8.103,4	2,0	548,0	655,0	-37,5	9.271,0
	04.	9.446,9	1,7	9.448,6	4.138,7	8.264,9	2,4	559,1	668,1	-46,0	9.448,6
	05.	9.437,2	2,0	9.439,2	4.134,2	8.225,9	1,9	584,2	673,3	-46,2	9.439,2
	06.	9.493,5	2,2	9.495,7	4.180,2	8.331,2	1,7	569,2	644,3	-50,7	9.495,7
	07.	9.608,3	1,7	9.610,0	4.272,4	8.431,7	2,7	578,7	647,3	-50,4	9.610,0
	08.	10.202,8	2,0	10.204,8	4.332,9	8.973,4	2,3	603,5	675,6	-50,0	10.204,8
	09.	10.228,0	2,1	10.230,1	4.334,0	8.951,7	2,1	668,7	659,3	-51,7	10.230,1
	10.	10.412,8	1,8	10.414,6	4.304,2	9.143,5	2,8	640,0	680,6	-52,3	10.414,6
	11.	10.358,7	1,8	10.360,5	4.261,9	9.122,8	2,4	609,1	678,8	-52,5	10.360,5
	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Bilješka: Inozemna aktiva CBBiH – monetarnih vlasti obuhvaća zlato, devize u blagajni CBBiH, devizne depozite kod inozemnih banaka, raspolaganje SDR, inozemni vrijednosni papiri i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Inozemna pasiva CBBiH obuhvaća kratkoročne obveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obveze prema nerezidentima i obveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti središnje vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

AKTIVA									
Godina	Mjesec	Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja nefinancijskih poduzeća	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2006.	12.	3.063,6	2.356,1	69,8	248,3	4.086,1	89,4	4.448,9	14.362,2
2007.	12.	4.022,9	3.558,6	127,5	271,3	5.315,7	159,6	5.791,7	19.247,3
2008.	12.	3.393,3	3.106,1	265,5	256,4	6.751,6	169,2	6.802,8	20.744,9
2009.	12.	3.632,0	3.190,3	355,5	268,2	6.682,5	103,0	6.409,8	20.641,1
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,4	351,3	6.965,5	80,2	6.423,0	20.779,3
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	904,7	360,2	7.166,9	94,0	6.768,9	21.488,9
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2017.	01.	4.906,3	2.556,6	2.244,7	372,1	7.704,5	60,9	8.125,8	25.971,0
	02.	4.804,7	2.554,9	2.265,3	377,6	7.812,4	62,4	8.157,5	26.034,8
	03.	4.661,8	2.642,9	2.302,9	380,1	7.936,1	78,7	8.251,6	26.254,0
	04.	4.728,2	2.677,5	2.322,2	379,2	7.977,7	76,3	8.326,1	26.487,3
	05.	4.747,2	2.751,1	2.382,2	372,3	8.008,3	81,9	8.399,9	26.742,8
	06.	4.796,0	2.683,7	2.380,8	376,1	8.078,9	91,8	8.463,7	26.871,0
	07.	4.795,0	2.865,0	2.320,3	388,8	8.193,0	92,8	8.526,2	27.181,0
	08.	5.277,4	2.875,6	2.234,4	386,7	8.125,8	93,1	8.562,6	27.555,7
	09.	5.265,2	2.870,3	2.227,2	387,0	8.158,8	93,6	8.599,8	27.602,0
	10.	5.505,3	2.967,3	2.248,5	391,6	8.194,0	87,5	8.649,2	28.043,4
	11.	5.534,2	2.840,6	2.256,1	385,9	8.247,6	81,6	8.674,0	28.019,9
	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine. Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka obuhvaća Konsolidirane bilance komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od srpnja 2001. do studenog 2002), NBRS (do prosinca 1998) i NBBiH (do studenog 2002). Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u blagajnama banaka i depozita banaka kod CBBiH. Inozemna aktiva komercijalnih banaka obuhvaća: devize u blagajnama, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosni papiri nerezidenata u inozemnoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od generalne vlade obuhvaćaju potraživanja od svih razina vlada: središnje vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i nesredišnje vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju: potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća, nefinancijskih privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Bilanca stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži pored aktivne podbilance i podatke pasivne podbilance. Pasivna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. ožujka 1992. Ove obveze će preuzeti Ministarstvo financija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnoj bilanci poduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA										Ukupno
		Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Kredit	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2006.	12.	853,3	2.751,0	691,3	1.365,4	3.105,4	0,0	114,0	3.695,4	1.596,3	190,2	14.362,2
2007.	12.	2.335,0	3.534,4	833,8	1.726,5	3.661,1	5,2	106,1	4.817,5	1.968,6	259,1	19.247,3
2008.	12.	1.749,7	3.381,4	1.107,2	1.776,2	3.864,7	17,9	264,3	5.999,0	2.271,6	312,9	20.744,9
2009.	12.	1.397,9	3.530,3	1.078,0	1.844,3	4.241,0	13,6	446,7	5.386,1	2.319,4	383,9	20.641,1
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.209,8	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.395,7	2.508,4	741,7	20.779,3
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,1	0,0	675,3	3.778,6	3.045,1	994,3	21.488,9
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2017.	01.	995,7	5.917,2	1.621,4	3.903,9	5.490,3	8,0	505,7	2.177,8	3.805,6	1.545,4	25.971,0
	02.	994,4	5.928,2	1.618,1	3.942,6	5.519,1	7,9	505,7	2.132,6	3.837,3	1.548,8	26.034,8
	03.	1.016,2	5.931,8	1.592,7	3.984,5	5.591,7	7,9	503,9	2.219,1	3.878,1	1.528,1	26.254,0
	04.	1.047,8	6.028,1	1.603,3	3.954,6	5.568,8	8,0	503,7	2.319,0	3.913,9	1.540,2	26.487,3
	05.	1.096,2	6.102,4	1.718,7	4.002,7	5.538,3	8,0	492,8	2.294,0	3.952,9	1.536,8	26.742,8
	06.	1.056,0	6.207,4	1.633,5	4.008,3	5.566,1	8,0	480,6	2.470,1	3.906,1	1.534,9	26.871,0
	07.	1.039,7	6.357,5	1.655,2	4.025,4	5.541,3	8,0	488,2	2.583,4	3.960,9	1.521,4	27.181,0
	08.	1.217,4	6.531,1	1.693,9	4.053,5	5.527,7	7,9	479,4	2.506,4	3.993,2	1.545,0	27.555,7
	09.	1.211,3	6.569,8	1.734,4	4.058,4	5.564,3	7,9	457,4	2.464,2	4.032,7	1.501,5	27.602,0
	10.	1.316,3	6.730,8	1.861,9	4.069,6	5.602,4	8,0	437,7	2.441,6	4.052,4	1.522,8	28.043,4
	11.	1.383,2	6.802,0	1.765,9	4.090,3	5.630,8	8,0	433,2	2.349,4	4.045,7	1.511,4	28.019,9
	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine. Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Depoziti središnje vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i inozemnoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i inozemnoj valuti predstavljaju obveze banaka prema nesredišnjoj vladi (kantona i općina), nefinancijskim javnim poduzećima, nefinancijskim privatnim poduzećima, ostalim financijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasificiranim sektorima). Inozemna pasiva komercijalnih banaka obuhvaća obveze banaka prema nerezidentima po osnovi prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban financijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) također obuhvaćaju i ograničene depozite.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu
u procentima, na godišnjem nivou

Stanovništvo																	
Kamatne stope na kredite u KM										Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom					Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice (kreditna pogodnost i produženi kredit)*		
Godina	Razdoblje	Potrošački krediti		Ostali krediti		Potrošački krediti		Stambeni krediti		Ostali krediti		Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom		Prekoračenja	Prekoračenja
		promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	preko 10 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	Prekoračenja	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Ponderirani mjesečni prosjeci																	
2012.	12.	8,058	7,159	8,686	8,030	8,193	...	6,626	8,288	7,425	6,990	8,969	8,905	8,149	13,123	13,825	13,742
2013.	12.	7,738	...	7,664	7,018	7,248	8,542	6,360	7,497	7,375	6,056	8,429	8,412	8,599	12,442	14,622	13,907
2014.	12.	7,499	7,728	7,151	7,090	5,689	8,182	6,138	6,819	6,522	6,172	8,290	7,570	7,693	11,516	14,652	13,858
2015.	12.	7,797	4,790	7,236	6,819	...	6,919	5,609	6,163	6,081	5,822	7,616	7,163	7,436	12,367	14,706	12,740
2016.	12.	8,150	6,060	6,986	6,214	...	7,349	5,221	5,981	5,330	5,277	7,745	6,714	6,450	12,456	14,688	11,680
2017.	12.	4,159	...	5,944	6,261	...	7,169	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191
2017.	1.	6,454	5,934	7,574	6,724	...	7,922	5,087	5,589	5,279	5,400	7,581	6,894	7,071	12,383	14,685	11,618
	2.	...	6,300	7,563	6,576	...	8,020	4,952	5,129	4,924	5,176	7,588	6,972	7,381	12,431	14,686	11,556
	3.	7,622	...	7,223	6,130	...	...	4,624	4,655	4,944	4,922	7,173	6,683	6,949	12,419	14,690	11,491
	4.	8,125	...	6,767	6,102	...	7,351	4,394	4,271	4,927	4,577	7,138	6,871	6,747	12,397	14,698	11,500
	5.	8,134	...	6,762	6,119	...	7,388	4,381	4,083	4,828	4,780	7,168	6,859	6,717	12,434	14,697	11,453
	6.	5,801	4,304	6,634	6,081	...	...	4,435	4,119	4,777	4,869	6,991	6,797	6,669	12,278	14,688	11,398
	7.	6,936	4,198	6,536	6,278	...	...	4,300	4,045	4,554	4,588	7,055	7,085	7,011	12,380	14,685	11,381
	8.	...	...	6,515	6,303	...	6,988	4,392	4,041	4,654	4,672	7,152	7,386	7,096	12,393	14,676	11,387
	9.	4,819	...	6,630	6,037	...	7,499	4,222	4,284	4,836	4,955	6,968	6,647	6,849	12,368	14,702	11,395
	10.	2,758	5,624	6,802	6,093	...	7,220	4,159	4,637	4,825	4,831	6,537	6,050	6,337	12,368	14,690	11,335
	11.	...	...	6,369	6,208	...	6,990	4,240	4,141	4,760	4,866	6,459	6,370	6,404	12,395	14,694	11,254
	12.	4,159	...	5,944	6,261	...	7,169	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191
Iznosi kredita (novi poslovi)																- u tisućama KM -	
2012.	12.	1.650	95	13.330	2.196	355	...	12.884	663	2.562	3.705	89.858	13.413	3.306	611.936	160.052	53.001
2013.	12.	473	...	62.268	5.512	390	422	11.481	763	2.493	2.900	105.523	17.232	7.034	538.077	114.753	49.438
2014.	12.	200	507	47.019	10.525	89	1.043	13.696	385	1.067	4.948	92.582	23.137	8.174	477.047	104.227	47.031
2015.	12.	51	292	34.379	18.377	...	118	10.486	432	990	4.021	112.780	14.553	15.293	530.393	100.377	56.325
2016.	12.	37	207	55.519	23.435	...	491	11.206	961	1.275	5.159	64.833	23.133	18.529	521.185	93.033	59.127
2017.	12.	483	...	49.832	14.785	...	569	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786
2017.	1.	18	151	40.976	16.670	...	169	7.648	1.276	1.158	2.856	48.875	16.338	23.249	527.743	47.066	91.926
	2.	...	234	45.212	20.836	...	308	7.672	714	1.847	4.524	62.982	18.981	36.384	519.382	45.125	90.541
	3.	108	...	83.797	34.527	...	...	18.397	785	4.030	6.956	95.839	29.969	45.111	517.808	45.868	90.381
	4.	44	...	74.011	31.854	...	589	19.559	1.033	4.023	4.784	75.808	23.046	48.605	513.717	45.737	89.470
	5.	90	...	65.981	27.088	...	421	21.897	897	3.426	6.521	88.879	8.836	41.728	523.291	46.094	90.079
	6.	106	144	61.145	27.798	...	...	21.786	537	3.026	8.674	89.666	10.648	36.621	518.460	46.713	89.838
	7.	257	163	64.703	26.887	...	...	15.963	417	2.916	6.429	75.474	7.357	26.140	522.597	47.269	89.554
	8.	...	...	64.367	23.480	...	486	18.357	398	4.121	9.481	56.668	12.973	24.068	524.388	47.011	89.946
	9.	164	...	39.629	17.608	...	303	15.621	395	2.261	6.731	80.975	21.824	29.444	531.211	47.922	89.304
	10.	302	250	43.317	15.137	...	471	14.490	290	3.234	7.177	88.974	29.540	45.441	535.814	48.707	90.924
	11.	...	...	43.521	15.281	...	437	18.020	508	2.754	11.897	76.322	22.717	38.976	535.843	50.026	89.748
	12.	483	...	49.832	14.785	...	569	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786

Napomena:

*Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom podopodnosti podrazumjevaju beskamatnu odgodu plaćanja

(0% ks), iste se i ne publiciraju. Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu.

T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima
u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Razdoblje	Nefinancijska poduzeća												
		Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom								Revolving krediti i prekoračenja*
		do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	
		promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ponderirani mjesečni prosjeci														
2012.	12.	8,245	8,005	6,691	6,670	7,689	8,727	7,765	7,998	6,414	7,914	7,000	7,029	6,509
2013.	12.	8,011	7,526	6,460	7,223	7,834	8,231	8,016	6,731	6,707	7,867	6,417	6,838	6,517
2014.	12.	7,071	7,097	5,798	6,090	6,668	7,572	6,997	6,175	6,479	5,444	4,875	6,355	6,311
2015.	12.	6,608	6,409	4,988	5,626	6,687	5,816	6,189	5,812	5,902	6,260	5,953	5,519	5,955
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2017.	1.	5,827	5,377	4,619	4,287	5,921	5,339	4,733	5,212	4,200	4,695	5,238	4,644	4,811
	2.	5,603	5,509	4,531	4,112	5,902	4,872	4,630	5,578	4,641	4,753	5,272	4,565	4,742
	3.	5,474	5,398	4,184	3,969	6,060	5,199	4,886	5,246	4,317	4,474	5,127	4,489	4,692
	4.	5,454	5,233	3,898	3,962	5,614	5,018	4,782	5,577	4,046	4,165	4,600	4,425	4,754
	5.	5,397	5,063	3,959	4,241	5,827	4,991	4,795	5,146	4,311	4,299	4,261	4,367	4,586
	6.	5,487	5,222	3,798	3,925	5,650	4,757	4,721	5,219	4,080	4,298	4,567	4,293	4,624
	7.	5,355	5,048	3,487	3,879	5,487	4,966	4,799	5,256	3,901	4,432	4,255	4,250	4,462
	8.	5,494	5,377	3,730	3,704	5,371	5,004	4,528	5,221	3,860	...	4,807	4,265	4,461
	9.	5,153	5,391	3,609	3,632	5,437	4,892	4,975	5,086	4,080	5,026	4,862	4,166	4,411
	10.	5,022	5,112	3,628	4,058	4,944	4,635	4,983	4,713	4,033	4,806	5,479	4,107	4,354
	11.	5,410	4,934	3,639	3,501	5,533	4,615	4,750	4,755	4,215	4,960	5,299	4,061	4,236
	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	4,011	4,601	3,518	4,011	4,131
Iznosi kredita (novi poslovi)														
														- u tisućama KM -
2012.	12.	59.827	3.218	78.180	69.492	31.020	12.444	6.103	25.115	11.663	5.238	68.638	1.804.800	598.167
2013.	12.	58.148	2.808	61.373	59.503	36.938	14.643	5.331	47.739	3.490	11.397	63.237	1.712.557	593.756
2014.	12.	57.589	3.428	59.350	45.951	51.005	11.580	4.490	51.621	13.600	10.177	138.835	1.562.823	574.250
2015.	12.	50.117	14.157	56.173	42.450	17.594	13.003	6.571	30.490	19.323	14.047	35.546	1.667.461	534.778
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2017.	1.	25.880	9.392	43.177	43.855	7.039	5.441	3.702	13.662	8.326	4.885	14.700	1.854.822	459.656
	2.	35.597	16.415	36.083	27.326	11.687	8.650	3.028	11.311	6.973	6.372	58.476	1.959.903	458.202
	3.	46.818	20.558	58.911	45.750	14.550	11.779	5.066	33.578	9.467	15.618	41.566	1.981.951	449.053
	4.	41.842	14.074	58.860	19.825	9.554	12.479	7.696	17.797	5.435	10.886	103.919	2.023.042	432.400
	5.	39.620	14.969	54.008	42.670	12.519	10.509	4.282	16.518	13.799	7.138	62.481	2.007.292	455.283
	6.	40.500	15.980	65.338	61.573	10.970	8.069	6.165	16.860	7.426	16.533	58.466	2.050.402	463.795
	7.	39.217	13.592	56.771	34.600	9.335	8.677	5.902	22.404	6.934	6.519	78.334	2.059.626	409.031
	8.	30.280	11.339	50.260	23.415	7.912	9.758	2.742	19.703	4.837	-	33.412	2.027.200	389.799
	9.	38.727	12.165	64.500	27.294	8.073	8.021	5.812	12.237	7.518	7.949	45.475	2.092.995	369.280
	10.	47.774	10.829	43.045	49.250	9.583	13.224	6.134	28.920	8.175	10.099	52.530	2.113.367	367.856
	11.	41.108	12.484	42.866	48.254	13.777	12.214	5.009	24.318	12.186	14.611	36.353	2.108.108	390.443
	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315

Napomena:

Revidirana serija podataka o kamatnim stopama na kredite poduzećima u KM s valutnom klauzulom, do iznosa 0,25 mil. EUR, promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS, za razdoblje siječanj 2015. – studeni 2017. godine, zbog isključenja podataka jedne banke s kamatnim stopama koje ne odražavaju kretanje na tržištu

* Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskatnatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinancijskim poduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinancijskih poduzeća
u postocima, na godišnjoj razini

Stanovništvo									
Godina	Razdoblje	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR			
		s dogovorenim dospijanjem			Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	s dogovorenim dospijanjem			Depoziti po viđenju*
		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ponderirani mjesečni prosjeci									
2012.	12.	2,079	3,163	4,407	0,140	2,384	3,298	3,993	0,342
2013.	12.	1,973	3,189	3,754	0,116	2,068	3,127	3,927	0,240
2014.	12.	1,263	2,764	2,973	0,089	1,431	2,901	3,170	0,181
2015.	12.	1,062	2,164	2,358	0,091	1,236	2,128	2,684	0,129
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062
2017.	01.	0,550	1,570	2,028	0,070	0,434	1,516	2,006	0,093
	02.	0,473	1,655	1,814	0,067	0,402	1,429	1,705	0,089
	03.	0,369	1,779	1,757	0,077	0,462	1,593	2,103	0,087
	04.	0,352	1,700	1,639	0,066	0,304	1,539	1,606	0,086
	05.	0,362	1,596	1,593	0,058	0,335	1,583	1,447	0,069
	06.	0,436	1,715	1,509	0,057	0,307	1,657	1,494	0,068
	07.	0,481	1,466	1,512	0,057	0,331	1,485	1,572	0,067
	08.	0,422	1,492	1,520	0,055	0,344	1,426	1,573	0,066
	09.	0,567	1,468	1,573	0,056	0,359	1,297	1,617	0,065
	10.	0,396	1,490	1,477	0,055	0,467	1,306	2,064	0,064
	11.	0,378	1,451	1,892	0,055	0,338	1,320	1,522	0,062
	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062
Iznos depozita (novi poslovi)									
									- u tisućama KM -
2012.	12.	22.786	32.900	32.655	1.691.057	30.445	77.512	40.687	689.308
2013.	12.	19.637	34.381	21.954	1.923.736	29.340	74.954	57.798	731.719
2014.	12.	24.762	33.097	19.050	2.115.947	28.079	72.251	48.611	787.586
2015.	12.	15.246	29.802	27.103	2.540.711	22.363	57.842	54.185	921.532
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762
2017.	01.	11.586	23.640	27.354	3.065.931	14.340	43.252	41.055	1.075.798
	02.	10.803	24.114	24.581	3.090.258	13.943	42.639	39.652	1.084.848
	03.	7.974	29.053	26.301	3.124.024	10.743	54.799	90.492	1.084.142
	04.	7.753	19.368	18.987	3.163.551	11.617	44.186	38.155	1.097.170
	05.	9.799	20.993	24.748	3.164.343	12.404	46.965	38.051	1.109.685
	06.	7.533	25.518	19.733	3.192.100	10.755	49.448	27.827	1.133.377
	07.	7.393	23.001	14.995	3.213.209	12.906	42.184	41.623	1.144.992
	08.	7.974	21.497	23.786	3.238.372	13.912	53.142	35.189	1.159.203
	09.	11.798	23.461	27.806	3.242.965	11.881	41.791	52.794	1.179.900
	10.	9.253	22.159	21.810	3.245.554	13.213	42.409	89.352	1.206.167
	11.	8.369	25.155	30.724	3.263.078	10.648	47.435	63.074	1.193.825
	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijanjem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u inozemnoj valuti obuhvaćaju sve inozemne valute osim EUR.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinancijskih poduzeća
u postocima, na godišnjoj razini

Nefinancijska poduzeća										
Depoziti u stranoj valuti		Depoziti u KM i s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR			Depoziti u stranoj valuti	
sa dogovorenim dospijanjem	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	s dogovorenim dospijanjem			Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	s dogovorenim dospijanjem			Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Ponderirani mjesečni prosjeci										
1,953	0,092	3,467	4,540	4,063	0,176	1,456	4,026	...	0,136	0,098
1,232	0,075	1,686	3,862	3,933	0,219	2,458	3,517	...	0,144	0,157
0,916	0,064	0,760	2,867	3,369	0,203	1,890	...	2,319	0,132	0,094
0,966	0,061	0,930	1,428	1,937	0,122	0,609	2,469	...	0,097	0,057
0,423	0,057	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048
0,572	0,046	0,708	1,588	...	0,045	0,588	...	...	0,019	0,033
0,324	0,056	0,720	1,538	...	0,078	...	...	...	0,086	0,043
0,415	0,055	0,602	1,233	1,435	0,081	...	...	1,772	0,079	0,047
0,289	0,059	0,923	1,023	2,102	0,072	...	1,349	...	0,073	0,046
0,449	0,060	0,468	0,712	2,187	0,067	...	1,263	...	0,056	0,035
0,516	0,051	0,607	1,334	1,782	0,066	...	...	...	0,063	0,031
0,415	0,051	0,569	0,914	2,027	0,059	...	...	1,663	0,062	0,035
0,362	0,050	0,524	1,213	1,795	0,059	...	0,153	...	0,056	0,036
0,375	0,049	1,125	0,983	1,669	0,053	1,046	1,243	...	0,047	0,027
0,458	0,048	0,809	1,465	...	0,053	0,852	...	...	0,031	0,025
0,416	0,049	1,145	0,954	1,856	0,052	0,531	1,890	...	0,020	0,031
0,660	0,046	0,432	0,978	1,735	0,048	...	...	...	0,016	0,038
1,588	0,046	0,708	1,588	...	0,045	0,588	...	...	0,019	0,033
Iznos depozita (novi poslovi)										- u tisućama KM -
11.233	217.349	45.600	53.329	3.973	1.536.916	17.408	1.248	...	319.103	44.031
5.744	235.804	20.855	22.272	5.378	1.889.799	6.398	40.153	...	427.605	42.477
4.240	213.851	26.218	15.491	4.029	1.920.631	1.277	...	1.381	494.367	63.957
7.180	233.901	16.591	61.505	8.118	2.029.544	3.118	10.252	...	475.393	63.119
3.090	261.142	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169
3.981	287.026	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	...	...	677.882	89.421
3.178	264.891	18.288	5.201	...	2.213.016	...	...	...	556.809	84.397
2.368	269.560	8.903	3.657	35.301	2.153.024	...	...	29.477	543.752	86.127
5.145	272.508	11.298	5.761	8.952	2.115.039	...	1.452	...	556.432	89.103
2.424	268.915	6.439	8.151	17.561	2.122.509	...	3.357	...	540.883	97.095
2.405	275.449	6.868	12.953	20.400	2.200.924	...	...	...	571.389	109.758
1.845	276.625	19.465	27.259	2.791	2.245.040	...	...	47.527	516.182	97.004
2.985	272.498	12.774	53.215	31.846	2.353.728	...	326	...	555.589	112.856
3.043	273.560	7.659	10.495	265	2.430.308	6.406	3.935	...	585.217	100.673
2.608	277.385	10.427	9.044	...	2.432.223	1.245	...	...	622.875	97.606
4.350	302.620	42.943	9.436	14.042	2.523.670	26.613	1.243	...	669.117	83.696
24.345	285.863	7.584	12.990	19.428	2.553.482	...	...	...	677.940	81.907
3.981	287.026	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	...	...	677.882	89.421

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijanjem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u inozemnoj valuti obuhvaćaju sve inozemne valute osim EUR.

T13: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka
- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Depoziti po viđenju	Oročeni i štedni depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2006.	12	4.004,4	4.758,1	8.762,5	2.057,0	6.755,6	8.812,6
2007.	12.	5.105,8	6.980,7	12.086,5	2.541,4	8.954,2	11.495,5
2008.	12.	4.904,3	6.970,0	11.874,4	3.427,5	10.708,6	14.136,1
2009.	12.	5.214,4	6.877,0	12.091,4	3.391,5	10.293,3	13.684,8
2010.	12.	5.556,9	6.972,4	12.529,3	3.614,8	10.530,3	14.145,1
2011.	12.	5.518,1	7.474,1	12.992,2	3.972,1	10.929,9	14.901,9
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2017.	01.	8.173,7	9.741,3	17.914,9	4.173,8	13.005,8	17.179,6
	02.	8.180,7	9.808,2	17.988,9	4.286,5	13.049,9	17.336,4
	03.	8.116,6	9.988,3	18.104,9	4.346,3	13.233,5	17.579,8
	04.	8.254,8	9.935,8	18.190,6	4.319,4	13.350,5	17.669,9
	05.	8.509,7	9.936,8	18.446,5	4.348,0	13.400,8	17.748,8
	06.	8.513,5	9.947,2	18.460,7	4.340,8	13.589,3	17.930,1
	07.	8.658,5	9.949,9	18.608,5	4.305,0	13.814,3	18.119,4
	08.	9.068,0	9.945,0	19.012,9	4.221,0	13.817,1	18.038,2
	09.	9.150,9	9.977,6	19.128,5	4.256,2	13.863,1	18.119,3
	10.	9.561,0	10.010,2	19.571,2	4.285,0	13.913,0	18.198,0
	11.	9.565,0	10.097,8	19.662,8	4.285,6	13.975,8	18.261,5
	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 49.

Bilješka:

Ukupni depoziti predstavljaju obveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i inozemnoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i inozemnoj valuti.

T14: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka
- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	44,2	393,7	348,6	169,8	124,3	156,0	697,6	1.067,2	139,6	853,3	10,1	4.004,4
2007.	12.	45,7	544,5	381,0	242,0	147,5	186,2	740,3	1.321,0	176,2	1.311,7	9,6	5.105,8
2008.	12.	52,3	255,2	271,7	204,0	108,2	137,5	781,8	1.328,9	161,3	1.558,8	44,7	4.904,3
2009.	12.	41,4	416,0	352,7	187,9	148,6	146,5	852,2	1.280,0	173,1	1.601,4	14,5	5.214,4
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	723,8	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.556,9
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	558,9	305,9	146,3	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2017.	01.	102,1	470,0	409,8	241,7	63,0	212,1	591,5	2.347,7	273,1	3.444,2	18,6	8.173,7
	02.	103,8	459,8	418,2	266,9	70,8	222,3	542,4	2.322,3	274,9	3.480,3	18,9	8.180,7
	03.	94,2	421,5	452,7	269,5	76,5	198,8	554,6	2.239,5	259,7	3.531,8	17,9	8.116,6
	04.	106,7	444,6	461,4	277,8	72,2	225,4	633,8	2.185,2	257,7	3.565,3	24,7	8.254,8
	05.	120,8	489,8	491,4	283,3	78,0	232,9	595,7	2.357,3	272,4	3.570,0	18,1	8.509,7
	06.	107,8	486,1	528,1	273,5	78,6	206,1	583,1	2.340,6	274,8	3.616,3	18,4	8.513,5
	07.	108,4	456,4	514,5	288,9	81,0	220,1	601,5	2.449,5	279,0	3.638,8	20,4	8.658,5
	08.	108,7	636,5	537,6	295,1	97,8	283,3	554,2	2.580,0	288,1	3.666,8	19,8	9.068,0
	09.	111,8	637,5	588,1	312,8	97,3	245,1	566,5	2.594,2	291,2	3.683,8	22,6	9.150,9
	10.	156,4	712,0	640,0	318,2	100,0	248,3	626,3	2.719,7	295,6	3.724,4	20,2	9.561,0
	11.	162,3	704,0	654,8	314,2	147,0	247,5	619,4	2.672,8	291,6	3.731,1	20,2	9.565,0
	12.	150,8	612,8	558,9	305,9	146,3	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 49.

Bilješka:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se izravno upotrijebiti za plaćanja trećim osobama, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prijenos sredstava na prenosive depozite.

T15: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	22,7	222,3	35,6	33,0	42,4	168,3	405,0	516,0	50,9	3.246,9	15,1	4.758,1
2007.	12.	11,8	1.457,4	56,4	47,4	124,0	217,5	537,8	595,4	59,8	3.854,2	18,9	6.980,7
2008.	12.	16,0	1.211,7	21,3	50,1	101,5	334,0	758,5	743,7	78,1	3.647,0	8,2	6.970,0
2009.	12.	4,7	725,3	20,9	48,8	61,7	478,8	753,5	606,0	100,5	4.062,0	14,8	6.877,0
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	816,3	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,1
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2017.	01.	73,3	238,3	20,9	29,3	35,4	771,6	689,7	476,4	121,0	7.269,4	15,9	9.741,3
	02.	70,8	239,4	19,7	30,3	36,3	779,9	743,9	472,3	123,9	7.274,2	17,5	9.808,2
	03.	71,4	308,1	20,1	30,3	32,7	783,7	745,6	510,3	124,3	7.343,1	18,9	9.988,3
	04.	70,1	307,1	20,2	34,1	35,2	782,9	692,8	503,4	122,9	7.347,4	19,7	9.935,8
	05.	68,0	287,0	21,9	35,5	40,7	791,4	733,6	495,2	117,9	7.326,7	18,8	9.936,8
	06.	65,1	267,2	22,4	37,5	40,6	808,0	743,3	495,6	116,0	7.332,2	19,4	9.947,2
	07.	104,3	240,9	24,1	36,4	38,1	799,1	755,0	509,8	118,1	7.306,5	17,7	9.949,9
	08.	72,2	266,2	26,0	38,0	25,3	813,8	755,9	506,5	117,0	7.308,1	16,0	9.945,0
	09.	53,7	271,5	26,6	41,1	29,7	816,2	758,5	502,5	117,4	7.340,4	20,0	9.977,6
	10.	38,7	272,1	24,1	41,1	27,4	823,6	749,1	533,7	117,5	7.354,3	28,7	10.010,2
	11.	77,4	273,4	24,2	38,6	26,0	822,9	767,4	548,8	117,0	7.386,1	16,1	10.097,8
	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine. Vidi napomenu na strani 49.

Bilješka:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim osobama, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

T16: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	0,1	6,2	2,2	1,4	0,1	30,1	77,6	1.453,4	11,8	466,6	7,5	2.057,0
2007.	12.	0,0	6,3	2,3	0,3	0,0	53,5	73,8	1.819,0	17,0	564,5	4,6	2.541,4
2008.	12.	0,0	6,0	2,3	10,4	0,1	69,8	76,5	2.579,8	32,8	645,7	4,2	3.427,5
2009.	12.	3,2	8,7	2,2	31,7	33,5	33,4	80,0	2.459,8	10,6	716,4	12,0	3.391,5
2010.	12.	0,1	6,1	2,3	21,9	40,6	28,1	69,1	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.614,8
2011.	12.	0,0	11,9	1,4	21,5	26,0	37,4	70,1	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.972,1
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2017.	01.	0,0	53,5	4,3	20,0	50,8	22,2	90,2	3.019,7	7,0	891,4	14,7	4.173,8
	02.	0,0	63,1	7,4	20,8	61,1	23,5	72,1	3.127,0	7,8	887,8	15,9	4.286,5
	03.	0,0	52,6	8,3	21,0	52,0	32,3	80,6	3.190,1	7,6	886,2	15,8	4.346,3
	04.	0,0	49,1	8,0	21,4	35,1	34,9	79,0	3.185,2	7,3	883,1	16,2	4.319,4
	05.	0,0	49,8	7,1	18,4	22,4	37,3	76,6	3.220,0	6,6	893,9	15,9	4.348,0
	06.	0,0	48,6	10,1	17,2	21,6	37,5	74,5	3.221,6	7,5	885,7	16,5	4.340,8
	07.	0,0	46,7	8,8	15,6	34,2	38,6	80,5	3.163,5	8,8	891,7	16,7	4.305,0
	08.	0,0	47,1	5,8	14,9	11,2	37,4	78,4	3.106,5	8,5	894,5	16,6	4.221,0
	09.	0,0	45,6	4,7	14,6	10,0	37,1	82,1	3.137,2	10,4	898,3	16,1	4.256,2
	10.	0,0	48,7	2,8	14,2	19,2	33,4	78,3	3.158,7	9,5	904,2	16,1	4.285,0
	11.	0,0	48,8	2,6	13,8	8,2	25,8	75,1	3.189,9	9,2	896,6	15,7	4.285,6
	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine. Vidi napomenu na strani 49.

Bilješka:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih razina vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) su prikazana u tablici kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

T17: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka
- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Kredit vladama kantona	Kredit vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	0,0	0,4	1,3	56,2	0,6	31,8	167,7	2.592,7	10,3	3.893,0	1,5	6.755,6
2007.	12.	0,7	8,8	1,1	92,3	15,5	77,9	195,0	3.439,2	18,5	5.104,4	0,9	8.954,2
2008.	12.	1,7	95,6	0,9	132,5	13,5	73,9	177,2	4.142,2	19,5	6.051,1	0,5	10.708,6
2009.	12.	1,4	89,2	2,1	155,5	19,7	43,6	185,8	4.186,9	17,4	5.590,8	0,9	10.293,3
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	270,8	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.530,3
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	285,3	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	10.929,9
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2017.	01.	0,0	288,6	226,2	259,0	101,1	23,9	278,2	4.646,3	11,7	7.170,5	0,4	13.005,8
	02.	0,0	282,6	222,2	254,6	100,3	24,6	301,7	4.645,9	10,0	7.207,5	0,4	13.049,9
	03.	0,0	324,5	216,5	250,5	95,7	31,1	295,8	4.708,6	9,8	7.300,7	0,4	13.233,5
	04.	0,0	318,0	211,9	255,1	106,4	26,5	296,5	4.752,2	10,3	7.373,1	0,4	13.350,5
	05.	0,0	311,5	208,6	260,9	101,4	30,3	292,1	4.748,3	10,1	7.437,1	0,4	13.400,9
	06.	0,0	353,0	204,2	266,3	97,9	39,8	296,9	4.810,6	12,5	7.507,7	0,3	13.589,3
	07.	0,0	343,0	199,2	273,9	98,0	40,2	303,6	4.989,5	12,4	7.554,3	0,3	13.814,3
	08.	0,0	327,5	195,2	274,4	90,8	41,1	303,6	4.980,5	12,2	7.591,5	0,3	13.817,1
	09.	0,0	343,3	190,2	277,6	87,9	42,1	300,2	4.985,3	12,9	7.623,7	0,2	13.863,1
	10.	0,0	334,2	210,9	272,0	87,5	41,1	308,5	4.981,9	12,7	7.664,0	0,2	13.913,0
	11.	0,0	333,5	212,4	264,6	82,1	43,6	306,1	5.020,7	12,5	7.700,2	0,2	13.975,8
	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 49.

Bilješka:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih razina vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) su prikazana u tablici kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

T18: Kupovina i prodaja KM

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2006.		3.316.074	2.181.712	1.134.362	4.880.802
2007.		3.878.146	2.822.867	1.055.279	5.936.081
2008.		4.933.211	5.564.318	-631.108	5.304.973
2009.		4.197.642	4.234.491	-36.849	5.268.124
2010.		5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.		5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2017.	01.	314.881	418.412	-103.531	8.360.098
	02.	312.555	375.373	-62.819	8.297.280
	03.	421.708	529.257	-107.550	8.189.730
	04.	522.189	364.058	158.131	8.347.861
	05.	509.831	508.563	1.268	8.349.129
	06.	749.293	658.692	90.601	8.439.731
	07.	938.815	840.010	98.805	8.538.535
	08.	1.333.621	756.323	577.298	9.115.834
	09.	620.321	630.332	-10.011	9.105.823
	10.	765.497	556.433	209.064	9.314.887
	11.	805.290	847.076	-41.787	9.273.100
	12.	1.182.377	936.655	245.721	9.518.821

T19:Prosječne obvezne rezerve

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obvezne rezerve*	Prosječne obvezne rezerve	Prosječan saldo računa obveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2008.		17.320.130	2.961.865	3.630.571	668.706
2009.		16.194.265	1.754.398	3.010.417	1.256.019
2010.		15.617.849	1.624.905	3.154.793	1.529.888
2011.		15.227.393	1.323.886	2.959.315	1.635.429
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2017.	01.	20.383.300	2.038.330	4.193.367	2.155.037
	02.	20.360.577	2.036.058	4.137.602	2.101.544
	03.	20.440.989	2.044.099	4.037.032	1.992.933
	04.	20.594.783	2.059.478	3.924.350	1.864.872
	05.	20.862.763	2.086.276	4.041.640	1.955.364
	06.	21.081.265	2.108.126	4.046.262	1.938.136
	07.	21.231.283	2.123.128	4.091.430	1.968.302
	08.	21.542.794	2.154.279	4.344.400	2.190.120
	09.	21.785.669	2.178.567	4.548.132	2.369.565
	10.	21.945.254	2.194.525	4.654.556	2.460.030
	11.	22.249.300	2.224.930	4.796.097	2.571.167
	12.	22.220.255	2.222.025	4.825.215	2.603.190

Bilješka:

Od 1. srpnja 2016. godine stopa obvezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obvezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. srpnja 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom razdoblju ne obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska centralna banka na depozite komercijalnih banaka.

Od 1. svibnja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom razdoblju, kako slijedi:

- na iznos obvezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom razdoblju zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih bodova, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obvezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih bodova imala negativnu vrijednost.

Od 1. rujna 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovi ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

Od 1. kolovoza 2011. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. veljače 2011. g stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijea do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijea preko jedne godine ostala nepromjenjena.

Od 1. srpnja 2010. godine stopa naknade na iznos obvezne rezerve je promjenjena i obračunava se na osnovi prosjeka kamatne stope koju je u istom razdoblju ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite, dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obvezne rezerve ostala nepromjenjena.

Od 1. svibnja 2009. god. stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijea preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. travnja 2009. god. stopa naknade se utvrđuje: - na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obvezne rezerve po stopi 0.50%, - na iznos sredstava iznad obvezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovi prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. siječnja 2009. g stopa obvezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijea do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijea preko jedne godine.

Od 11. listopada 2008. god. stopa obvezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. siječnja 2008. god. stopa obvezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

*Osnovicu za obračun obvezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T20: Transakcije u platnom prometu

- u milijunima KM -

Godina	Mjesec	RTGS		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2006.		591.823	37.280	24.309.113	10.448	24.900.936	47.728
2007.		704.702	48.174	27.662.395	12.018	28.367.097	60.193
2008.		766.690	57.335	28.831.882	13.009	29.598.572	70.345
2009.		692.669	52.283	28.346.898	12.175	29.039.567	64.458
2010.		713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.		760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2017.	01.	66.631	5.410	2.951.538	1.115	3.018.169	6.525
	02.	70.264	5.339	3.153.733	1.173	3.223.997	6.512
	03.	85.486	6.306	3.587.741	1.396	3.673.227	7.702
	04.	78.784	6.192	3.224.703	1.307	3.303.487	7.499
	05.	84.234	6.602	3.430.355	1.408	3.514.589	8.011
	06.	86.283	6.875	3.396.530	1.404	3.482.813	8.279
	07.	84.614	6.689	3.368.531	1.387	3.453.145	8.076
	08.	87.901	7.550	3.451.198	1.463	3.539.099	9.013
	09.	81.065	6.724	3.205.877	1.348	3.286.942	8.072
	10.	89.002	6.957	3.547.319	1.479	3.636.321	8.436
	11.	85.831	7.372	3.319.298	1.407	3.405.129	8.779
	12.	95.948	7.838	3.474.495	1.502	3.570.443	9.340

T21: Platna bilanca BiH
 - u milijunima KM -

Period	TEKUĆI I KAPITALNI RAČUN					Ukupno	FINANCIJSKI RAČUN	NETO POGREŠKE I PROPUSTI
	Tekući račun				Kapitalni račun			
	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak				
2013.	-7.099	1.624	357	3.694	337	-1.088	-909	179
2014.	-7.874	1.667	216	3.969	442	-1.579	-1.434	145
2015.	-7.191	1.883	183	3.570	360	-1.196	-1.168	28
2016.	-7.040	2.046	37	3.507	297	-1.153	-918	235
2017.	-7.500	2.230	3	3.754	300	-1.212	-1.034	178
2012. Q1	-1.744	341	98	827	75	-403	-537	-134
Q2	-1.865	418	-108	930	80	-545	-409	136
Q3	-2.200	497	100	943	91	-569	-428	141
Q4	-1.969	374	115	977	88	-415	-432	-16
2013. Q1	-1.607	338	83	837	78	-272	-449	-177
Q2	-1.618	436	-106	926	80	-282	-215	67
Q3	-1.869	481	128	951	91	-218	-25	192
Q4	-2.005	370	251	980	89	-316	-220	96
2014. Q1	-1.733	386	79	833	76	-359	-473	-114
Q2	-1.912	391	-87	989	85	-535	-369	165
Q3	-2.135	508	66	1.071	153	-338	-174	164
Q4	-2.094	383	159	1.076	128	-347	-418	-71
2015. Q1	-1.564	381	49	877	99	-159	-353	-194
Q2	-1.880	505	-39	901	99	-415	-378	36
Q3	-1.938	590	-18	891	80	-395	-245	150
Q4	-1.809	408	191	901	82	-227	-191	36
2016. Q1	-1.537	402	24	745	68	-298	-258	39
Q2	-1.859	538	-36	904	77	-374	-253	122
Q3	-1.788	612	7	927	77	-165	-41	124
Q4	-1.857	494	41	931	75	-315	-366	-50
2017. Q1	-1.606	443	38	839	71	-216	-335	-118
Q2	-1.978	598	-69	993	76	-380	-245	135
Q3	-1.857	673	0	965	77	-143	-62	80
Q4	-2.059	516	36	958	76	-474	-392	81

Izvor podataka: CBBiH, Statistika platne bilance.

Napomena: Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6).

Podaci za razdoblje 2015-2016 su revidirani i objavljeni skupa sa podacima za 2017.

Najvažnije revizije tijekom razdoblja 2015-2016 nastale su kao rezultat:

- korištenja novih objavljenih podataka domaćih i inozemnih institucija (statističke i druge vladine agencije i institucije, te BIS banka, OECD i druge inozemne institucije).

Detaljnija metodologijska pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T22: Platna bilanca BiH: Tekući i kapitalni račun
 - u milijunima KM -

TEKUĆI RAČUN														
KAPITALNI RAČUN														
Ukupno				Roba				Usluge		Primarni dohodak		Sekundarni dohodak		
Godina	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Saldo
2007.	11.764	13.811	-2.047	3.542	12.022	2.569	707	1.553	883	4.101	200	415	0	415
2008.	12.543	16.058	-3.515	4.158	14.355	2.694	782	1.656	713	4.036	209	383	0	383
2009.	11.046	12.634	-1.588	3.756	11.193	2.446	894	1.265	309	3.579	238	350	0	350
2010.	12.200	13.731	-1.531	5.015	12.201	2.518	804	881	468	3.787	257	389	0	389
2011.	13.157	15.640	-2.483	6.029	13.856	2.374	781	935	725	3.818	278	357	0	357
2012.	13.311	15.577	-2.266	6.067	13.846	2.416	785	874	669	3.954	277	334	0	334
2013.	13.873	15.297	-1.425	6.645	13.743	2.391	768	864	507	3.973	279	337	0	337
2014.	14.519	16.541	-2.021	6.847	14.721	2.450	783	955	739	4.267	298	442	0	442
2015.	14.773	16.329	-1.556	7.194	14.385	2.742	859	928	746	3.909	339	360	0	360
2016.	15.404	16.855	-1.450	7.697	14.738	2.926	880	929	892	3.852	345	297	0	297
2017.	17.244	18.754	-1.509	8.992	16.492	3.188	955	948	945	4.116	362	300	0	300
2012. Q1	2.903	3.381	-478	1.338	3.082	472	131	199	101	894	67	75	0	75
Q2	3.487	4.112	-625	1.660	3.525	611	192	218	326	997	68	80	0	80
Q3	3.588	4.248	-660	1.547	3.747	792	295	233	133	1.016	73	91	0	91
Q4	3.333	3.836	-504	1.522	3.491	541	167	223	109	1.047	70	88	0	88
2013. Q1	3.082	3.432	-350	1.491	3.098	478	141	207	123	906	70	78	0	78
Q2	3.646	4.007	-361	1.806	3.424	625	190	218	323	996	70	80	0	80
Q3	3.689	3.998	-308	1.683	3.552	755	274	231	103	1.019	68	91	0	91
Q4	3.455	3.860	-405	1.664	3.669	532	163	208	-43	1.051	71	89	0	89
2014. Q1	3.198	3.633	-435	1.546	3.279	524	138	225	146	903	70	76	0	76
Q2	3.582	4.202	-620	1.698	3.610	585	195	238	326	1.060	71	85	0	85
Q3	3.990	4.480	-491	1.792	3.927	790	282	258	192	0	80	153	0	153
Q4	3.750	4.225	-475	1.811	3.905	551	169	235	75	1.153	76	128	0	128
2015. Q1	3.387	3.644	-258	1.666	3.230	534	153	238	189	949	72	99	0	99
Q2	3.720	4.234	-513	1.802	3.682	711	206	219	258	989	88	99	0	99
Q3	4.011	4.487	-475	1.869	3.807	914	324	249	268	979	88	80	0	80
Q4	3.655	3.964	-309	1.858	3.667	584	176	222	31	992	91	82	0	82
2016. Q1	3.270	3.636	-366	1.657	3.194	562	160	221	197	830	85	68	0	68
Q2	3.894	4.346	-452	1.950	3.808	733	195	223	258	988	84	77	0	77
Q3	4.206	4.448	-242	1.985	3.773	954	342	256	249	1.011	84	77	0	77
Q4	4.034	4.425	-391	2.106	3.963	676	183	229	188	1.023	91	75	0	75
2017. Q1	3.767	4.054	-287	1.999	3.605	611	168	229	191	929	90	71	0	71
Q2	4.379	4.836	-456	2.253	4.231	809	210	237	306	1.080	87	76	0	76
Q3	4.805	5.025	-220	2.444	4.301	1.051	379	253	253	1.057	92	77	0	77
Q4	4.292	4.839	-546	2.296	4.355	717	198	230	194	1.050	92	76	0	76

Izvor podataka: CBBiH; Statistika platne bilance.

Napomena: Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6).

Podaci za razdoblje 2015-2016 su revidirani i objavljeni skupa sa podacima za 2017.

Najvažnije revizije tijekom razdoblja 2015-2016 nastale su kao rezultat:

- korištenja novih objavljenih podataka domaćih i inozemnih institucija (statističke i druge vladine agencije i institucije, te BIS banka, OECD i druge inozemne institucije).

Detaljnija metodologijska pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T23: Platna bilanca BiH: Financijski račun
 - u milijunima KM -

Godina	FINANCIJSKI RAČUN				Ukupno*
	Izravna ulaganja	Portfeljna ulaganja	Ostala ulaganja	Rezervna aktiva	
2007.	-2.560	4	-453	1.242	-1.766
2008.	-1.315	29	-1.551	-462	-3.300
2009.	-344	274	-957	-104	-1.131
2010.	-532	173	-857	258	-957
2011.	-674	46	-1.378	-33	-2.039
2012.	-506	19	-1.391	73	-1.806
2013.	-342	144	-1.420	709	-909
2014.	-784	107	-1.469	712	-1.434
2015.	-487	110	-1.671	881	-1.168
2016.	-470	161	-1.540	930	-918
2017.	-664	166	-1.672	1.136	-1.034
2012. Q1	-26	-6	-191	-314	-537
Q2	-134	45	-90	-230	-409
Q3	-107	-18	-697	394	-428
Q4	-240	-2	-413	224	-432
2013. Q1	-295	51	-37	-168	-449
Q2	-164	26	-317	241	-215
Q3	4	21	-498	447	-25
Q4	113	46	-568	189	-220
2014. Q1	-250	13	-76	-161	-473
Q2	-230	31	-333	163	-369
Q3	-116	-20	-663	625	-174
Q4	-189	83	-397	85	-418
2015. Q1	-105	-14	-183	-52	-353
Q2	-213	-44	-334	213	-378
Q3	-105	77	-595	378	-245
Q4	-64	91	-560	342	-191
2016. Q1	-164	1	-34	-62	-258
Q2	-54	44	-395	152	-253
Q3	-118	79	-695	692	-41
Q4	-135	37	-417	148	-366
2017. Q1	-294	71	145	-257	-335
Q2	-88	19	-436	260	-245
Q3	-165	65	-710	747	-62
Q4	-117	12	-673	386	-392

Izvor podataka: CBBiH; Statistika platne bilance.

Napomena: Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6).

Podaci za razdoblje 2015-2016 su revidirani i objavljeni skupa sa podacima za 2017.

Najvažnije revizije tijekom razdoblja 2015-2016 nastale su kao rezultat:

- korištenja novih objavljenih podataka domaćih i inozemnih institucija (statističke i druge vladine agencije i institucije, te BIS banka, OECD i druge inozemne institucije).

Detaljnija metodologijska pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

*Vrijednost pod stavkom Ukupno uključuje i vrijednosti financijskih derivativa.

T24: Servisiranje vanjskog duga

- u tisućama KM -

Kreditor	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	269.064	339.601	617.207	693.718	515.617	648.016	791.570	117.508	909.078
Međunarodne i regijske organizacije	226.021	290.493	559.130	620.692	425.697	549.724	692.149	93.783	785.931
Europska investicijska banka	30.871	38.236	40.804	51.583	59.051	79.346	68.992	20.003	88.995
Europska banka za obnovu i razvoj	72.598	75.034	90.998	112.436	121.045	112.893	84.610	5.155	89.765
Svjetska banka - IDA	43.102	49.547	51.296	56.489	67.968	104.563	104.778	38.077	142.855
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	48.164	51.290	45.057	43.490	51.235	52.836	43.118	9.403	52.520
Razvojna banka Vijeća Europe ¹⁾	651	991	1.818	3.086	4.112	4.740	4.252	1.054	5.306
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	1.932	2.341	6.412	2.902	3.784	4.113	3.659	582	4.241
MMF	15.463	64.134	318.723	338.799	106.677	179.498	374.917	15.606	390.523
EUROFIMA	8.398	0	0	0	0	0	0	0	0
Europska komisija	4.844	8.919	4.022	11.907	11.824	11.735	7.823	3.903	11.726
Vlada i vladine agencije	43.043	49.108	58.077	73.026	89.919	98.293	99.422	23.725	123.147
Pariski klub ¹⁾	28.470	30.493	31.746	33.811	38.344	40.906	32.686	10.369	43.055
Saudijski fond za razvoj	2.607	3.050	4.808	4.505	6.698	7.818	7.766	1.914	9.680
Ostala bilateralna ²⁾	11.966	15.566	21.523	34.710	44.877	49.568	58.970	11.441	70.411
Privatni kreditori	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	73.046	1.109	74.155
Londonski klub ¹⁾	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	73.046	1.109	74.155
Ukupno	339.992	413.283	684.810	760.895	581.323	723.106	864.616	118.617	983.233

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

1) Dug nastao prije 1992.

2) Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španjolske, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i gospodarstvo (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Vanjski dug opće vlade BiH po kreditorima**

- u tisućama KM -

Kreditor	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015	31.12.2016.	31.12.2017.*
Javni kreditori									
Međunarodne i regionalne organizacije									
Europska investicijska banka	368.263	537.870	704.579	973.305	1.197.893	1.461.725	1.549.248	1.762.048	1.801.241
Europska banka za obnovu i razvoj	357.804	427.819	481.540	677.713	895.992	1.012.997	982.148	947.254	832.260
Svjetska banka - IDA	1.497.460	1.738.590	1.803.033	1.769.456	1.692.110	1.804.537	1.931.027	1.964.849	1.909.596
Svjetska banka - IBRD ⁵⁾	571.289	657.000	694.148	677.664	624.593	715.638	854.582	843.766	763.521
Europska razvojna banka	31.834	35.843	37.180	36.776	35.180	63.239	74.890	80.361	95.558
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	56.108	64.100	68.235	70.302	69.067	74.676	78.478	78.609	75.926
Međunarodni monetarni fond	388.705	767.071	784.851	950.444	851.771	1.061.656	1.036.624	1.028.123	591.554
EUROFIMA ¹⁾	13.146	7.839	0	0	0	0	0	0	0
Europska komisija	78.233	74.322	70.410	62.587	250.346	242.523	234.700	226.876	219.053
Ostalo ²⁾	10.295	14.163	14.033	12.690	13.644	20.460	43.912	92.046	122.309
Vlada i vladine agencije									
Saudijski razvojni fond	24.605	24.519	33.780	49.628	68.419	86.457	101.893	103.034	137.404
Pariski klub ¹⁾	828.455	834.959	825.224	781.672	755.540	815.779	771.129	747.450	668.172
Japan	57.642	69.858	73.248	62.324	48.251	47.081	51.160	68.319	93.351
Kuvajt ³⁾	29.381	30.829	28.997	27.971	24.212	23.485	15.541	24.854	36.578
Ostalo ^{3,4)}	198.101	316.369	395.378	446.030	468.033	498.354	511.800	534.955	522.650
Privatni kreditori									
Londonski klub ¹⁾	651.298	599.205	541.875	479.306	416.737	354.168	291.599	218.554	145.508
Ostalo	73.717	90.687	106.621	133.936	151.182	159.511	162.516	149.563	131.365
Ukupno	5.236.336	6.291.044	6.663.132	7.211.804	7.562.971	8.442.288	8.691.248	8.870.661	8.146.046

Izvor: Baza podataka Ministarstva financija i trezora BiH

Bilješka: Stanje duga na kraju razdoblja Q4 predstavlja stanje duga na kraju godine. Stanje duga je dobijeno preračunom valute u kojoj je kredit ugovoren u KM po tečajnoj listi CBBiH važećoj za promatrani datum.

1) Dug nastao prije 1992.

2) Uključuje OPEC fond.

3) Uključuje i izravno zaduženje entitetskih vlada.

4) Ova kategorija uključuje: BAWAG, Izvozno-uvoznu banku Koreje, KFW, Vlade Belgije i Španjolske

5) Uključuje stari i novi dug

* Preliminarni podaci

** Podaci revidirani u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva financija i trezora BiH od 01.02.2018. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko Distrikta.

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosnice				
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2006.	12.	0,0	0,6	55,2	5.002,7	0,0	393,3	5.451,7	5.450,7	5.182,6	268,1
2007.	12.	0,0	0,4	40,1	5.971,1	80,7	606,2	6.698,5	6.697,6	6.303,9	393,7
2008.	12.	0,0	0,4	212,2	4.727,9	49,9	1.305,3	6.295,7	6.294,8	5.727,5	567,3
2009.	12.	63,3	5,7	107,4	3.298,0	2,2	2.735,4	6.212,1	6.211,2	5.705,5	505,7
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2017.	01.	213,8	6,1	208,3	2.718,9	0,0	6.265,1	9.412,2	9.409,3	8.833,0	576,3
	02.	221,4	2,6	212,6	2.629,2	0,0	6.302,0	9.367,8	9.365,3	8.759,3	606,0
	03.	218,4	2,6	212,6	2.590,1	0,0	6.217,5	9.241,2	9.239,2	8.651,4	587,8
	04.	217,8	6,2	212,7	2.760,3	0,0	6.222,1	9.419,0	9.416,7	8.824,0	592,7
	05.	213,1	2,5	212,9	2.595,2	0,0	6.385,6	9.409,4	9.407,5	8.810,2	597,3
	06.	204,2	2,5	215,3	2.497,9	0,0	6.545,7	9.465,7	9.463,9	8.900,4	563,5
	07.	203,2	2,5	216,1	2.369,4	0,0	6.789,4	9.580,5	9.577,7	9.010,5	567,3
	08.	208,2	2,3	218,4	2.610,5	0,0	7.135,6	10.175,0	10.172,6	9.576,9	595,8
	09.	203,4	1,3	218,9	2.568,9	0,0	7.207,7	10.200,2	10.198,1	9.620,4	577,7
	10.	205,5	1,4	218,8	2.610,1	0,0	7.349,3	10.385,0	10.382,3	9.783,6	598,7
	11.	202,3	1,5	219,0	2.563,4	0,0	7.344,7	10.330,9	10.328,5	9.731,8	596,7
	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Bilješka: Bruto devizne rezerve čine stanja bilančnih pozicija kratkoročne inozemne aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosnice od srpnja 2006. po odluci Investicijskog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto inozemna aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

T27: Vanjskotrgovinska razmjena BiH
 - u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Izvoz robe	Uvoz robe	Saldo izvoza i uvoza robe	Pokrivenost uvoza izvozom u %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
2006.		5.164	11.389	-6.224	45,3
2007.		5.937	13.898	-7.962	42,7
2008.		6.712	16.293	-9.581	41,2
2009.		5.530	12.348	-6.818	44,8
2010.		7.096	13.616	-6.521	52,1
2011.		8.222	15.525	-7.303	53,0
2012.		7.858	15.253	-7.395	51,5
2013.		8.380	15.170	-6.790	55,2
2014.		8.682	16.199	-7.518	53,6
2015.		8.987	15.852	-6.864	56,7
2016.		9.418	16.161	-6.743	58,3
2017.		11.054	18.134	-7.081	61,0
2017.	01.	723	1.011	-288	71,5
	02.	821	1.399	-578	58,7
	03.	946	1.569	-623	60,3
	04.	914	1.503	-588	60,9
	05.	905	1.517	-612	59,7
	06.	902	1.637	-735	55,1
	07.	972	1.539	-567	63,1
	08.	900	1.535	-635	58,6
	09.	1.015	1.633	-618	62,2
	10.	1.001	1.650	-649	60,7
	11.	1.033	1.646	-613	62,7
	12.	922	1.497	-575	61,6

Bilješka: Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sustavu trgovine i nisu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnoj bilanci.

T28: BiH - izvoz po zemljama destinacije
- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Srbija*	Italija	Slovenija	Austrija	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno
2006.		668.733	965.258	681.764	713.413	629.633	313.807	-	1.191.688	5.164.296
2007.		762.169	1.090.120	770.717	779.102	645.369	369.608	155.707	1.363.793	5.936.584
2008.		913.488	1.156.836	942.277	843.065	614.875	415.224	231.444	1.594.482	6.711.690
2009.		814.110	944.144	741.441	702.356	463.129	325.370	229.506	1.311.143	5.531.199
2010.		1.085.936	1.070.626	894.775	862.022	611.744	470.584	310.180	1.789.638	7.095.505
2011.		1.215.957	1.204.440	1.001.879	963.546	706.818	619.042	300.430	2.210.001	8.222.112
2012.		1.210.103	1.165.019	710.002	939.241	653.304	654.764	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	766.745	1.003.294	686.503	687.565	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	800.690	1.195.438	697.785	755.827	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	770.695	1.214.930	748.870	743.062	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	822.846	1.131.096	807.200	730.590	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.282.862	1.093.685	1.209.035	973.397	899.235	352.364	3.647.322	11.053.606
2017.	01.	122.473	86.991	60.468	79.901	66.608	57.812	20.832	227.607	722.693
	02.	124.297	98.151	73.876	95.475	70.487	61.091	22.552	275.054	820.983
	03.	132.764	105.078	101.968	103.136	82.472	79.287	27.799	313.150	945.654
	04.	130.897	104.775	87.308	102.688	77.435	79.555	28.386	303.426	914.470
	05.	131.057	110.356	82.060	108.706	80.692	84.186	28.734	279.043	904.835
	06.	131.197	96.459	90.764	111.211	82.463	76.025	30.165	283.940	902.223
	07.	135.356	116.043	100.800	121.025	88.760	79.466	32.568	297.661	971.679
	08.	136.270	108.328	95.847	72.353	79.861	81.392	34.229	291.330	899.610
	09.	141.655	120.667	92.690	113.807	88.011	80.638	33.966	343.650	1.015.082
	10.	143.701	117.636	96.511	107.133	88.156	82.141	30.769	335.439	1.001.485
	11.	143.214	115.378	103.808	100.983	94.566	80.976	31.240	362.859	1.033.024
	12.	122.823	103.002	107.585	92.617	73.887	56.667	31.124	334.163	921.868

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje izvoza korišten je postotak udjela izvoza u tu zemlju u odnosu na ukupan bh. izvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje u koje je izvoz veći od 4% ukupnog bh. izvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

*Do 12. 2. 2007. podaci o izvozu u Srbiju i Crnu Goru su prikazani kao izvoz u Srbiju a od tog se datuma Srbija i Crna Gora prikazuju kao zasebne zemlje.

T29: BiH Uvoz po zemljama podrijetla

- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Hrvatska	Srbija*	Njemačka	Italija	Ruska Federacija	Slovenija	Kina	Austrija	SAD	Mađarska	Druge zemlje	Ukupno
2006.		1.946.914	1.116.167	1.417.257	1.020.542	254.626	860.684	391.090	456.213	220.622	394.682	3.309.988	11.388.785
2007.		2.449.198	1.408.588	1.742.880	1.255.982	277.902	884.579	597.930	535.957	298.658	478.958	3.967.610	13.898.242
2008.		2.779.927	1.726.195	1.914.630	1.520.914	344.006	963.337	748.615	606.290	524.553	719.598	4.444.452	16.292.516
2009.		1.855.136	1.283.006	1.395.705	1.243.234	865.684	758.953	557.106	455.395	325.140	401.304	3.214.517	12.355.179
2010.		2.058.946	1.429.477	1.424.980	1.210.391	1.189.105	808.852	655.539	489.083	485.491	416.780	3.447.593	13.616.238
2011.		2.226.507	1.465.645	1.648.403	1.381.687	1.635.091	828.564	774.881	491.679	626.711	379.214	4.067.045	15.525.428
2012.		2.202.545	1.431.534	1.725.796	1.429.362	1.493.885	803.360	816.377	504.094	388.173	412.951	4.044.863	15.252.942
2013.		1.956.353	1.485.608	1.734.842	1.482.256	1.505.995	754.344	914.082	519.291	384.852	441.535	3.990.634	15.169.793
2014.		1.851.693	1.629.521	1.869.564	1.653.565	1.292.467	763.235	1.359.548	532.109	475.375	433.638	4.338.562	16.199.278
2015.		1.673.161	1.728.490	1.914.225	1.758.289	910.072	773.559	1.091.670	560.924	441.158	411.579	4.588.564	15.851.692
2016.		1.617.713	1.828.142	1.998.877	1.899.582	729.427	831.403	1.091.966	556.399	327.745	405.278	4.874.484	16.161.014
2017.		1.828.430	2.029.956	2.103.769	2.062.109	856.130	912.704	1.186.073	618.743	584.798	451.831	5.499.713	18.134.256
2017.	01.	146.571	161.984	181.655	175.470	34.754	72.441	93.762	48.621	21.583	36.192	461.579	1.434.613
	02.	140.987	158.075	158.501	163.292	77.253	68.837	93.793	47.785	33.753	37.013	431.791	1.411.079
	03.	151.310	163.536	172.982	177.909	105.678	74.167	93.384	50.828	38.149	37.324	438.159	1.503.427
	04.	101.697	99.895	119.660	110.260	32.172	57.094	74.626	42.127	28.960	29.302	314.720	1.010.512
	05.	142.683	154.965	163.378	147.330	80.817	70.480	96.962	44.484	59.664	32.428	405.492	1.398.684
	06.	155.306	181.222	188.457	184.969	22.283	84.689	103.259	61.687	50.313	43.026	493.541	1.568.753
	07.	141.209	164.592	166.764	175.037	112.876	75.581	85.055	49.265	45.315	37.759	449.321	1.502.775
	08.	140.469	167.418	179.193	186.689	56.438	74.651	98.583	50.051	59.314	39.600	464.134	1.516.540
	09.	148.109	170.750	187.543	190.133	120.415	78.106	107.749	54.047	61.124	39.251	479.941	1.637.167
	10.	152.411	165.120	183.330	193.627	80.642	81.430	97.313	54.959	42.283	33.466	454.589	1.539.170
	11.	168.398	182.236	175.894	142.123	55.671	85.493	98.293	51.534	48.161	34.320	492.430	1.534.552
	12.	164.115	197.309	182.916	181.567	67.517	79.975	107.786	54.194	52.469	38.809	506.513	1.633.170

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje uvoza korišten je postotak udjela uvoza iz te zemlje u odnosu na ukupan BiH uvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje iz kojih je uvoz veći od 3% ukupnog BiH uvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

Do 12. 2. 2007. podaci o uvozu iz Srbije uključivali su i uvoz iz Crne Gore, a od tog je datuma uvoz iz Crne Gore obuhvaćen uvozom predstavljenim u koloni "Druge zemlje".

T 30: Struktura izvoza i uvoza robe po proizvodima
- u milijunima KM -

Grupa proizvoda	Izvoz robe							Uvoz robe						
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
<i>Ukupno</i>	8.222,1	7.858,0	8.380,3	8.681,7	8.987,3	9.418,1	11.053,6	15.525,4	15.252,9	15.169,8	16.199,3	15.851,9	16.161,0	18.134,3
Životinje i proizvodi životinjskog podrijetla	129,0	134,3	127,5	114,6	189,1	171,8	173,0	414,6	425,0	442,7	456,7	520,4	488,1	509,7
Proizvodi biljnog podrijetla	101,7	91,1	128,8	158,9	202,1	264,7	302,4	681,8	705,8	663,6	710,3	756,8	765,6	816,0
Masti i ulja životinjskog podrijetla i biljnog podrijetla	58,2	75,9	92,6	93,3	118,6	142,5	170,2	146,4	171,9	162,3	150,7	167,3	206,5	262,5
Prehrambene prerađevine	323,3	336,7	324,9	282,5	307,8	355,3	363,5	1.527,1	1.513,9	1.482,8	1.434,2	1.446,5	1.489,8	1.536,7
Proizvodi mineralnog podrijetla	1.316,0	872,0	1.091,9	947,1	738,3	748,9	1.049,3	3.456,7	3.229,0	3.045,2	2.813,2	2.258,0	2.036,4	2.697,8
Proizvodi kemijske industrije ili srodnih industrija	570,6	533,2	531,6	604,5	705,0	772,3	958,3	1.475,5	1.522,5	1.475,4	1.565,5	1.571,9	1.594,0	1.680,9
Plastične mase, guma i kaučuk	166,0	202,7	229,0	249,2	284,1	319,1	359,1	800,4	846,8	858,8	949,6	1.007,3	1.075,0	1.179,0
Koža i krzno	178,9	179,8	170,8	147,2	161,8	155,6	197,8	382,1	397,8	426,1	482,3	462,8	465,8	488,9
Drvo i proizvodi od drveta	504,4	507,4	579,5	645,0	668,9	729,1	783,8	168,2	158,0	165,3	191,3	206,2	237,1	258,1
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi	234,9	224,7	233,5	230,1	260,1	241,2	279,1	398,4	353,3	352,3	387,4	387,7	405,4	409,6
Tekstil i tekstilni proizvodi	353,1	332,2	371,4	425,2	494,7	507,4	565,8	754,9	734,7	827,3	986,2	1.023,5	1.103,2	1.192,6
Obuća, šeširi, kape i slični proizvodi	461,4	476,3	557,2	666,2	639,9	673,4	707,6	252,1	251,1	276,7	329,2	335,7	330,1	336,7
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi	49,3	49,0	52,3	62,7	52,9	65,6	81,4	296,9	284,3	280,8	302,9	313,8	340,3	352,5
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, drago i poludrago kamenje	12,1	19,7	36,2	12,9	12,1	12,3	11,4	14,2	11,5	12,5	13,9	12,7	14,3	17,2
Bazni metali i proizvodi od baznih metala	1.934,6	1.908,8	1.753,9	1.749,1	1.652,0	1.571,1	1.975,8	1.384,0	1.330,1	1.399,8	1.500,3	1.536,0	1.574,4	1.955,0
Strojevi, aparati, mehanički i električni uređaji	815,1	791,3	859,6	939,5	1.018,1	1.046,3	1.290,1	1.870,2	1.881,1	1.866,6	2.338,0	2.198,3	2.243,9	2.526,0
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor	189,0	203,0	260,4	299,9	317,2	319,7	334,6	1.053,7	909,9	936,7	1.037,8	1.070,5	1.160,6	1.258,6
Satovi, mjerni, glazbeni i medicinski instrumenti	19,0	19,5	17,1	17,2	20,6	25,1	29,9	191,7	211,7	181,2	192,8	218,8	220,8	222,9
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor	44,5	79,0	63,5	92,1	136,1	171,2	193,9	3,7	4,5	7,9	6,3	7,0	10,4	14,1
Razni proizvodi	760,1	821,2	898,5	944,4	1.007,7	1.125,2	1.226,7	251,3	309,5	305,0	350,2	350,1	399,0	419,1
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti	0,8	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	1,3	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3
Nerazvrstano	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bilješka:

- Izvor ovih podataka je Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.
- Podaci su klasificirani prema Harmoniziranom sustavu kodova Svjetske trgovinske organizacije.

T31: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Češka R.	Mađarska	Japan	Švicarska	Turska	V. Britanija	SAD	Kina	Srbija
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
		1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	100
2006.		1,955830	26,703006	0,069019	0,741214	1,340471	1,243337	1,090541	2,869188	1,559433	...	2,327066
2007.		1,955830	26,653716	0,070501	0,778418	1,213767	1,190857	1,095670	2,858739	1,429542	...	2,446287
2008.		1,955830	27,072193	0,078403	0,778567	1,299707	1,233196	1,030147	2,462700	1,336615	...	2,406718
2009.		1,955830	26,641714	0,074058	0,698858	1,504078	1,295257	0,904894	2,195821	1,406763	...	2,083674
2010.		1,955830	26,836049	0,077335	0,710646	1,684634	1,417637	0,979613	2,280434	1,476950	...	1,903300
2011.		1,955830	26,296474	0,079574	0,702511	1,765578	1,589068	0,840993	2,253721	1,406117	...	1,918824
2012.		1,955830	26,003868	0,077784	0,676389	1,909803	1,622699	0,845478	2,412276	1,522668	...	1,732491
2013.		1,955830	25,806786	0,075328	0,658705	1,512911	1,589326	0,775940	2,304432	1,473557	0,239647	1,729721
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2017.	01.	1,955830	25,965345	0,072381	0,633032	1,598634	1,824732	0,492735	2,271273	1,842742	0,267069	1,580371
	02.	1,955830	26,263274	0,072382	0,633686	1,625609	1,834534	0,500235	2,292103	1,836119	0,267170	1,577916
	03.	1,955830	26,354475	0,072382	0,631274	1,619311	1,826965	0,498548	2,258384	1,831487	0,265534	1,578675
	04.	1,955830	26,261873	0,072925	0,628052	1,656720	1,825140	0,500004	2,305096	1,826978	0,265135	1,581230
	05.	1,955830	26,309204	0,073529	0,630926	1,579002	1,794605	0,495929	2,289553	1,771318	0,257130	1,589025
	06.	1,955830	26,395853	0,074436	0,634596	1,572438	1,798879	0,495268	2,231309	1,744646	0,256103	1,601371
	07.	1,955830	26,389119	0,074983	0,637316	1,511799	1,770128	0,477475	2,207575	1,700274	0,250942	1,623705
	08.	1,955830	26,411342	0,074934	0,642658	1,510030	1,717429	0,471660	2,149003	1,657459	0,248242	1,635309
	09.	1,955830	26,219009	0,075005	0,634848	1,483130	1,705005	0,473152	2,182054	1,639774	0,249910	1,639710
	10.	1,955830	26,053052	0,075872	0,631101	1,472939	1,694774	0,453470	2,195554		0,250980	1,639581
	11.	1,955830	25,904319	0,076560	0,627417	1,477434	1,680571	0,428852	2,201816	1,667079	0,251698	1,645159
	12.	1,955830	25,942861	0,076285	0,624817	1,463315	1,672273	0,429209	2,216234	1,652074	0,250522	1,641239

T32: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade
- u milijunima KM -

		Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Konsolidirani prihodi	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Konsolidirani prihodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2006.		801,8	5.177,2	2.525,6	201,0	8.586,4	713,3	4.590,0	2.187,5	174,3	7.546,0	489,6	550,9
2007.		885,0	5.901,0	2.919,1	241,5	9.832,7	753,9	5.532,4	2.458,9	197,5	8.828,8	745,8	258,1
2008.		980,7	6.537,5	3.264,5	236,6	10.903,1	876,4	6.651,2	3.003,7	184,5	10.599,6	842,8	-539,3
2009.		1.086,6	6.074,6	3.080,3	210,9	10.342,5	975,5	6.292,4	3.316,6	189,9	10.664,5	748,0	-1.070,0
2010.		1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6	996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9
2011.		968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1	983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7
2012.		1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.		1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2
2014.		1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2012.	Q1	207,6	1.320,0	669,7	49,7	2.230,2	208,6	1.348,7	664,7	36,4	2.241,7	28,8	-40,3
	Q2	292,0	1.476,0	759,0	54,5	2.544,9	239,5	1.446,2	743,6	45,1	2.437,8	31,4	75,6
	Q3	254,6	1.555,1	760,7	76,0	2.605,9	244,4	1.483,1	723,5	63,7	2.474,3	42,9	88,7
	Q4	291,4	1.541,4	830,9	65,9	2.695,8	260,4	1.729,1	898,3	70,2	2.924,2	86,7	-315,2
2013.	Q1	223,3	1.308,9	636,9	47,1	2.200,2	211,7	1.349,8	659,6	40,8	2.245,9	20,5	-66,2
	Q2	288,1	1.533,2	764,2	64,3	2.620,6	233,4	1.448,7	701,4	57,8	2.412,0	32,8	175,7
	Q3	241,1	1.494,2	761,6	61,6	2.542,2	220,5	1.425,0	731,2	59,0	2.419,5	49,4	73,3
	Q4	317,2	1.538,8	854,9	59,7	2.726,9	273,3	1.702,3	854,2	61,6	2.847,9	94,6	-215,6
2014.	Q1	238,3	1.387,7	761,7	49,2	2.416,8	220,9	1.376,7	695,9	39,7	2.313,1	21,8	81,8
	Q2	274,5	1.577,2	744,0	54,4	2.620,4	222,9	1.464,7	746,7	50,5	2.455,0	32,4	133,0
	Q3	256,6	1.602,1	784,7	58,8	2.680,1	220,9	1.528,9	805,6	58,9	2.592,2	56,3	31,5
	Q4	340,1	1.635,5	883,3	61,3	2.878,6	277,6	1.693,7	917,6	69,9	2.917,3	252,2	-290,8
2015.	Q1	241,1	1.440,2	738,2	51,8	2.448,9	215,3	1.378,9	706,6	46,2	2.324,7	24,1	100,1
	Q2	293,0	1.532,0	818,4	57,6	2.670,8	226,1	1.446,6	757,9	47,2	2.447,5	26,5	196,8
	Q3	252,9	1.685,4	850,7	61,8	2.826,7	229,3	1.523,4	803,0	60,1	2.591,8	51,2	183,7
	Q4	301,4	1.642,6	829,5	60,9	2.798,6	265,3	1.793,5	914,3	66,6	3.003,9	137,2	-342,5
2016.	Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
	Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
	Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
	Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T33: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda

- u milijunima KM -

		Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompensacija	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava
2006.		4.947,1	2.536,2	1.103,1	8.586,4	2.222,7	1.986,0	108,0	310,4	2.426,5	492,4	7.546,0	489,6
2007.		5.536,5	2.908,9	1.387,3	9.832,7	2.534,7	2.220,9	110,8	378,2	3.030,6	553,5	8.828,8	745,8
2008.		5.946,3	3.568,7	1.388,1	10.903,1	3.022,3	2.462,0	123,6	439,6	3.945,1	607,0	10.599,6	842,8
2009.		5.351,9	3.638,6	1.352,0	10.342,5	3.155,2	2.489,4	123,9	418,5	3.951,0	526,5	10.664,5	748,0
2010.		5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2
2011.		6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1
2012.		6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.		5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8
2014.		6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2012.	Q1	1.132,0	931,4	166,9	2.230,2	702,6	367,7	34,2	32,3	1.028,2	76,7	2.241,7	28,8
	Q2	1.279,5	1.021,9	243,4	2.544,9	704,3	429,3	52,4	52,0	1.048,0	151,8	2.437,8	31,4
	Q3	1.359,3	1.007,0	239,7	2.605,9	697,5	397,7	36,4	109,0	1.091,2	142,4	2.474,3	42,9
	Q4	1.438,7	1.086,4	170,8	2.695,8	731,7	521,0	51,8	175,4	1.138,8	305,5	2.924,2	86,7
2013.	Q1	1.110,3	930,9	159,1	2.200,2	685,5	381,5	30,1	25,5	1.035,8	87,6	2.245,9	20,5
	Q2	1.327,2	1.019,2	274,2	2.620,6	697,2	420,7	58,1	58,2	1.068,2	109,7	2.412,0	32,8
	Q3	1.320,1	1.035,1	187,0	2.542,2	690,2	407,4	33,3	86,0	1.059,5	143,1	2.419,5	49,4
	Q4	1.368,0	1.119,9	239,0	2.726,9	790,0	546,9	48,2	173,9	1.152,5	136,4	2.847,9	94,6
2014.	Q1	1.207,3	961,3	248,2	2.416,8	697,3	387,9	38,3	31,8	1.080,3	77,5	2.313,1	21,8
	Q2	1.262,3	1.050,0	308,1	2.620,4	710,0	417,4	50,5	62,7	1.091,1	123,3	2.455,0	32,4
	Q3	1.352,4	1.077,4	250,3	2.680,1	708,7	427,1	32,5	87,9	1.155,2	180,7	2.592,2	56,3
	Q4	1.433,2	1.146,1	299,4	2.878,6	735,3	495,4	79,7	138,2	1.202,0	266,6	2.917,3	252,2
2015.	Q1	1.255,6	981,8	211,5	2.448,9	712,6	393,8	41,3	28,7	1.079,3	69,0	2.324,7	24,1
	Q2	1.356,0	1.076,0	238,8	2.670,8	702,9	402,6	65,5	46,5	1.124,0	105,9	2.447,5	26,5
	Q3	1.426,4	1.099,4	300,9	2.826,7	718,1	410,2	42,9	111,9	1.143,3	165,3	2.591,8	51,2
	Q4	1.424,4	1.172,5	201,8	2.798,6	735,3	533,8	75,0	152,9	1.249,1	257,8	3.003,9	137,2
2016.	Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
	Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
	Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
	Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T34: Vladine financije FBiH - jedinice sektora vlade
- u milijunima KM -

		Proračun Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani prihodi	Proračun Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2006.		1.157,1	1.843,9	1.722,9	5.177,2	846,3	1.816,2	1.566,9	4.590,0	198,4	388,9
2007.		1.319,8	2.265,9	1.895,9	5.901,0	1.254,3	2.216,5	1.815,0	5.532,4	248,1	120,5
2008.		1.296,9	2.764,6	2.032,6	6.537,5	1.574,1	2.729,4	2.027,8	6.651,2	397,4	-511,1
2009.		1.205,3	2.739,7	1.788,5	6.074,6	1.357,1	2.812,4	1.865,0	6.292,4	300,7	-518,5
2010.		1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7
2011.		1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3
2012.		1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5
2013.		1.457,5	2.988,2	1.709,7	6.608,6	1.344,2	3.034,8	1.826,9	6.474,5	645,6	-511,5
2014.		1.581,3	3.117,2	1.812,1	6.972,1	1.361,0	3.164,5	1.846,5	6.652,2	685,7	-365,8
2015.		1.510,0	3.175,8	1.919,5	7.196,5	1.354,1	3.224,3	1.869,1	6.843,5	221,4	131,6
2016.		1.652,8	3.323,4	2.012,1	7.645,4	1.380,2	3.314,2	1.885,5	7.013,5	248,1	383,7
2012.	Q1	291,7	688,2	401,5	1.320,0	255,1	742,8	412,2	1.348,7	8,1	-36,8
	Q2	351,1	737,3	448,8	1.476,0	306,4	749,9	451,1	1.446,2	11,0	18,9
	Q3	382,8	768,6	489,4	1.555,1	353,2	757,1	458,6	1.483,1	12,3	59,7
	Q4	390,9	786,8	442,2	1.541,4	463,8	776,6	567,2	1.729,1	26,8	-214,5
2013.	Q1	276,9	706,4	386,8	1.308,9	267,4	746,0	397,6	1.349,8	3,3	-44,2
	Q2	436,3	735,9	426,3	1.533,2	300,6	762,6	450,7	1.448,7	6,2	78,4
	Q3	352,1	759,0	457,3	1.494,2	322,8	742,4	434,0	1.425,0	10,1	59,0
	Q4	392,2	779,2	439,2	1.538,8	453,4	776,2	427,4	1.702,3	28,2	-191,7
2014.	Q1	314,5	726,2	411,0	1.387,7	268,4	768,0	404,4	1.376,7	5,0	5,9
	Q2	484,4	772,6	393,7	1.577,2	308,8	788,7	440,6	1.464,7	10,3	102,2
	Q3	399,8	787,0	509,0	1.602,1	385,6	786,7	450,3	1.528,9	17,5	55,7
	Q4	382,6	821,5	498,4	1.635,5	398,1	811,3	516,9	1.693,7		-91,3
2015.	Q1	319,6	751,1	433,5	1.440,2	256,4	785,7	400,9	1.378,9	4,1	57,1
	Q2	360,7	762,8	471,7	1.532,0	289,8	798,5	421,4	1.446,6	10,0	75,4
	Q3	436,7	788,6	526,8	1.685,4	337,4	797,1	455,6	1.523,4	14,0	148,0
	Q4	393,1	864,1	487,6	1.642,6	470,4	833,9	591,3	1.793,5	26,5	-177,3
2016	Q1	336,4	763,3	465,1	1.498,3	274,9	811,7	409,9	1.430,0	4,0	64,3
	Q2	392,2	809,2	493,1	1.622,2	337,3	821,0	435,8	1.521,8	10,1	90,3
	Q3	474,2	829,7	531,7	1.761,1	305,9	817,1	446,4	1.494,9	14,4	251,8
	Q4	450,1	907,2	522,2	1.791,9	462,1	850,6	593,5	1.818,6	44,3	-71,1
2017.	Q1	331,3	821,8	501,9	1.621,7	273,6	834,9	412,6	1.457,0	6,2	158,5
	Q2	407,4	891,5	541,7	1.792,9	345,2	841,5	445,9	1.556,0	12,6	224,4
	Q3	439,1	869,8	589,8	1.931,1	341,8	841,6	479,6	1.587,4	11,9	331,9

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava financija, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti u FBiH, JP Ceste svih razina vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih razina vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T35: Vladine financije RS - jedinice sektora vlade

- u milijunima KM -

		Proračun Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani prihodi	Proračun Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani Rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2006.		1.211,3	950,2	2.525,6	1.049,1	944,1	2.187,5	212,0	126,2
2007.		1.419,8	1.030,3	2.919,1	1.324,0	1.013,1	2.458,9	433,5	26,7
2008.		1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	1.313,9	3.003,7	329,4	-68,5
2009.		1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	1.517,4	3.316,6	310,0	-546,3
2010.		1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7
2011.		1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1
2012.		1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2
2013.		1.638,4	1.616,9	3.604,4	1.546,7	1.637,1	3.415,1	310,3	-121,0
2014.		1.778,7	1.683,3	3.769,8	1.749,3	1.704,1	3.652,3	360,5	-243,1
2015.		1.804,1	1.713,5	3.931,3	1.707,5	1.754,9	3.700,6	235,3	-4,6
2016.		2.556,5	744,4	3.937,0	2.415,9	749,7	3.636,9	366,3	-66,3
2012.	Q1	360,1	359,6	669,7	338,7	376,0	664,7	15,9	-11,0
	Q2	415,7	393,9	759,0	391,4	402,8	743,6	13,5	1,8
	Q3	428,9	382,3	760,7	370,1	403,8	723,5	16,2	21,0
	Q4	461,8	427,1	830,9	547,7	408,6	898,3	20,6	-88,0
2013.	Q1	346,7	340,1	636,9	317,6	391,9	659,6	9,0	-31,7
	Q2	419,6	405,7	764,2	352,3	410,2	701,4	12,5	50,3
	Q3	419,6	397,5	761,6	390,4	396,3	731,2	15,8	14,6
	Q4	452,5	469,3	854,9	486,4	434,8	854,2	21,3	-20,7
2014.	Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	404,1	695,9	10,7	55,1
	Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	413,8	746,7	18,0	-20,7
	Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	422,6	805,6	12,4	-33,3
	Q4	481,9	471,9	883,3	528,8	459,4	917,6	134,9	-169,3
2015.	Q1	435,4	359,7	738,2	352,3	411,2	706,6	6,0	25,6
	Q2	449,3	428,6	818,4	397,1	420,4	757,9	9,2	51,3
	Q3	484,2	443,5	850,7	446,7	433,3	803,0	17,4	30,3
	Q4	435,2	477,4	829,5	511,5	486,0	914,3	49,5	-134,3
2016.	Q1	574,5	138,4	706,4	537,3	156,8	687,6	13,3	5,4
	Q2	658,7	165,1	813,1	578,4	179,7	747,5	31,0	34,6
	Q3	633,4	207,3	812,0	604,3	200,5	776,2	70,5	-34,6
	Q4	690,0	228,8	897,5	695,9	208,0	882,6	49,3	-34,4
2017.	Q1	604,2	147,4	747,1	531,5	161,7	688,7	11,0	47,4
	Q2	656,9	183,1	827,2	584,8	175,8	747,9	26,4	52,9
	Q3	747,7	229,5	940,7	604,5	199,1	767,1	21,2	152,4

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: Ministarstva financija, fondova socijalnog osiguranja u RS, JP Putevi RS i JP Autoputevi RS. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradove), JP Putevi RS i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T36: Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača

- u milijunima KM -

Godina	Austrija	Nizozemska	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija*	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2006.	235,0	41,2	182,0	41,8	37,2	n/a	115,8	38,8	55,6	47,7	69,6	864,8
2007.	292,5	29,0	160,6	23,2	16,7	332,8	132,9	1.351,1	65,8	-0,6	195,9	2.599,8
2008.	242,9	36,0	103,0	47,7	28,8	339,4	210,3	213,3	40,6	5,8	69,6	1.337,5
2009.	79,6	-16,5	125,2	3,7	-9,1	129,2	58,9	3,4	-122,2	18,0	81,8	351,9
2010.	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015	3,5	88,0	159,8	66,7	53,3	28,5	19,5	36,8	-33,5	56,1	136,7	615,3
2016.	73,9	51,0	119,0	25,5	5,3	-50,9	42,1	-8,4	-16,6	30,1	265,4	536,3
Jan - Sep 2017.	-11,9	1,2	-19,9	11,8	10,5	-5,0	35,5	30,3	67,1	-12,9	126,7	233,5

Bilješka:

Izravna inozemna ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodologijski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove u odnosu na prethodno korištenu metodologiju se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obveza za financijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz izravnih investicija, dok se u platnoj bilanci sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija)

- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za razdoblje u kojem su isplaćene, a ne za razdoblje u kojem su zarađene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)

- ulaganja sestrinskih poduzeća su uključena u izravna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnoj bilanci sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska poduzeća su poduzeća iz različitih ekonomija s istim izravnim inozemnim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili ekonomije sestrinskog poduzeća).

U skladu s ovim metodologijskim izmjenama su revidirani podaci i za razdoblje 2004-2009.

* Od 2007. podaci se odnose na Srbiju, a do 2007. podaci su uključivali Srbiju.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri poduzeća s izravnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja

T37: Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

- u milijunima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa, derivata nafte i nuklearnog goriva	Proizvodnja kemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetali minerala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motorkotača	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motorkotačima, popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	Pošta i telekomunikacije	Financijsko posredovanje, osim osiguranja i mirovinskih fondova	Poslovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno
2011.	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	44,5	5,2	24,0	58,4	-5,1	-52,9	6,7	62,2	-24,7	57,8	116,8	89,0	233,5	615,3
2016.	13,0	5,7	-58,1	49,3	-15,3	1,5	9,0	148,8	19,1	34,2	139,1	-21,5	211,5	536,3
Jan - Sep 2017.	-16,2	5,0	-5,0	-9,4	-1,5	43,6	12,7	35,4	18,4	9,4	15,0	37,3	88,7	233,5

Bilješka:

Tokove izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za razdoblje 2004-2012 možete naći na web stranici.

Izravna inozemna ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj. Detaljan metodologijski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove u odnosu na prethodno korištenu metodologiju se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obveza za financijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz izravnih investicija, dok se u platnoj bilanci sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija)
- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za razdoblje u kojem su isplaćene, a ne za razdoblje u kojem su zarađene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)
- ulaganja sestrinskih poduzeća su uključena u izravna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnoj bilanci sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska poduzeća su poduzeća iz različitih ekonomija s istim izravnim inozemnim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili ekonomije sestrinskog poduzeća).

U skladu s ovim metodologijskim izmjenama su revidirani podaci i za razdoblje 2004-2009.

T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

- u milijunima KM -

Godina	Neto MIP	Ukupno aktiva	Aktiva										
			Ukupno	Izravna ulaganja				Ukupno	Ostala ulaganja				
				Vlasnički kapital i dionice	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfeljna ulaganja	Financijski derivativi		Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostala sredstva	Rezervna aktiva
1	2=3-15	3=4+7+8+9+14	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	13	14
2006.	-5.336,1	9.635,3	245,5	79,3	166,2	28,8	0,0	3.881,4	3.225,8	130,2	461,9	63,4	5.479,5
2007.	-6.096,6	12.465,2	340,6	110,5	230,1	16,3	0,0	5.382,0	4.374,1	194,3	749,8	63,8	6.726,3
2008.	-9.834,4	12.377,4	398,8	126,0	272,9	40,7	0,0	5.614,3	4.219,4	171,2	1.164,9	58,7	6.323,5
2009.	-12.118,5	12.071,9	266,1	124,0	142,1	315,2	0,0	5.250,7	3.755,0	163,1	1.277,0	55,6	6.239,9
2010.	-12.950,1	11.821,4	428,5	233,6	194,9	451,0	0,0	4.456,4	3.145,1	173,3	1.076,4	61,7	6.485,5
2011.	-13.886,3	11.565,1	417,1	250,6	166,5	440,5	0,0	4.256,1	2.968,1	69,5	1.154,1	64,4	6.451,4
2012.	-14.651,6	11.658,0	560,1	297,3	262,8	469,2	0,0	4.092,3	2.760,0	74,2	1.177,3	80,9	6.536,4
2013.	-15.157,8	13.023,8	695,1	290,9	404,2	532,2	0,0	4.700,3	3.022,8	333,9	1.181,3	162,3	7.096,1
2014.	-15.521,2	13.578,3	709,1	299,5	409,6	568,5	0,0	4.447,2	2.778,4	311,4	1.200,6	156,9	7.853,4
2015.	-15.687,2	14.195,6	879,0	362,7	516,3	620,7	0,1	4.061,6	2.653,2	231,8	1.025,8	150,8	8.634,1
2016.	-15.427,5	15.382,3	893,1	374,4	518,7	713,9	1,6	4.214,7	2.873,1	157,7	1.043,6	140,4	9.559,0

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je sukladno najnovijoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podatka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetrane statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim revizijama podataka za stranu aktivu vladinog sektora.

T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

- u milijunima KM -

ukupne obveze	Obveze									
	Izravna ulaganja					Ostala ulaganja				
	Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfeljna ulaganja u BiH	Financijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostale obveze
15=16+19+20+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25
14.971,4	4.911,2	4.217,5	693,7	251,5	0,0	9.808,7	2.136,1	6.669,7	769,2	233,7
18.561,8	7.380,4	6.484,5	895,9	310,0	0,0	10.871,5	2.673,5	7.176,0	823,0	198,9
22.211,7	8.817,2	7.289,8	1.527,4	408,9	0,0	12.985,6	3.387,1	8.304,8	1.101,0	192,8
24.190,4	9.512,6	7.467,5	2.045,2	835,5	0,0	13.842,2	3.226,8	8.509,7	1.564,9	540,7
24.771,5	9.963,1	7.473,3	2.489,8	787,1	0,0	14.021,2	2.618,6	8.944,4	1.968,6	489,7
25.451,3	10.883,7	7.885,6	2.998,1	726,8	0,0	13.840,9	2.135,8	9.126,2	2.093,1	485,8
26.309,6	11.323,7	8.006,0	3.317,6	702,9	0,0	14.283,0	2.052,9	9.574,6	2.178,8	476,8
28.181,6	11.845,4	8.468,1	3.377,4	543,7	0,0	15.792,5	1.934,3	11.113,0	2.230,4	514,8
29.099,5	11.867,2	8.043,3	3.823,9	467,4	0,0	16.764,9	1.653,5	12.309,9	2.283,5	518,0
29.882,7	12.668,2	9.131,4	3.536,8	345,5	0,0	16.869,0	1.595,3	12.631,8	2.118,1	523,8
30.809,8	13.109,0	9.471,7	3.637,3	280,9	1,5	17.418,3	1.489,3	13.175,3	2.229,8	523,9

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je sukladno najnovijoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podatka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetrane statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim revizijama podataka za stranu aktivu vladinog sektora.

T39: Realni i nominalni efektivni tečaj KM

Godina	Mjesec	NEER	REER
2006.		99,28	98,25
2007.		98,70	97,07
2008.		98,84	99,07
2009.		101,95	99,80
2010.		101,41	99,01
2011.		102,05	99,54
2012.		102,65	98,75
2013.		103,55	97,02
2014.		104,99	96,32
2015.		103,92	93,71
2016.		105,22	93,15
2017.		106,04	93,05
2017.	01.	105,73	94,05
	02.	105,44	93,61
	03.	105,51	93,42
	04.	105,43	92,63
	05.	105,74	93,81
	06.	105,71	92,34
	07.	106,09	92,58
	08.	106,31	92,44
	09.	106,33	92,56
	10.	106,53	93,08
	11.	106,76	93,15
	12.	106,84	92,96

Napomena:

Metodologija za izračun NEER-a i REER-a je promijenjena i usklađena s metodologijom ECB-a. S tim u vezi revidirani su svi podaci.

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=hr>

T40: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

	Gotovina izvan banaka	Povećanje optjecaja u odnosu na prethodnu godinu	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Novac u komercijalnim bankama
1998	162.495.839	-	167.458.839	4.963.000
1999	515.275.238	217,1%	538.356.238	23.081.000
2000	651.725.615	26,5%	695.887.615	44.162.000
2001	1.673.877.219	156,8%	1.805.962.219	132.085.000
2002	1.736.502.940	3,7%	1.870.782.940	134.280.000
2003	1.601.303.246	-7,8%	1.721.858.246	120.555.000
2004	1.670.551.255	4,3%	1.817.427.255	146.876.000
2005	1.729.125.940	3,5%	1.907.182.940	178.057.000
2006	1.978.348.296	14,4%	2.154.234.164	175.885.868
2007	2.185.269.011	10,5%	2.439.709.153	254.440.142
2008	2.302.419.302	5,4%	2.552.431.902	250.012.600
2009	2.009.480.115	-12,7%	2.267.734.115	258.254.000
2010	2.210.776.535	10,0%	2.497.501.445	286.724.910
2011	2.366.423.508	7,0%	2.645.055.508	278.632.000
2012	2.414.305.841	2,0%	2.747.511.841	333.206.000
2013	2.542.280.088	5,3%	2.909.858.088	367.578.000
2014	2.813.991.379	10,7%	3.210.508.379	396.517.000
2015	3.053.556.129	8,5%	3.499.468.129	445.912.000
2016	3.401.352.492	11,4%	4.066.804.492	665.452.000
2017	3.595.523.766	5,7%	4.319.359.766	723.836.000

Izvor: CBBiH.

NAPOMENA

Revidirani podaci za razdoblje siječanj 2006. – studeni 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odslikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim preduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital. Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na:

http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

U studenom 2014. godine, dvije banke su izvršile prodaju i prenos dijela kreditnog portfolija što je za efekat imalo povećanje rezervi kod monetarnih vlasti u ukupnom iznosu od 64 miliona KM i smanjenja sljedećih stavki: potraživanja od privatnih preduzeća za 260 miliona KM, strane pasive za 101 milion KM i ostalih stavki (neto) za 95 miliona KM.

Zbog primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda u finansijskim izvješćima banaka Federacije BiH i prijenosa novčanih tokova u podacima za prosinac 2011. došlo je do sljedećih promjena, na strani aktive: smanjenja kredita za 155 milijuna KM, povećanja ostale aktive za 10 milijuna KM, na strani pasive: smanjenja obveza prema nerezidentima u iznosu od 624 milijuna KM, povećanja rezerviranja za kreditne gubitke za 472 milijuna KM i povećanja ostale pasive za sedam milijuna KM.

U veljači 2011. jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju depozita u iznosu od oko 80 milijuna KM, s depozita javnih poduzeća na depozite vlade entiteta, u skladu s preporukama MMF-a.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH u lipnju 2010. jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 milijuna KM potraživanja po osnovi vrijednosnica od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U prosincu 2010. ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za razdoblje od kolovoza 2009, kada je greška nastala, do svibnja 2010. Navedena ispravka se odrazila na porast inozemne aktive i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju finansijskih instrumenata u okviru inozemne aktive za razdoblje siječanj - kolovoz 2010. u iznosu od oko 40 milijuna KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovi kredita reklasificirana su u potraživanja od nerezidenata po osnovi vrijednosnica, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne inozemne aktive.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srpske jedna banka je izvršila reklasifikaciju finansijskih instrumenata na strani pasive za razdoblje rujna 2008 - studeni 2010. tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih finansijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 milijuna KM.

U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasificiranih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivu, te obračuna općih i posebnih rezerviranja, banke iz RS-a su u podacima za prosinac 2010. izvršile primjenu navedene regulative prijenosom navedenih pozicija iz izvanbilančne evidencije u bilancu. Ispravka se odrazila na strani aktive na porast kredita u iznosu od oko 144 milijuna KM, porast dospjelih kamata u iznosu od oko 36 milijuna KM, a na strani pasive na porast rezerviranja za kreditne gubitke u iznosu od oko 180 milijuna KM u okviru računa kapitala.

IZDAVAČ

Centralna banka Bosne i Hercegovine

Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo

Tel.+387 33 278 100

Fax +3687 33 278 299

www.cbbh.ba

e-mail:contact@cbbh.ba

Publiciranje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz suglasnost izdavača.

